ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\D\Dumas Alexander_Dumas Alexander - Hrabě Monte Christo 03.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

ALEXANDER DUMAS:

HRABĚ DE MONTE CRISTO

DÍL III.

ROMÁN

PŘELOŽILA EMA HORKÁ

ILLUSTROVAL ST. HUDEČEK

1924

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK V PRAZE

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA

I.
SOUSTOLOVNÍCI.

V domě ulice du Helder, kde Albert de Morcerf měl ujednanou schůzku s hrabětem de Monte Cristo, všecko se připravovalo ráno dne 21. května, aby slovu mladého muže bylo učiněno zadost.

Albert de Morcerf obýval pavilon, stojící v rohu velikého dvora proti jiné budově, určené pro služebnictvo. Pouze dvě okna toho pavilonu vedla do ulice, tři z ostatních obrácena byla do dvora a dvě v pravém úhlu do zahrady.

Mezi tímto dvorem a zahradou zvedalo se, vystavěno se špatným vkusem císařské architektury, rozsáhlé a elegantní obydlí hraběte a hraběnky de Morcerf.

Podél celé šířky tohoto majetku táhla se směrem ulice zeď, na níž postaveny byly ve stejné vzdálenosti od sebe vázy s květinami a v níž proražena byla uprostřed veliká vrata z pozlacených mříží, sloužící za hlavní vchod; takřka u samé lože vrátného byla malá dvířka, kudy procházeli sloužící, nebo i páni, vycházející nebo vracející se pěšky.

V této volbě pavilonu, určeného Albertovi za obydlí, uhodneme delikátní prozřetelnost matky, která, nechtíc se odloučiti od svého syna, přece jen chápe, že mladý muž vicomtova věku potřebuje úplné svobody. S druhé strany musíme přiznati, že byl v tom i moudrý egoism mladého muže, zaujatého volným, zahálčivým životem, jaký vedou synové vznešených rodin a jejž mu rodiče vyzlacovali jako ptáku klec.

Těmi dvěma okny, obrácenými do ulice, mohl Albert de Morcerf podnikati své vnější výzkumy. Pohled ven je nezbytný mladým mužům, kteří chtějí stále vidět lidi na svém obzoru, byť to byl i pouhý obzor ulice! Když pak dokončil své výzkumy a zasloužily-li si ty výzkumy hlubšího vyšetření, mohl se Albert de Morcerf vydat na výzkumnou cestu a vyjít malými dvířky, tvořícími protějšek k těm, která viděli jsme vedle lože vrátného, a která zasluhují si zvláštní zmínky.

Byla to malá dvířka, o nichž byli bychom soudili, že jsou zapomenuta celým světem od dob, kdy dům byl vystavěn, a že jsou stále zavřena, tak skromně a zaprášeně vypadala, ale jejichž stěžeje a zámek, pečlivě olejem namazány, prozrazovaly tajemné a pilné používání. Tato malá potměšilá dvířka soutěžila s oběma ostatními a vysmívala se vrátnému, jehož bdělosti a pravomoci unikala, otevírajíce se, jako pověstné dveře jeskyně z Tisíce a jedné noci, jako začarovaný Sezam Ali-Babův, pomocí jakýchsi kabalistických slov, pronesených nejsladčím hlasem, nebo nějakého umluveného zaškrábání, způsobeného nejštíhlejšími prsty na světě.

Na konci tiché, prostorné chodby, k níž vedly ty malé dveře a jež sloužila za předsíň, ležela vpravo Albertova jídelna, vedoucí do dvora, a vlevo salonek, obrácený do zahrady. Hustá křoví a popínavé rostliny, rozkládající se vějířovitě před okny, zakrývaly dvoru i zahradě pohled do obou místností, jediných, kam mohly vniknouti zvědavé pohledy, neboť obě umístěny byly v přízemí.

V prvním poschodí se obě ty místnosti opakovaly a k nim přibyla ještě třetí, zřízená nad předsíní. Tyto tři místnosti sloužily za salon, ložnici a boudoir.

Přízemní salon byla pouze jakási alžírská komnata s divany, určená pro kuřáky.

Boudoir v prvním poschodí vedl do ložnice a neviditelnými dveřmi byl spojen se schodištěm. Jak vidět, byla učiněna všechna obezřetná opatření.

Nad tímto prvním poschodím rozkládal se rozsáhlý atelier, rozšířený tím, že odstraněny byly stěny a přepážky, pandemonium, v němž umělec překonal dandyho. Tam uchýlily se a nahromadily všecky Albertovy rozmary, jak po sobě následovaly, lovecké rohy, basy, flétny, úplný orchestr, neboť Albert měl jistou dobu ne lásku, ale chvilkovou zálibu v hudbě; pak podstavce, palety, barevné tužky, neboť po hudebním vrtochu následoval rozmar malířský; a konečně fleurety, boxerské rukavice, šavle a hole všeho druhu, neboť, řídě se tradicemi dnešních mladých módních mužů, Albert de Morcerf pěstoval s nekonečně větší vytrvalostí, než jakou projevil při hudbě a malbě, tato tři umění, jež doplňují lví výchovu, to jest, šerm, box a hůl, a v této místnosti, ustanovené k tělesným cvičením, přijímal postupně Grisiera, Cookse a Charlesa Lebouchera.

Ostatní zařízení této privilegované místnosti tvořily staré těžké skříně z doby Františka I., skříně plné čínského porculánu, japonských váz, terakot od Lucy della Robbia a mis od Bernarda de Palissy; starobylá křesla, v nichž snad sedávali Jindřich IV. nebo Sully, Ludvík XIII. nebo Richelieu, neboť dvě z těchto křesel, ozdobená vyřezávaným erbem, v němž na azuru zářily tři francouzské lilie a královská koruna nad nimi, pocházela zřejmě z královské komory Louvrů nebo aspoň některého královského zámku. Po těchto křeslech, potažených látkami temných, přísných barev, rozhozena byla směs bohatých tkanin živých odstínů, zbarvených pod perským sluncem, nebo rozkvetších pod prsty žen z Kalkutty nebo z Čandamagaru. Co tam dělaly ty látky, toho nebylo lze říci; očekávaly, těšíce oko, účel, neznámý i samotnému jejich majiteli, a zatím prozařovaly komnatu svými hedvábnými a zlatými odlesky.

Na nejčelnějším místě stálo piano z růžového dřeva, zhotovené Rollerem a Blanchetem podle rozměrů našich liliputánských salonů, přes to však uzavírající celý orchestr ve své úzké zvučné dutině a sténající pod tíží mistrovských děl Beethovenových, Weberových, Mozartových, Haydnových, Grétryho a Porporových.

Dále pak podél stěn, nade dveřmi, u stropu meče, dýky, hevery, palice, sekyry, úplné zbroje, pozlacené, damaskované, vykládané; herbáře, kusy nerostů, žíněmi vycpaní ptáci, otvírající k nehybnému letu křídla ohnivých barev a zobáky, které se nikdy nezavrou.

Rozumí se, že tento pokoj byl Albertovým oblíbeným místem.

Přes to však v den schůzky zvolil si mladý muž v poloviční toilettě za svůj hlavní stan přízemní salonek. Tam na stole, obklíčeném na určitou vzdálenost širokým, pružným divanem, skvěly se v nádobách ze sprýskaného porculánu, jaký milují Holanďané, všecky známé tabáky, od žlutého tabáku petrohradského přes maryland portoricco a latakii až po černý sinajský. Vedle nich v bedničkách z vonného dřeva srovnány byly podle velikosti a kvality puros, regalia, havana a manilla; konečně v otevřené skříni sbírka německých dýmek, korály zdobených čibuků s jantarovými troubely a narghilé, vykládaných zlatem, s dlouhými marokinovými rourami, stočenými jako hadi, očekávaly rozmar nebo přízeň kuřáků. Albert sám řídil uspořádání, vlastně symetrický nepořádek, na nějž účastníci moderní snídaně rádi po kávě pohlížejí závojem kouře, jenž uniká jim se rtů a stoupá ke stropu v dlouhých rozmarných spirálách.

Ve tři čtvrti na deset vešel komorník. Tvořil zároveň s malým, patnáctiletým groomem, mluvícím pouze anglicky a odpovídajícím na jméno John, všecko Morcerfovo služebnictvo. Rozumí se, že v obyčejných dnech byl mu kuchař z paláce k disposici a za velkých příležitostí i hraběcí myslivec.

Tento komorník, jenž nazýval se Germain a jenž těšil se úplné důvěře svého mladého pána, držel v ruce svazek novin, který položil na stůl, a balíček dopisů, jejž podal Albertovi.

Albert roztržitě pohlédl na různé tyto listy, vybral z nich dva naparfumované a napsané jemným písmem, rozpečetil je a přečetl je s jistou pozorností.

„Jak došly ty listy?" tázal se.

"Jeden přišel poštou, druhý byl přinesen sluhou paní Danglarsové."

"Vzkažte paní Danglarsové, že přijímám místo, které mi nabízí ve své lóži... Počkejte, přec... Pak během dne zajdete k Rose; řeknete jí, že po Opeře přijdu k ní, jak mne zve na večeři, a přinesete jí šest lahví vybraných vín, Chypre Xeres, Malaga a soudek ostendských ústřic... Vezměte ústřice od Borela a nezapomeňte mu říci, že jsou pro mne."

„V kolik hodin přeje si pán snídat?"

"Kolik je hodin?"

"Tři čtvrti na deset."

"Nuže, připravte snídaní přesně na půl jedenáctou. Debray bude snad musit jít do ministerstva... A kromě toho...," (Albert pohlédl do zápisníku) "je to hodina, kterou jsem určil hraběti, 21. května, v půl jedenácté dopoledne. A ačkoli příliš nespoléhám na jeho slib, chci přes to být přesný. Abych nezapomněl, nevíte, vstala-li již paní hraběnka?"

"Přeje-li si pan vicomte, optám se na to."

"Ano... požádejte ji o jeden z jejích sklepů na likéry, můj není úplný, a řekněte jí, že budu mít čest zajít k ní asi ve tři hodiny a představit jí někoho."

Když sluha odešel, Albert vrhl se na divan, roztrhl pásku dvou nebo tří denních listů, pohlédl na divadelní rubriku, ušklíbl se, vida, že hraje se opera a ne balet, marně hledal ve voňavkářských inserátech zubní pastu, o níž slyšel, a odhodil postupně troje nejčtenější pařížské noviny, mluvě sám k sobě v dlouhém zívnutí:

"Opravdu, ty noviny jsou stále nudnější."

V té chvíli zastavil se lehký kočár přede dveřmi a za okamžik nato vešel komorník, ohlašuje pana Luciena Debraye. Velký, bledý, světlovlasý muž, šedého a jistého oka, tenkých a chladných rtů, v modrém kabátě se zlatými ciselovanými knoflíky, s bílou vázankou, s monoklem, visícím na hedvábné šňůrce, jejž hnutím obočního svalu upevňoval občas v dutině pravého oka, vstoupil bez úsměvu, beze slova a s poloúřední tváří.

"Dobrý den, Luciene... Dobrý den!" zvolal Albert. "Ach, můj drahý, děsíte mne svou přesností! Co pravím, přesností! Vy, kterého čekal jsem posledního, vy přicházíte v deset hodin bez pěti minut, když schůzka je určena na půl jedenácté! To je zázrak! Bylo by snad náhodou ministerstvo svrženo?"

"Ne, předrahý," odtušil mladý muž, zabořuje se do divanu; "upokojte se, kolísáme stále, ale nepadneme nikdy, a začínám již věřit, že přecházíme prostě k nesesaditelnosti, nehledě k tomu, že záležitosti poloostrova upevní nás nadobro."

"Ach ano, pravda, vyháníte dona Carlose ze Španělska."

"Nikoli, předrahý, nepleťme si to; převádíme ho na druhou stranu francouzských hranic a nabízíme mu královské pohostinství v Bourges."

"V Bourges?"

"Ano, nemá si, u čerta, co naříkat! Bourges je město Karla VII. Jakže, vy jste to nevěděl? Celá Paříž to ví od včerejška a předevčírem proniklo to již na bursu, neboť pan Danglars (nevím, jak to přijde, že ten člověk dostává zprávy zároveň s námi), neboť pan Danglars hrál a la hausse a získal milion."

„A vy novou stužku, jak se zdá, neboť vidím o modrou stužku více v řádce vašich řádů."

"Eh, poslali mi hvězdu Karla III.," odvětil nedbale Debray.

"Jděte, nedělejte lhostejného a přiznejte se, že vás to těší."

"Na mou věru, ano; jako doplněk úboru vyjímá se řádová hvězda dobře na fraku; je to elegantní."

"A," dodal Morcerf s úsměvem, "člověk vypadá jako princ Waleský nebo jako vévoda Zákupský."

"Proto vidíte mne tak časně, předrahý."

"Protože jste obdržel řád Karla III. a že mi chcete oznámit tu radostnou zprávu?"

"Ne, ale protože jsem ztrávil celou noc expedováním listů: dvacet pět diplomatických depeší. Když jsem se dnes ráno za světla vrátil domů, chtěl jsem spát, Ale hlava mne rozbolela, vstal jsem tedy, abych hodinu jezdil na koni. V Boulogni však zmocnila se mne nuda a hlad, dva nepřátelé, kteří zřídka kdy jdou společně, kteří se však přes to proti mně spikli; jakési carlo-republikánské spojení. Tu jsem si vzpomněl, že se dnes ráno u vás hoduje, a zde tedy jsem: mám hlad, nakrmte mne; nudím se, bavte mne."

„To je moje hostitelská povinnost, drahý příteli," pravil Albert, zvoně na komorníka, zatím co Lucien koncem své hůlky se zlatým, tyrkysy vykládaným knoflíkem vyhazoval do vzduchu rozbalené noviny; "Germaine, sklenku xeres a suchar. Prozatím, drahý Luciene - zde jsou doutníky, rozumí se, pašované; musíte je okusit a říci potom svému ministrovi, aby nám prodával takové, místo oněch ořechových listů, k jejichž kouření odsuzuje dobré občany."

"Hrome, to si dám pozor! Jakmile byste je měli od vlády, zdály by se vám odpornými a nechtěli byste jich již. Ostatně se to netýká vnitra, týká se to financí: obraťte se na pana Humanna, oddělení nepřímých daní, korridor A, číslo 26."

"Vskutku," prohodil Albert, "překvapujete mne rozsahem svých vědomostí. Ale vezměte si přece doutník!"

"Ach, drahý vicomte," pravil Lucien, zapáliv si manilla o růžovou svíčku, hořící ve stříbrném, pozlaceném svícnu, a vrhnuv se zpět na divan, "ach, drahý vicomte, jak jste šťasten, že nemáte co dělat! Vskutku, neznáte svého štěstí!"

"A co byste dělal, můj drahý smiřovateli říší," ujal se slova Morcerf s lehkou ironií, "kdybyste ničeho nedělal? Jakže, osobní tajemník ministrův, zasvěcený do velikých úkladů evropských a současně i do malých intrik pařížských, chránící krále, ba více - královny! - shromažďující strany, řídící volby, konající ze svého kabinetu svým perem a telegrafem více, než vykonal Napoleon za svých válečných tažení svým mečem a vítězstvími, mající dvacet pět tisíc

liber renty kromě služného, koně, za kterého Château Renaud nabízel čtyři sta louisdorů a nezískal ho, krejčího, jenž nikdy nezkazí kalhot, mající Operu, Jockey Club a Variétés, nenajde v tom všem, čím by se pobavil? Nuže budiž, já vás pobavím!"

"Jak to?"

"Získám vám novou známost."

"S mužem či se ženou?"

"S mužem."

„Oh, znám jich již příliš mnoho!"

"Ale takových, jaký je ten, o němž mluvím, neznáte."

"Odkud přichází? Z konce světa?"

"Snad ještě z větší dálky."

"Zpropadeně! Doufám, že nenese naše snídání?"

"Ne, buďte klidný, naše snídání připravuje se v mateřských kuchyních. Máte tedy hlad?"

"Ano, přiznávám se, jakkoli je to pokořující. Ale obědval jsem včera u pana de Villefort a pozoroval jste to, drahý příteli? - u všech těch soudních lidí se velmi špatně jí; člověk by vždycky řekl, že mají výčitky svědomí."

"Eh, vy můžete něco mluvit o obědech jiných lidí a zlehčovat je přirovnáním s tím, co se jí u vašich ministrů!"

"Ano, ale my si aspoň nezveme slušných lidí. A kdybychom nebyli nuceni nabídnout svůj stůl několika mezkům, kteří dobře smýšlejí a hlavně dobře hlasují, střežili bychom se svého vlastního oběda jako moru, to prosím, abyste uvěřil."

"Nuže, můj milý, vezměte si druhou sklenku xeres a nový suchar."

"S radostí, vaše španělské je výtečné; vidíte, že jsme měli zcela pravdu, když jsme zjednali pokoj té zemi."

"Ano, ale don Carlos?"

"Nuže, don Carlos bude pít bordeauxské a za deset let oženíme jeho syna s maličkou královnou."

"Což vynese vám zlaté rouno, budete-li ještě při ministerstvu."

"Zdá se mi, Alberte, že dnes ráno máte systém krmit mne kouřem."

"Ach, uznejte, že to ještě nejlíp ukonejší žaludek. Ale vida, slyším v předsíni Beauchampův hlas, budete se hádat a ukrátíte si chvíli."

"K vůli čemu?"

"K vůli novinám."

"Oh, drahý příteli," odvětil Lucien se svrchovaným pohrdáním, "což čtu noviny?"

"Tím spíše; budete se tedy mnohem víc hádat."

"Pan Beauchamp!" hlásil komorník.

"Vstupte, vstupte, strašlivé pero!" pravil Albert vstav a jda vstříc mladému muži. "Zde je Debray, který vás nenávidí, aniž by vás četl; aspoň to říká."

"Má pravdu," odtušil Beauchamp; "je jako já, kritisuji ho, aniž bych věděl, co činí. Dobrý den, komture."

"Ach, vy to již víte?" odvětil soukromý sekretář, vyměňuje se žurnalistou stisk ruky a úsměv.

"Jak by ne!" prohodil Beauchamp.

"A co se tomu říká ve světě?"

"V kterém světě? Máme mnoho světů léta Páně 1838."

"Nu, ve světě kriticko-politickém, k jehož lvům náležíte."

"Nu, říká se, že je to velmi správné a že sejete dosti červeného, aby mohlo vyrůst i trochu modrého."

"Hleďme, hleďme, to není špatné," pravil Lucien; "proč se nepřidáte k nám, drahý Beauchampe? Se svým duchem učinil byste kariéru ve třech, čtyřech letech."

"Čekám také jen na jediné, abych se pak řídil vaší radou: totiž na ministerstvo, které by bylo aspoň na půl roku zabezpečeno. A nyní slovíčko, drahý Alberte, neboť musím přece nechat toho ubohého Luciena oddechnout. Snídáme, či obědváme? Mám totiž sněmovnu. V našem zaměstnání není, jak vidíte, všecko růžové."

„Snídáme pouze; čekáme již jen na dvě osoby a půjdeme ke stolu hned, jak přijdou."

"Jaké to osoby čekáte k snídání?" tázal se Beauchamp.

"Šlechtice a diplomata," odvětil Albert.

"To bude trvat dvě malé hodiny šlechtici a dvě velké hodiny diplomatovi. Vrátím se k dessertu. Nechte mi jahody, kávu a doutníky. Sním ve sněmovně kotletu."

"Nečiňte tak, Beauchampe, neboť kdyby tím šlechticem byl třeba Montmorency a diplomatem Metternich, budeme snídat přesně v půl jedenácté. Prozatím učiňte jako Debray, ochutnejte moje xeres a suchary."

"Nuže, budiž, zůstanu. Dnes ráno se rozhodně musím pobavit."

"Dobrá, jste na tom tedy jako Debray! A zdá se mi přec, že když ministerstvo je smutno, oposice má být veselá."

"Ach, vidíte, drahý příteli, vy naprosto nevíte, co mi hrozí. Dnes ráno budu slyšet ve sněmovně řeč páně Danglarsovu a večer u jeho ženy tragedii od jednoho francouzského paira. Ať čert vezme konstituční vládu! Když jsme měli, jak jsem slyšel, na výběr, jak to, že jsme si vybrali tuhle?"

"Rozumím: musíte si zjednat zásobu veselosti."

"Nemluvte špatně o řečech páně Danglarsových," pravil Debray; "hlasuje pro vás, je při oposici."

"To je právě to zlé! Také čekám, že ho pošlete řečnit do Luxemburku, abyste se mohli dosyta vysmát."

"Můj milý," pravil Albert Beauchampovi, "je vidět, že záležitosti španělské jsou urovnány, jste dnes nesnesitelně štiplavý. Pamatujte přec, že pařížská kronika mluví o mém sňatku se slečnou Evženií Danglarsovou. Nemohu vás tedy s dobrým svědomím nechat mluvit špatně o výmluvnosti muže, jenž má mi jednoho dne říci: "Pane vicomte, víte, že dám

své dceři dva miliony."

„Eh, jděte," prohodil Beauchamp, „k té svatbě nikdy nedojde! Král mohl ho učinit baronem, bude moci učiniti ho pairem, ale nikdy ho neučiní šlechticem, a hrabě de Morcerf je příliš aristokratem, aby přivolil pro mizerné dva miliony k mesalianci. Vicomte de Morcerf smí si vzít jen markýzu."

"Dva miliony!" odtušil Morcerf. "Je to přece slušné!"

"Je to společný kapitál boulevardového divadla, nebo železnice z Botanické zahrady do Rapée."

"Nechte ho mluvit, Morcerfe," nedbale řekl Debray, "a ožeňte se. Vezmete si etiketu pytle, není-li pravda? Nuže, co na tom záleží? Je líp, má-li ta etiketa o erb méně a o nulu více. Máte sedm kosic ve svém znaku, dáte tři své ženě a ještě vám zbudou čtyři. Je to o jednu víc, než má pan de Guise, který by se byl málem stal francouzským králem a jehož vlastní bratranec byl císařem německým."

"Myslím věru, že máte pravdu, Luciene," odvětil roztržitě Albert.

"Nu, ovšem. Ostatně každý milionář je urozený jako levoboček - to jest, může aspoň býti."

"Pst, neříkejte to, Debrayi," napomínal ho se smíchem Beauchamp, "neboť přichází Château Renaud, který, aby vás vyléčil z vaší záliby v paradoxech, probodne vás mečem svého předka Renauda de Montauban.

"To by se ponížil," odvětil Lucien, "neboť já jsem prostý občan, velmi prostý."

"Hle, ministerstvo, pějící Bérangera!" zvolal Beauchamp. "Kam to spějeme, můj Bože!"

"Pan de Château Renaud! Pan Maximilien Morrel!" pravil komorník, hláse dva nově příchozí.

"Jsme tedy všichni," pravil Beauchamp, "a půjdeme k snídani. Neboť nemýlím-li se, čekal jste již jen dvě osoby, Alberte."

"Morrel!" mumlal si Albert udiveně, "Morrel! Kdo je to?"

Než domluvil, pan de Château Renaud, krásný třicetiletý muž, šlechtic od hlavy až k patě, to jest, s tváří Guiche a duchem Mortemarta, vzal Alberta za ruku a pravil mu:

"Dovolte, můj drahý, abych vám představil svého přítele a nadto zachránce pana Maximiliena Morrela, setníka spahiů; ostatně mu postačí, představí-li se sám. Pozdravte mého hrdinu, vicomte."

Ustoupil, aby bylo vidět toho velikého a ušlechtilého mladého muže širokého čela, kterého naši čtenáři, jak se pamatují, viděli v Marseilli za okolností snad dosti dramatických, než aby na něho již byli zapomněli. Bohatá polofrancouzská, poloorientálská uniforma, neobyčejně mu slušící, přiváděla k platnosti jeho široká prsa, ozdobená křížem čestné legie, a smělou linii jeho postavy. Mladý důstojník uklonil se s elegantní dvorností; Morrel byl půvabný ve všech svých pohybech, poněvadž byl silný.

"Pane," pravil Albert se srdečnou zdvořilostí, "pan baron de Château Renaud věděl předem, jaké potěšení mi způsobí, seznámí-li mne s vámi; jste jeho přítelem, pane, buďte i naším."

"Výborně," zvolal Château Renaud, "a přejte si, drahý vicomte, aby v případě potřeby učinil pro vás, co učinil pro mne."

"A co učinil?" tázal se Albert.

"Oh," bránil se Morrel, "nestojí to za řeč, pan baron přehání."

"Jakže!" zvolal Château Renaud. "Nestojí to za řeč? Život nestojí za řeč?... Opravdu, co povídáte, drahý pane Morreli, je až příliš filosofické... Snad je to dobré pro vás, který vystavujete svůj život denně, ale pro mne, jenž vystavím jej jednou, náhodou..."

"Z toho všeho vyrozumívám, barone, že pan setník Morrel zachránil vám život."

"Ano, můj Bože, docela prostě," odvětil Château Renaud.

"Za jaké příležitosti?" tázal se Beauchamp.

"Beauchampe, příteli, víte, že umírám hladem!" pravil Debray, "Nepouštějte se do historií."

"Nu, vždyť pro mne můžeme jít ke stolu..." namítl Beauchamp. "Château Renaud poví nám to při jídle."

"Pánové," pravil Morcerf, "upozorňuji vás, že je teprve čtvrt na jedenáct a že čekáme ještě na posledního hosta."

"Ach, pravda, diplomata," přisvědčil Debray.

"Nevím, je-li diplomatem, či něčím jiným; vím jen, že svěřil jsem mu poslání, které vykonal k tak úplné mé spokojenosti, že kdybych byl králem, byl bych ho učinil okamžitě rytířem všech svých řádů, i kdybych měl k disposici zlaté rouno a podvazkový řád."

"Když tedy ještě nejdeme ke stolu," pravil Debray, "nalijte si sklenku xeres, jako jsme my učinili, a povězte nám to, barone."

"Víte všichni, že mi napadlo jet do Afriky."

"Tu cestu naznačili vám vaši předkové, drahý Château Renaude," poznamenal dvorně Morcerf.

"Ano, ale pochybuji, že byste tam byl jel jako oni, za účelem osvobození Kristova hrobu."

"A máte pravdu, Beauchampe," odvětil mladý aristokrat. "Chtěl jsem si prostě vystřelit z pistole. Souboj se mi protiví, jak víte, od těch dob, kdy dva svědci, které jsem si vybral, aby urovnali jistou záležitost, přinutili mne roztříštit rámě jednomu z mých nejlepších přátel... eh, tomu ubohému Franzi d'Épinay, kterého všichni znáte."

"Ach, pravda," prohodil Debray; "bili jste se před časem... K vůli čemu?"

"Ať mne čert vezme, pamatuji-li se na to!" pravil Château Renaud. "Na to se však pamatuji velmi dobře, že, stydě se nechat ležet ladem takový talent jako je můj, chtěl jsem vyzkoušet na Arabech nové pistole, které jsem právě dostal darem. Zatím účelem přeplavil jsem se do Oranu; z Oranu odebral jsem se do Konstantiny a přijel jsem právě, když upuštěno bylo od obléhání. Dal jsem se na ústup jako ostatní. Po osmačtyřicet hodin snášel jsem dosti dobře denní déšť a noční sníh; konečně třetího rána pošel mi kůň zimou. Ubohé zvíře bylo zvyklé pokrývkám a kamnům ve stáji... Byl to arabský kůň, který cítil se poněkud cizím v Arábii při desíti stupních zimy."

"Proto mi chcete odkoupit mého anglického," pravil Debray; "myslíte, že snese zimu líp, než váš arab."

"Mýlíte se, neboť jsem složil slib, že se již nevrátím do Afriky."
"Měl jste tedy hodně veliký strach?" tázal se Beauchamp.
"Na mou věru ano, přiznávám se," odvětil Château Renaud. "A bylo se čeho bát! Můj kůň tedy padl; ustupoval jsem pěšky. Šest Arabů přicválalo, aby mi uřízli hlavu; skolil jsem dva dvěma ranami z ručnice, dva dvěma ranami z pistole, ale zbývali ještě dva a já byl odzbrojen. Jeden mne vzal za vlasy - proto je teď nosím krátké, člověk neví, co se může stát - druhý položil mi yatagan na krk a cítil jsem již ostrý chlad železa, když tu tento pán na ně namířil, zabil toho, jenž mne držel za vlasy, ranou z pistole, a tomu, jenž chtěl mi prořízнout hrdlo, rozťal hlavu mečem. Ten pán uložil si zachránit toho dne člověka a náhoda chtěla, že jsem to byl já. Až budu bohat, dám vytesat Klagmannem nebo Marochetim sochu Náhody."
"Ano," pravil s úsměvem Morrel, "bylo to 5. září, to jest výročí dne, kdy můj otec byl zázračně zachráněn; světím také každý rok, pokud je to v mé moci, ten den nějakým skutkem..."
"Hrdinským, není-li pravda?" přerušil ho Château Renaud. "Krátce, byl jsem tím vyvoleným, ale to není všecko. Když mne zachránil před železem, zachránil mne i před zimou tím, že mi dal ne polovinu svého pláště, jak to učinil svatý Martin, ale že mi jej dal celý. A pak před hladem tím, že se se mnou rozdělil, hádejte oč!"
"O paštiku od Felixe?" tázal se Beauchamp.
"Nikoli, o svého koně; snědli jsme ho každý kousek s velikou chutí. Bylo to trpké!"
"Ten kůň?" tázal se se smíchem Morcerf.
"Ne, ta oběť," odvětil Château Renaud. "Zeptejte se Debraye, obětoval-li by svého angličana pro cizince."
"Pro cizince ne," odvětil Debray, "ale pro přítele snad."
"Uhodl jsem, že stanete se mým přítelem, pane barone," pravil Morrel; "ostatně měl jsem již čest vám to říci: ať to bylo hrdinství nebo ne, oběť nebo ne, byl jsem toho dne povinován obětním darem nešťastnému osudu v odměnu za přízeň, kterou nám kdysi projevil šťastný osud."
"Příběh, na který pan Morrel naráží," pravil opět Château Renaud, "je vskutku obdivuhodný, a poví vám jej někdy, až se s vámi blíže seznámí. Pro dnešek opatřeme svůj žaludek a ne paměť. V kolik hodin snídáme, Alberte?"
"V půl jedenácté."
"Přesně?" tázal se Debray, pohlížeje na hodinky.
"Oh, popřejete mi laskavě pět minut lhůty," pravil Morcerf, "neboť i já čekám zachránce."
"Čí?"
"Svého, můj Bože!" odtušil Morcerf. "Myslíte, že mne není možno zachránit jako každého jiného, a že jen Arabové řeží hlavy? Naše snídání bude lidumilným snídáním a budeme mít u stolu, aspoň tak doufám, dva dobrodince lidstva!"
"Co si počneme?" prohodil Debray; "máme jen jednu Montyonovu cenu."
"Nuže, dáme ji někomu, kdo si jí nikterak nezasloužil," pravil Beauchamp. „Takovým způsobem si Akademie obyčejně pomáhá z nesnází."
"A odkud přichází?" tázal se Debray. "Promiňte mému naléhání; vím sice, že jste již jednou na tu otázku odpověděl, ale dosti neurčitě, takže si dovoluji položit ji ještě jednou."
"To opravdu nevím," odvětil Albert. "Když jsem ho zval, jsou tomu tři měsíce, byl v Římě. Ale kdo může říci, jakou cestu od té doby učinil!"
"A myslíte, že by byl schopen být přesný?" tázal se Debray.
"Myslím, že je schopen všeho," odtušil Morcerf.
"Dejte pozor, aby těch pět minut lhůty neprotáhlo se na více než deset minut."
"Nuže, použil bych jich k tomu, že bych vám něco řekl o svém hostu."
"Poslyšte," pravil Beauchamp, "je v tom, co nám chcete vyprávět, látka k feuilletonu?"
"Ano, zajisté," přisvědčil Morcerf, "a to k velmi zajímavému."
"Mluvte tedy, neboť vidím, že promeškám sněmovnu; musím to tedy nějak nahradit."
"Byl jsem v Římě minulého masopustu."
"To víme," poznamenal Beauchamp.
"Ano, ale nevíte, že jsem byl unesen lupiči."
"Není lupičů," pravil Debray.
"Naopak, jsou, a to šerední, to jest, obdivuhodní, neboť zdáli se mi krásní, až z nich šel strach."
"Hleďte, drahý Alberte," pravil Debray, "přiznejte se, že váš kuchař se opozdil, že ústřice z Marennes nebo Ostende nedošly a že po příkladu paní de Maintenon chcete nahradit jídlo povídkou. Jen to povězte, můj drahý, jsme dosti dobře vychovaní, abychom vám to odpustili a vyslechli vaši historii, nechť slibuje být jakkoli neuvěřitelnou."
"A já vám říkám, že nechť je jakkoli neuvěřitelná, je od začátku až do konce pravdivá. Loupežníci mne tedy unesli a dopravili na velmi smutné místo, zvané katakomby svatého Šebestiána."
"To znám," řekl Château Renaud; "byl bych tam málem dostal zimnici."
"Já jsem vás předstihl," pravil Morcerf; "dostal jsem ji skutečně. Oznámili mi, že jsem zajat s výhradou, výkupného - maličkosti čtyř tisíc římských tolarů, dvaceti šesti tisíc turských liber. Na neštěstí měl jsem jich již jen patnáct set; byl jsem u konce cesty, můj úvěr byl vyčerpán. Psal jsem Franzovi. Ach, věru, vida, Franz byl při tom a můžete se ho zeptat, lhal-li jsem jen jedinou slabikou. Psal jsem Franzovi, že, nepřijde-li do šesti hodin ráno se čtyřmi tisíci tolary, budu v šest hodin a deset minut spojen s blaženými svatými a blahoslaveným mučedníky, v jejichž společnosti měl jsem čest se nacházeti. A pan Luigi Vampa - tak se jmenoval vůdce lupičů - byl by mi úzkostlivě dostál v slovu, to prosím, abyste mi uvěřili."
"Ale Franz přišel se čtyřmi tisíci tolarů?" pravil Château Renaud. "U čerta! Jmenuje-li se někdo Franz ďÉpinay nebo Albert de Morcerf, nepřijde pro čtyři tisíce tolarů do rozpaků."

"Ne, přišel prostě s hostem, jehož příchod jsem vám oznámil a kterého, doufám, budu vám moci představit."
"Ach, ten pán je tedy nějaký Herkules, zabíjející Caca, nebo Perseus, osvobozující Andromedu?"
"Ne, je to muž asi tak veliký jako já."
"Ozbrojený až po zuby?"
"Neměl u sebe ani pletací jehlice."
"Ale vyjednával o vaše výkupné?"
"Řekl vůdci dvě slova do ucha a byl jsem volný."
"Ještě se mu snad omlouval, že tě zajal," pravil Beauchamp.
"Tak jest," přisvědčil Morcerf.
"Ale to jest Ariosto, ten člověk!"
"Ne, je to prostě hrabě de Monte Cristo."
"Nikdo se nejmenuje hrabě de Monte Cristo," pravil Debray.
"To si myslím," připojil se k němu Château Renaud s chladnokrevností člověka, znající zpaměti svůj evropský šlechtický rejstřík; "kdo znal kde nějakého hraběte de Monte Cristo?"
"Možná, že pochází ze svaté země," mínil Beauchamp; "některý z jeho předků snad byl majitelem Kalvárie, jako měli Mortemartové Mrtvé moře."
"Dovolte, pánové," pravil Maximilien; "myslím, že vám pomohu z nesnází. Monte Cristo je malý ostrůvek, o němž jsem často slýchal od námořníků, zaměstnaných u mého otce. Je to zrnko písku uprostřed Středozemního moře, atom v nekonečnu."
"Zcela tak tomu jest, pane," pravil Albert. "Nuže, ten, o němž mluvím, je vládcem, je králem toho zrnka písku, toho atomu; koupil si asi ten hraběcí titul někde v Toskánsku."
"Je tedy bohat, ten váš hrabě."
"Na mou věru, myslím si to."
"Nu, řekl bych, že je to vidět."
"Vidíte, Debrayi, to se mýlíte."
"Nerozumím vám již."
"Četl jste Tisíc a jednu noc?"
"Nu, to je otázka!"
"Nuže, víte, jsou-li ti lidé tam chudí či bohatí? Nejsou-li obilná zrnka rubíny nebo démanty? Vypadají jako ubozí rybáři, viďte? Považujete je za ně a oni náhle otevrou vám nějakou tajemnou jeskyni, kde najdete poklad, za který koupil byste Indii."
"Nu a?"
"Nu a můj hrabě de Monte Cristo je z takových rybářů. I jméno přijal od nich, jmenuje se Simbad námořník a má jeskyni plnou zlata."
"Vy jste tu jeskyni viděl, Morcerfe?" tázal se Beauchamp.
"Já ne, Franz. Ale pst! Nesmí se před ním ani zmínky o tom učinit. Franz byl tam uveden se zavázanýma očima a byl obsluhován němými sluhy a ženami, vedle kterých, jak se zdá, byla Kleopatra pouhou grizetkou. Pouze, pokud se týká žen, není si zcela jist, vzhledem k tomu, že vešly teprve potom, když pojedl hašiše; takže by bylo zcela dobře možno, že to, co považoval za ženy, byla prostě čtverylka soch."
Mladí mužové pohlíželi na Morcerfa zrakem, jenž říkal:
„Nu, nu, můj milý, ztrácíte rozum, nebo si z nás děláte blázny?"
"Vskutku," pravil Morrel v myšlenkách, "slyšel jsem cosi podobného tomu, co vypráví pan de Morcerf, od starého námořníka, jménem Penelon."
"Ach," prohodil Albert, "je to štěstí, že pan Morrel přichází mi ku pomoci. Mrzí vás to, viďte, že mi tak hází klubko nití do mého labyrintu?"
"Promiňte, drahý příteli," pravil Debray, "ale věci, které nám povídáte, jsou tak nepravděpodobny..."
"Eh, protože vaši vyslanci, vaši konsulové vám o nich nepovídají; nemají kdy, musí obtěžovati své cestující krajany."
"Nu tak, teď se hněváte a napadáte naše ubohé úředníky. Můj Bože, čím vás mají chránit? Sněmovna jim každý den strhuje s platů, takže již je o ně nouze. Chcete se stát vyslancem, Alberte? Dám vás jmenovat v Cařihradě."
"Nikoli, aby mi sultán při prvním mém projevu na počest Mehmeta Aliho poslal šňůru a moji sekretáři mne uškrtili?"
"Tak to vidíte," řekl Debray.
"Ano, ale to všecko nepřekáží, aby můj hrabě de Monte Cristo existoval!"
"Nu, to je zázrak! Každý existuje!"
"Ovšemže každý existuje, ale ne za takových podmínek. Každý nemá černých otroků, knížecí galerie, zbraní, jako bey, koně po šesti tisících franků a řecké milenky!"
"Vy jste ji viděl, tu řeckou milenku?"
"Ano, viděl jsem ji a slyšel. Viděl v divadle Vall a slyšel jednoho dne, když jsem u hraběte snídal!"
"Ten váš neobyčejný muž tedy jí?"
"Jí-li, je to na mou věru tak málo, že to ani nestojí za řeč."
"Uvidíte, že je to upír."
"Smějte se, chcete-li. Bylo to míněním i hraběnky G..., která, jak víte, znala, lorda Ruthwena."
"Ach, výborně!" zvolal Beauchamp. "Pro člověka nenovináře je to protějšek k pověstnému mořskému hadu z Constitutionnelu; upír, to je znamenité!"
"Světle žluté oko, jehož zornice se zmenšuje a rozšiřuje podle vůle," pravil Debray; "lícní úhel vyvinutý, nádherné

čelo, zsinalá pleť, černý vous, bílé ostré zuby a právě taková zdvořilost."

"Nuže, je tomu úplně tak, Luciene," pravil Morcerf, "popis je načrtnut rys za rysem. Ano, zdvořilost ostrá a rezavá. Ten člověk mne často rozechvěl; jednoho dne, když dívali jsme se společně, na popravu, myslil jsem, že omdlím, ne tak při pohledu na kata, plnícího svou povinnost, a při křiku odsouzencově, jako mnohem spíše při pohledu na něho, hovořícího chladně o všech popravách na světě."

"Nedovedl vás trochu do zřícenin Kolossea, aby vám tam pil krev, Morcerfe?" tázal se Beauchamp.

"Anebo, když vás vysvobodil, nedal vám podepsat nějaký pergamen ohnivé barvy, jímž postoupil byste mu svou duši, jako Esau právo prvorozenství?"

"Vtipkujte, vtipkujte jak chcete, pánové!" pravil Morcerf poněkud dotčen. "Pohlížím-li na vás, krásné Pařížany, denní návštěvníky boulevardu de Gand a prochazeče po Buloňském Lese, a vzpomenu-li si na toho muže, nuže, zdá se mi, že nejsme téhož druhu."

"Gratuluji si k tomu!" pravil Beauchamp.

"Ať je tomu jakkoli," dodal Château Renaud, "to se musí nechat, že váš hrabě de Monte Cristo je ve volných chvílích roztomilý člověk, až na ty své drobné styky s italskými bandity."

"Eh, vždyť není italských banditů!" pravil Debray.

"Ani upírů!" dodal Beauchamp.

"Ani hrabat de Monte Cristo," dodal Debray. "Hleďte, drahý Alberte, hodiny bijí půl jedenácté."

"Přiznejte se, že vás ve snu tlačila můra a pojďme snídat," pravil Beauchamp.

Ale záchvěv hodin ještě neodumřel, když dveře se otevřely a Germain hlásil:

"Jeho Excellence hrabě de Monte Cristo!"

Všichni posluchači sebou bezděky trhli a tak prozradili zaujatost, již Morcerfovo sdělení vlilo jim do duše. Sám Albert nemohl se ubrániti jistému pohnutí.

Nebylo slyšet ani kočáru na ulici, ani kroků v předsíni; i dveře otevřely se bez zvuku.

Hrabě zjevil se na prahu, oděn s největší jednoduchostí, ale nejmódnější lev nebyl by mohl ničeho vytknout jeho úboru. Všecko bylo vybraně vkusné, všecko pocházelo z rukou nejelegantnějších dodavatelů, šaty, klobouk i prádlo.

Vypadal sotva na třicet pět let a co všecky překvapilo, byla jeho neobyčejná podobnost s portrétem, jejž nastínil Debray.

Hrabě pokročil s úsměvem doprostřed salonu přímo k Albertovi, který, jda mu vstříc, podával mu horlivě ruku.

"Přesnost," pravil Monte Cristo, "je zdvořilostí králů, jak tuším pravil jeden z našich panovníků. Není však vždycky zdvořilostí cestovatelů přese všecku jejich dobrou vůli. Přes to však doufám, drahý vicomte, že s ohledem na mou dobrou vůlí omluvíte ty dvě či tři vteřiny, o něž, tuším, opozdil jsem se při naši schůzce. Pět set mil neurazí se bez všelikých překážek, zvláště ve Francii, kde je, zdá se, zakázáno bít postiliony."

"Pane hrabě," odpověděl Albert, "oznamoval jsem právě vaši návštěvu některým svým přátelům, které shromáždil jsem u příležitosti slibu, jejž jste mi laskavě učinil, a které mám čest vám představiti. Je to pan hrabě de Château Renaud, jehož šlechtictví má původ od dvanácti paladinů a jehož předkové náleželi ku Stolovému Kolu; pan Lucien Debray, osobní tajemník ministra vnitra; pan Beauchamp, strašlivý novinář, postrach francouzské vlády, o němž však přes jeho národní proslulost neslyšel jste asi nikdy v Itálii, vzhledem k tomu, že jeho časopis tam nevniká; a konečně pan Maximilien Morrel, setník spahiů."

Při tomto jméně hrabě, jenž až do té chvíle pozdravoval dvorně, ale se zcela anglickým chladem a lhostejností, postoupil mimovolně o krok kupředu a lehký nádech ruměnce přeletěl jako blesk jeho bledou tváří.

"Pán má uniformu nových francouzských vítězů," pravil; "krásná uniforma!"

Nebylo lze říci, jaký to cit dodával hlasu hraběte tak hlubokých záchvěvů a ozařoval jakoby bezděky jeho oko, tak krásné, tak klidné a tak jasné, když neměl příčiny, proč je zahalovati.

"Vy jste nikdy neviděl našich Afričanů, pane?" tázal se Albert.

"Nikdy," odtušil hrabě, dokonale se opět ovládnuv.

"Nuže, pane, pod touto uniformou bije z nejstatečnějších a nejušlechtilejších srdcí armády."

"Oh, pane hrabě!" přerušil vicomta Morrel.

"Nechte mne mluvit, setníku... A právě jsme se dověděli," pokračoval Albert, "o tak hrdinském činu tohoto pána, že ačkoli jsem ho dnes po prvé viděl, vyžádám si od něho dovolení, představit vám jej jako svého přítele."

Při těch slovech bylo zase možno postřehnout u Monte Crista ten podivný upřený pohled, letmý ruměnec a lehké zachvění očních víček, což u něho bylo známkou pohnutí.

"Ach, pán je ušlechtilého srdce," pravil hrabě, "tím líp!"

Toto zvolání, které bylo spíše odpovědí na vlastní myšlenku hraběte, než na to, co řekl Albert, překvapilo všecky a nejvíc Morrela, jenž udiveně pohlédl na Monte Crista. Ale zvolání to bylo proneseno tak sladkým, přímo líbezným tónem, že, ať bylo sebe podivnější, nebylo lze se pro ně horšit.

"Proč by o tom pochyboval?" pravil Beauchamp Château Renaudovi.

"Opravdu," odvětil Château Renaud, jenž svou společenskou sběhlostí a jasností svého aristokratického oka pronikl u Monte Crista vše, co při něm bylo proniknutelného, "opravdu, Albert nás neoklamal, hrabě je neobyčejným zjevem; co mu říkáte, Morreli?"

"Věru," prohodil Maximilien, „má přímý pohled a sympatický hlas, takže se mi líbí, přes podivnou poznámku, kterou o mně právě učinil."

"Pánové," pravil Albert, "Germain mi oznamuje, že je prostřeno. Dovolte mi, drahý hrabě, ukázat vám cestu."

Odebrali se mlčky do jídelny. Každý usedl na své místo.

"Pánové," pravil hrabě, usednuv, "dovolte mi přiznání, jež bude omluvou všech nepřístojností, kterých bych se mohl

dopustit: jsem cizincem a to do té míry, že jsem v Paříži po prvé. Život francouzský je mi tedy úplně neznám; vedl jsem až do nynějška takřka výhradně život orientálský, nejprotilehlejší dobrým tradicím pařížským. Prosím tedy, abyste mne omluvili, shledáte-li při mně cosi příliš tureckého, příliš neapolitánského, nebo příliš arabského. To jsem musil říci a nyní, pánové, snídejme."

"Jak to všecko říká!" šeptal Beauchamp; "je to rozhodně velmož."

"Velmož," dodal Debray.

"Velmož všech zemí, pane Debrayi," pravil Château Renaud.

II.
SNÍDÁNÍ

Hrabě, jak se pamatujeme, byl střídmým hodovníkem. Albert zmínil se o tom, projevuje obavu, aby se pařížský život hned s počátku neznelíbil cestovateli svou nejmaterielnější, ale zároveň i nejnutnější stránkou.

"Drahý hrabě," pravil, "chovám obavu, že kuchyně z ulice du Helder nevyhoví vám tak, jako kuchyně ze Španělského náměstí. Měl jsem se vás zeptat na vaše záliby a dát připravit několik jídel podle vaší chuti."

"Kdybyste mne lépe znal, pane," odvětil s úsměvem hrabě, "nepřipouštěl byste si takové starosti, takřka pokořující pro cestovatele jako já, který živí se v Neapoli macarony, v Miláně polentou, ve Valencii ollou podridou, v Cařihradě pilafem, v Indii karrickem a v Číně vlaštovčími hnízdy. Pro kosmopolitu jako já kuchyně není. Jím vše a všude, ale jím málo, a dnes, kdy vytýkáte mi střídmost, mám právě hladový den, neboť nejedl jsem od včerejšího rána."

"Jakže! Od včerejšího rána?" volali hosté. "Vy jste nejedl po dvacet čtyři hodiny?"

"Nejedl," odvětil Monte Cristo; "byl jsem nucen odbočit z cesty a zajet si do okolí Nimes pro jisté zprávy, takže jsem se poněkud opozdil a nechtěl jsem se zastavit."

„A jedl jste cestou ve voze?" tázal se Morcerf.

"Ne, spal jsem, což obyčejně dělám, nudím-li se a nemám-li odvahy se bavit, nebo jsem-li hladov a nemám-li chuti k jídlu."

"Vy tedy rozkazujete spánku, pane?" tázal se Morrel.

"Skoro."

"Máte na to nějaký prostředek?"

"Neomylný."

"Ach, to by bylo výborné pro nás Afričany, kteří nemáme vždycky co jíst a málokdy co pít," prohodil Morrel.

"Ano," přisvědčil Monte Cristo; "na neštěstí však můj prostředek, výtečný pro člověka jako já, jenž vede zcela výjimečný život, byl by velmi nebezpečný, kdyby ho použila celá armáda, která, když by jí bylo potřebí, by se již neprobudila."

"Je možno zvědět, jaký je to prostředek?" tázal se Debray.

"Oh, můj Bože, ano," odvětil Monte Cristo, "netajím ho: je to smíšenina výborného opia, pro něž byl jsem si sám v Cantonu, abych měl jistotu, že je čisté, a nejlepšího hašiše, jaký se v Orientě daří, to jest mezi Tigridem a Eufratem. Stejné díly obou těch součástek se smísí a utvoří se z nich jakési pilulky, kterých se ve chvíli potřeby požije. Za deset minut objeví se účinek. Zeptejte se pana barona Franze d'Épinay; ochutnal jich, tuším, jednou."

"Ano," přisvědčil Morcerf, "zmínil se mi o tom a zachoval si na to velmi příjemnou vzpomínku."

"Což nosíte ten přípravek stále při sobě?" tázal se Beauchamp, který, jsa žurnalistou, byl velmi nevěřícím.

"Stále," odvětil Monte Cristo.

"Bylo by nediskretním požádat vás za ukázání těch drahocenných pilulek?" pokračoval Beauchamp, doufaje přistihnout cizince v chybě.

"Nikterak, pane," odvětil hrabě.

A vytáhl z kapsy překrásnou bonbonnieru, utvořenou z jediného smaragdu a uzavřenou zlatým víčkem, které, když se odšroubovalo, propouštělo hrdlem bonbonniery malou zelenavou kuličku, velikou asi jako hrách. Kulička ta měla ostrou, pronikavou vůni; bylo jich asi pět ve smaragdu, jenž mohl jich obsahovat aspoň dvanáct.

Bonbonniera kolovala kolem stolu, ale hosté podávali si ji mnohem spíše proto, aby mohli obdivovat ten skvělý smaragd, než aby viděli a cítili ty pilulky.

"A to váš kuchař vám připravuje tu hostinu?" tázal se Beauchamp.

"Nikoli, pane," odtušil Monte Cristo, "nevydávám tak svých opravdových požitků na milost a nemilost nehodným rukám. Jsem dosti dobrým chemikem, připravuji si tedy své pilulky sám."

"To je překrásný smaragd, největší, jaký jsem kdy viděl, ačkoli moje matka má několik dosti pozoruhodných rodinných klenotů," pravil Château Renaud.

"Měl jsem tři takové," odpověděl Monte Cristo; "jeden jsem daroval sultánovi, jenž dal jej připevnit k svému meči, druhý pak našemu svatému otci papeži, který dal jej zasadit do své tiary proti jinému, podobnému, ale méně krásnému smaragdu, jejž dal jeho předchůdci, Piovi VII., císař Napoleon; třetí jsem si nechal pro sebe a dal jsem jej vyhloubit, což zmenšilo jeho cenu o polovici, ale za to učinilo jej pohodlnějším k mé potřebě."

Všichni pohlíželi na Monte Crista s údivem; mluvil tak prostě, že bylo zřejmo, že buď mluví pravdu, nebo je blázen. Ale smaragd, který zůstal mu v rukou, způsobil, že všichni klonili se samozřejmě k prvnímu předpokladu.

"A co vám dali ti dva vládcové výměnou za tak velkolepý dar?" tázal se Debray.

"Sultán svobodu jisté ženy," odvětil hrabě; "náš svatý otec papež život jistého muže. Takže jsem byl jednou za svého života právě tak mocný, jako kdyby mi Bůh byl popřál narodit se na stupních trůnu."

"To byl Peppino, jejž jste zachránil, není-li pravda?" zvolal Morcerf. "Při něm použil jste svého práva udíleti milost?"

"Snad," pravil Monte Cristo s úsměvem.

"Pane hrabě," zvolal Morcerf, "nemůžete si představit, s jakým potěšením vás slyším takto mluvit! Ohlásil jsem vás předem svým přátelům jako muže báječného, jako kouzelníka z Tisíce a jedné noci, jako středověkého čarodějníka. Ale Pařížané jsou tak sběhlí v paradoxech, že pokládají nejnespornější pravdy za rozmary obrazotvornosti, když ty pravdy nevyhovují všem podmínkám jejich každodenního života. Na příklad zde Debray, který čte, a Beauchamp, který tiskne denně, že na boulevardu přepadli a oloupili opozdivšího se člena Jockey Clubu, že zavraždili v ulici Saint-Denis nebo na předměstí Saint Germain čtyři osoby, že zatčeno bylo deset, patnáct, dvacet zlodějů buď v nějaké kavárně na boulevardu du Temple nebo v Thermách Julianových - a kteří popírají existenci banditů v maremmě, v římské kampani, nebo v pontinských bažinách. Řekněte jim prosím sám, pane hrabě, že jsem byl těmi bandity zajat a že, nebýt vašeho velkodušného zakročení, očekával bych dnes podle vší pravděpodobnosti věčného vzkříšení v katakombách svatého Šebestiána, místo abych je hostil ve svém nehodném domečku v ulici du Helder."

"Eh," prohodil Monte Cristo, "slíbil jste mi, že nikdy nebudete mluvit o té maličkosti."

"To já ne, pane hrabě!" zvolal Morcerf. "To někdo jiný, komu jste asi prokázal tutéž službu jako mně a kterého si asi se mnou pletete! Naopak, mluvme o tom, prosím, neboť rozhodnete-li se mluvit o té okolnosti, nejen že mi trochu zopakujete, co vím, ale zjevíte mi i mnoho, čeho nevím."

"Zdá se mi přec," namítl s úsměvem hrabě, "že hrál jste v celé té záležitosti úlohu dosti důležitou, abyste mohl vědět právě tak dobře jako já co se přihodilo."

"Slíbíte mi," tázal se Morcerf, "řeknu-li vše co vím, že povíte pak i vy to, čeho nevím?"

"To je zcela správné," souhlasil Monte Cristo.

"Nuže," začal Morcerf, "ať již moje ješitnost utrpí sebe víc, ale domníval jsem se po tři dny, že jsem předmětem svodů masky, kterou považoval jsem za potomkyni Tulliinu nebo Poppeinu, zatím co koketovala se mnou prostě nějaká contadina a všimněte si, že říkám contadina, abych nemusil říci selka. Vím jen, že jsem jako hlupák, ještě hloupější než ten, o němž jsem právě mluvil, za tu selku považoval mladého patnácti až šestnáctiletého lupiče, holé brady a štíhlé postavy, jenž ve chvíli, kdy jsem se chtěl osmělit vtisknout mu polibek na jeho cudné rámě, položil mi na hrdlo pistoli a za pomoci sedmi nebo osmi ze svých soudruhů dovedl či spíše dovlekl mne do katakomb svatého Šebestiána, kde našel jsem na mou věru velmi vzdělaného vůdce lupičů, který četl Paměti Caesarovy a který ráčil přerušit svou četbu, aby mi oznámil, že nezaplatím-li do druhého dne do šesti hodin ráno čtyři tisíce tolarů do jeho pokladny, přestanu druhého dne ve čtvrt na sedm žít. Ten list existuje, je v rukou Franzových, mnou podepsán, a je k němu připojena douška mistra Luigiho Vampy. Pochybujete-li o tom, napíši Franzovi, jenž dá podpisy legalisovat. To je vše, co vím. Co však nevím, je, jak domohl jste se, pane hrabě, tak veliké úcty římských banditů, kteří váží si tak málo věcí. Přiznávám se vám, že Franz i já byli jsme uneseni obdivem."

"Nic není prostšího, pane," odvětil hrabě; "znal jsem pověstného Vampu déle než od desíti let. Když byl ještě zcela mlád a pastýřem, dal jsem mu jednou nevím již jakou zlatou minci za to, že mi ukázal cestu; on pak, aby mi ničeho nezůstal dlužen, daroval mi vlastnoručně vyřezanou dýku, kterou jste jistě viděl v mé sbírce zbraní. Později, buď, že zapomněl na výměnu těchto dárků, které měly udržet mezi námi přátelství, nebo že mne nepoznal, chtěl mne přepadnouti; byl jsem to však naopak já, jenž zajal jsem jej i dvanáct jeho mužů. Mohl jsem ho vydat římské spravedlnosti, která je hbitá a která byla by si ještě k vůli němu přispíšila, ale neučinil jsem tak. Propustil jsem ho, jej i jeho lidi."

„S podmínkou, že nebudou již hřešiti," dodal žurnalista se smíchem. "Vidím s potěšením, že úzkostlivě dostáli svému slovu."

"Ne, pane," odtušil Monte Cristo, „s pouhou podmínkou, že budou respektovat mne a mé lidi. Snad bude se vám zdáti podivným, co vám řeknu, vám, pánům socialistům, pokrokovcům, humanistům, ale nestarám se nikdy o svého bližního, nesnažím se nikdy chránit společnosti, která mne nechrání, ba více, která se obyčejně o mne stará, jen aby mi škodila. A vyškrtnu-li společnost a bližního ze své úcty a zachovám-li neutralitu vůči nim, jsou to ještě oni - společnost a můj bližní - kteří jsou mi povinni vzájemnou službou."

"Výborně!" zvolal Château Renaud. "Hle, první odvážný muž, kterého slyším hlásat poctivě a bez obalu egoism: to je velmi krásné, bravo, pane hrabě!"

"Je to aspoň upřímné," pravil Morrel, "ale jsem jist, že pan hrabě nelitoval, že prohřešil se jednou proti zásadám, jež nám tak rozhodným způsobem vyložil."

"Čím jsem se prohřešil proti těm zásadám pane?" tázal se Monte Cristo, který nemohl se ubránit pohlédnout občas na Maximiliena tak pozorně, že smělý mladík již dvakrát nebo třikrát sklopil oči před klidným, jasným pohledem hraběte.

"Zdá se mi," odvětil Morrel, "že, vysvobodiv pana de Morcerf, kterého jste neznal, prokázal jste službu svému bližnímu a společnosti!"

"Jejíž je nejkrásnější ozdobou," pravil vážně Beauchamp, vyprázdniv jediným douškem sklenku šampaňského.

"Pane hrabě!" zvolal Morcerf. "Teď jste chycen logickým vývodem, vy, jeden z nejsilnějších logiků, které znám, a uvidíte, že bude vám ihned jasně dokázáno, že, místo abyste byl sobcem, jste naopak lidumilem. Ach, pane hrabě, nazýváte se Orientálcem, Levantincem, Malajcem, Indem, Číňanem, divochem; jmenujete se Monte Cristo příjmením a Simbad námořník křestním jménem a hle, v den, kdy po prvé vkročíte do Paříže, osvojujete si instinktem největší přednost nebo největší nedostatek našich výstředních Pařížanů, že totiž připisujete si vady, jichž nemáte, a skrýváte ctnosti, které máte!"

"Drahý vicomte," pravil Monte Cristo, "ve všem, co jsem řekl nebo učinil, nevidím jediného slova, pro něž zasloužil bych od vás a od těchto pánů domnělou chválu, které se mi dostalo. Nebyl jste pro mne cizincem, ježto jsem vás znal, ježto jsem vám postoupil dva pokoje, ježto jsem vás pozval k snídání, ježto jsem vám půjčil jeden ze svých kočárů, ježto

viděli jsme spolu masky na Corse, ježto dívali jsme se spolu z jednoho okna na náměstí del Popolo na onu popravu, která učinila na vás tak hluboký dojem, že byste byl málem omdlel. Nuže, táži se tedy všech těchto pánů, mohl jsem nechat svého hosta v rukou těch hrozných banditů, jak je nazýváte? Ostatně měl jsem, zachraňuje vás, jistou soukromou myšlenku, totiž dostati se s vaším přispěním do pařížských salonů, až přijedu do Francie. Nějakou dobu mohl jste pohlížet na to rozhodnutí jako na nejasný, letmý plán, ale dnes, jak vidíte, je to holá a jasná skutečnost, které musíte se podvoliti, nechcete-li zrušit svého slova."

"Dostojím mu," pravil Morcerf, "ale obávám se, drahý hrabě, že budete velmi rozčarován, vy, jenž jste zvyklý na dobrodružné situace, na malebné události, na fantastické obzory. U nás není nejmenší episody po způsobu těch, na jaké váš život, plný příhod, je zvyklý. Naším Chimborazem je Montmartre, naším Himalayem Mont Valerien, naší Saharou Grenellská pláň a ještě tam provrtávají artézskou studnu, aby tam karavany našly vodu. Máme zloděje, dokonce mnoho zlodějů, ačkoli jich nemáme tolik, kolik se říká, ale tito zloději bojí se mnohem více nejmenšího špicla, než největšího pána; Francie konečně je tak prosaickou zemí a Paříž tak velice civilisovaným městem, že nenajdete v našich osmdesáti pěti departementech, pravím osmdesáti pěti departementech, neboť vyjímám samozřejmě z Francie Korsiku, že tedy nenajdete v našich osmdesáti pěti departementech nejmenší hory, na níž nebyla by vztyčena telegrafní tyč, a nejmenší jen trochu temné jeskyně, do které by policejní zřízenec nebyl dal zavést plynové osvětlení. Mohu vám tedy prokázat jen jedinou službu, můj drahý hrabě, a pokud té se týká, jsem vám úplně k disposici: představit vás totiž všude, nebo, rozumí se, dát vás představit svými přáteli. Ostatně k tomu nikoho nepotřebujete; s vaším jménem, jměním a duchem," (Monte Cristo uklonil se s lehce ironickým úsměvem) "uvedl by se každý sám a byl by všude dobře přijat. Mohu vám tedy být prospěšný jen v jedné věci. Může-li mne vám doporučit jakási zvyklost pařížského života, jakási zkušenost v pohodlí, jakási znalost našich obchodních domů, jsem vám k službám při hledání slušného domu. Neodvážím se nabídnout vám, abyste sdílel můj se mnou, jako jsem sdílel v Římě já váš; já egoismu nehlásám, ale jsem egoistou par excellence; kromě mne nevydržel by u mne ani stín, leč by to byl stín ženy."

"Ach," prohodil hrabě, "to je zcela manželská výhrada. A skutečně, řekl jste mi, pane, v Římě několik slov o jakémsi sňatku. Smím vám blahopřáti k brzkému štěstí?"

"Záležitost ta je stále ve stadiu plánu, pane hrabě."

"A kdo říká plán," poznamenal Debray, "chce říci možnost."

„Oh ne!" odporoval Morcerf. "Mému otci na tom záleží a doufám, že zakrátko budu vám moci představit ne-li svou ženu, aspoň svou nevěstu, slečnu Evženii Danglarsovu."

"Evženie Danglarsová!" opakoval Monte Cristo. "Počkejte není baron Danglars její otec?"

"Ano," přisvědčil Morcerf, "ale novopečený baron."

"Co na tom záleží," odvětil Monte Cristo, „prokázal-li státu služby, za něž zasloužil si toho vyznamenání?"

"Ohromné!" pravil Beauchamp. "Ačkoli v duši svobodomyslný, zprostředkoval r. 1829 králi Karlu X. půjčku šesti milionů a král učinil jej baronem a rytířem čestné legie, takže nosí stužku ne v kapse u vesty, jak by se mohlo za to míti, ale pěkně krásně v knoflíkové dírce svého kabátu."

"Beauchampe, Beauchampe," zvolal Morcerf se smíchem, "nechte si to pro Korsára nebo Šarivari, ale přede mnou mého budoucího tchána ušetřte."

Obrátiv se pak k Monte Cristu, pravil:

"Pronesl jste právě jeho jméno jako někdo, kdo barona zná."

"Neznám ho," odtušil nedbale Monte Cristo, "ale nepochybně se s ním záhy seznámím vzhledem k tomu, že mám u něho otevřený úvěr prostřednictvím firem Richard a Blount v Londýně, Arstein a Eskeles ve Vídni a Thomson a French v Římě."

Pronášeje tato poslední dvě jména, Monte Cristo pohlédl po očku na Maximiliena Morrela.

Čekal-li cizinec, že vyvolá dojem u Maximiliena Morrela, nemýlil se. Maximilien se zachvěl, jako by se mu bylo dostalo elektrického nárazu.

"Thomson a French," opakoval; "znáte tu firmu, pane?"

"Jsou to moji bankéři v hlavním městě křesťanského světa," odpověděl klidně hrabě; "mohu vám něčím u nich prospět?"

"Oh, pane hrabě, snad byste nám mohl pomoci v pátrání až do nynějška bezvýsledném; firma ta prokázala kdysi naší firmě službu a vždycky, nevím proč, to popřela."

"K vašim službám, pane," odvětil Monte Cristo, ukloniv se.

"Ale vzdálili jsme se k vůli panu Danglarsovi od předmětu svého hovoru," pravil Morcerf, "šlo o to, najít hraběti de Monte Cristo slušný byt; pánové, přičiňme se a hledejme nějaký nápad. Kde ubytujeme nového hosta veliké Paříže?"

"Na Faubourgu Saint Germain," navrhl Château Renaud; "pan hrabě najde tam mezi dvorem a zahradou rozkošný malý soukromý dům."

„Eh, vy neznáte než svůj smutný, nudný Faubourg Saint Germain, Château Renaude," odporoval Debray; "neposlouchejte ho, pane hrabě, ubytujte se na Chaussée d'Antin: to je skutečný střed Paříže."

"Boulevard de l'Opéra," radil Beauchamp; "v prvním poschodí, dům s balkonem. Pan hrabě dá si tam přinést své zlatohlavové podušky a uvidí, kouře z čibuku, nebo polykaje své pilulky, celé město defilovat u svých nohou."

"Vy nemáte žádné myšlenky, Morreli?" pravil Château Renaud. "Vy nenavrhujete ničeho?"

„Ó ano," odvětil s úsměvem mladý muž, "mám myšlenku, ale čekal jsem, že pan hrabě dá se svésti některou z těch skvělých nabídek, jež mu byly učiněny. Teď, když neodpověděl, myslím, že mohu nabídnout byt v malém rozkošném rokokovém domečku, který má sestra najala před rokem v ulici Meslay."

"Vy máte sestru, pane?" tázal se Monte Cristo.

"Ano, pane, a výtečnou sestru."

"Provdanou?"
"Již devět měsíců."
"Je šťastna?"
"Tak šťastna, jak je to dovoleno lidské bytosti," odvětil Maximilien. "Provdala se za muže, kterého milovala a který zůstal nám věren v našem neštěstí: Emmanuela Herbauta."
Monte Cristo se neznatelně usmál.
"Bydlím tam za své dovolené," pokračoval Maximilien, „a mohl bych se svým švakrem Emmanuelem panu hraběti posloužit všemi informacemi, jichž by potřeboval."
"Okamžik!" zvolal Albert dříve než Monte Cristo mohl odpovědít. "Dejte pozor, pane Morreli, chcete uzavřít cestovatele, Simbada námořníka, do rodinného života; z muže, který přijel, aby poznal Paříž, uděláte patriarchu."
"Oh, kdepak!" odvětil Morrel s úsměvem. "Mé sestře je dvacet pět let, švakrovi třicet: jsou mladí, veselí a šťastní; ostatně by byl pan hrabě doma a setkal by se se svými hostiteli jen tehdy, když by mu bylo libo přijít k nim."
"Díky, pane, díky," pravil Monte Cristo; "spokojím se tím, být představenu vaší sestře a vašemu švakrovi, prokážete-li mi laskavě tu čest; ale nepřijal jsem návrh žádného z těchto pánů vzhledem k tomu, že můj byt je již připraven."
"Jakže," zvolal Morcerf, "vy se chcete ubytovat v hotelu? Ale to bude pro vás velmi nudné."
"Což byl jsem v Římě tak špatně ubytován?" tázal se Monte Cristo.
"U ďábla!" odtušil Morcerf. "V Římě vynaložil jste na zařízení bytu padesát tisíc piastrů. Ale mám za to, že nemáte chuť opakovat denně taková vydání."
"To mne neodstrašilo," odvětil Monte Cristo, „.ale rozhodl jsem se, mít dům v Paříži - vlastní dům, rozumí se. Poslal jsem napřed svého komorníka, který jej již asi koupil a dal mi jej zařídit."
"Vy tedy máte komorníka, který zná Paříž?" zvolal Beauchamp.
"Přichází po prvé do Francie jako já; je černý a nemluví," pravil Monte Cristo.
"Je to tedy Ali?" tázal se Morcerf za všeobecného údivu.
"Ano, pane, je to sám Ali, můj Nubičan, můj němý, kterého jste tuším viděl v Římě."
"Ano, zajisté," odvětil Morcerf, "pamatuji se naň výborně. Ale jak jste mohl svěřit Nubičanu koupi domu v Paříži a němému jeho zařízení? Udělá asi všecko naopak, ten ubožák."
"Jste na omylu, pane; jsem naopak jist, že vybere všecky věci podle mého vkusu, neboť jak víte, můj vkus není vkusem celého světa. Přijel sem před týdnem; proběhal asi celé město, veden svým pudem dobrého psa, jenž sám honí. Zná mé rozmary, mé fantasie, mé potřeby; zařídil asi všecko po mé chuti. Věděl, že přijedu dnes v deset hodin, čekal na mne od devíti hodin u brány Fontainbleauské a odevzdal mi tento lístek; je to moje nová adresa. Hleďte, čtěte."
A Monte Cristo podal lístek Albertovi.
"Elysejská Pole, 30," četl Morcerf.
"Ach, to je skutečně originelní!" nemoha se ubránit zvolat Beauchamp.
"A velmi knížecí!" dodal Château Renaud.
"Jakže, vy neznáte svého domu?" tázal se Debray.
"Ne," odvětil Monte Cristo; "řekl jsem vám již, že jsem nechtěl zmeškati hodinu schůzky. Upravil jsem se ve voze a sestoupil jsem u vicomtových dveří."
Mladí mužové na sebe pohlédli; nevěděli, nehraje-li Monte Cristo komedie. Ale vše, co vycházelo z úst tohoto podivného muže, bylo přes svůj originální ráz tak prosté, že nebylo lze se domnívat, že by lhal. Proč by ostatně byl také lhal?
"Musíme se tedy spokojit s tím," pravil Beauchamp, „budeme-li moci panu hraběti prokázat všecky drobné úsluhy, jež jsou v naší moci. Já, jako žurnalista, otevřu mu všecka pařížská divadla."
"Děkuji, pane," odvětil s úsměvem Monte Cristo; "můj intendant obdržel již rozkaz, najmout mi loži v každém z nich."
"Je váš intendant také Nubičan a němý?" tázal se Debray.
"Ne, pane, je to prostě váš krajan, může-li být Korsičan něčí krajanem. Vy však ho znáte, pane de Morcerf."
"Byl by to snad náhodou dobrý signor Bertuccio, který umí tak dobře najímat okna?"
"Tak jest, viděl jste ho u mne, když měl jsem čest přijmouti vás k snídani. Je to velmi řádný muž, který byl trochu vojákem, trochu podloudníkem, krátce vším, čím možno být. Neručil bych ani za to, že neměl jakési oplétání s policií pro nějakou maličkost, něco jako bodnutí nožem."
"A vy jste si zvolil toho počestného občana za intendanta, pane hrabě?" pravil Debray. "O kolik vás ročně okrade?"
"Nuže, na mou čest," odvětil hrabě, "ne o více, než každý jiný; jsem si tím jist. Ale hodí se mi, nezná nemožností, nechávám si ho tedy."
"Jste tedy opatřen," pravil Château Renaud; "máte soukromý dům na Elysejských Polích, sluhy, intendanta, chybí vám již jen milenka."
Albert se usmál: vzpomněl si na krásnou Řekyni, již viděl v loži hraběte v divadle Valle a v divadle Argentina.
"Mám něco lepšího," řekl Monte Cristo; "mám otrokyni. Vy najímáte své milenky v Opeře, ve Vaudevillu, ve Variétés, já jsem svou koupil v Cařihradě; přišlo mi to dráže, ale nemusím se již v tom ohledu o nic starat."
"Ale zapomínáte," namítl Debray se smíchem, "že jsme Frankové jménem i povahou; že vaše otrokyně, vkročivši na půdu francouzskou, stala se volnou."
"Kdo jí to řekne?" tázal se Monte Cristo.
"Nu, můj Bože, první, koho potká."
"Mluví jen řecky."
"Pak je to něco jiného."

"Ale uvidíme ji aspoň?" tázal se Beauchamp. "Či, maje již němého sluhu, máte i eunuchy?"
"Na mou věru ne," odvětil Monte Cristo; "tak daleko můj orientalism nesahá. Vše, co je kolem mne, může mne opustit, a opustí-li mne, nebude již mne ani kohokoli jiného potřebovat. Snad mne právě proto nikdo neopouští."
Hosté došli již dávno k zákuskům a doutníkům.
"Můj drahý," pravil Debray, vstávaje, "je půl třetí; váš host je roztomilý, ale není tak dobré společnosti, abychom jí neopustili, a někdy i pro špatnou: musím se vrátit do ministerstva. Povím ministrovi o hraběti a musíme vyzvědět, kdo to je."
"Dejte pozor," odvětil Morcerf; "zřekli se toho i prohnanější."
"Eh, máme tři miliony pro svou policii; jsou ovšem skoro vždycky předem utraceny, ale nevadí; nějakých padesát tisíc franků vždycky zbude, jež na to vynaložíme."
"A až zvíte, kdo je to, povíte mi to?"
"Slibuji vám to. Na shledanou, Alberte; pánové, váš nejpokornější sluha."
A vyšed do předsíně, Debray zavolal velmi hlasitě:
„Ať předjede můj vůz!"
"Nu," pravil Beauchamp Albertovi, "nepůjdu do sněmovny, ale budu moci svým čtenářům nabídnout něco lepšího, než řeč páně Danglarsovu."
"Odpusťte, Beauchampe," pravil Morcerf, "ale snažně vás prosím, ani slova o tom; nepřipravujte mne o zásluhu jeho představení a uvedení. Viďte, že je zvláštní?"
"Je více než to," vmísil se do hovoru Château Renaud, "je to skutečně z nejneobyčejnějších lidí, které jsem jakživ viděl. Půjdete, Morreli?"
"Jen co dám svou navštívenku panu hraběti, jenž mi laskavě slíbí, že učiní malou návštěvu v ulici Meslay, 14."
"Buďte jist, že neopomenu, pane," pravil hrabě s úklonou.
A Maximilien Morrel vyšel s baronem de Château Renaud, nechav Monte Crista samotna s Morcerfem.

III.
PŘEDSTAVENÍ.

Když Albert s Monte Cristem osaměl, pravil mu: "Dovolte, pane hrabě, abych zahájil svůj úřad cicerona tím, že podám vám ukázku mládeneckého bytu. Bude vám, zvyklému na italské paláce, aspoň předmětem studia vypočítat, v kolika čtverečních stopách může žíti mladý pařížský muž, který neplatí za nejhůře bydlícího. Při procházení místnostmi otevřeme okna, abyste volně dýchal."
Monte Cristo znal již jídelnu a přízemní salon. Albert uvedl ho nejprve do atelieru; byla to, jak víme, jeho oblíbená místnost.
Monte Cristo dovedl plně ocenit všecko, co Albert v té místnosti nashromáždil: staré skříně, japonský porculán, orientálské látky, benátské sklo, zbraně všech zemí světa, všecko bylo mu známo a na první pohled poznával století, zemi i původ. Morcerf myslil, že bude vysvětlovačem a zatím byl to naopak on, jenž pod vedením hraběte konal studia archeologická, nerostopisná i přírodopisná. Sestoupili do prvního poschodí. Albert uvedl hosta do salonu. Tento salon ověšen byl díly moderních malířů; byly tam krajiny Dupréovy o dlouhých třtinách, štíhlých stromech, s nádhernými oblohami a bučícími kravami; byli tam Delacroixovi arabští jezdci v dlouhých bílých burnusech, ve skvoucích pasech, s vykládanými zbraněmi, na koních, kteří hryzli se vztekem, kdežto mužové rvali se železnými palicemi; Boulangerovy aquarelly, zobrazující celý "Chrám Matky Boží v Paříži" s oním rozmachem, jenž z malíře činí básníkova soka; byla tam plátna Diazova, který tvoří květy krásnější než květy, slunce zářivější než slunce; kresby Decampsovy, právě tak barvité, ale poetičtější než díla Salvátora Rosy; pastely Girandovy a Mullerovy, představující děti s andělskými hlavami, ženy s panenskými rysy; náčrtky, vytržené z cestovního alba Dauzatsova, naskizzované během cesty po Orientě v několika minutách na sedle velblouda nebo pod klenbou mešity; slovem vše, co moderní umění může dáti výměnou a v náhradu za umění ztracené a zašlé s minulými věky.
Albert se nadál, že aspoň tentokráte ukáže něco nového neobyčejnému cestovateli; ten však aniž potřeboval hledat podpisy, z nichž některé byly ostatně nahrazeny pouhými začátečními písmeny, udal k velikému Albertovu údivu okamžitě při každém díle jméno autorovo, takže bylo zřejmo, že jsou mu nejen všecka ta jména známa, ale že i studoval a ocenil všecky ty talenty.
Ze salonu odebrali se do ložnice. Byl to vzor elegance a přísného vkusu zároveň; jediný portrét, podepsaný však Leopoldem Robertem, zářil zde v rámci z mdlého zlata.
Portrét ten především upoutal Monte Cristovu pozornost, neboť hrabě učinil v ložnici tři rychlé kroky a stanul náhle před ním.
Byl to obraz mladé ženy asi dvaceti pěti až dvaceti šesti let, snědé pleti, ohnivého zraku, zastřeného umdleným víčkem; měla na sobě malebný úbor katalánských rybářek s červenou a černou šněrovačkou a se zlatými jehlicemi ve vlasech; pohlížela na moře a její elegantní silhouetta rýsovala se na dvojím azuru vln a oblohy.
V pokoji bylo přítmí, jinak byl by Albert mohl postřehnout zsinalou bledost, rozestřevší se hraběti po lících, a všimnouti si nervosního zachvění, jež proběhlo jeho rameny a hrudí.
Na chvíli zavládlo ticho; Monte Cristo stál se zrakem neodvratně upřeným na obraz.
"Máte krásnou milenku, vicomte," pravil pak hrabě hlasem dokonale klidným; "ten úbor, nepochybně plesový, jí rozkošně sluší."
"Ach, pane," odvětil Albert, "ten omyl bych vám nikdy neodpustil, kdybyste byl vedle tohoto portrétu viděl nějaký jiný. Neznáte mé matky, pane; je to ona, již vidíte v tomto rámci; dala se tak portrétovat asi před šesti nebo osmi roky.

Ten úbor je tuším vymyšlený a podoba je tak veliká, že se mi zdá, jako bych ještě matku viděl, jak byla v roce 1830. Hraběnka dala ten portrét zhotovit za nepřítomnosti hraběte. Hodlala mu nepochybně připraviti k návratu milé překvapení, ale divná věc, otci se ten portrét nelíbil. Ani cena malby, která, jak vidíte, je z krásných prací Leopolda Roberta, nebyla s to zvítěziti nad antipatií, již k ní pojal. Mezi námi řečeno, drahý hrabě, nutno uznati, že pan de Morcerf je z nejhorlivějších pairů v Luxemburku, generálem v theorii renomovaným, ale velmi prostředním znalcem umění. Jinak je tomu s mojí matkou, která maluje pozoruhodným způsobem a která, ceníc si příliš takového díla, aby se od něho nadobro odloučila, darovala mi je, aby u mne bylo méně vystaveno nelibosti pana de Morcerf, jehož portrét, malovaný Grosem, vám rovněž ukáži. Promiňte, mluvím-li s vámi tak o rodině a domácnosti, ale ježto budu míti čest dovésti vás k hraběti, říkám vám to, aby vám náhodou neunikla před ním nějaká pochvala tohoto portrétu. Má ostatně neblahý vliv, neboť stane se zřídka, aby se moje matka naň nepodívala, přijde-li ke mně, a ještě řidčeji aby při pohledu naň nezaplakala.

Mrak, jejž tento obraz vnesl do domu, je ostatně jediný, který vyvstal mezi hrabětem a hraběnkou; moji rodiče, ačkoli jsou již přes dvacet let spolu, lnou k sobě stále jako prvního dne."

Monte Cristo vrhl letmý pohled na Alberta, jako by hledal v jeho slovech skrytý smysl; bylo však zřejmo, že mladý muž pronesl je s celou prostotou své duše.

"Nyní," pravil Albert, "viděl jste, pane hrabě, celé mé bohatství a dovolte mi nabídnouti vám je, nechť je jakkoli nedostatečné; považujte se zde za pána a abyste se cítil ještě více doma, račte jít se mnou k panu de Morcerf, kterému psal jsem z Říma o službě, již jste mi prokázal, a jemuž oznámil jsem návštěvu, kterou jste mi slíbil. A mohu říci, že hrabě i hraběnka netrpělivě čekali, až bude jim dovoleno poděkovati vám. Vím, jste vším poněkud přesycen, pane hrabě, a rodinné scény na Simbada námořníka příliš nepůsobí: viděl jste tolik jiných scén. Přes to přijměte co vám nabízím, jako úvod k pařížskému životu, životu zdvořilostí, návštěv a představování."

Monte Cristo uklonil se bez odpovědi; přijal návrh bez nadšení a bez lítosti, jako jednu ze společenských konvenienci, které každý muž, dbající společenských ohledů, pokládá za povinnost. Albert zavolal komorníka a nařídil mu, aby šel oznámit panu a paní de Morcerf brzký příchod hraběte de Monte Cristo.

Albert následoval ho s hrabětem.

Při vstupu do předsíně hraběte zjevil se příchozímu nade dveřmi, vedoucími do salonu, erb, jenž svou bohatou obrubou a souladem s ozdobou místnosti prozrazoval, jakou důležitost majitel paláce tomuto odznaku přikládá.

Monte Cristo zastavil se před erbem a prohlížel si jej pozorně.

"Hejno zlatých kosic v azurovém poli. Je to nepochybně erb vašeho rodu, pane," tázal se. "Kromě znalosti hlavních součástí erbu, jež dovoluje mi jej rozřešiti, vyznám se v heraldice velmi málo, já, náhodný hrabě, vyrobený Toskánskem pomocí komturství svatého Štepána, jenž byl bych se býval obešel bez toho panského titulu, kdyby mi nebylo bývalo mnohokrát řečeno, že je to věc naprosto nutná pro člověka, který mnoho cestuje. Neboť konec konců je dobře mít něco na dvířkách kočáru, ne-li pro nic, aspoň pro to, aby nás celníci ušetřili. Omluvte mne tedy, kladu-li vám takovou otázku."

"Není nikterak indiskretní, pane," pravil Morcerf s prostotou přesvědčení; "hádal jste správně: je to náš odznak, totiž s otcovy strany; vedle něho je, jak vidíte, druhý erb, stříbrná věž v červeném poli, náležející matčinu rodu. Jsem po přeslici Španěl, ale rod Morcerfů je francouzský a jak jsem slyšel, jeden z nejstarších na francouzském jihu."

"Ano," přisvědčil Monte Cristo, "to naznačují kosice. Téměř všichni ozbrojení poutníci, kteří se pokusili, nebo způsobili dobytí Svaté Země, přijali za odznak buď kříž, znamení úkolu, jemuž se zasvětili, nebo tažné ptáky, symbol dlouhé cesty, kterou hodlali podniknouti a kterou doufali splniti na křídlech víry. Jeden z vašich předků s otcovy strany zúčastnil se asi nějakého křižáckého tažení a kdyby to bylo i jen tažení svatého Ludvíka, vede nás to až do XIII. století, což je již velmi pěkné."

"Je to možné," odtušil Morcerf; "někde v otcově pracovně je genealogický strom, který nám to poví a na nějž činil jsem druhdy poznámky, s nimiž byl by ďHozier a Jaucourt velmi spokojen. Teď již na to nemyslím; přece však vám řeknu, pane hrabě, - jsem k tomu jako cicerone oprávněn - že za naší lidové vlády začíná se každý velmi zabývat těmi věcmi."

"Nu, pak mohla vaše vláda vybrat ze své minulosti něco lepšího než ty dvě tabule, kterých jsem si všiml na vašich veřejných budovách a které nemají žádného heraldického smyslu. Pokud vás se týká, vicomte," pokračoval Monte Cristo, vraceje se k Morcerfovi, "jste šťastnější než vaše vláda, neboť váš znak je skutečně krásný a mluví k obraznosti. Ano, je to tak, pocházíte z Provence a zároveň ze Španělska. To vysvětluje - podobá-li se portrét, jejž jste mi ukázal, originálu - tu krásnou snědou barvu, kterou jsem tak obdivoval na tváři vznešené Katalánky."

Bylo by bývalo nutno býti Oidipem nebo samotnou sfingou, aby člověk postřehl ironii, již hrabě vložil do svých slov, pronesených zdánlivě se svrchovanou zdvořilostí; Morcerf mu také úsměvem poděkoval a jda první, aby mu ukázal cestu, otevřel dveře pod erbem, vedoucí, jak jsme pravili, do salonu.

Na nejnápadnějším místě salonu rovněž visel portrét; byl to obraz třicetipěti až třicetiosmiletého muže v generálské uniformě s dvojími épaulettami štábních důstojníků, odznakem vyšší hodnosti, se stužkou čestné legie na krku, hlásající důstojnost komthura, na prsou pak s důstojnickou hvězdou řádu Spasitelova vpravo a s velkokřížem Karla III. vlevo, což znamenalo, že osoba, zobrazená portrétem, prodělala asi války v Řecku a ve Španělsku, nebo - což v záležitosti řádů je jedno a totéž - vykonala v obou těch zemích nějaké diplomatické poslání.

Monte Cristo prohlížel si tento portrét s nemenší péčí než onen první, když tu otevřely se postranní dveře a hrabě stanul tváří v tvář samému hraběti de Morcerf.

Byl to muž asi čtyřiceti až čtyřiceti pěti let, jenž však vypadal nejméně na padesát a jehož knír a černé obočí divně kontrastovaly s téměř bílými vlasy, sestřiženými po vojensku do kartáče; byl oděn občanským oblekem a měl v knoflíkové dírce stužku, jejíž různé proužky připomínaly řády, jimiž byl vyznamenán.

Muž ten vešel dosti vznešeným krokem a s jakousi dychtivostí. Monte Cristo nechal jej přijíti k sobě, aniž postoupil o jediný krok; zdálo se, že jeho nohy nemohou se odtrhnout od země, právě jako jeho oči od tváře hraběte de Morcerf.

"Otče," pravil mladý muž, "mám čest představiti vám hraběte de Monte Cristo, velkodušného přítele, s nímž měl jsem štěstí se seznámit za trudných okolností, které znáte."

"Pán je mezi námi vítán," pravil hrabě de Morcerf, pozdravuje hraběte s úsměvem; "prokázal našemu rodu, zachovav mu jediného dědice, službu, která bude si věčně vyžadovati naší vděčnosti."

Při těchto slovech hrabě de Morcerf pokynul Monte Cristovi na křeslo, sám pak usedl proti oknu.

Monte Cristo, přijav křeslo, označené hrabětem de Morcerf, usedl tak, aby zůstal ve stínu velikých sametových záclon a aby mohl odtud čísti v rysech hraběte, na něž únava a starosti vtiskly svou pečeť, celou historii tajných bolů, vepsaných do každé vrásky, vyhloubené časem.

"Paní hraběnka," pravil Morcerf, "zabývala se právě úpravou své toiletty, když vicomte dal ji zpravit o návštěvě, již bude mít potěšení přijmout; přijde hned dolů, za deset minut bude v saloně."

"Je to příliš mnoho cti pro mne," pravil Monte Cristo, "býti v den svého příjezdu do Paříže uveden ve styk s mužem, jehož zásluha vyrovná se jeho pověsti a v němž štěstěna, výjimečně spravedlivá, se nezmýlila. Nemá však na pláních Mitidže nebo na horách Atlasu ještě nějakou, maršálskou hůl pro vás?"

"Oh," bránil se Morcerf s lehkým ruměncem, "vzdal jsem se služby, pane. Byv jmenován pairem za Restaurace, zúčastnil jsem se prvního tažení a sloužil jsem pod maršálem de Bourmont; mohl jsem se tedy ucházeti o vyšší velitelství a kdo ví, co by se bylo stalo, kdyby se byla udržela starší větev na trůně! Ale červencová revoluce byla, jak se zdá, dosti slavná, aby si mohla dovolit být nevděčnou; byla takovou ke všem službám, které nepocházely z doby císařské; podal jsem tedy demissi, neboť získal-li člověk epauletty na bitevním poli, nedovede příliš manévrovati na hladké půdě salonů. Opustil jsem meč, vrhl jsem se do politiky, zabývám se průmyslem, studuji užitečná umění. Toužil jsem po tom velice po těch dvacet let co jsem sloužil ve vojsku, ale neměl jsem na to kdy."

"Takovéto idee udržují váš národ v povýšenosti nad ostatními národy, pane," odvětil Monte Cristo; "vy šlechtic pocházející ze starého rodu, honosící se krásným jménim, odhodlal jste se dosíci prvních stupňů hodnosti jako neznámý prostý voják: to je velmi vzácné; pak, stav se generálem, francouzským pairem, komturem řádu čestné legie, chcete znovu začíti druhé učednictví bez jakékoli jiné naděje, bez jakékoli jiné odměny, kromě té, že budete jednoho dne užitečný svým bližním... Ach, pane, to je skutečně krásné, ba více, to je vznešené."

Albert s údivem naslouchal a pohlížel na Monte Crista; nebyl zvyklý vidět ho unesena tak nadšenými představami.

"Bohužel," pokračoval cizinec, nepochybně proto, aby zaplašil nepostřehnutelný stín, jejž jeho slova vyvolala na čele Morcerfově, "my v Itálii si tak nepočínáme; rosteme podle svého druhu a rodu a podržujeme totéž listí, týž vzrůst a často i tutéž neužitečnost po celý svůj život."

"Ale pane," odpověděl hrabě de Morcerf, "pro muže vašich zásluh není Itálie vlastí a Francie podává vám ruce; odpovězte na její volání, Francie snad nebude nevděčná ke každému; se svými dětmi jedná špatně, ale cizince přijímá obyčejně velkolepě."

"Je vidět, otče," pravil Albert s úsměvem, "že neznáte pana hraběte de Monte Cristo. Jeho radosti nejsou z tohoto světa; nebaží po poctách a přijímá jich jen tolik, kolik se jich vejde na cestovní pas."

"To je nejsprávnější definice, kterou jsem kdy o sobě slyšel," prohodil cizinec.

"Pan hrabě byl pánem své budoucnosti," pravil hrabě de Morcerf s povzdechem, „a zvolil si květnatou dráhu."

"Tak jest, pane," přisvědčil Monte Cristo s úsměvem, jejž malíř nikdy nevyjádří a nad nímž fysiolog vždycky zoufá, má-li jej analysovati.

"Kdybych se nebyl obával, že pana hraběte, unavím," pravil generál, zřejmě okouzlen Monte Cristovými způsoby, „byl bych ho odvedl do sněmovny; dnes je zajímavé sezení pro toho, kdo nezná našich moderních senátorů."

"Budu vám velmi povděčen, pane, učiníte-li mi tu nabídku po druhé; dnes však dostalo se mi lichotivé naděje být představen paní hraběnce, počkám tedy."

"Ach, zde je moje matka!" zvolal vicomte.

Monte Cristo, obrátiv se rychle, spatřil skutečně paní de Morcerf na prahu dveří, vedoucích v opačnou stranu než ty, jimiž vešel její muž: nehnuta, bledá, spustila, když Monte Cristo obrátil se k ní, bezvládně ruku, kterou opírala se z neznámé příčiny o pozlacené veřeje. Stála tam již několik vteřin a zaslechla poslední slova, pronesená zaalpským hostem.

Ten vstal a hluboce se uklonil hraběnce, která rovněž pozdravila němě a obřadně.

"Můj Bože, madame," zvolal hrabě de Morcerf, "co je vám? Je vám snad teplo v saloně nesnesitelné?"

"Jste churava, matko?" tázal se vicomte, přichvátav k Mercedes.

Poděkovala oběma úsměvem.

"Ne," pravila, "byla jsem jen jaksi pohnuta, uzřevši po prvé toho, bez jehož přispění byli bychom nyní v slzách a smutku. Pane," pokračovala hraběnka, pokročivši se vznešeností královny, "zachránil jste život mému synu a za to dobrodiní vám žehnám. A nyní vzdávám vám díky za potěšení, které jste mi způsobil, dav mi příležitost poděkovati vám jako jsem vám žehnala, totiž z hloubi srdce."

Hrabě uklonil se znovu, ještě hlouběji, než po prvé. Byl ještě bledší než Mercedes.

"Madame," pravil, "vy a pan hrabě odměňujete mne příliš velkodušně za tak prostý skutek. Zachrániti člověka, uspořiti trápení otci, ušetřiti city ženy - to není nijaké dobrodiní, to je čin pouhé lidskosti."

Na tato slova, pronesená se svrchovanou mírností a zdvořilostí, odpověděla paní de Morcerf hlubokým tónem:

"Je velikým štěstím pro mého syna, pane, že má ve vás přítele, a děkuji Bohu, že to tak zařídil."

A Mercedes obrátila své krásné oči k nebi s tak nekonečnou vděčností, že hraběti se zdálo, jako by v nich viděl chvěti se dvě slzy. Pan de Morcerf k ní přistoupil.

"Madame," pravil, "omluvil jsem se již panu hraběti, že jsem nucen jej opustiti, a vy, prosím, učiňte tak za mne ještě jednou. Sezení začíná ve dvě hodiny, jsou tři a já mám mluviti."

"Jděte, pane, vynasnažím se, aby náš host zapomněl na vaši nepřítomnost," pravila hraběnka právě tak laskavým tónem. "Prokáže nám pan hrabě čest," pokračovala, obracejíc se k Monte Cristovi, "že ztráví s námi zbytek dne?"

"Díky, madame. Jsem vám, věřte prosím, svrchovaně vděčen za vaše pozvání, ale vystoupil jsem dnes dopoledne u vašich dveří ze svého cestovního kočáru. Nevím, jak jsem v Paříži ubytován; vím sotva, kde bydlím. Je to ovšem nepatrná starost, ale přece jen pochopitelná."

"Ale dostane se nám toho potěšení aspoň po druhé, slibujete mi to, není-li pravda?" tázala se hraběnka.

Monte Cristo uklonil se bez odpovědi, ale jeho gesto mohlo platit za souhlas.

"Nezdržuji vás tedy, pane," zahovořila opět hraběnka, "neboť nechci, aby se moje vděčnost stala buď nediskretní; nebo obtížnou."

"Drahý hrabě," pravil Albert, „dovolíte-li, pokusím se oplatit vám v Paříži vaši milou pozornost, již prokázal jste mi v Římě, a dáti vám k disposici svůj vůz, pokud nebudete mít kdy opatřit si ekypáže a koně."

"Tisíceré díky za vaši laskavost, vicomte," odvětil Monte Cristo; "předpokládám však, že pan Bertuccio řádně využitkoval té půlpáté hodiny, již jsem mu ponechal, a že najdu u dveří nějaké spřežení."

Albert již zvykal těmto způsobům; věděl, že hrabě usiluje jako Nero o nemožné, a nedivil se již ničemu. Chtěl se jen sám přesvědčiti, jakým způsobem byly jeho rozkazy vykonány; doprovodil tedy hraběte až k domovním dveřím.

Monte Cristo se nemýlil; jakmile objevil se v předpokoji hraběte de Morcerf, vyběhl z peristylu osobní sluha, týž, který přinesl v Římě oběma mladým mužům navštívenku hraběte a ohlásil jim jeho návštěvu, takže když vznešený cestovatel vyšel na vnější schody, našel skutečně venku čekající kočár.

Bylo to coupé z dílny Kellerovy a spřežení, které Drake ještě minulého dne - jak všichni pařížští lvové věděli - nechtěl dáti za osmnáct tisíc franků.

"Pane," pravil hrabě Albertovi, "nenabízím vám, abyste mne doprovodil až ke mně; mohl bych vám ukázati jen improvisovaný dům a co se týká improvisací, musím, jak víte, dbáti pověsti. Popřejte mi den a pak dovolte, abych vás směl pozvati. Pak budu jistější, že neprohřeším se proti zákonům pohostinství."

„Žádáte-li o den, pane hrabě, jsem jist, že neukážete mi dům, nýbrž palác. Máte rozhodně ve svých službách nějakého ducha."

"Nu, nevyvracejte tu domněnku," pravil hrabě, klada nohu na sametem potažené stupátko své nádherné ekypáže; "prospěje mi to trochu u dam."

Usedl do kočáru, jenž zavřel se za ním a vzdálil se klusem, ne však tak rychle, aby hrabě nemohl postřehnouti nepatrného hnutí záclon v saloně, kde zůstala paní de Morcerf.

Když vrátil se Albert k matce, našel hraběnku v boudoiru, zabořenu do hlubokého sametového křesla. V celém pokoji, ponořeném v stín, probleskovaly jen tu a tam zlaté zákmity na ozdobách nábytku nebo na zlatých rámcích.
Albert nemohl vidět hraběnčinu tvář, ztracenou v mlze gázu, jejž hraběnka ovinula si kolem vlasů jako dechovou aureolu; zdálo se mu však, že její hlas je změněn: rozeznal také ve vůni růží a heliotropů, stojících na květinovém stolku, ostrou, štiplavou stopu těkavé soli. A skutečně, na jedné z ciselovaných misek krbu upoutal mladíkovu znepokojenou pozornost hraběnčin flakon, zbavený šagrenového pouzdra.

"Churavíte, matko?" zvolal Albert, vstupuje. "Přišlo vám nevolno za mé nepřítomnosti?"

„Já? Ne, Alberte. Ale chápete, ty růže, tuberosy a oranžové květy vydávají za těch prvních veder, kterým nejsme ještě zvyklí, tak prudkou vůni."

"Pak je musíme dát vynést do vašeho předpokoje, matko," pravil Morcerf, vztahuje ruku ke zvonku. "Jste skutečně churava; již hned jak jste vstoupila, byla jste všecka bledá."

"Pravíte, že jsem byla bledá, Alberte?"

"Bledostí, která vám výborně sluší, matko, ale která nás, otce a mne, nepoděsila proto méně."

"Váš otec se vám o tom zmínil?" tázala, se Mercedes rychle.

"Ne, madame, ale pamatujete se, že vám samotné učinil o tom poznámku."

"Nepamatuji se," pravila hraběnka.

Vstoupil sluha; přišel, přivolán Albertovým zvoněním.

"Odneste ty květiny do předpokoje nebo do toiletního pokoje," pravil vicomte; "obtěžují paní hraběnku."

Sluha uposlechl.

Zavládlo dosti dlouhé ticho, trvající po celou dobu, pokud nebyly květiny vyneseny.

"Co je to za jméno to Monte Cristo?" tázala se hraběnka, když vyšel sluha, odnášející poslední vázu. "Je to jméno rodu, jméno země, či pouhý titul?"

"Je to tuším titul, matko, nic víc. Hrabě koupil nějaký ostrov z toskánského souostroví a dle toho, co dnes ráno sám pravil, založil komturství. Víte, že se to tak dělá při řádu svatého Štěpána ve Florencii, svatého Jiří Konstantinského v Parmě, ba i při řádu Maltánském. Ostatně po šlechtictví nikterak nebaží a nazývá se náhodným hrabětem, ačkoli v Římě panuje všeobecné mínění, že hrabě je vysoce urozeným pánem."

"Jeho způsoby jsou vybrané," pravila hraběnka, "jak jsem aspoň mohla posoudit za té krátké chvíle, co zůstal zde."

"Oh, dokonalé, matko, tak dokonalé, že o mnoho převyšují vše, co jsem poznal nejaristokratičtějšího ve třech nejhrdějších šlechtách Evropy, totiž ve šlechtě anglické, ve šlechtě španělské a ve šlechtě německé."

Hraběnka okamžik uvažovala, pak po tom krátkém váhání promluvila:

"Viděl jste, drahý Alberte, pana de Monte Cristo v jeho příbytku; jste bystrozraký, taktní a vyznáte se v lidech více, než je obyčejem ve vašem věku; myslíte - chápete, táži se vás jako matka - že hrabě je skutečně tím, čím se zdá být?"

"A čím se zdá být?"

"Sám jste to právě řekl, vysoce urozeným pánem."
"Řekl jsem vám, matko, že je za takového považován."
"Ale co vy o něm soudíte, Alberte?"
"Přiznám se vám, že můj úsudek o něm není příliš ustálen; myslím, že je to Maltán."
"Neptám se vás na jeho původ, ptám se vás na jeho osobu."
"Oh, co se jeho osoby týká, je to něco jiného. Pozoroval jsem u něho tolik neobyčejných věcí, že chcete-li, abych vám řekl, co si o něm myslím, odpovím vám, že bych ho rád považoval za některého z Byronových hrdinů, jež neštěstí poznamenalo osudnou pečetí, za nějakého Manfreda, nějakého Laru, nějakého Wernera. Slovem za trosku nějakého starého rodu, jež zbavena otcovského jmění, vynašla si jiné silou svého dobrodružného genia, který pozvedl ji nad zákony společnosti."
"Pravíte...?"
"Pravím, že Monte Cristo je ostrov v Středozemním moři, bez obyvatel, bez posádky, útulek podloudníků všech národů, pirátů všech zemí. Kdo ví, zda tito bodří průmyslníci neplatí svému pánu poplatek za přístřeší."
"Možná," pronesla hraběnka v zamyšlení.
"Ale na tom nezáleží," prohodil mladý muž; "ať je podloudníkem nebo ne, uznáte, matko, ježto jste ho viděla, že pan hrabě de Monte Cristo je pozoruhodný muž, který bude mít v pařížských salonech největší úspěch. Hleďte, ještě dnes ráno, u mne, zahájil svůj vstup do společnosti a naplnil úžasem i samého Château Renauda."
"A kolik asi let může býti hraběti?" tázala se Mercedes, přikládajíc této otázce zřejmě velikou důležitost.
"Asi třicet pět nebo třicet šest, matko."
"Tak mlád! To je nemožné!" pravila Mercedes, odpovídajíc na to, co jí pravil Albert a zároveň i na to, co jí pravily její vlastní myšlenky.
"A přece je to pravda. Řekl mi asi třikráte nebo čtyřikrát, a jistě bez předchozího uvažování, v té době bylo mi pět let, v té deset let, v té dvanáct let. Zvědavost učinila mne bdělým, všiml jsem si těch drobností, porovnával data a nikdy jsem ho nepřistihl při chybě. Věk toho podivného muže, který nemá věku, je tedy, jsem si tím jist, asi třicet pět let. A nadto si jen vzpomeňte, matko, jak je jeho oko živé, jak jsou jeho vlasy černé a jeho čelo, třebaže bledé, úplně bez vrásek; je to povaha nejen silná, ale i ještě mladá."
Hraběnka sklopila hlavu jako pod příliš těžkým přívalem trpkých myšlenek.
"A muž ten pojal k vám přátelství, Alberte?" tázala se s nervosním chvěním.
"Domnívám se, madame."
"A vy... máte ho také rád?"
"Líbí se mi, madame, přes to, že Franz d'Épinay chtěl mi ho vydávat za muže, přicházejícího z onoho světa."
Hraběnce unikl pohyb hrůzy.
"Alberte," pravila změněným hlasem, "vždycky jsem vás varovala před novými známostmi. Teď jste mužem a vy sám mohl byste mi dávati rady; přes to však vám opakuji: Buďte opatrný, Alberte."
"Aby mi ta rada byla prospěšná, drahá matko, musil bych ještě napřed vědět, před čím se mám mít na pozoru. Hrabě nikdy nehraje, hrabě pije jen vodu, smíšenou s kapkou španělského vína; hrabě má pověst takového boháče, že nemohl by si ode mne vypůjčiti peníze, aby nevzbudil smích; čeho se mi tedy jest obávat se strany hraběte?"
"Máte pravdu," přisvědčila hraběnka; "mé obavy jsou bláhové, zvláště mají-li svůj původ v muži, jenž zachránil vám život. Ale když již o tom mluvíme, přijal ho váš otec dobře, Alberte? Velice na tom záleží, abychom se k hraběti chovali více než společensky slušně. Pan de Morcerf je často zaměstnán, jeho záležitosti působí mu starosti, mohlo by se státi, že i mimoděk..."
"Otec byl bezvadný, madame," přerušil ji Albert; „ba více: zdálo se, že bylo mu velice zalichoceno dvěma nebo třemi nadmíru obratnými poklonami, které hrabě mu učinil tak šťastně a vhodně, jako by ho znal již třicet let. Každý z těch malých pochvalných šípů jistě mého otce zalechtal," dodal Albert se smíchem, "takže se rozešli jako nejlepší přátelé na světě a že ho pan de Morcerf chtěl dokonce s sebou vzíti do sněmovny, aby vyslechl jeho řeč."
Hraběnka neodpověděla; upadla v tak hluboké snění, že její oči se pozvolna zavřely. Mladý muž, stoje před ní, pohlížel na ni s onou synovskou láskou, ještě něžnější a vroucnější u dětí, jejichž matky jsou dosud mladý a krásny. Když pak viděl, že oči její se zavřely, poslouchal chvíli, jak v sladké nehybnosti dýše, a domnívaje se, že usnula, vzdálil se po špičkách a opatrně zavřel dveře pokoje, kde matku zanechal.
"Předpovídal jsem tomu zpropadenému člověku," šeptal si, potřásaje hlavou, "že způsobí ve společnosti sensaci. Měřím dojem, jejž vyvolal, neomylným thermometrem: moje matka si ho povšimla, je tedy zajisté velmi pozoruhodný."
A sestoupil do svých stájí ne bez tajného zármutku, že hrabě de Monte Cristo připadl docela bezděky na spřežení, které stavělo jeho hnědky do druhé řady v očích všech znalců.
"Lidé rozhodně nejsou všichni stejní; musím poprosit otce aby uvedl tu otázku v panské sněmovně na přetřes."

IV.

PAN BERTUCCIO.

Zatím přijel hrabě domů; potřeboval šest minut k vykonání té cesty. Těchto šest minut postačilo, aby byl viděn asi od dvacíti mladých mužů, kteří, znajíce cenu spřežení, jehož nemohli si sami koupit, pobídli své tahouny do klusu, aby spatřili skvělého velmože, jenž mohl si dopřát koně po desíti tisících franků za kus.
Dům vybraný Alim, jenž měl sloužit Monte Cristovi za městské sídlo, stál po pravé ruce, jde-li se Elysejskými Poli vzhůru, a měl s jedné strany dvůr, s druhé zahradu; velmi hustý keř, rostoucí uprostřed dvora, zakrýval část průčelí; kolem tohoto keře táhly se, podobny dvěma pažím, dvě stezky, které, rozbíhajíce se vpravo i vlevo, zjednávaly kočárům přístup od vrat k dvojitému schodišti, na jehož každém stupni stála porculánová váza, plná květin. Tento dům, osamělý

v široké prostoře, měl kromě hlavního vchodu ještě jiný vchod, vedoucí do ulice de Ponthieu.

Dříve ještě než kočí zahoukal na vrátného, otočila se těžká vrata na svých stěžejích; viděli hraběte přijíždět a hrabě byl v Paříži, jako v Římě, jako všude obsluhován s rychlostí blesku. Kočí tedy vjel, opsal polokruh, aniž zmírnil chod, a vrata byla již zavřena, když ještě kola skřípěla po písku stezek.

Po levé straně schodů se kočár zastavil; dva mužové stanuli u dvířek: jedním z nich byl Ali, který usmíval se na svého pána s neuvěřitelně upřímnou radostí a jenž odměněn byl pouhým pohledem Monte Cristovým.

Druhý pokorně pozdravil a nastavil hraběti ruku, aby mu pomohl sestoupit s kočáru.

"Díky, pane Bertuccio," pravil hrabě, seskočiv lehce se tří stupátek. "A notář?"

"Je v malém saloně, Excellenci," odvětil Bertuccio.

"A navštívenky, které jste měl dát zhotovit, jakmile zvíte číslo domu?"

"Je to již vyřízeno, pane hrabě; byl jsem u nejlepšího rytce v Palais Royal, jenž vyhotovil desku v mé přítomnosti: První navštívenka byla podle vašeho rozkazu okamžitě donesena panu baronu Danglarsovi, poslanci v ulici de la Chaussée ďAntin, čís. 7; ostatní jsou v ložnici Vaší Excellence na krbu."

"Dobře. Kolik je hodin?"

"Čtyři."

Monte Cristo podal rukavice, klobouk a hůl témuž francouzskému lokajovi, který vyběhl z předpokoje hraběte de Morcerf, aby zavolal vůz, pak bral se do malého salonu, provázen Bertucciem, jenž ukazoval mu cestu.

"Mramory v tomto předpokoji jsou tuze ubohé," pravil Monte Cristo; "doufám, že mi to vše odstraníte."

Bertuccio se uklonil.

Notář čekal, jak pravil intendant, v malém saloně.

Byla to poctivá tvář druhého pařížského klerka, vyšinuvšího se ke konečné hodnosti obvodního notáře.

"Pán je notář, pověřený prodejem letohrádku, jejž chci koupiti?" tázal se Monte Cristo.

"Ano, pane hrabě," odtušil notář.

"Kupní smlouva je vyhotovena?"

"Ano, pane hrabě."

"Přinesl jste ji?"

"Zde jest."

"Výborně. Kde je ten dům, který kupuji?" tázal se nedbale Monte Cristo, obraceje se částečně k Bertucciovi, částečně k notáři.

Intendant učinil posuňek, znamenající: Nevím.

Notář pohlédl na Monte Crista s údivem.

"Jakže?" divil se. "Pan hrabě neví, kde je dům, jejž kupuje?"

„Ne, skutečně ne," odtušil hrabě.

"Pan hrabě ho nezná?"

"A jak bych jej, u čerta, mohl znát? Přijel jsem dnes ráno z Kadixu, nikdy jsem v Paříži nebyl, ba je to po prvé, kdy jsem přijel do Francie."

"To je ovšem něco jiného," odvětil notář. "Dům, jejž pan hrabě kupuje, leží v Auteuili."

Při těch slovech Bertuccio viditelně zbledl.

„A kde je Auteuil?" tázal se Monte Cristo.

"Dva kroky odtud, pane hrabě," vykládal notář, "kousek za Passy, v rozkošné poloze, uprostřed Boulogneského Lesa."

"Tak blízko!" divil se Monte Cristo. "Ale to není žádný venkov! Jak jste mi mohl vybrat dům u pařížské brány, pane Bertuccio?"

"Já?" zvolal intendant se zvláštní horlivostí. "Ne, jistě to nejsem já, kterému pan hrabě uložil vybrat ten dům; račiž se pan hrabě upamatovat, rozpomenout, pátrat v paměti."

"Ach, pravda," přisvědčil Monte Cristo; "pamatuji se již: četl jsem tu annonci v novinách a dal jsem se svésti lživým názvem: Letohrádek."

"Ještě je kdy," pravil živě Bertuccio, "a chce-li mi Vaše Excellence uložit, abych hledal všude jinde, vyhledám, co bude nejlepšího, buď v Enghienu, nebo ve Fontenay aux Roses, nebo v Bellevue."

"Nu, není třeba," odtušil nedbale Monte Cristo; "když již mám tento, nechám si jej."

"A pan hrabě má pravdu," pravil živě notář, boje se, aby nepřišel o honorář; "je to rozkošný majetek: tekoucí voda, hustý les, sídlo pohodlné, ačkoli již dlouho neobývané; nepočítaje v to ani nábytek, který přes to, že je starý, má velikou cenu, zvláště dnes, kdy je staré haraburdí hledáno. Pardon, ale domnívám se, že pan hrabě má vkus své doby."

"Jen mluvte," prohodil Monte Cristo; "je to tedy slušné."

"Oh, pane hrabě, více než to, je to velkolepé."

"Nuže, nenechme si tedy ujít takovou příležitost," pravil Monte Cristo; "prosím smlouvu, pane notáři."

A rychle podepsal, když byl vrhl rychlý pohled na místo smlouvy, kde označena byla poloha domu a jména majetníků.

"Bertuccio," pravil, „dejte padesát pět tisíc franků pánovi."

Intendant vyšel nejistým krokem a vrátil se s balíkem bankovek, které notář přepočítal jako muž, zvyklý přijímat peníze až po zákonném výmazu.

"A nyní," tázal se hrabě, "jsou tedy všecky formality vyplněny?"

"Všecky, pane hrabě."

"Máte klíče?"

"Jsou v rukou vrátného, střežícího dům, ale rozkázal jsem mu, aby uvedl pána v jeho majetek."
"Výborně."
A Monte Cristo pokynul notáři hlavou, jako by chtěl říci:
Nepotřebuji vás již, jděte.
"Zdá se mi však," odvážil se namítnouti poctivý notář, "že se pan hrabě zmýlil. Kupní cena je všeho všudy padesát tisíc franků."
"A váš honorář?"
"Je v tom penízi již započítán, pane hrabě."
"Což nepřijel jste z Auteuile sem?"
"Ovšem."
"Nuže, vaše námaha musí tedy být zaplacena," odtušil hrabě.
A pokynem jej propustil.
Notář vyšel pozpátku, klaně se až k zemi; ode dne, kdy dal se zapsati na práva, bylo to po prvé, co se setkal s takovým klientem.
"Doprovoďte pána," pravil hrabě Bertucciovi.
Intendant vyšel za notářem.
Sotva ocitl se hrabě o samotě, vyňal z kapsy tobolku na listiny, zavírající se na zámek, a otevřel ji malým klíčkem, který měl zavěšený na krku a kterého nikdy neodkládal.
Okamžik hledal, pak zastavil se u lístku s několika poznámkami, porovnal poznámky s kupní smlouvou, ležící na stole, a, zapátrav v paměti, pravil sám k sobě:
"Je to tak: Auteuil, ulice de la Fontaine, čís. 28. A nyní mám se spolehnout na přiznání, vyrvané hrůzou náboženskou, nebo hrůzou fysickou? Ostatně, za hodinu zvím vše. Bertuccio!" zvolal, klepaje jakýmsi malým kladívkem se skládací rukojetí na kovovou báň, vydávající táhlý, ostrý zvuk, podobný zvuku tam-tamu. "Bertuccio!"
Intendant zjevil se na prahu.
"Pane Bertuccio," pravil hrabě, "neřekl jste mi kdysi, že jste cestoval po Francii?"
"Po jistých částech Francie, ano, Excellenci."
"Znáte nepochybně pařížské okolí."
"Ne, Excellenci, ne," odvětil intendant s jistým nervosním chvěním, které Monte Cristo, vyznající se v lidských hnutích, správně přičetl živému neklidu.
"To je mrzuté," pravil, "že jste nikdy nenavštívil pařížského okolí, neboť chci se podívat ještě dnes večer na svůj nový majetek a ježto půjdete se mnou, mohl byste mi dát užitečné informace."
"Do Auteuile?" zvolal Bertuccio, jehož brunátná tvář téměř zesinavěla. "Já jít do Auteuile!"
"Nu, co je na tom divného, že máte jít do Auteuile, ptám se vás. Až budu bydlit v Auteuili, musíte se tam přec odebrat, když náležíte k domu."
Bertuccio sklopil hlavu před pánovým velitelským pohledem a zůstal stát bez hnutí a bez odpovědi.
"Co se to s vámi ale děje? Necháte mne snad po druhé zvonit o kočár?" pravil Monte Cristo tónem Ludvíka XIV., pronášejícího pověstné: "Málem bych byl býval čekal!"
Bertuccio ocitl se skokem z malého salonu v předpokoji a vzkřikl chraptivým hlasem:
"Koně Jeho Excellence!"
Monte Cristo napsal asi dva nebo tři listy; když pečetil poslední, intendant zjevil se opět.
"Kočár Vaší Excellence je u dveří," hlásil.
"Nuže, vezměte tedy rukavice a klobouk," pravil Monte Cristo.
"Což mám jít s panem hrabětem?" zvolal Bertuccio.
"Ovšem, vždyť musíte udělit rozkazy, když chci v tom domě bydlet."
Nebylo příkladu, aby si byl někdo dovolil námitku proti rozkazu hraběte; intendant tedy následoval beze slova svého pána, jenž, vstoupiv do vozu, pokynul mu, aby vystoupil tam za ním. Intendant usedl uctivě na protější sedadlo.

V.
DŮM V AUTEUIU.

Monte Cristo, sestupuje s vnějších domovních schodů, všiml si, že Bertuccio poznamenal se po způsobu Korsičanů, to jest, učiniv palcem kříž do vzduchu, a že když zaujal místo v kočáře, mumlal tiše krátkou modlitbu. Každý jiný než zvědavý člověk byl by býval měl soucit s podivným odporem, jejž poctivý intendant jevil k zamýšlené vyjížďce hraběte extra muros. Hrabě však byl, jak se zdálo, příliš zvědav, aby Bertucciovi prominul tu malou cestu.
Za dvacet minut byli v Auteuili. Intendantovo rozčilení stále vzrůstalo. Když vjeli do městečka, Bertuccio, přitisknut do rohu kočáru, začal si s horečným neklidem prohlížet všecky domy, mimo které jeli.
"Dejte zastavit v ulici de la Fontaine před číslem 28.," pravil hrabě, upíraje nemilosrdně pohled na intendanta, jemuž uděloval ten rozkaz.
Pot vyvstal Bertucciovi na tváři; uposlechl však a vychýliv se z vozu, křikl na kočího:
"Ulice de la Fontaine, číslo 28."
Číslo 28. stálo na konci městečka. Během cesty nastala noc, či spíše černý mrak, nabitý elektřinou, do dával té předčasné tmě vzhledu a slavnostnosti dramatické scény.
Kočár stanul, lokaj skočil ke dvířkům a otevřel je.
"Nu," pravil hrabě, "vy tedy nevystoupíte, pane Bertuccio? Vy tedy zůstanete ve voze? Ale nač, u čerta, dnes večer myslíte?"

Bertuccio seskočil kvapně s kočáru a nabídl rameno hraběti, jenž opřel se o ně tentokrát a sestoupil zvolna se tří schůdků stupátka.

"Zaklepejte," pravil hrabě, "a ohlaste mne."

Bertuccio zaklepal, dveře se otevřely a objevil se vrátný.

"Co je?" tázal se.

"Váš nový pán, dobrý muži," pravil lokaj.

A podal vrátnému lístek, jejž dal hraběti notář.

"Dům je tedy prodán?" tázal se vrátný. "A pán bude v něm bydliti?"

"Ano, příteli," odvětil hrabě, "a vynasnažím se, abyste svého bývalého pána nemusil litovati."

"Oh, pane," pravil vrátný, "nemám tuze čeho litovati, protože jsme ho vídali velmi zřídka. Je tomu již přes pět let, co zde nebyl, a měl věru pravdu, že prodal dům, z kterého neměl vůbec nic."

"Jak se jmenoval váš bývalý pán?" tázal se Monte Cristo.

"Pan markýz de Saint Méran; ach, jsem si jist, že neprodal dům za tolik, kolik ho stál!"

"Markýz de Saint Méran!" opakoval Monte Cristo. "Zdá se mi, že to jméno není mi cizí," pravil; "markýz de Saint Méran..."

Jako by pátral v paměti.

"Starý šlechtic," pokračoval vrátný, "věrný služebník Bourbonů; měl jedinou dceru, která provdala se za pana de Villefort, jenž býval státním návladním v Nimes a pak ve Versaillesu."

Monte Cristo vrhl pohled na Bertuccia, bledšího než zeď, o níž se opíral, aby nepadl.

"Nezemřela ta dcera?" tázal se Monte Cristo. "Zdá se mi, jako bych byl něco takového slyšel."

"Ano, pane, před jedenadvaceti lety a od těch dob neviděli jsme ubohého drahého markýze ani třikrát."

"Díky, díky," pravil Monte Cristo, soudě podle intendantovy naprosté vysílenosti, že nesmí již té struny více napínat, nebo že by mohla prasknouti. "Díky! Dejte mi světlo, dobrý muži."

"Mám pána doprovázet?"

"Ne, není třeba, Bertuccio mi posvítí."

A Monte Cristo doprovodil ta slova darováním dvou zlatých penízů, jež vyvolaly výbuch žehnání a vzdechů.

"Ach, pane," pravil vrátný, když byl marně hledal na krbu a na poličkách, "nemám tu ale svíček."

"Vezměte jednu z kočárových lamp, Bertuccio," pravil hrabě, "a ukažte mi komnaty."

Intendant uposlechl bez poznámky, ale podle chvění ruky, držící svítilnu, nebylo těžko uhodnout co ho ta poslušnost stojí.

Prošli dosti rozsáhlým přízemím a prvním poschodím, sestávajícím ze salonu, z koupelny a dvou ložnic. Z jedné z těchto ložnic přišli na točité schody, končící v zahradě.

„Aj, zadní schody," poznamenal hrabě; "to je dosti pohodlné. Posviťte mi, pane Bertuccio; jděte napřed, kam nás ty schody dovedou."

"Pane," pravil Bertuccio, "vedou do zahrady."

"Prosím vás, jak to víte?"

"Chtěl jsem říci, že tam jistě vedou."

"Nuže, přesvědčíme se o tom."

Bertuccio zhluboka povzdechl a kráčel napřed. Schody skutečně končily v zahradě.

U vnějších dveří se intendant zastavil.

"Nuže, pane Bertuccio!" zvolal hrabě.

Ale ten, jemuž ta slova platila, byl omámen, ztrnulý, zničen. Jeho vytřeštěné oči jako by hledaly kolkolem stopy nějaké strašlivé minulosti a jeho křečovitě zaťaté ruce jako by se snažily zapuditi hrozné vzpomínky.

"Nuže?" naléhal hrabě.

"Ne, ne!" volal Bertuccio, položiv ruku na roh vnitřní stěny. "Ne, pane, není možná, nepůjdu dále!"

"Co to znamená?" pronesl určitý, odmluvy netrpící Monte Cristův hlas.

"Ale vždyť sám vidíte, pane," zvolal intendant, "že to naprosto není přirozeno, že, chtěje si koupit dům u Paříže, koupíte jej právě v Auteuili, a že tím domem, koupeným v Auteuili, je právě číslo 28. v ulici de la Fontaine! Ach, proč jsem vám tam všecko neřekl, urozený pane! Nebyl byste jistě na mně žádal, abych přišel. Doufal jsem, že domem pana hraběte bude nějaký jiný dům než tento. Jako by nebylo v Auteuili jiných domů, kromě domu vraždy!"

"Oh, oh," prohodil Monte Cristo, zastaviv se náhle, "jaké šeredné slovo jste to pronesl! Prožluklý člověče! Zakořeněný Korsikáne! Pořád nějaká tajemství nebo pověry! Nu tak, vezměte svítilnu a pojďme do zahrady. Se mnou nebudete se, doufám, bát!"

Bertuccio zvedl svítilnu a uposlechl.

Za otevřenými dveřmi objevilo se zsinalé nebe, na němž měsíc marně se snažil zápasit s mořem mraků, které zakrývaly jej svými temnými vlnami, jež na okamžik ozařoval a jež ztrácely se pak, ještě temnější, v hlubinách nekonečna.

Intendant chtěl zahnout vlevo.

"Nikoli, pane," pravil Monte Cristo; "proč bychom chodili stezkami? Zde je krásný trávník, pojďme rovně."

Bertuccio setřel pot, perlící se mu s čela, ale uposlechl. Přes to však držel se stále vlevo.

Monte Cristo naopak zamířil vpravo. Přišed ke skupině stromů, stanul.

Intendant nebyl s to se ovládnouti.

"Vzdalte se, pane," zvolal, "vzdalte se! Prosím vás pro Boha, jste právě na tom místě!"

"Na jakém místě?"

"Na místě, kde padl."

"Drahý pane Bertuccio," odvětil Monte Cristo se smíchem, "vzpamatujte se, prosím vás; nejsme tu v Sarténě ani v Cortě. Tady není žádná houština, nýbrž anglický park, špatně udržovaný, to připouštím, ale proto přece nemusí být tak pomlouván!"

"Pane, nezůstávejte tam, nezůstávejte tam, pro Boha vás prosím!"

"Zdá se mi, že blázníte, příteli Bertuccio," odvětil chladně hrabě; "je-li tomu tak, upozorněte mne předem, protože bych vás dal zavřít do nějakého sanatoria dříve, než se stane neštěstí."

"Ach, Excellenci," pravil Bertuccio, potřásaje hlavou a spínaje ruce v postoji, který byl by býval jistě vzbudil smích hraběte, kdyby nebyla ho v té chvíli zaujala myšlenka na vyšší zájem a nebyla ho učinila pozorným na každé nejmenší sdělení tohoto úzkostiplného svědomí; "ach, Excellenci, neštěstí se již stalo."

"Pane Bertuccio," pravil hrabě, "jsem velmi rád, že vám mohu říci, že svým gestikulováním vymknete si ruce a že vyvalujete oči jako posedlý, z jehož těla nechce ďábel vyjít; já jsem však vždycky pozoroval, že nejzarytějším ďáblem, který nechce se hnout z místa, je tajemství. Věděl jsem, že jste Korsičan, věděl jsem, že jste zasmušilý a že stále huhláte nějakou starou historii o vendetě, a prominul jsem vám to v Itálii, poněvadž takové věci jsou v Itálii přípustny, ale ve Francii je vražda všeobecně pokládána za velmi nevkusnou: starají se o ni četníci, soudcové ji odsuzují a popraviště ji mstí."

Bertuccio sepjal ruce a poněvadž za různých svých pohybů nepustil lampy z rukou, ozařovalo světlo jeho ztrhanou tvář.

Monte Cristo pohlížel na něho týmž zrakem, jakým v Římě pohlížel na Andréovu popravu. Pak pravil tónem, při němž proběhlo tělem ubohého intendanta nové zachvění:

"Abbé Busoni mi tedy lhal, když po své cestě po Francii r. 1829 poslal mi vás, opatřeného doporučujícím listem, v němž chválil mi vaše cenné vlastnosti. Nuže, budu abbému psát; učiním ho zodpovědným za jeho chráněnce a dovím se jistě, co je na celé té vražedné historii. Upozorňuji vás však, pane Bertuccio, že žiji-li v nějaké zemi mám ve zvyku řídit se jejími zákony a že nemám chuti rozkmotřit se k vůli vám s francouzskou spravedlností."

"Oh, nečiňte tak, Excellenci; sloužil jsem vám přece věrně není-li pravda?" zvolal Bertuccio zoufale.

"Byl jsem vždycky poctivým člověkem, ba konal jsem i, pokud jsem mohl, co nejvíce dobrých skutků."

"Nepopírám," odtušil hrabě; "ale proč, u čerta, jste tak rozrušen? To je špatné znamení: čisté svědomí nesesílá člověku tolik bledosti na líce a tolik horečnatosti do rukou..."

"Ale, pane hrabě," namítl Bertuccio váhavě, "což neřekl jste mi sám, že pan abbé Busoni, který vyslechl mou zpověď ve vězení nimeském, vás upozornil, když mne k vám poslal, že mám na svědomí těžkou vinu?"

"Ano, ale ježto mi vás poslal s doporučením že byste se mi výborně hodil za intendanta myslil jsem, že jste kradl, nic více!"

"Oh, pane hrabě!" zvolal Bertuccio s opovržením.

"Nebo, jsa Korsičanem, že jste nemohl odolati pokušení udělat kůži jak u vás říkáte když naopak chcete někoho kůže zbavit."

"Nuže ano, urozený pane, ano můj dobrý pane, je tomu tak!" zvolal Bertuccio, vrhnuv se před hrabětem na kolena. "Ano, byla to pomsta, přisahám vám nic než pomsta."

"Chápu, ale čeho nechápu je že právě tento dům vás do té míry rozrušuje."

"Což není to přirozené, urozený pane," namítl Bertuccio, "když právě v tomto domě byla pomsta vykonána?"

"Jakže! V mém domě?"

"Oh, urozený pane, tehdy nebyl ještě vaším," naivně odpověděl Bertuccio.

„Čí tedy byl? Pana markýze de Saint Méran, jak nám, tuším, řekl vrátný. Zač jste se, u čerta, chtěl mstít markýzi de Saint Méran?"

"Oh, jemu ne, urozený pane, jinému."

"To je podivná shoda," pravil Monte Cristo, jako by povoloval svým úvahám, "že jste se tak náhodou, beze vší přípravy, ocitl v domě, kde udála se scéna, jež budí ve vás tak hrozné výčitky."

"Milosti," odvětil intendant, "osud to vše tak přivodil, tím jsem si jist: koupíte dům právě v Auteuili, a to dům, kde spáchal jsem vraždu; sestoupíte do zahrady právě týmiž schody, kterými on sestoupil; zastavíte se právě na místě, kde obdržel ránu; dva kroky odtud, pod tímto platanem, byla jáma, kam chtěl pochovat dítě: to vše není náhoda, ne, neboť pak podobala by se náhoda příliš Prozřetelnosti."

"Nuže, připustíme tedy, pane Korsikáne, že je to Prozřetelnost; já připouštím vždycky všecko, co kdo chce; ostatně je nutno činit ústupky chorobným duším. Nuže, seberte ducha a vyprávějte mi to."

"Vyprávěl jsem to jen jednou a to abbému Busonimu. Takové věci," dodal Bertuccio, pokyvuje hlavou, "sdělují se jen pod pečetí zpovědi."

"Uznáváte tedy za vhodné, drahý Bertuccio," pravil hrabě, "abych vás poslal zpět k vašemu zpovědníkovi; stanete se spolu kartuziány nebo bernardiny a budete hovořit o svých tajemstvích. Ale já se bojím mít v domě člověka, lekajícího se takových přízraků; nemám rád, když moji lidé neodvažují se procházet se večer po zahradě. A pak, přiznávám se, byl bych málo potěšen návštěvou policejního komisaře, neboť pamatujte si toto, mistře Bertuccio: v Itálii platí se spravedlnosti jen když mlčí, ale ve Francii platí se jí naopak jen když mluví. Hrome, pokládal jsem vás ovšem za Korsikána, za velikého podloudníka, za velmi obratného intendanta, ale teď vidím, že máte ještě jiné struny na svých houslích. Nenáležíte mi již, pane Bertuccio!"

"Oh, milosti, milosti!" zvolal intendant, lekaje se této hrozby. "Oh, záleží-li to jen na tom, abych zůstal ve vašich službách, pak budu mluvit, řeknu všechno! A opustím-li vás, nuže, pak to bude jen proto, abych se odebral na popraviště!"

"To je něco jiného," pravil Monte Cristo; "ale chcete-li lhát, rozmyslete si to: v tom případě bylo by líp, abyste

nemluvil vůbec."
"Ne, pane, přisahám vám na spásu své duše, že vám řeknu vše! Neboť sám abbé Busoni zvěděl jen část mého tajemství. Především však, snažně vás prosím, odstupte od toho platanu; hleďte, měsíc ozáří ten mrak a tam, jak stojíte, zahalen v plášť, jenž skrývá mi vaši postavu a jenž je podoben plášti pana de Villefort...!"
"Jakže!" zvolal hrabě de Monte Cristo. "Je to pan de Villefort...?"
"Vaše Excellence ho zná?"
"Bývalý státní návladní v Nimes?"
"Ano."
"Jenž oženil se s dcerou markýze de Saint Méran?"
"Ano."
"A který měl mezi advokáty pověst nejčestnějšího, nejvážnějšího, nejpřísnějšího soudního úředníka?"
"Nuže, pane," zvolal Bertuccio, "ten muž bezvadné pověsti..."
"Ano."
"Byl ohavník."
"Eh," odtušil Monte Cristo, "nemožné."
"A je tomu přece tak, jak říkám."
"Ach, skutečně?" prohodil Monte Cristo. "A máte toho důkaz?"
"Aspoň jsem jej měl."
"A ztratil jste jej, nešiko?"
"Ano, ale kdyby se dobře hledalo, bylo by lze jej najít."
"Opravdu!" zvolal hrabě. "Vyprávějte mi to, pane Bertuccio! Začíná mne to skutečně zajímat."
A hrabě pozvukuje si árii z "Lucie" šel usednout na lavičku, Bertuccio pak bral se za ním, sbíraje své vzpomínky.
Bertuccio zůstal před hrabětem stát.

VI.
VENDETTA.

"Odkud si pan hrabě přeje, abych začal?" tázal se Bertuccio.
"Nu, odkud chcete," odvětil Monte Cristo; "ježto já nevím z toho naprosto ničeho."
"Myslil jsem však, že pan abbé Busoni řekl Vaší Excellenci..."
"Ovšem, některé podrobnosti, ale od té doby uplynulo asi sedm nebo osm let a já zapomněl všecko."
"Mohu tedy bez obavy, že bych Vaši Excellenci nudil..."
"Mluvte, pane Bertuccio, mluvte, nahradíte mi dnes večer noviny."
"Sahá to až k r. 1815."
"Ach, 1815," prohodil Monte Cristo, "to není včera!"
"Ne, pane, a přece jsou nejmenší podrobnosti vryty v mé paměti tak, jako by byl od té doby uplynul jen den. Měl jsem bratra, staršího bratra, jenž byl ve službách císařových. Stal se poručíkem v pluku, sestaveném výhradně z Korsičanů. Ten bratr byl mým jediným přítelem; osiřeli jsme, když mně bylo pět let a jemu osmnáct; vychoval mne, jako bych byl jeho synem. R. 1814., za Bourbonů, se oženil; císař se vrátil z Elby, můj bratr vstoupil ihned zpět do vojska a, lehce raněn u Waterloo, ustoupil s armádou za Loiru."
"Ale líčíte mi zde historii Sta Dní, pane Bertuccio," pravil hrabě, "a ta je již u konce, nemýlím-li se."
"Promiňte, Excellenci, ale tyto první podrobnosti jsou nutny, a slíbil jste mi, že budete trpěliv."
"Pokračujte, pokračujte, mám jen jedno slovo."
"Jednoho dne obdrželi jsme list; musím připomenout, že jsme bydlili v malé vísce Rogliano na konci Korsického mysu; list ten byl od mého bratra. Oznamoval nám, že armáda je rozpuštěna a že se vrací přes Chateauroux, Clermont-Ferrand, Puy a Nimes; žádal mne, mám-li nějaké peníze, abych mu je poslal do Nimes k jistému hospodskému, našemu známému, s kterým byl jsem v jistých stycích."
"Podloudnických," poznamenal Monte Cristo.
"Eh, můj Bože, pane hrabě, člověk chce být živ."
"Zajisté. Pokračujte."
"Řekl jsem vám již, Excellenci, že miloval jsem svého bratra něžně. Rozhodl jsem se, že mu nepošlu těch peněz, ale že mu je donesu sám. Měl jsem tisíc franků, pět set jsem nechal Assuntě, své švakrové, druhých pět set jsem vzal a vydal jsem se na cestu do Nimes. Bylo to snadné, měl jsem loďku a na moři čekal mne jistý náklad; všecko podporovalo můj plán. Ale když byl náklad na loďce, vítr se obrátil, takže jsme čtyři nebo pět dní nebyli s to, dostat se na Rhónu. Konečně se nám to podařilo; pluli jsme proti proudu až k Arelatu; nechal jsem bárku mezi Bellegardou a Beaucairem a zamířil jsem k Nimes."
"Přicházíme k hlavní věci, není-li pravda?"
"Ano, pane; promiňte, ale Vaše Excellence uvidí, že povídám jí jen naprosto nutné věci. Bylo to právě v době, kdy dala se pověstná jižní krveprolití. Byli tam dva nebo tři lupiči, kteří se jmenovali Trestaillon, Truphemy a Graffan, kteří vraždili po ulicích všecko, co bylo v podezření z bonapartismu. Pan hrabě slyšel nepochybně o těch vraždách."
"Jen neurčitě, byl jsem v té době velmi daleko do Francie. Pokračujte."
"Když jsem přišel do Nimes, chodilo se tam doslova v krvi; na každém kroku nalézal jsem mrtvoly: vrahové, spojení v tlupy, zabíjeli, drancovali, pálili.
Při pohledu na tu řež jsem se zachvěl, ale ne o sebe; já, prostý korsický rybář neměl jsem se tuze čeho bát: naopak, ty doby byly pro nás podloudníky příhodny; ale o svého bratra, císařského vojáka, vracejícího se od loirské armády v

uniformě, s epaulettami, a kterému následkem toho hrozilo všemožné nebezpečí.

Běžel jsem k našemu hospodskému. Moje předtucha mne nezklamala. Bratr přibyl minulého dne do Nimes a u samých dveří toho, jejž přišel žádat o pohostinství, byl zavražděn.

Činil jsem všecko možné, abych poznal vražedníky, ale nikdo se neodvážil říci mi jejich jména, tak byli obáváni. Tu vzpomněl jsem si na onu francouzskou spravedlnost, o které jsem tolik slyšel, která neobává se prý ničeho, a odebral jsem se k státnímu návladnímu."

"Ten státní návladní se jmenoval Villefort?" tázal se nedbale Monte Cristo.

"Ano, Excellenci; pocházel z Marseille, kde byl náměstkem. Pro svou horlivost byl povýšen. Byl prý z prvních, kteří oznámili vládě vyplutí z ostrova Elby."

"Odebral jste se tedy k němu," připomenul Monte Cristo.

"Pane," pravil jsem mu, "můj bratr byl včera zavražděn v ulicích nimeských, nevím sice kým, ale vaším úkolem je vyzvědět to. Jste zde hlavou spravedlnosti a spravedlnosti přináleží pomstít ty, kterých nedovedla ochránit."

"Kdo byl váš bratr?" tázal se státní návladní.

"Poručík korsického praporu."

"Tedy vojín usurpátorův?"

"Vojín francouzské armády."

"Nuže," odvětil on, "zacházel s mečem a mečem zahynul."

"Mýlíte se, pane; zahynul dýkou."

"Co mám v tom činit?" namítl úředník.

"Nu, řekl jsem vám již: chci, abyste ho pomstil."

"Na kom?"

"Na jeho vrazích."

"Což je znám?"

"Dejte je vypátrat."

"K čemu? Váš bratr dostal se asi do hádky a byl asi zabit v souboji. Všichni ti bývalí vojáci působí výtržnosti, které se jim dařily za císařství, ale které se jim nyní špatně vyplácejí; a naši jihozemci nemilují ani vojáků, ani výtržností."

"Pane," odtušil jsem, "neprosím vás za sebe. Já budu plakat nebo se pomstím - nic víc. Ale můj ubohý bratr měl ženu. Kdyby i mne potkalo neštěstí, zemřela by ta ubohá bytost hladem, neboť živila ji jedině bratrova práce. Vymozte u vlády malou pensi pro ni."

"Každá revoluce má své katastrofy," odpověděl pan de Villefort; "váš bratr stal se obětí této, je to neštěstí a vláda není proto vaší rodině ničím povinna. Kdybychom měli trestat všechny pomsty, které přívrženci usurpátorovi vykonávali na přívržencích králových, když moc byla na jejich straně, váš bratr byl by snad dnes odsouzen k smrti. Co se děje, je přirozené, neboť je to zákon odvety."

"Cože, pane?" zvolal jsem. "Je možné, že byste tak mluvil vy, soudní úředník?"

"Všichni ti Korsikáni jsou blázni, na mou čest!" odvětil pan de Villefort. "Domnívají se ještě, že jejich krajan je císařem. Mýlíte se v čase, můj milý, měl jste mi to přijít říci přede dvěma měsíci. Dnes je již pozdě. Jděte tedy, nebo nepůjdete-li, dám vás vyvést."

Pohlížel jsem na něho chvíli, chtěje se přesvědčit, mohu-li něco doufat od nové prosby. Muž ten byl z kamene. Přistoupil jsem k němu a pravil jsem polohlasně:

"Nuže, znáte-li Korsičany, víte zajisté, jak dovedou dostát slovu. Zdá se vám správným, že byl zabít můj bratr, jenž byl bonapartistou, protože vy jste royalistou; nuže já, který jsem rovněž bonapartistou, prohlašuji, že zabiji vás. Od této chvíle vypovídám vám vendettu. Dbejte toho a mějte se co nejvíce na pozoru, neboť jakmile se po druhé ocitneme sobě tváří v tvář, bude to vaše poslední hodina."

Nato, dříve než se vzpamatoval ze svého překvapení, otevřel jsem dveře a prchl jsem."

"Ach," prohodil Monte Cristo, "takové věci provádíte tedy vy, pane Bertuccio, se svou poctivou tváří a k tomu ještě státnímu návladnímu? Fuj! Věděl-li pak aspoň, co znamená slovo vendetta?"

"Věděl to tak dobře, že od té chvíle nevyšel sám ani na krok, zabednil se doma a dal mne všude hledat. Na štěstí byl jsem tak dobře ukryt, že mne nemohl najít. Tu dostal strach; žádal o přeložení a ježto to byl vlivný muž, byl jmenován ve Versaillesu. Ale, jak víte, pro Korsičana, který přísahal svému nepříteli pomstu, není vzdálenosti; jeho kočár mohl ujížděti sebe rychleji, nebyl nikdy o více než o půl dne přede mnou, jenž šel jsem pěšky.

Nezáleželo na tom, zabíti ho - k tomu měl jsem stokrát příležitost - ale šlo o to, zabíti ho a nebýt objevenu a hlavně nebýt chycen. Můj život nenáležel napříště již mně: měl jsem chránit a živit svou švakrovou. Tři měsíce číhal jsem na pana de Villefort. Tři měsíce neučinil ani kroku, ani pochůzky, ani procházky, aby ho můj pohled nebyl sledoval. Konečně jsem objevil, že přichází tajně do Auteuile: sledoval jsem ho zase a viděl jsem, jak vstupuje do tohoto domu, kde jsme; leč místo aby vstupoval jako každý, jiný hlavním vchodem z ulice, přijížděl sem buď na koni nebo v kočáře, nechal kočár nebo koně v hostinci a vcházel sem malými dvířky, které tamto vidíte."

Monte Cristo pokynul hlavou na znamení, že skutečně rozeznává ve tmě vchod, označený Bertucciem.

"Nebylo mne již třeba ve Versaillesu, usadil jsem se v Auteuili a vyptával jsem se. Chtěl-li jsem ho lapiti, musil jsem rozhodně tam rozestříti leč.

Dům náležel, jak vrátný Vaší Excellenci pověděl, panu de Saint Méran, Villefortovu tchánovi. Pan de Saint Méran bydlil v Marseilli, nepotřeboval tedy tohoto venkovského sídla: říkalo se také, že pronajal je právě jisté mladé vdově, která byla známa jedině pode jménem baronky.

Jednou večer, dívaje se přes zeď, viděl jsem skutečně mladou a krásnou ženu, jež sama procházela se v zahradě, do které žádné cizí okno nevedlo; často pohlížela směrem k malým dvířkům, i pochopil jsem, že čeká toho večera pana de

Villefort. Když byla u mne tak blízko, že i v temnotě mohl jsem rozeznat její rysy, spatřil jsem krásnou mladou ženu asi osmnácti nebo devatenácti let, velikou, světlovlasou. Byla v pouhém županu a její postava nebyla ničím zahalena, nemohlo mi tedy ujíti, že je těhotná, a její těhotenství zdálo se mi v dosti pokročilém stupni.

Několik vteřin nato otevřela se dvířka; vstoupil muž; mladá žena běžela mu co nejrychleji vstříc; vrhli se sobě do náručí, políbili se něžně a odebrali se spolu do domu.

Tím mužem byl pan de Villefort. Usoudil jsem, že, až půjde zpět, zvláště odejde-li v noci, musí sám projíti zahradou po celé délce."

"A zvěděl jste později jméno té ženy?" tázal se hrabě.

"Ne, Excellence," odpověděl Bertuccio; "uvidíte, že neměl jsem kdy vyzvěděti je."

"Pokračujte."

"Onoho večera," vypravoval dále Bertuccio, "byl bych snad býval mohl zabít státního návladního, ale neznal jsem ještě zahrady dostatečně ve všech jejích podrobnostech. Bál jsem se, že neskolil bych ho na místě a že nemohl bych utéci, kdyby někdo přichvátal na jeho křik. Odložil jsem to na příští dostaveníčko a, aby mi nic neušlo, najal jsem malý pokojík, obrácený do ulice, táhnoucí se podél zahradní zdi.

Třetího dne nato asi v sedm hodin večer jsem viděl vyjet z domu sluhu na koni a pustit se cvalem cestou, vedoucí k sevreské silnici; domýšlel jsem se, že jede do Versaillesu. Nemýlil jsem se. Za tři hodiny se muž vrátil, všecek jsa pokryt prachem; jeho poselství bylo vykonáno.

Po desíti minutách jiný muž, pěší, zahalený v plášť, otevřel zahradní dvířka, jež se za ním zavřela.

Rychle jsem sešel dolů. Ačkoli jsem neviděl Villefortovy tváře, poznal jsem ho podle tlukotu svého srdce: přeběhl jsem ulici a vyskočil na mezník, stojící na rohu zdi, s kterého díval jsem se po prvé do zahrady.

Tentokrát však nespokojil jsem se pouhým díváním; vytáhl jsem nůž z kapsy, přesvědčil se, je-li špička dobře nabroušena a skočil jsem přes zeď.

Mou první starostí bylo běžet ke dveřím; zavřel je na dva západy, ale klíč nechal v zámku.

S té strany tedy nic nepřekáželo mému útoku. Jal jsem se prohlížeti okolí. Zahrada tvořila obdélník, uprostřed prostíral se po anglickém způsobu jemný trávník, v jehož rozích stály skupiny stromů hustého listí, smíšené s podzimními květinami.

Ubíraje se od domu k dvířkům nebo od dvířek k domu, při příchodu i při odchodu, byl pan de Villefort nucen jíti mimo některou z těch skupin.

Bylo to koncem září; vítr silně vál; trochu bledého měsíčního světla, každou chvíli zatemňovaného mraky, honícími se po nebi, osvětlovalo písek stezek, vedoucích k domu, ale nemohlo proniknouti tmou oněch hustých skupin, v nichž člověk mohl zůstat skryt, aniž se musil obávat prozrazeni.

Ukryl jsem se v houšti, mimo které musil Villefort jíti nejblíže; sotva jsem se tam ocitl, zdálo se mi, že v dutí větru, ohýbajícího mi stromy až k čelu, rozeznávám cosi jako sténání. Ale vy víte, či vlastně nevíte, pane hrabě, že ten, kdo očekává okamžik, kdy spáse vraždu, vždycky slyší ve vzduchu tlumené výkřiky. Uplynuly dvě hodiny, během kterých domníval jsem se slyšet v různých přestávkách tytéž steny. Hodiny odbily půlnoc.

Když poslední chmurný, zvučný tón chvěl se ještě ve vzduchu, spatřil jsem světlo, ozařující okna tajného schodiště, kterým jsme právě sešli.

Dveře se otevřely a muž v plášti objevil se znovu. Byl to hrozný okamžik. Ale připravoval jsem se tak dlouho na tuto chvíli, že ve mně nic nezesláblo: vytáhl jsem nůž, otevřel jej a stál jsem připraven.

Muž v plášti bral se přímo ke mně. Jak se mi blížil v odkrytém prostoru, zdálo se mi, že drží v pravé ruce zbraň: zalekl jsem se ne zápasu, ale neúspěchu. Když byl již jen několik kroků ode mne, poznal jsem, že, co považoval jsem za zbraň, nebylo nic jiného než rýč.

Nemohl jsem ještě uhodnouti, za jakým účelem má pan de Villefort rýč v ruce, když tu zastavil se na pokraji houští, rozhlédl se kol dokola a jal se kopati jámu do země. Tu teprve jsem zpozoroval, že měl něco v plášti, co položil na trávník, aby měl volné ruce.

Tu, přiznávám se, proniklo trochu zvědavosti do mého záští: chtěl jsem vidět, co bude Villefort dělat. Zůstal jsem bez hnutí, bez dechu. Čekal jsem.

Pak napadla mi myšlenka, jež došla potvrzení, když státní návladní vyňal ze svého pláště skřínku, asi dvě stopy dlouhou a šest až osm palců širokou.

Nechal jsem ho položit skřínku do jámy, kterou zasypal opět zemí; pak čerstvou hlínu udupal, aby zahladil stopy nočního díla. Tu vrhl jsem se na něho a vrazil mu nůž do prsou, řka:

„Jsem Giovanni Bertuccio! Tvou smrt za mého bratra, tvůj poklad jeho vdově! Vidíš, že moje pomsta je úplnější, než jsem doufal."

Nevím, slyšel-li má slova; nemyslím, neboť sklesl bez hlesu. Cítil jsem, jak vřelý proud jeho krve vytryskl mi na ruce a do tváře, ale byl jsem jako opilý, byl jsem šílený; krev ta mne osvěžovala, místo aby mne pálila. Ve vteřině vykopal jsem pomocí rýče skřínku; pak, aby nebylo znát, že jsem ji vzal, zasypal jsem opět jámu, hodil jsem rýč přes zeď, vyrazil ze dveří, které zavřel jsem zevně na dva západy, a vzal jsem klíč k sobě."

"Jak vidím," poznamenal. Monte Cristo, "byla to malá vražda, provázená loupeží."

"Ne, Excellenci," odpověděl Bertuccio, "byla to vendetta, spojená s náhradou."

"Nu, a byla to aspoň pěkná sumička?"

"Nebyly to peníze."

"Ach, ano, vzpomínám si," pravil Monte Cristo; "nemluvil jste o nějakém dítěti?"

"Tak jest, Excellenci. Běžel jsem až k řece, usedl jsem na břeh a nemoha se dočkati, co skřínka obsahuje, vypáčil jsem zámek nožem.

V plénce z jemného batistu bylo zavinuto právě narozené dítě. Jeho zrudlá tvář a fialové ruce prozrazovaly, že podlehlo uškrcení, způsobenému šlachami, zauzlenými kolem krku; leč, ježto nebylo ještě studené, váhal jsem hodit je do vody, tekoucí mi u nohou. Za okamžik se mi skutečně zdálo, že cítím lehké bušení v krajině srdeční; odvinul jsem mu s krku šňůru, jež jej ovíjela, a poněvadž jsem byl v Bastii v nemocnici ošetřovatelem, učinil jsem, co by za takových okolností byl mohl učiniti lékař; vdmychoval jsem mu totiž zmužile vzduch do plic, takže po čtvrthodině neslýchané námahy viděl jsem, že vydechlo, a zaslechl jsem výkřik, vydravši se mu z prsou.

Tu vykřikl jsem i já, ale radostí.

"Bůh mi tedy nezlořečí," pravil jsem si, "dovoluje-li mi vrátit život lidské bytosti výměnou za život, jejž odňal jsem jiné!"

"A co učinil jste s tím dítětem?!" tázal se Monte Cristo. "Bylo to dosti obtížné zavazadlo pro člověka, který musí prchat."

"Neměl jsem také ani na okamžik v úmyslu podržet si je. Ale věděl jsem, že existuje v Paříži nalezinec, kde přijímají ta ubohá stvoření. U městské brány jsem oznámil, že jsem našel dítě na cestě, a ptal jsem se na onen útulek. Skřínka, kterou jsem ukázal, získala mi důvěru; batistové plénky prozrazovaly, že dítě náleží bohatým rodičům; krev, kterou byl jsem pokryt, mohla náležet tak dítěti, jako komukoli jinému. Nikdo mi nečinil nijakých nesnází. Udali mi nalezinec, ležící zcela na konci ulice ďEnfer, a když jsem byl z opatrnosti roztrhl plenku ve dví tak, aby jedno z písmen označujících ji, zůstalo na části, zahalující tělo dítěte, kdežto já podržel jsem druhé, složil jsem své břímě na práh, zazvonil jsem a utekl, co mi nohy stačily. Čtrnáct dní nato byl jsem již v Roglianu a pravil jsem Assuntě:

"Utěš se, sestro; Israel je mrtev, ale pomstil jsem ho."

Tázala se mne, co znamenají ta slova, i vyprávěl jsem jí vše, co se událo.

"Giovanni," pravila mi Assunta, "měl jsi přinést to dítě, byli bychom mu nahradili rodiče, které ztratil, byli bychom ho nazvali Benedetto a v odměnu za ten dobrý skutek byl by nám Bůh skutečně požehnal."

Místo odpovědi dal jsem jí polovinu plenky, již jsem si nechal, abychom si mohli vyžádat dítě zpět, kdyby se nám lépe vedlo.

"A jakými písmenami byla označena ta plenka?" tázal se Monte Cristo.

"Písmeny H a U s baronskou korunkou."

"Zdá se mi - Bůh mi odpusť! - že se vyznáte v heraldice, pane Bertuccio! Kde, u čerta, konal jste svá heraldická studia?"

"Ve vašich službách, pane hrabě, kde se člověk všemu naučí,"

"Pokračujte, jsem žádostiv zvědět dvě věci."

"Které, Milosti?"

"Co se stalo s tím chlapečkem; neřekl jste, že to byl chlapeček, pane Bertuccio?"

"Ne, Excellenci, nepamatuji, že bych byl o tom mluvil."

"Ach, zdálo se mi, že jsem to slyšel; zmýlil jsem se asi."

"Ne, nezmýlil jste se, neboť byl to skutečně chlapeček. Ale Vaše Excellence pravila, že přála by si zvědět dvě věci: která je ta druhá?"

"Druhá je, z jakého zločinu byl jste to obviněn, když žádal jste o zpovědníka a když na tu žádost přišel k vám abbé Busoni do vězení v Nimes."

‚To vypravování bude možná dosti dlouhé, Excellenci."

"Nevadí. Je sotva deset hodin, víte, že já nespím, a předpokládám, že vy se své strany nemáte tuze velkou chuť ke spaní."

Bertuccio se uklonil a přejal opět nit vypravování.

"Dílem proto, abych zahnal dotěrné vzpomínky, dílem abych postaral se o potřeby ubohé vdovy, pustil jsem se horlivě do podloudnického řemesla, jež stalo se snazším následkem ochablostí zákonů, jaká vždycky následuje po revolucích. Zvláště jižní pobřeží bylo špatně střeženo pro věčné vzpoury, vypukající hned v Avignonu, hned v Nimes, hned v Uzesu. Využitkovali jsme tohoto jakéhosi příměří, poskytnutého nám vládou, a navázali jsme styky s celým pobřežím. Od bratrova zavraždění v ulicích nimeských, nechtěl jsem již vkročiti do toho města. Následkem toho hospodský, s nímž uzavírali jsme obchody, vida, že nechceme již chodit k němu, přišel k nám a zařídil si vedlejší hospodu na silnici z Bellegardy do Beaucairu, s názvem "U Římského Mostu". Měli jsme tak buď směrem k Aigues-Mortes, nebo v Martiguesu, nebo v Boucu asi dvanáct skladišť, kde ukládali jsme své zboží a kde nacházeli jsme v případě potřeby útulek před četníky a celníky. Zaměstnání podloudníků mnoho vynáší, vynaloží-li k tomu člověk jistou inteligenci, spojenou s trochou ráznosti; co mne se týká, žil jsem v horách, maje nyní dvojí příčinu obávat se celníků a četníků, vzhledem k tomu, že jakékoli předvolání k soudu mohlo přivodit vyšetřování, že toto vyšetřování je vždycky odbočením do minulosti a že v mé minulosti bylo nyní lze najít něco vážnějšího než doutníky, podloudně dopravené, nebo soudky kořalky, projíždějící bez lístku. Dávaje také tisíckrát přednost smrti před zatčením, vykonával jsem věci úžasné, které podaly mi nejednou důkaz, že příliš veliká starost, již máme o své tělo, je snad jedinou překážkou zdaru našich plánů, které potřebují rychlého rozhodnutí a rázného i smělého provedení. Skutečně, jakmile jsme jednou oželeli život, nejsme již ostatním lidem rovni, či vlastně ostatní lidé nejsou již rovni nám, a kdo pojal toto rozhodnutí, cítí okamžitě, jak jeho síly rostou a obzor se rozšiřuje."

"Filosofie, pane Bertuccio?" přerušil jej hrabě. "Vy jste tedy v životě všecko provozoval?"

„Oh, promiňte, Excellenci!"

"Ne, ne! Jenže na filosofii je v půl jedenácté večer trochu pozdě. Ale nic jiného nemohu namítat vzhledem k tomu, že shledávám ji exaktní, což nelze říci o všech filosofiích."

"Moje vyjížďky byly tedy stále výnosnější. Assunta byla dobrou hospodyní a naše jměníčko rostlo. Jednoho dne,

kdy odcházel jsem na cestu, pravila mi:

"Jdi, a k návratu uchystám ti překvapení."

Marně jsem se jí vyptával; nechtěla mi ničeho říci, i odešel jsem.

Vyjížďka trvala asi šest neděl. Nakládali jsme v Lucce olej a Livornu anglickou bavlnu; vylodění stalo se bez jakékoli nepříznivé události, rozdělili jsme si díly a vrátili jsme se plni radosti.

Když jsem se vrátil domů, první, co spatřil jsem na předním místě Assuntina pokoje, byla kolébka, u porovnání s ostatním zařízením bytu nádherná, a v ní sedmi až osmiměsíční dítě. Vykřikl jsem radostí. Jediné chvíle smutku, které měl jsem od zavraždění státního návladního, byly mi způsobeny opuštěním tohoto dítěte. Rozumí se samo sebou, že výčitek pro vraždu samu jsem neměl naprosto.

Ubohá Assunta všecko uhodla: použila mé nepřítomnosti a opatřena polovinou plenky, zapsala si, aby to nezapomněla, přesný den a hodinu, kdy dítě bylo položeno k nalezinci, odjela do Paříže a šla si je sama vyžádat nazpět. Nikdo ničeho nenamítal a dítě bylo jí vydáno.

Ach, přiznávám se pane hrabě, že při pohledu na to ubohé stvoření, spící v kolébce, dmula se mi prsa a slzy mi vstoupily do očí."

"Jsi opravdu dobrá žena, Assunto," zvolal jsem, "a Prozřetelnost ti požehná."

"Toto," pravil Monte Cristo, "je již méně přesné než vaše filosofie; ovšem, je to jen víra."

"Ach, Excellenci," ujal se opět Bertuccio slova, "máte bohužel pravdu a bylo to samo to dítě, jímž mne Bůh trestal. Nikdy neprojevila se zrůdnější povaha předčasněji a přece nebylo lze říci, že by byl špatně vychován, neboť má sestra jednala s ním jako s knížecím princem; byl to chlapec rozkošné tváře se světle modrýma očima, jako ony tóny čínského porculánu, které tak dobře harmonisují s mléčnou bělostí základního tónu; pouze jeho vlasy, příliš ohnivě rusé, dodávaly jeho tváři podivného rázu, jenž zesiloval živost jeho pohledu a zlomyslnost jeho úsměvu. Na neštěstí praví jisté přísloví, že ryšavec je buď velmi dobrý, nebo skrz naskrz zlý; o Benedettovi přísloví nelhalo; od své mladosti ukázal se skrz naskrz zlým. Matčina mírnost dodala ovšem prvním jeho sklonům odvahy; dítě, k vůli němuž má ubohá sestra šla na trh do města, vzdáleného čtyři nebo pět mil, aby mu nakoupila prvního ovoce a nejjemnějších cukrovinek, dávalo před palmskými pomeranči a janovskými zavařeninami přednost kaštanům, ukradeným v sousedově zahradě, kam lezlo přes plot, nebo jablkům, usušeným v jeho sušírně, ačkoli mělo k disposici kaštany i jabloně našeho sadu.

Jednoho dne - Benedettovi mohlo tehdy být asi pět nebo šest let - stěžoval si nám soused Wasilio, jenž podle zvyku v naší zemi nezavíral peněz ani skvostů, neboť - pan hrabě ví to líp než kdo jiný - na Korsice není zlodějů, stěžoval si nám, že z jeho váčku zmizel louisdor. Domnívali jsme se, že špatně počítal, on však tvrdil, že to ví určitě. Toho dne odešel Benedetto hned ráno z domu a my byli jsme plni starosti, když tu večer se vrátil, vleka za sebou opici, kterou, jak pravil, našel uvázanou u stromu.

Již měsíc bylo vášnivou touhou zlého dítěte, jež nevědělo, co by si vymyslilo, mít opici. Kejklíř beroucí se Roglianem a mající několik těch zvířat, jejichž kousky chlapce velice bavily, vnukl mu asi ten nešťastný vrtoch.

"V našich lesích není opic," pravil jsem mu, „a přivázaných opic již dokonce ne; přiznej se mi tedy, jak jsi si ji opatřil."

Benedetto trval na své lži a provázel ji podrobnostmi, které dělaly větší čest jeho fantasii než jeho pravdomluvnosti. Rozhněval jsem se, on dal se do smíchu; hrozil jsem mu, uskočil o dva kroky.

"Nesmíš mne bít," pravil, "nemáš k tomu práva, nejsi mým otcem."

Nevěděli jsme, že by byl odkryl to osudné tajemství, které jsme přece tak pečlivě před ním skrývali. Ať tomu bylo jakkoli, tato odpověď, v níž objevila se celá chlapcova povaha, mne téměř poděsila, mé zvednuté rámě skutečně skleslo, aniž se dotklo vinníka. Dítě zvítězilo a toto vítězství dodalo mu takové smělosti, že od té chvíle všecky peníze Assuntiny, jejíž láska k chlapci jako by tím více vzrůstala, čím méně si jí zasloužil, padly na vrtochy, proti nimž ničeho nezmohla, na pošetilosti, kterým neměla odvahu zabránit. Pokud jsem byl v Roglianu, šlo to ještě aspoň jakž takž, ale jakmile jsem odjel, stal se Benedetto pánem domu a všecko dopadalo špatně. Když mu bylo sotva jedenáct let, jeho kamarády byli samí osmnácti až dvacítiletí mladíci, nejhorší darebáci z Bastie a Corty, a již i od policie dostalo se nám výstrahy pro některá jeho šibalství, která zasluhovala si vážnějšího jména.

Lekl jsem se; každé pátrání mohlo by mít neblahé následky. Právě v té době byl jsem nucen vzdáliti se z Korsiky za důležitou výpravou. Dlouho jsem uvažoval a v úmyslu zabrániti jakémukoli neštěstí, rozhodl jsem se odvézti Benedetta s sebou. Doufal jsem, že činný, drsný život podloudnický, přísná disciplina na lodi změní tu povahu, blízkou zkáze, ač-li nebyla již hrozně zkažena.

Vzal jsem tedy Benedetta stranou a navrhl jsem mu, aby šel se mnou, vykrášliv ten návrh všemi sliby, které jsou s to, svésti dvanáctiletého chlapce.

Nechal mne domluviti až do konce a když jsem skončil, vypukl v smích a pravil:

"Bláznite, strýčku?" (nazýval mne strýčkem, když byl v dobrém rozmaru). "Já, změnit svůj život za váš, svou krásnou lenost za hroznou práci, kterou jste si vy uložil? Trávit noc v zimě, den ve vedru, skrývat se bez ustání, dostat kulku do těla, jakmile se ukáži a to všechno pro trochu peněz? Dostanu jich, co budu chtít! Matka Assunta mi je dá, kdykoli jí o ně řeknu. Vidíte tedy sám, že bych byl hlupákem, kdybych přijal, co mi nabízíte."

Ta řeč a smělost mě omráčila. Benedetto šel si opět hrát se svými kamarády a já viděl ho z dálky, jak mne jim ukazuje jako idiota."

"Roztomilé dítě!" zamumlal Monte Cristo.

"Oh, kdyby byl býval můj," odvětil Bertuccio, "kdyby byl býval mým synem nebo aspoň mým synovcem, byl bych ho přivedl na pravou cestu, neboť svědomí dodává síly. Ale myšlenka, že mám bít dítě, jemuž zavraždil jsem otce, činila mi každé bití nemožným. Dával jsem dobré rady své sestře, jež v našich rozepřích malého nešťastníka stále hájila, a ježto se mi přiznala, že jí několikráte zmizely dosti značné sumy, našel jsem jí místo, kde by mohla náš malý poklad ukrýt. Pokud mne se týkalo, byl jsem rozhodnut. Benedetto uměl výborně číst, psát i počítat, neboť zlíbilo-li se mu náhodou

dát se do práce, naučil se za den, čemu ostatní učili se týden. Byl jsem tedy rozhodnut. Chtěl jsem mu opatřiti místo zapisovatele na některé zaoceánské lodi, neříci mu o ničem, vzít ho jednoho krásného rána a dát ho dopravit na palubu. Doporučil bych jej kapitánovi a tím způsobem závisela by celá jeho budoucnost od něho. Ustanoviv se na tom plánu, odjel jsem do Francie.

Všechny naše výkony měli být tentokráte provedeny v zálivu Lvím a operace ty stávaly se stále obtížnějšími, neboť bylo to r. 1829. Nastal dokonalý mír a následkem toho pobřežní služba stala se pravidelnější a přísnější než kdy jindy. Bdělost ta pro tu chvíli ještě vzrostla vzhledem k trhu v Beaucairu, jenž byl právě zahájen.

Počátek naší výpravy uplynul bez nehody. Zakotvili jsme se svou bárkou o dvojitém dně, do kterého ukrývali jsme pašované zboží, mezi množstvím lodí, plujících po Rhóně z Beaucairu až do Arelat. Když jsme tam dorazili, začali jsme v noci vyloďovat zakázané zboží a dopravovat je do města prostřednictvím lidí, kteří byli s námi ve spojení, nebo hospodských, u nichž jsme měli sklady. Buďže úspěch učinil nás neopatrnými, nebo jsme byli zrazeni, jednou asi v pět hodin odpoledne, právě když chystali jsme se k svačině, přiběhl náš plavčík všecek vyjeven, řka, že viděl oddíl celníků mířit v naši stranu. Nebyl to právě oddíl, kterého jsme se lekli: v té době přecházely po březích Rhóny každou chvíli celé čety, ale byla to opatrnost, s jakou, jak chlapec pravil, ten oddíl se bral, aby nebyl viděn. V okamžiku byli jsme na nohou, ale již bylo pozdě; naše bárka, zřejmě předmět pátrání, již byla obklíčena. Mezi celníky spatřil jsem několik četníků a jsa právě tak bojácný při pohledu na ně, jako jsem byl obyčejně statečný vůči každému jinému vojsku, sestoupil jsem do spodku lodi, protáhl jsem se otvorem do řeky, pak ploval jsem pod vodou, vydechuje jen v dlouhých přestávkách, takže neviděn dostihl jsem průkopu, jenž byl právě zřízen a jenž spojoval Rhónu s průplavem, sahajícím od Beaucairu do Aigues-Mortes. Jakmile dostal jsem se tam, byl jsem zachráněn, neboť tím průkopem mohl jsem plouti, aniž bych byl viděn. Do průplavu dostal jsem se bez jakékoli nehody. Nepustil jsem se tím směrem náhodou a bez uvážení; zmínil jsem se již Vaší Excellenci o jistém hostinském z Nimes, který zařídil si na silnici z Bellegardy do Beaucairu malou hospůdku."

"Ano," pravil Monte Cristo, "pamatuji se velmi dobře. Tento dobrý muž byl, nemýlím-li se, vaším spojencem."

"Tak jest," přisvědčil Bertuceio, "ale asi před sedmi nebo osmi lety předal svůj závod jistému bývalému krejčímu z Marseille, který, přišed na mizinu ve svém povolání, chtěl zkusit štěstí v jiném. Rozumí se samo sebou, že malé dohody, které učinili jsme s bývalým majitelem, byly udržovány i novým; tohoto člověka chtěl jsem tedy požádati o útulek."

"Jak se jmenoval ten člověk?" tázal se hrabě, jenž, jak se zdálo, začínal naslouchat Bertucciovu vypravování s novým zájmem.

"Jmenoval se Kaspar Caderousse a měl za ženu rodačku ze vsi Carconty; neznali jsme ji pod jiným jménem, než pod jménem její vesnice. Byla to ubohá žena, stižená bahenní zimnicí a zvolna umírající vysílením, Co se týká muže, byl to silný chlapík asi čtyřiceti nebo čtyřiceti pěti let, který podal nám nejednou za obtížných okolností důkaz odvahy a duchapřítomnosti."

"A vy pravíte," řekl Monte Cristo, "že to všecko se dálo roku..."

"1829, pane hrabě."

"Kterého měsíce?"

"V červnu."

"Na začátku nebo na konci?"

"Bylo to 3. večer."

"Ach," prohodil Monte Cristo, "3. června 1829... Dobře, pokračujte."

"Hodlal jsem tedy požádat Caderousse o přístřeší. Ježto však měli jsme ve zvyku nevcházet k němu ani za obyčejných okolností dveřmi, vedoucími na silnici, rozhodl jsem se neuchýlit se od toho zvyku, přeskočil jsem plot zahrady, podlezl zakrslými olivami a divokými fíky a dostal jsem se, obávaje se, aby Caderousse neměl nějakého pocestného v hospodě, na jakousi palandu, na které ztrávil jsem nejednu noc jako na nejlepším loži. Tato palanda byla oddělena od přízemí hostinské společné místnosti pouhou prkennou přepážkou, v níž zřízeny byly k vůli nám otvory, abychom mohli jimi v příhodném okamžiku naznačit, že jsme v sousedství. Hodlal jsem, najdu-li Caderousse samotna, zpraviti ho o svém příchodu, dokončiti u něho jídlo, přerušené příchodem celníků, a využitkovati připravující se bouře k návratu na břeh Rhóny, kde chtěl jsem se přesvědčiti, co se stalo s bárkou a s těmi, kteří byli na ní. Vklouzl jsem tedy na palandu a dobře jsem učinil, neboť v tom okamžiku vešel Caderousse s jakýmsi neznámým.

Tiše jsem tam ležel a čekal jsem, ne že bych chtěl vyzvědět nějaké tajemství svého hostitele, ale že nemohl jsem činit jinak. Ostatně se něco podobného stalo již desetkrát.

Muž, provázející Caderousse, byl zřejmě cizincem na francouzském jihu. Byl to jeden z obchodníků, kteří přijíždějí prodávat klenoty do Beaucairu na trh a kteří během měsíce, co trvá tento trh, na nějž sjíždějí se kupci i obchodníci se všech koutů Evropy, uzavírají často obchody za sto až stopadesát tisíc franků.

Caderousse vkročil první rychlým krokem. Vida hostinskou místnost jako obyčejně prázdnou a hlídanou pouze psem, zavolal ženu.

"Hej, Karkonto," pravil, "ten dobrý kněz nás neoklamal; diamant je pravý."

Ozval se radostný výkřik a hned nato zapraskaly schody pod krokem, stíženým slabostí a nemocí.

"Co říkáš?" tázala, se žena, bledší než mrtvola.

"Říkám, že diamant je pravý a že tady pán, jeden z prvních pařížských klenotníků, je ochoten dát nám zaň padesát tisíc franků. Ale aby byl jist, že diamant je skutečně náš, chce, abys mu vyprávěla, jak jsem již i já učinil, jakým zázračným způsobem dostal se nám diamant do rukou. Zatím si, pane, sedněte a ježto je tak dusno, jdu pro nějaké občerstvení."

Klenotník prohlédl si pozorně vnitřek hospody a velice viditelnou chudobu těch, kteří prodávali mu diamant, jenž zdál se pocházet z královské klenotnice.

"Vyprávějte, paní," pravil, chtěje nepochybně využitkovat mužovy nepřítomnosti, aby žádné jeho znamení nemělo vlivu na ženu a aby se přesvědčil, shodují-li se obě výpovědi.

"Ach, můj Bože," pravila žena bez rozpaků, "je to požehnání s nebe, kterého jsme se ani zdaleka nenadáli. Představte si, pane, že můj muž stýkal se r. 1814 nebo 1815 s jistým námořníkem, jménem Edmond Dantes: ten ubohý hoch, na nějž Caderousse nadobro zapomněl, nezapomněl na Caderousse a umíraje odkázal mu diamant, který jste právě viděl."

"Ale jakým způsobem stal se on majitelem takového diamantu?" tázal se klenotník. "Což měl jej již dříve než se dostal do vězení?"

"Ne, pane," odvětila žena, "ale ve vězení seznámil se s velmi bohatým Angličanem. Jeho spoluvězeň onemocněl a protože Dantes ošetřoval ho tak pečlivě jako svého bratra, zanechal Angličan, vycházeje z vězení, ubohému Dantesovi, který, jsa méně šťasten než on, v žaláři zemřel, tento diamant. On zase umíraje, odkázal jej nám a svěřil jej důstojnému abbému, který tu dnes ráno byl, aby nám jej odevzdal."

"Je to skutečně totéž," zamumlal klenotník; "a konec konců ta historie může být pravdivá, přes to, že s počátku zdá se nepravděpodobnou. Zbývá tedy jen cena, o niž se nemůžeme shodnout."

"Jakže, nemůžeme shodnout?" zvolal Caderousse. "Myslil jsem, že jste souhlasil s cenou, kterou jsem žádal."

"Nabídl jsem zaň," namítl klenotník, "čtyřicet tisíc franků."

"Čtyřicet tisíc!" zvolala Karkonta. "Za tu cenu ho rozhodně nedáme. Abbé nám řekl, že má cenu padesáti tisíc a to ještě bez zlata."

"A jak se jmenoval ten abbé?" tázal se neúnavný vyptavač.

"Abbé Busoni," odvětila žena.

"Byl to tedy cizinec?"

"Byl to Ital, myslím, že z okolí Mantovy."

"Ukažte mi ten diamant," začal opět klenotník, "ať se naň ještě podívám. Na první pohled často špatně odhadneme kameny."

Caderousse vyňal z kapsy malé černé šagrenové pouzdro, otevřel je a podal je klenotníkovi. Při pohledu na diamant, jenž byl veliký jako lískový oříšek, pamatuji se naň, jako bych jej teď viděl, Karkontiny oči zasvítily žádostivostí.

"A co jste soudil o tom všem, pane posluchači za dveřmi?" tázal se Monte Cristo. "Přikládal jste víry té krásné bajce?"

"Ano, Excellenci; nepovažoval jsem Caderousse za zlého člověka a domníval jsem se, že by nebyl schopen spáchati zločin, ba ani krádež."

"To slouží ku cti spíše vašemu srdci než vaší zkušenosti, pane Bertuccio. Znal jste Edmonda Dantese, o nějž šlo?"

"Ne, Excellenci, nikdy jsem až do té doby o něm neslyšel a od té doby zase ne, až od samotného abbého Busoniho, když viděl jsem jej v Nimes v žaláři."

"Dobře, pokračujte."

"Klenotník vzal prsten Caderoussovi z ruky a vytáhl z kapsy ocelové kleštičky a mosazné vážky. Uvolniv pak zlaté zoubky, zadržující kámen v prstenu, vyňal diamant z lůžka a přesně jej zvážil.

"Pustím se až na čtyřicet pět tisíc franků," pravil, "ale nedám již ani o sous víc. Ostatně jsem věděl, že diamant za více nestojí, a proto jsem vzal s sebou přesně ten obnos."

"Oh, na tom nesejde," řekl Caderousse; "vrátím se s vámi do Beaucairu pro zbývajících pět tisíc franků."

"Ne," stál na svém klenotník, vraceje kroužek i diamant Caderoussovi; "ne, za více to nestojí a docela mne mrzí, že jsem ten obnos nabídl, neboť kámen má vadu, které jsem si dříve nevšiml. Ale nevadí, mám jen jedno slovo, řekl jsem čtyřicet pět tisíc franků a nebudu to odvolávat."

"Zasaďte aspoň diamant opět do prstenu," pravila Karkonta zostra.

"Pravda," odvětil klenotník.

A upevnil opět diamant do lůžka.

"Dobrá, dobrá, dobrá," pravil Caderousse, zastrkuje pouzdro do kapsy. "Prodá se někomu jinému."

"Ano," přisvědčil klenotník, "ale jiný nebude tak důvěřivý jako já; jiný nespokojí se vysvětlením, jež jste mi dali. Není přirozeno, aby muž jako vy měl diamant v ceně padesáti tisíc franků. Půjde zpravit úřady, ty začnou hledat abbého Busoniho a abbéové rozdávající diamanty po dvou tisících louisdorů, jsou vzácni. Pak se toho chopí spravedlnost, pošlou vás do vězení a i když budete uznán nevinným, když propustí vás po třech nebo čtyřech měsících z vazby, prsten se někde v kanceláři ztratí, nebo vám dají falešný kámen v ceně tří franků místo diamantu, který stojí padesát, snad padesát pět tisíc, ale kterého, to uznáte, dobrý muži, nelze získat bez jistého nebezpečí."

Caderousse a jeho žena dorozuměli se pohledem.

"Ne," pravil Caderousse, "nejsme tak bohatí, abychom mohli ztratit pět tisíc franků."

"Jak chcete, milý příteli," odpověděl klenotník; "ale přinesl jsem, jak vidíte, krásnou sumičku."

A vyňal z jedné kapsy hrst zlata, kterým potřásal před oslněnýma očima hospodského, a z druhé balík bankovek.

V Caderoussově duši odehrával se zřejmě krutý boj. Bylo jasno, že malé šagrenové pouzdro, jímž otáčel v rukou, nevyrovná se v jeho očích co do ceny ohromné sumě, jež oslňovala jeho oči. Obrátil se k ženě.

"Co tomu říkáš?" tázal se jí tiše.

"Dej, dej," pravila; "vrátí-li se do Beaucairu bez diamantu, udá nás. A jak říká, kdo ví, stihli-li bychom kdy abbého Busoniho."

„Nuže, budiž," souhlasil Caderousse; "vezměte si tedy diamant za čtyřicet pět tisíc franků, ale moje žena chce zlatý řetěz a já chci stříbrné náušnice."

Klenotník vytáhl z kapsy dlouhou plochou krabici, obsahující několik vzorků žádaných předmětů.

"Vidíte," pravil, "že se se mnou dá jednat; vyberte si."

Žena vybrala si zlatý řetěz asi v ceně pěti louisdorů a muž náušnice, které mohly stát patnáct franků.

"Doufám, že si nemůžete naříkat," pravil klenotník.

"Abbé řekl, že stojí padesát tisíc franků," mumlal Caderousse.

"Nu tak, nu tak, dejte to sem!" ujal se opět slova klenotník, bera mu diamant z rukou. "To je hrozný člověk! Vypočítám mu čtyřicet pět tisíc franků, dva tisíce pět set liber důchodu, jmění jaké bych si já sám přál mít, a on ještě není spokojen!"

"A kde je těch čtyřicet pět tisíc franků?" tázal se Caderousse chraptivým hlasem.

"Zde jsou," odvětil klenotník.

A vypočítal na stůl patnáct tisíc franků ve zlatě a třicet tisíc franků v bankovkách.

"Počkejte, rozsvítím lampu," pravila Karkonta; "není již světlo, mohl byste se zmýlit."

Skutečně, během té rozmluvy nadešla noc a s nocí bouře, která již půl hodiny hrozila. Zdáli bylo slyšeti tlumené hučení hromu, ale ani klenotník, ani Caderousse, ani Karkonta nezdáli se o to starati, jak všichni byli ovládnuti démonem zisku. Já sám cítil jsem podivné omámení při pohledu na všecko to zlato a všecky ty bankovky. Zdálo se mi, že sním, a jak se ve snu stává, cítil jsem se připoután k svému místu.

Caderouse počítal a znovu přepočítával zlato i papíry, pak podal je ženě a opět přepočítávala je ona.

Zatím klenotník otáčel diamantem v paprscích lampy a diamant vrhal blesky, při nichž klenotník zapomínal na ony, které jako předzvěstitelé bouře počínaly zažehovati okna.

"Nuže, je počet správný?" tázal se potom.

"Ano," odpověděl Caderousse; "podej tobolku a vyhledej pytlík, Karkonto."

Karkonta šla ke skříni a vrátila se, nesouc starou koženou tobolku, z níž vytáhli několik zamaštěných dopisů, a vložili na jejich místo bankovky; pak přinesla pytlík, v němž byly dva či tři šestiliberní tolary, tvořící nepochybně celé jmění ubohých manželů.

"Tak," pravil Caderousse; "ačkoli připravil jste nás snad o deset tisíc franků, chcete povečeřet s námi? Je to od srdce."

"Díky," odpověděl klenotník; "je již asi pozdě a já se musím vrátit do Beaucairu; moje žena by měla starost." Vytáhl hodinky. "Hrome!" zvolal. "Bude brzy devět hodin, před půlnocí se do Beaucairu nedostanu! S Bohem děti, a přijde-li k vám náhodou opět nějaký abbé Busoni, pamatujte na mne."

"Za týden již nebudete v Beaucairu," namítl Caderousse; "vždyť trh příští týden končí."

"Ne, ale to nic nedělá. Pište mi do Paříže, pan Joannes, Palais-Royal, Kamenná galerie, čís. 47; přijedu schválně, bude-li to stát za to."

Rozlehla se hromová rána, provázená tak prudkým bleskem, že světlo lampy v něm téměř zmizelo.

"Oh oh!" zvolal Caderousse. "Vy chcete odejít v takovém počasí?"

"Oh nebojím se bouřky," odtušil klenotník.

"A což zlodějů?" tázala se Karkonta. "V době trhu není cesta nikdy jista."

"Ó, co se týká zlodějů," prohodil Joannes, "mám pro ně přichystáno toto."

A vytáhl z kapsy pár malých pistolí, nabitých až po jícen.

"To jsou psi, kteří štěkají a koušou zároveň," dodal; "je to pro dva první, již by dostali zálusk na váš diamant, otče Caderousse."

Caderousse a jeho žena vyměnili mezi sebou temný pohled. Zdálo se, že oběma současně napadla nějaká hrozná myšlenka.

"Tak tedy šťastnou cestu!" přál Caderousse.

"Děkuji!" odtušil klenotník.

Vzal hůl, již byl opřel o starou skříň a vyšel. V okamžiku, kdy otevřel dveře, zadul dovnitř takový závan větru, že by byl málem zhasil lampu.

"Oh," řekl, "to bude pěkné počasí a mít dvě míle cesty před sebou v takovém nečase!"

"Zůstaňte," zval ho Caderousse, "přespíte zde."

"Ano, zůstaňte," opakovala Karkonta chvějícím se hlasem; "dobře vás tu opatříme."

"Nikoli, musím být na noc v Beaucairu. S Bohem."

Caderousse šel zvolna až na práh.

"Není vidět ani na krok," pravil klenotník již venku. "Mám se dát vpravo nebo vlevo?"

"Vpravo," odvětil Caderousse; "nemůžete se zmýlit, cesta je s obou stran lemována stromy."

"Dobře, již trefím," ozval se hlas, téměř ztracený v dálce.

"Zavři přec dveře," pravila Karkonta; "nemám ráda otevřené dveře, když hřmí."

"A když jsou peníze v domě, vid'?" odpověděl Caderousse, zavíraje dveře na dva západy.

Vrátil se, přistoupil ke skříni, vytáhl odtamtud váček a tobolku a oba jali se po třetí přepočítávat zlato a bankovky. Nikdy jsem neviděl takového výrazu, jaký měly tyto dvě tváře, jejichž žádostivost byla osvětlena chudou lampou. Zvláště žena byla ohyzdná; zimničné chvění, jež jí vždycky otřásalo, se zesílilo. Bledá tvář zesinala; vpadlé oči svítily.

"Proč jsi mu nabízel," tázala se přidušeným hlasem, "aby zde přespal?"

"Nu," odvětil Caderousse, chvěje se, "aby... aby se nemusil vracet do Beaucairu."

"Ach," prohodila žena s nepopsatelným výrazem, "myslila jsem, že pro něco jiného."

"Ženo, ženo!" zvolal Caderousse. "Proč máš takové myšlenky a proč, máš-li je, nenecháš si je pro sebe?"

"Ať je to, jak chce," prohodila Karkonta po chvíli mlčení, "ty nejsi mužem."

"Jak to?" tázal se Caderousse.

"Kdybys byl mužem, on by odtud nebyl odešel."

"Ženo!"
"Nebo by nepřišel do Beaucairu."
"Ženo!"
"Silnice se zahýbá, on musí jít silnicí, kdežto podél průplavu je nadcházka."
"Ženo, pokoušíš Pána Boha. Slyš..."
Skutečně, strašlivý úder hromu rozlehl se v stejnou chvíli, kdy modravý blesk zalil celou místnost, a hrom, zvolna doznívaje, jako by nerad vzdaloval se od zlořečeného domu.
"Ježíši," zvolala Karkonta a pokřižovala se.
V tomtéž okamžiku ozvalo se v zděšeném tichu, jaké obyčejně následuje po hromovém úderu, zaklepání na dveře.
Caderousse a jeho žena se zachvěli a pohlédli na sebe v hrůze.
"Kdo je to?" zvolal Caderousse, vstav a shrábnuv zlato i bankovky, rozložené po stole, na jednu hromadu, kterou přikryl oběma rukama.
"Já!" ozval se hlas.
"Kdo vy?"
„Nu, hrome, Joannes, klenotník."
"Nu, cos to tedy říkal," šeptala Karkonta se strašným úsměvem, „že pokouším Pána Boha!... Vidíš, Pán Bůh nám ho sám posílá."
Caderousse sklesl bled a bez dechu na židli. Karkonta naproti tomu vstala, šla pevným krokem ke dveřím a otevřela je.
"Jen vstupte, drahý pane Joannesi," pravila.
"Na mou čest," pravil klenotník, promáčený dešťovou vodou, "zdá se, že čert nechce, abych se dnes večer vrátil do Beaucairu. Čím kratší hloupost, tím lepší; nabídl jste mi pohostinství, drahý pane Caderousse, přijímám je a jdu k vám přespat."
Caderouse zablábolil několik slov, stíraje si pot, jenž řinul se mu s čela.
Karkonta zavřela za klenotníkem dveře na dva západy.

VII.
KRVAVÝ DÉŠŤ.

Klenotník vstoupiv, vrhl kolem sebe zpytavý pohled. Ale nic nezdálo se budit v něm podezření, neměl-li ho již, nic nezdálo se ho potvrzovat, měl-li je.
Caderousse stále držel bankovky i zlato oběma rukama. Karkonta usmívala se na hosta, co nejpříjemněji mohla.
"Ach," poznamenal klenotník, "zdá se, že jste se báli, že počet není správný, neboť přepočítávali jste svůj poklad po mém odchodu."
"Oh ne," odtušil Caderousse, "ale stali jsme se jeho majiteli tak neočekávaným způsobem, že tomu nemůžeme věřit, a nemáme-li hmotný důkaz před očima, zdá se nám, že to je sen."
Klenotník se usmál.
"Máte tu nějaké cestující?" tázal se.
"Ne," odvětil Caderousse, "my nedáváme noclehu; jsme příliš blízko města, nikdo se tu nezastaví."
"Budu vás tedy strašně obtěžovat."
"Nás obtěžovat, vy, drahý pane?" pravila Karkonta laskavě. "Ani v nejmenším, přisahám vám."
"Nu, kam mne tedy uložíte?"
"Do hořejšího pokoje."
"Ale není to váš vlastní pokoj?"
"Oh, nevadí, máme druhou postel tu ve vedlejší místnosti."
Caderousse s údivem pohlédl na ženu. Klenotník popěvoval si písničku, zahřívaje si záda o otep, kterou Karkonta v krbu zažehla, aby se host při ní osušil.
Během té doby přinesla na roh stolu, kam prostřela ubrousek, chudé zbytky oběda, k nimž přidala dvě nebo tři čerstvá vajíčka.
Caderousse pak znovu zavřel bankovky do tobolky, zlato do váčku a všecko do skříně. Procházel se po délce i šířce chmurně zamyšlen a občas zvedl hlavu, aby pohlédl na klenotníka, z něhož, jak stál před ohništěm, se kouřilo, a jenž, osušiv se na jedné straně, obrátil se na druhou.
"Tak," pravila Karkonta, stavíc láhev vína na stůl, „chcete-li večeřet, vše je připraveno."
"A vy?" tázal se Joannes.
„Já nebudu večeřet," odvětil Caderousse.
"My jsme pozdě obědvali," spěchala poznamenat Karkonta.
"Budu tedy večeřet sám?" tázal se klenotník.
"Posloužíme vám," odpověděla Karkonta s horlivostí, která nebyla jí vlastní ani vůči platícím hostům.
Caderousse vrhl k ní občas pohled, rychlý jako blesk.
Bouře pokračovala.
"Slyšíte, slyšíte?" upozorňovala Karkonta. „Učinil jste věru dobře, že jste se vrátil."
"To však nepřekáží, abych nevydal se znovu na cestu, utiší-li se vichr během večeře," pravil klenotník.
"Je to mistral," řekl Caderousse, potřásaje hlavou; "ten vydrží až do zítřka."
A povzdechl.
"Nu," prohodil klenotník, usedaje ke stolu, "tím hůře pro ty, kteří jsou na cestě."
"Ano," přisvědčila Karkonta, "budou mít zlou noc."

Klenotník jal se večeřet a Karkonta prokazovala mu stále drobné úsluhy pozorné hostitelky. Ona, obyčejně tak nepřívětivá a vrtošivá, stala se vzorem úslužnosti a zdvořilosti. Kdyby ji byl klenotník znal dříve, byla by ho tak veliká změna jistě překvapila a vzbudila v něm nějaké podezření. Caderousse pak nepřenesl ani slova, chodil stále po světnici a jak se zdálo, váhal i jen pohlédnout na svého hosta.

Když klenotník povečeřel, Caderousse sám šel otevřít dveře.

"Myslím, že se bouře utišuje," pravil.

V té chvíli však, jako by ho chtěl usvědčiti ze lži, otřásl hrozný úder hromu domem, do světnice zavál vítr, smíšený s deštěm, a zhasil lampu.

Caderousse zavřel dveře; žena rozsvítila svíčku o oharky v krbu.

"Hleďte," pravila, "jste jistě unaven; dala jsem bílá prostěradla na lože, jděte si lehnout a spěte dobře."

Joannes zůstal ještě okamžik, aby se přesvědčil, netiší-li se uragan, a když nabyl jistoty, že bouře i déšť se zesilují, přál hostitelem dobrou noc a odebral se po schodech nahoru.

Chodil mi nad hlavou a já slyšel, jak pod každým jeho krokem podlaha zapraskala.

Karkonta sledovala ho chtivým pohledem, kdežto Caderousse obrátil se k němu zády a ani nepohlédl v jeho stranu.

Všecky tyto podrobnosti, na něž jsem se později upamatoval, nepřekvapily mne ve chvíli, kdy se dály před mýma očima; vše, co se dalo, bylo kolkolem vzato přirozené, a až na historii s diamantem, která zdála se mi poněkud nepravděpodobnou, vše vypadalo nenucené. Ježto pak jsem byl zemdlen únavou a sám jsem hodlal použíti prvního utišení rozkacených živlů, rozhodl jsem se spáti několik hodin a vzdáliti se za noci.

Slyšel jsem nad sebou klenotníka, jak činí opatření, aby ztrávil co nejlepší noc. Brzy pod ním postel zapraskala; ulehl.

Cítil jsem, že se mi oči samy zavírají, a ježto nepojal jsem nižádného podezření, nesnažil jsem se přemáhat spánek; vrhl jsem poslední pohled do světnice.

Caderousse seděl u dlouhého stolu na dřevěné lavici, jaké ve venkovských hospodách nahrazují židle; seděl zády ke mně, takže jsem mu nemohl vidět do tváře. Ale i kdyby byl býval ke mně obrácen, bylo by mi to bývalo nemožno vzhledem k tomu, že měl hlavu vnořenu do dlaní.

Karkonta chvíli na něho hleděla, pokrčila rameny a usedla proti němu.

V tom okamžiku zachvátil zmírající oheň zbytek suchého dřeva; živější světlo ozářilo temnou místnost. Karkonta pevně upírala oči na svého muže a ježto Caderousse setrvával stále v téže posici, viděl jsem, že vztáhla svou křivou ruku a dotkla se jeho čela.

Caderousse se zachvěl. Zdálo se mi, že žena pohybovala rty, ale buď že šeptala příliš tiše, nebo že mé smysly byly již spánkem otupeny, zvuk jejích slov nepronikl až ke mně. Viděl jsem již jen skrze mlhu a s onou nejistotou, jež předchází spánku, kdy se člověk domnívá, že již sní. Konečně se mi oči zavřely a já ztratil jsem vědomí.

Spal jsem hluboce, když byl jsem probuzen výstřelem z pistole, po němž následoval hrozný výkřik. Několik vrávoravých kroků ozvalo se na podlaze pokoje a bezvládná hmota padla na schody, právě nad mou hlavu.

Nebyl jsem ještě úplně vzpamatován. Slyšel jsem steny, pak tlumené výkřiky, které jako by provázely zápas.

Poslední výkřik delší než ostatní a změnivší se v sténání, vytrhl mne nadobro z malátnosti.

Opřel jsem se o loket, otevřel oči, jež ve tmě ničeho nerozeznávaly, a sáhl jsem si k čelu, na něž, jak se mi zdálo, stékal prkny schodiště vlahý, hojný déšť.

Nejhlubší ticho následovalo po hrozném tom hluku. Pak ozval se mi nad hlavou mužský krok, pod nímž zapraskaly schody. Muž sestoupil do přízemí světnice, přiblížil se ke krbu a rozsvítil svíčku.

Byl to Caderousse; měl tvář bledou a jeho košile byla všecka zkrvavena.

Zapáliv svíčku, vystoupil rychle po schodech vzhůru a znovu jsem uslyšel jeho rychlé, neklidné kroky.

Za okamžik sešel dolů. V ruce držel pouzdro; přesvědčil se, že diamant je skutečně v něm a chvíli hledal, do které z kapes by je ukryl. Pak, nepovažuje kapsu nepochybně za dosti bezpečný úkryt, zavinul je do červeného šátku, jejž uvázal si na krk.

Pak přiskočil ke skříni, vyňal odtamtud bankovky a zlato, vsunul zlato do kapsy kalhot, bankovky do kapsy kabátu, vzal dvě nebo tři košile a vyraziv ze dveří, zmizel ve tmě. Tu vše stalo se mi světlým a jasným; vyčítal jsem si, co se událo, jako bych já byl pravým vinníkem. Zdálo se mi, že slyším sténání; nešťastný klenotník mohl být ještě na živu. Snad bylo v mé moci, kdybych mu přispěl, napravit část zla, kterého jsem sice nezpůsobil, ale které jsem dal způsobit. Opřel jsem se ramenem o jedno ze špatně připevněných prken dělících onu kolnu, kde jsem ležel, od přízemni světnice. Prkna povolila, ocitl jsem se v domě.

Přiskočil jsem ke svíčce a běžel jsem do schodů. Jakési tělo je zatarasovalo napříč, byla to mrtvola Karkontina.

Rána z pistole, kterou jsem slyšel, vystřelena byla po ní. Hrdlo její bylo skrz naskrz prostřeleno a kromě té rány, z níž krev řinula se proudem, chrlila krev i ústy. Byla mrtva. Překročil jsem její tělo a šel jsem dále.

Pokoj skýtal vzhled nejhroznějšího nepořádku. Dva či tři kusy nábytku byly skáceny, prostěradla, kterých se nešťastný klenotník zachytil, byla roztrhána po celém pokoji; on sám ležel na zemi s hlavou opřenou o zem, tona v tratolišti krve, jež unikala z prsou třemi širokými ranami.

Ve čtvrté zůstal vězet dlouhý kuchyňský nůž, z něhož vyčnívala jen střenka.

Stoupl jsem na druhou pistoli, která nevyšla, neboť prach byl nepochybně promáčen.

Přistoupil jsem ke klenotníkovi; nebyl skutečně mrtev. Hlukem, jejž jsem působil, a hlavně následkem otřásání podlahy, otevřel vytřeštěně oči, upřel je na okamžik na mne, pohnul rty, jako by chtěl promluvit, a vydechl duši.

Strašný ten pohled připravil mne takřka o rozum; jakmile nemohl jsem již nikomu přispěti ku pomoci, cítil jsem jen jedinou potřebu: utéci. Vrhl jsem se se schodů, zaryv ruce do vlasů a vyraziv řev hrůzy.

V přízemní světnici bylo pět nebo šest celníků a dva nebo tři četníci, celá ozbrojená tlupa.

Zmocnili se mne; nepokusil jsem se ani o odpor, nebyl jsem pánem svých smyslů. Chtěl jsem promluvit, vyrazil jsem

několik neartikulovaných zvuků, nic víc.

Viděl jsem, že celníci i četníci ukazují si na mne prstem; pohlédl jsem na sebe, byl jsem všecek pokryt krví. Vlahý déšť, jenž padal na mne prkny schodů, byla Karkontina krev.

Ukázal jsem na místo, kde jsem byl ukryt.

"Co chce říci?" tázal se jeden četník.

Jeden z celníků šel se podívat.

"Chce říci, že se sem dostal tamtudy," odvětil.

A ukázal na díru, kterou jsem skutečně prolezl.

Tu jsem pochopil, že mne mají za vraha. Vrátil se mi hlas, vrátila se mi síla; vytrhl jsem se z rukou dvěma mužům, kteří mne drželi, volaje:

"Nebyl jsem to já! Nebyl jsem to já!"

Oba četníci namířili na mne karabinami.

"Hneš-li se," pravili, "jsi synem smrti."

"Ale vždyť vám říkám," vykřikl jsem, "že jsem to nebyl já!"

"Povíš svou povídačku soudcům v Nimes," odvětili. "Teď pojď s námi a můžeme-li ti radit, nestav se na odpor."

To neměl jsem v úmyslu, byl jsem zničen údivem a hrůzou. Dali mi želízka, přivázali mne koni k ocasu a vedli mne do Nimes.

Byl jsem z večera stopován jedním z celníků. Ztratil mne s očí v okolí domu i napadlo mu, že ztrávím tam noc; šel to oznámit svým druhům, kteří přišli právě včas, aby zaslechli výstřel z pistole a aby mne přistihli při takových důkazech viny, že jsem hned pochopil, jak mi bude obtížno dokázat svou nevinu.

Také jsem choval jen jedinou naději: první, oč jsem vyšetřujícího soudce prosil, bylo, aby dal všude pátrati po jistém abbém Busonim, který zastavil se toho dne v hospodě u Římského Mostu. Vymyslil-li si Caderousse ten příběh, neexistoval-li ten abbé, bylo zřejmo, že jsem ztracen, ač-li nebyl i Caderousse chycen a nepřiznal-li se ke všemu.

Uplynuly dva měsíce, během kterých - to musím říci k chvále svého soudce - dálo se všecko možné pátrání po tom, o něhož jsem žádal. Ztratil jsem již všecku naději. Caderousse nebyl chycen. Měl jsem být souzen v prvním sezení, když tu 8. září, to jest, tři měsíce a pět dní po události, dostavil se do žaláře abbé Busoni, v něhož jsem již nedoufal, řka, že slyšel, že jistý vězeň přeje si s ním mluvit. Dověděl se to, jak pravil, v Marseilli a chvátal splnit mé přání.

Pochopíte, s jakou vřelostí jsem ho přijal; vyprávěl jsem mu vše, čeho jsem byl svědkem, a s obavou přistoupil jsem k záležitosti diamantu; proti mému očekávání byla doslova pravdivá a abbé rovněž proti mému očekávání přidal víry všemu, co jsem mu řekl.

Tu tedy unesen jeho sladkým milosrdenstvím a poznav v něm hlubokou znalost mravů své země, myslil jsem si, že s tak laskavých rtů mohlo by snad skanouti odpuštění jediného zločinu, kterého jsem se dopustil, i vyprávěl jsem mu pod pečetí zpovědního tajemství událost v Auteuili se všemi jejími podrobnostmi. Co učinil jsem ze zanícení, mělo týž výsledek, jako bych to byl učinil z vypočítavosti; přiznání první vraždy, k němuž mne nikdo nenutil, dokázalo mu, že nedopustil jsem se druhé, a abbé mne opustil, uloživ mi, abych doufal, a slíbiv mi, že učiní vše, co je v jeho moci, aby přesvědčil soudce o mé nevině.

Dostalo se mi důkazu, že staral se o mne skutečně, neboť mé vězení se postupně mírnilo a dověděl jsem se, že mám být souzen v sezení, následujícím po tomto, k němuž se soudcové sešli.

Během té doby Prozřetelnost dovolila, aby Caderousse byl v cizině chycen a dopraven zpět do Francie. Přiznal se ke všemu a svalil předchozí uvážení a zvláště popud na svou ženu. Byl odsouzen k doživotním nuceným pracem a já byl propuštěn na svobodu."

"To bylo tehdy," pravil Monte Cristo, "kdy dostavil jste se ke mně s listem abbého Busoniho."

"Ano, Excellenci, jevil o mne skutečnou účast."

"Vaše podloudnické řemeslo vás zahubí," řekl mi; "dostanete-li se odtud, zanechte toho."

"Ale z čeho mám být živ, otče," tázal jsem se ho, "a jak mám uživit svou ubohou švakrovou?"

"Jistý muž," odpověděl mi, "jehož jsem zpovědníkem a jenž má ke mně velikou úctu, uložil mi, abych mu vyhledal důvěryhodného člověka. Chcete býti tím člověkem? Pošlu vás k němu."

"Oh, otče!" zvolal jsem. "Jak jste dobrotiv!"

"Ale přisaháte mi, že toho nikdy nemusím litovat?"

Vztáhl jsem ruku k přísaze.

"Není třeba," pravil; "znám a miluji Korsičany, zde je mé doporučení."

A napsal mi několik řádků, které jsem vám odevzdal a které způsobily, že Vaše Excellence přijala mne dobrotivě do svých služeb. A nyní táži se Vaší Excellence s hrdostí, měla-li kdy příčiny stěžovat si na mne."

"Ně," odvětil hrabě; "s radostí uznávám, že jste dobrým služebníkem, Bertuccio, ačkoli jste neměl dosti důvěry."

"Já, pane hrabě?"

"Ano, vy. Jak je to možno, že máte švakrovou a adoptovaného syna a že jste se mi nikdy nezmínil ani o tom, ani o oné?"

"Ach, Excellenci, zbývá mi právě sděliti vám ještě nejsmutnější část svého života. Odjel jsem na Korsiku. Spěchal jsem, pochopíte zajisté, spatřit a utěšit svou ubohou sestru. Když však jsem přibyl do Rogliana, našel jsem dům ve smutku; udála se tam strašlivá scéna, na kterou sousedé dodnes vzpomínají! Má ubohá sestra, řídíc se mou radou, odolávala naléhání Benedettovu, jenž každou chvíli chtěl, aby mu dala všecky peníze, které má doma. Jednoho rána jí pohrozil a zmizel na celý den. Plakala, neboť ta dobrá Assunta měla pro toho bídníka srdce mateřské. Nadešel večer, Assunta neulehnuvši čekala na Benedetta. Když vrátil se v jedenáct hodin se dvěma svými přáteli, obvyklými účastníky všech svých kousků, vztáhla po něm ruce; oni však se jí zmocnili a jeden z těch tří - chvěji se ještě, nebylo-li

to to pekelné dítě - jeden z těch tří zvolal:

"Hrajme si na mučení; musí vyznat, kde jsou její peníze!"

Soused Wasilio byl právě v Bastii; jeho žena byla sama doma. Nikdo, kromě jí, nemohl vidět ani slyšet, co se dálo u mé sestry. Dva drželi ubohou Assuntu, která nemohouc uvěřit v možnost takového zločinu, usmívala se na ty, již měli se státi jejími katy; třetí šel zatarasit dveře i okna, pak se vrátil a všichni tři, dusíce výkřiky, které jí hrůza před těmi vážnějšími přípravami vynucovala, přiblížili Assuntiny nohy k rezavému uhlí, čímž hodlali přiměti ji k vyznání, kde je skryt náš malý poklad. V zápase však vzňaly se její šaty: tu bídníci pustili svou oběť, aby sami neshořeli. Všecka v plameni běžela ke dveřím, ty však byly zavřeny.

Vrhla se k oknu, ale okno bylo zataraseno. Tu sousedka zaslechla hrozný křik; byla to Assunta, volající o pomoc. Její hlas se brzy ztlumil; křik změnil se v sténání a když druhého dne po hrůzy a úzkosti plné noci Wasiliova žena odvážila se vyjít z domu a dala soudcem otevřít dveře našeho domu, našli Assuntu napolo shořelou, ale ještě dýchající, skříně vypáčeny, peníze uloupeny. Co se týká Benedetta, opustil Rogliano, aby se tam již nikdy nevrátil. Od toho dne jsem, ho již nespatřil a ani jsem o něm neslyšel.

Zvěděv tyto smutné zprávy," končil Bertuccio, odebral jsem se k Vaší Excellenci. Neměl jsem vám již co říci o Benedettovi, neboť zmizel, ani o sestře, neboť byla mrtva."

"A co jste soudil o té události?" tázal se Monte Cristo.

"Že to je trest za zločin, jejž jsem spáchal," odpověděl Bertuccio. "Ach, ti Villefortové, to byl zlořečený rod!"

"Také si to myslím," zamumlal temně hrabě.

"A nyní," pravil opět Bertuccio, "Vaše Excellence chápe - není-li pravda? - že tento dům, kterého jsem od té doby neviděl, ta zahrada, kde ocitl jsem se tak náhle, toto místo, kde zavraždil jsem člověka, mohlo způsobiti temné rozechvění, jehož původ jste chtěl znát. Neboť konec konců nejsem si dosti jist, že zde, u mých nohou, neleží pan de Villefort v jámě, kterou vykopal pro své dítě."

"Skutečně, všecko je možno," přisvědčil Monte Cristo, vstávaje s lavičky, na které seděl; "i to", dodal zcela tiše, "že státní návladní není mrtev. Abbé Busoni dobře učinil, že mi vás poslal. I vy jste dobře učinil, že jste mi vyprávěl svůj příběh, neboť nebudu mít o vás aspoň špatných domněnek. Pokud se týká toho Benedetta, tak špatně nazvaného, nesnažil jste se nikdy vypátrat jeho stopu? Nepokusil jste se zvědět, co se s ním stalo?"

"Nikdy. A kdybych byl věděl, kde je, místo abych šel k němu, byl bych prchl jako před netvorem. Ne, na štěstí jsem nikdy o něm neslyšel od nikoho na světě; doufám, že je mrtev."

"Nedoufejte, Bertuccio," pravil hrabě. "Zlí tak neumírají, neboť zdá se, že Bůh béře je pod svou ochranu, aby učinil z nich nástroj své pomsty."

"Budiž," děl Bertuccio. "Vše, oč nebesa prosím, je, abych ho již nikdy nespatřil. Nyní," pokračoval intendant, sklopiv hlavu, "víte vše, pane hrabě; jste mým soudcem zde na světě jako jím bude Bůh tam nahoře. Neřeknete mi několik slov útěchy?"

"Máte skutečně pravdu a mohu vám říci, co by vám řekl abbé Bussoni: ten, kterému jste zasadil ránu, ten Villefort, zasloužil si trestu za to, co učinil vám, a snad i za něco jiného. Benedetto, žije-li, poslouží, jak jsem vám již řekl, nějaké božské pomstě a pak rovněž bude sám potrestán. Pokud vás se týká, můžete si ve skutečnosti činit jen jednu výčitku: že totiž, zachrániv dítě před smrtí, nevrátil jste ho matce: v tom je zločin, Bertuccio."

"Ano, pane, v tom je zločin a opravdový zločin, neboť v tom jsem byl zbabělcem. Když jsem již vzkřísil dítě k životu, měl jsem učinit jen jediné, totiž poslat je, jak jste pravil, jeho matce zpět. Ale kdybych to byl měl vykonat, byl bych se musil pustit v pátrání, obrátit k sobě pozornost, vydat se snad v nebezpečí; já nechtěl jsem zemřít, lpěl jsem na životě k vůli své sestře, ze samolásky, jež je nám vrozena a jež působí, že chceme zůstat celí a vítězní ve své pomstě. Nebo konečně snad lpěl jsem na životě prostě z lásky k životu. Oh, já nejsem rek, jako můj ubohý bratr!"

Bertuccio skryl tvář do rukou a Monte Cristo upřel naň dlouhý, nevýslovný pohled.

Pak, po chvíli ticha, které hodina a místo činily tím slavnostnějším, hrabě pravil melancholickým tónem, jaký nebyl u něho obvyklý:

"Abychom důstojně ukončili tuto rozmluvu, jež bude poslední o těchto událostech, pane Bertuccio, pamatujte si dobře má slova, slyšel jsem je často od samého abbého Busoniho: Každý bol má dva léky, čas a mlčení. Nyní nechte mne, pane Bertuccio, procházet se chvilku po zahradě. Co ve vás, herci oné scény, budí palčivé rozechvění, bude pro mne téměř příjemným pocitem, který dodá tomuto majetku dvojnásobné ceny. Hleďte, pane Bertuccio, stromy líbí se jen proto, že tvoří stín, a stín sám líbí se jen proto, že je pln snění a vidin. Koupil jsem zahradu, domnívaje se, že kupuji pouhé místo, ohrazené zdí. a náhle se ukáže, že ohrada ta je parkem, plným fantomů, které nebyly uvedeny ve smlouvě. Nuže, miluji fantomy; nikdy jsem neslyšel, že by byli mrtví způsobili za šest tisíc let tolik zla, co ho živí způsobí za jediný den. Vraťte se tedy, pane Bertuccio, a spěte v míru. Bude-li váš zpovědník v poslední vaší hodince méně shovívavý než abbé Busoni, pošlete pro mne, budu-li ještě živ, a já najdu slova, která sladce zkolébají vaši duši ve chvíli, kdy bude hotova odebrati se na onu drsnou pouť, již nazýváme věčností."

Bertuccio uklonil se hraběti uctivě a vzdálil se, zhluboka povzdechnuv.

Monte Cristo osaměl; učiniv čtyři kroky kupředu, mumlal sám k sobě:

"Zde, u tohoto platanu jáma, kam bylo dítě pochováno; tam malá dvířka, kterými se vcházelo do zahrady; v tomto rohu skryté schody, vedoucí do ložnice. Myslím, že nemusím to vše poznamenávat do zápisníku, neboť zde před mýma očima, kolem mne, u mých nohou je skutečný živoucí plán."

A hrabě, obešed zahradu naposled, vrátil se k vozu. Bertuccio, vida ho zamyšleného, vystoupil beze slova na kozlík ke kočímu.

Vůz dal se zpět na cestu do Paříže.

Ještě téhož večera po návratu do domu na Elysejských Polích prohlédl hrabě Monte Cristo celé obydlí jako člověk,

seznámený s ním od dlouhých let. Ani jednou, ačkoli kráčel první, nezmýlil se ve dveřích a nedal se jiným schodištěm nebo jinou chodbou než tou, která dovedla ho přímo, kam chtěl. Ali provázel ho na té noční prohlídce. Hrabě dal Bertucciovi několik rozkazů, týkajících se okrášlení nebo nového rozdělení bytu a vytáhnuv hodinky, pravil pozornému Nubičanovi:

„Je půl dvanácté, Haydée musí přijet každým okamžikem. Jsou francouzské ženy zpraveny?"

Ali vztáhl ruku ke komnatám, určeným krásné Řekyni, které byly tak isolovány, že když se dveře ukryly gobelínem, bylo lze projít celým domem bez potuchy, že jsou tam ještě dva obývané pokoje a salon. Ali tedy vztáhl ruku ke komnatám, ukázal číslo tři na prstech levé ruky a položiv na dlaň téže ruky hlavu, zavřel oči, napodobuje spánek.

"Ach," pravil Monte Cristo, zvyklý té řeči, "jsou tři a čekají v ložnici, není-li pravda?"

"Ano," naznačil Ali kývnutím hlavy.

"Madame bude dnes večer unavena," pokračoval Monte Cristo, "a bude nepochybně chtít jít spát; ať není obtěžována hovorem; francouzské komorné ať svou novou paní jen pozdraví a pak se vzdálí; budete dohlížet, aby řecká komorná nestýkala se s francouzskými."

Ali se uklonil.

Brzy nato ozvalo se křiknutí na vrátného; vrata se otevřela, kočár vjel na stezku a zastavil se před schodištěm. Když hrabě sestoupil, otevřela se dvířka; podal ruku mladé ženě, zahalené v zelený hedvábný plášť, pokrytý zlatým vyšíváním a chránící ji i hlavu.

Mladá žena uchopila podávanou jí ruku, políbila ji s láskou, k níž pojila se úcta, a několik slov bylo mezi nimi vyměněno - se strany mladé ženy s něhou, se strany hraběte pak s laskavou vážností - v onom zvučném jazyku, jejž starý Homér vložil do úst svým bohům.

Následujíc pak Aliho, nesoucího pochodeň z růžového vosku, mladá žena, která nebyla nikdo jiný, než krásná Řekyně, stálá družka Monte Cristova v Itálii, byla uvedena do svých komnat. Nato odebral se hrabě do části domu, již vyhradil si pro sebe.

V půl jedné s půlnoci byla všecka světla v domě zhasnuta a bylo lze se domnívat, že celý dům spí.

VIII.
NEOBMEZENÝ ÚVĚR.

Druhého dne asi ve dvě hodiny odpoledne zastavila se před Monte Cristovými dveřmi ekypáž, v níž zapřaženy byly dva nádherné anglické koně. Muž, oděný v modrý kabát s hedvábnými knoflíky téže barvy, v bílou vestu, po níž táhl se ohromný zlatý řetěz, a v světlohnědé spodky, s tak černými a tak nízko nad obočí spadajícími vlasy, že každý by se rozpakoval považovat je za pravé, jak málo shodovaly se s nižšími vráskami, jichž nepodařilo se jim ukrýti - slovem tedy muž padesáti až pětapadesátiletý, který chtěl vypadat na čtyřicet, vysunul hlavu z okénka coupé, na jehož dvířkách namalována byla baronská korunka, a poslal svého grooma k vrátnému otázat se, je-li hrabě de Monte Cristo doma.

Zatím prohlížel si muž s pozorností tak bedlivou, že stávala se téměř impertinentní, zevnějšek domu, vše, co mohl spatřit ze zahrady, i livrej několika přišedších sluhů. Oko toho muže bylo živé, ale spíše vychytralé než duchaplné. Jeho rty byly tak úzké, že místo aby vystupovaly ven, zapadaly do úst; konečně i šíře a vyčnělost lícních kostí, neklamná známka lstivosti, stlačené čelo, vyboulené záhlaví, daleko přesahující široké, naprosto nearistokratické uši, to vše dodávalo téměř odpuzujícího rázu celé tvářnosti osoby, velmi se doporučující v očích prostých lidí nádhernými koňmi, ohromným briliantem v náprsence a červenou stužkou, táhnoucí se od jedné knoflíkové dírky kabátu ke druhé.

Groom zaklepal na skleněné dveře vrátného a tázal se:

"Nebydlí tu pan hrabě de Monte Cristo?"

"Bydlí tu Jeho Excellence," odvětil vrátný, "ale..."

Pohlédl tázavě na Aliho.

Ali učinil záporné znamení.

"Ale...?" tázal se groom.

"Ale Jeho Excellence nepřijímá," odtušil vrátný.

"Je-li tomu tak, zde je navštívenka mého pána, pana barona Danglarse. Odevzdejte ji hraběti de Monte Cristo a řekněte mu, že můj pán, jeda do sněmovny, zastavil se tu, doufaje, že bude moci ho navštívit."

"Nehovořím s Jeho Excellenci," odpověděl vrátný; "obstará to jeho komorník."

Groom vrátil se k vozu.

"Nuže?" tázal se Danglars.

Hoch, dosti zahanben lekcí, jíž se mu dostalo, tlumočil svému pánu odpověď vrátného.

"Oh," prohodil pán, "je to tedy nějaký kníže, ten pán, kterého titulují Excellenci a s kterým jen jeho komorník má právo mluvit. Nu, nevadí, má u mne otevřený úvěr, musím se tedy s ním setkat, až bude chtít peníze."

A Danglars zabořil se do kočáru, volaje na kočího tak, že ho mohlo být slyšet i na druhé straně ulice:

"Do poslanecké sněmovny!"

Štěrbinou v žaluzii viděl Monte Cristo, včas zpravený, barona a prohlížel si ho výtečným dalekohledem s nemenší pozorností, než jakou vynaložil sám Danglars na prozkoumání domu, zahrady a livrejí.

"Rozhodně," řekl si s pohybem odporu, zasunuje roury dalekohledu do jejich pouzdra ze sloní kosti, "rozhodně je to ohyzdný tvor, ten člověk. Jak je možno nepoznat v něm na první pohled hada s plochým čelem, supa s vyboulenou

lebkou a káně s ostrým zobákem!"

"Ali!" zavolal a udeřil na kovovou báň.

Ali se objevil.

"Zavolejte Bertuccia!" pravil hrabě.

V témže okamžiku Bertuccio vešel.

"Vaše Excellence mne dala zavolat?" tázal se.

"Ano, pane," odvětil hrabě. "Viděl jste koně, které se právě zastavily u mých dveří?"

"Zajisté, Excellenci, jsou velmi krásné."

"Jak to," pravil Monte Cristo, chmuře obočí, "že, když jsem na vás žádal dva nejkrásnější koně z Paříže, jsou v Paříži jiné koně, právě tak krásné jako moje, a že ty koně nejsou v mé konírně?"

Ali, vida stažené brvy a slyše přísný tón hlasu, sklopil hlavu.

"Ty za to nemůžeš, dobrý Ali," pravil hrabě arabsky s takovou mírností, jaké by se nikdo v jeho hlase ani tváři nenadal. "Ty se v anglických koních nevyznáš."

Rysy Aliho se opět rozjasnily.

"Pane hrabě," pravil Bertuccio, "koně, o nichž mluvíte, nebyly na prodej."

Monte Cristo pokrčil rameny.

"Vězte, pane intendante," promluvil, "že vše je vždycky na prodej, dovede-li to člověk zaplatit."

"Pan Danglars dal za ně šestnáct tisíc franků, pane hrabě."

"Nuže, měl jste mu za ně nabídnouti třicet dva tisíce; je bankéřem a bankéř nedá si nikdy ujít příležitosti zdvojnásobit svůj kapitál."

"Mluví pan hrabě vážně?" tázal se Bertuccio.

Monte Cristo pohlédl na intendanta jako ten, kdo se diví, že se někdo odvažuje tak se tázat.

"Dnes večer," pravil, "mám vykonat návštěvu; chci, aby ty koně byly zapřaženy v mém voze a v nových postrojích."

Bertuccio pozdraviv, odcházel; u dveří se zastavil.

"V kolik hodin přeje si Vaše Excellence vykonat tu návštěvu?" tázal se.

"V pět," odtušil Monte Cristo.

"Dovoluji si upozorniti Vaši Excellenci, že jsou dvě hodiny," odvážil se poznamenat intendant.

"Vím," prohodil Monte Cristo a to byla celá jeho odpověď.

Pak se obrátil k Alimu a pravil:

"Dejte předvést všecky koně před madame, ať si vybere spřežení, které se jí bude nejlíp líbit, a ať mi vzkáže, poobědvá-li se mnou; v tom případě se prostře u ní. Jděte. Až přijdete dolů, pošlete mi komorníka."

Sotva Ali zmizel, objevil se komorník.

"Pane Baptistine," pravil hrabě, "jste již rok v mé službě; je to zkušební lhůta, již obyčejně svým lidem ukládám. Hodíte se mi."

Baptistin se uklonil.

"Zbývá ještě vědět, hodím-li se já vám."

"Oh, pane hrabě!" zvolal živě Baptistin.

"Vyslechněte až do konce," ujal se hrabě slova. "Vyděláváte patnáct set franků ročně, to jest služné statečného důstojníka, jenž každý den vystavuje svůj život v nebezpečí; máte takovou stravu, jakou přál by si mnohý chef úřadu, ubohý služebník, nekonečně zaměstnanější než vy. Vy, sloužící, máte sám své vlastní sloužící, starající se o vaše prádlo a potřeby. Kromě oněch patnácti set franků služného okradete mne při nákupu mých toiletních potřeb o nových asi patnáct set franků ročně."

"Oh, Excellenci!"

"Nenaříkám si, pane Baptistine, je to rozumné; přes to však si přeji, aby na tom bylo dost. Nenašel byste tedy nikde místa podobného tomu, které vám šťastná náhoda poskytla. Nikdy svých lidi nebiji, nekleji, nikdy se nedám unést hněvem, omyl prominu vždy, nedbalost nebo zapomenutí nikdy. Mé rozkazy jsou obyčejně krátké, ale jasné a přesné; opakuji je raději dvakrát i třikrát, než aby byly špatně provedeny. Jsem dosti bohat, abych mohl zvědět vše, co si přeji vědět, a upozorňuji vás, že jsem velmi zvědav. Kdybych se tedy dověděl, že jste o mně mluvil buď v dobrém smyslu nebo ve špatném, kritisoval mé činy, střežil mé chování, odešel byste ode mne okamžitě. Varuji své sluhy jen jednou; jste varován, jděte!"

Baptistin se uklonil a učinil tři nebo čtyři kroky ke dveřím.

"Ještě něco," vzpomněl si hrabě. "Zapomněl jsem vám říci, že každoročně ukládám na jméno svých lidí jistý obnos. Ti, jimž dám výpověď, přijdou ovšem o ty peníze, které připadnou těm, již zůstanou a již budou mít na ně právo po mé smrti. Jste tedy u mne rok, vaše štěstí je založeno, pokračujte v něm."

Tato řeč, pronesená před Alim, jenž zůstal úplně lhostejným, neboť nerozuměl francouzsky ani slova, učinila na pana Baptistina dojem, jaký pochopí všichni, kdo studovali fysiologii francouzského sluhy.

"Vynasnažím se vyhověti Vaší Excellenci v každém směru," pravil; "vezmu si ostatně za vzor pana Aliho."

"Oh, nikterak;" řekl Monte Cristo s ledovým chladem. "Ali má mnoho nedostatků při svých přednostech; neberte si tedy z něho příklad, neboť Ali je výjimkou; nedostává platu, není to sluha, je to můj otrok, můj pes. Kdyby se prohřešil proti své povinnosti, nevyhnal bych ho, ale zabil bych ho."

Baptistin vytřeštil oči.

"Pochybujete?" pravil Monte Cristo.

A opakoval Alimu táž slova, která právě řekl po francouzská Baptistinovi.

Ali poslouchal, usmál se, přistoupil k svému pánu, poklekl na jedno koleno a políbil mu ruku.

Tento výsledek Monte Cristovy řeči dovršil Baptistinův údiv.

Hrabě pokynul Baptistinovi, že může jít, Alimu pak, aby ho následoval. Odebrali se spolu do Monte Cristovy pracovny, kde dlouho spolu jednali.

V pět hodin hrabě třikrát udeří na kovovou báň. Jeden úder volal Aliho, dva údery Baptistina, tři údery Bertuccia.

Intendant vstoupil.

„Mé koně!" pravil Monte Cristo.

"Jsou zapraženy, Excellenci," odpověděl Bertuccio. "Doprovodím pana hraběte?"

"Ne, pojedou kočí, Baptistin a Ali, nikdo jiný."

Hrabě sešel dolů a spatřil u svého vozu koně, které obdivoval ráno u kočáru Danglarsova.

Jda mimo ně, pohlédl na ně.

"Jsou opravdu krásny," pravil, "a dobře jste učinil, že jste je koupil; stalo se to však již trochu pozdě."

"Excellenci," odvětil Bertuccio, "dalo mi mnoho práce, než jsem je získal, a stály velmi mnoho."

"Jsou proto méně krásny?" prohodil hrabě, krče rameny.

"Je-li Vaše Excellence spokojena, je všecko v pořádku," pravil Bertuccio. "Kam jede Vaše Excellence?"

"Do ulice de la Chaussée ďAntin k panu baronu Danglarsovi."

Rozmluva ta dála se nahoře nad domovními schody. Bertuccio vykročil, chtěje sestoupiti s prvního stupně.

"Počkejte, pane," pravil Monte Cristo, zastaviv ho. "Potřebuji pozemek při moři, třeba v Normandii, mezi Havrem a Boulogní. Ponechávám vám dost místa, jak vidíte. Je jen třeba, aby tou koupí získán byl malý přístav, malá zátoka, kam mohla by vplout a zakotvit moje korveta; noří se jen na patnáct stop do vody. Loď bude stále hotova k vyplutí, nechť zlíbí se mi v kteroukoli dobu denní nebo noční dáti jí znamení. Vyptáte se u všech notářů po majetku, jenž by vyhovoval dotyčným podmínkám. Až se o nějakém dovíte, půjdete si jej prohlédnout, a budete-li spokojen, koupíte jej na své jméno. Korveta je na cestě k Fécampu, není-li pravda?"

"Viděl jsem ji vyplout do moře v týž večer, kdy opustili jsme Marseilli."

„A yachta?"

"Yachta má rozkaz zůstat v Martigues."

"Dobrá! Vyměníte občas dopisy s oběma jejich veliteli, aby neusnuli."

"A pokud se týká parníku?"

"Jenž je v Châlonsu?"

"Ano."

"Totéž co platí pro obě plachetnice."

"Dobře!"

"Jakmile ten pozemek zakoupíte, připravíte mi na silnici k severu i na silnici k jihu každých deset mil čerstvé přípřeže."

"Vaše Excellence může se na mne spolehnout."

Hrabě pokynul hlavou na znamení spokojenosti, sestoupil se schodů a usedl do kočáru, jenž tažen nádherným spřežením, vyjel cvalem a nezastavil se, až před soukromým domem bankéřovým.

Danglars předsedal výboru, ustanovenému ke zřízení jakési dráhy, když byla mu oznámena návštěva hraběte de Monte Cristo. Schůze byla ostatně téměř skončena.

Uslyšev jméno hraběte, vstal.

"Pánové," pravil, obraceje se k svým kolegům, z nichž mnozí byli důstojnými členy té nebo oné sněmovny, "odpusťte mi, opouštím-li vás tak. Ale představte si, že firma Thomson a French v Římě ohlašuje mi jistého hraběte de Monte Cristo a otvírá mu u mne neobmezený úvěr. Je to nejpovedenější žert, jaký si ke mně moji cizozemští obchodní spojenci kdy dovolili. Pochopíte jistě, na mou čest, že zvědavost se mne zmocnila a ještě se mne nepustila; zajel jsem dnes ráno k domnělému hraběti. Kdyby to byl skutečný hrabě, chápete, že by nebyl tak bohat. Pán nepřijímal. Co tomu říkáte? Není to chování, jež přisvojil si pan Monte Cristo, chováním výsosti nebo hezké ženy? Ostatně dům na Elysejských Polích, který, jak jsem se informoval, mu náleží, zdál se mi čistý. Ale neobmezený úvěr," opakoval Danglars se svým ohyzdným úsměvem, „vzbuzuje příliš veliké požadavky bankéře, u něhož je ten úvěr otevřen. Spěchám tedy podívat s na našeho muže. Myslím, že jsem mystifikován. Ale ti tam nevědí, s kým mají co činit: kdo se bude smát naposled, bude se smát nejlépe."

A dokončiv ta slova s takovou emfasí, že se mu až chřípě rozšířila, pan baron opustil své hosty a odebral se do bílého a zlatého salonu, který působil v Chaussée ďAntin mnoho hluku.

Přikázal uvésti tam hosta, aby ho hned naráz oslnil.

Hrabě stál, prohlížeje si několik Albanových a Fattorových kopií, které byly bankéři prodány za originály a které přes to, že to byly kopie, odrážely se velmi křiklavě od všech zlatých a barevných nevkusů, jichž byl strop pln.

Při zvuku kroků vstupujícího Danglarse hrabě se obrátil.

Danglars pozdravil ho lehkým kývnutím hlavy a pokynul mu, aby usedl do křesla z pozlaceného dřeva, potaženého bílým, zlatem protkaným hedvábím.

Hrabě usedl.

"Mám čest mluvit s panem de Monte Cristo, není-li pravda?" začal Danglars.

"A já s panem baronem Danglarsem, rytířem Čestné Legie, členem poslanecké sněmovny, není-li pravda?"

Monte Cristo uvedl všecky tituly, jež viděl na baronově navštívence.

Danglars ucítil hrot a zaťal zuby do rtu.

"Promiňte, pane," pravil, "že neoslovil jsem vás hned napoprvé titulem, jímž jste mi byl ohlášen. Ale jak víte, žijeme pod lidovou vládou a já jsem representantem zájmů lidu."

"Takže," doplnil Monte Cristo, "ačkoli zachoval jste zvyk dát se nazývat baronem, odvykl jste si nazývat jiného

hrabětem."

"Ach, nezakládám si ani na svém titulu, pane," odvětil nedbale Danglars; "byl jsem jmenován baronem a rytířem Čestné legie za jisté služby, ale..."

"Ale zřekl jste se svých titulů, jako učinili kdysi pan de Montmorency a pan de Lafayette? Dal jste tím následováníhodný příklad, pane."

"To právě ne," odpovídal Danglars v rozpacích; "chápete, pro sluhy..."

"Ano, pro své lidi jste milostí, pro žurnalisty pánem, pro své voliče občanem. Jsou to pro konstituční vládu velmi vhodné odstíny. Chápu výborně."

Danglars sevřel rty. Viděl, že na tomto poli se Monte Cristovi nevyrovná; pokusil se tedy přejíti na půdu, jež byla mu bližší.

"Pane hrabě," pravil, ukláněje se, "obdržel jsem předběžnou zprávu od firmy Thomson a French."

"Jsem tomu velmi povděčen, pane barone. Dovolte mi oslovovati vás, jak vás oslovují vaši lidé; je to špatný zvyk, kterého jsem nabyl v zemi, kde jsou ještě baroni, a to právě proto, že se již nikdo baronem nestává. Jsem tomu tedy velmi povděčen; nemusím se aspoň představovati sám, což je vždycky poněkud nepohodlné. Pravíte tedy, že jste dostal předběžnou zprávu?"

"Ano," přisvědčil Danglars, "ale přiznávám se vám, že jsem dobře nerozuměl smyslu."

"Ach!"

„A měl jsem i čest zajeti k vám, abych požádal vás o jisté vysvětlení."

"Prosím, jsem zde, poslouchám, pane, a jsem hotov vás vyslechnouti."

"Ten dopis," začal Danglars; "mám jej tuším u sebe," (hledal v kapse). "Ano, zde je. Ten dopis otvírá u mé firmy panu hraběti de Monte Cristo neobmezený úvěr."

"Nuže, pane barone, co se vám v tom zdá nejasným?"

"Nic, pane; pouze to slovo neobmezený..."

"Nuže, není to slovo francouzské?... Chápete, je to anglicko-německá firma, jež vám píše."

"Oh, se stránky gramatické, pane, nelze ničeho namítat, ale není tomu tak se stránky účetnické."

"Což podle vašeho názoru, pane barone," tázal se Monte Cristo s nejnaivnějším výrazem, jakého byl schopen, "není firma Thomson a French zcela jista? Hrome, to by mne mrzelo! Mám u ní nějaké peníze uloženy."

"Oh, zcela bezpečna!" odvětil Danglars s téměř posměšným úsměvem. "Ale smysl slova neobmezený je v oboru peněžním tak neurčitý..."

"Že je neobmezený, není-li pravda?" dořekl Monte Cristo.

"Právě totéž jsem chtěl říci, pane. Než, neurčitost, toť pochyba, a jak praví mudrc, zdržuj se pochyby."

"Což znamená," odvětil Monte Cristo, "že, je-li firma Thomson a French hotova dopustiti se hloupostí, firma Danglars nemíní následovati jejího příkladu."

"Jak to, pane hrabě?"

"Ano, zajisté. Pánové Thomson a French uzavírají obchody bez určitých cifer, ale pan Danglars má ve svých jistou hranici; je to moudrý muž, jak právě řekl."

"Pane," odvětil hrdě bankéř, "ještě nikdo nepočítal s mou pokladnou."

"Zdá se tedy," chladně odtušil Monte Cristo, "že já učiním začátek."

"Kdo vám to řekl?"

"Vysvětlení, o které mne žádáte, pane, a které se velice podobá váhání..."

Danglars hryzl se do rtu; po druhé byl tím mužem poražen a tentokrát na své vlastní půdě. Jeho posměšná zdvořilost byla jen předstírána a dotýkala se již nejkrajnějších mezí, tak blízkých impertinenci.

Monte Cristo naopak usmíval se co nejpříjemněji a bral na sebe, kdykoli se mu to hodilo, jistý prostoduchý výraz, jenž dodával mu značné převahy.

"Pokusím se tedy," začal opět Danglars po chvíli mlčení, "domluviti se s vámi, pane, tím způsobem, že vás poprosím, abyste laskavě sám určil obnos, jaký si asi hodláte u mne vyzvednouti."

"Ale, pane," namítl Monte Cristo, rozhodnut neustoupit v rozepři ani o palec, "právě proto jsem žádal o neobmezený úvěr u vás, že jsem nevěděl, jakého obnosu bude mi třeba."

Bankéři se zdálo, že nyní nadešla chvíle nabýt vrchu. Zabořil se hluboko do křesla a pravil s hrubým, pyšným úsměvem:

"Ó pane, nebojte se žádat; můžete se přesvědčit, že cifry firmy Danglarsovy přes to, že jsou obmezeny, mohou vyhovět největším požadavkům, a i kdybyste žádal milion..."

"Prosím?" tázal se Monte Cristo.

"Pravím milion," opakoval Danglars se sebevědomím hlouposti.

"A co bych dělal s milionem?" pravil hrabě. "Můj Bože, pane, kdybych byl potřeboval jen milion, nebyl bych si dal otevřít úvěr pro takovou maličkost. Milion! Ten mám vždycky buď v tobolce nebo v cestovním necessairu."

A Monte Cristo vyňal z pouzdra, kde měl navštívenky, dva šeky na státní pokladnu, každý na pět set tisíc franků, splatných doručiteli.

Muže, jako byl Danglars, bylo třeba udeřit a ne bodnout. Rána palicí měla účinek: bankéř se zapotácel a hlava se mu zatočila; vytřeštil na Monte Crista vyjevené oči, jejichž zornice se hrozně rozšířila.

"Nu, přiznejte se mi," začal opět Monte Cristo, "že jste neměl veliké důvěry k firmě Thomson a French. Můj Bože, vždyť je to tak prosté; předvídal jsem to a ačkoli se v obchodních záležitostech tuze nevyznám, učinil jsem své opatření. Zde jsou dva listy, podobné tomu, jejž dostal jste vy; jeden je od firmy Arstein a Eskeles ve Vídni a platí baronu Rothschildovi, druhý od firmy Baring v Londýně panu Laffittovi. Řekněte jen slovo, pane, a zbavím vás všech

starostí tím, že obrátím se na jeden z těch dvou domů."

Bylo to hotovo, Danglars byl přemožen; se zřejmým chvěním otevřel list z Německa i list z Anglie, jejž dvěma prsty podával mu hrabě, prozkoumal pravost podpisů s bedlivostí, která byla by bývala pro Monte Crista urážlivou, kdyby jí nebyl přičetl na vrub bankéřovy zmatenosti.

"Ach, pane, tyto tři podpisy stojí za hodně milionů," pravil Danglars, vstav, jako by chtěl vzdáti čest moci zlata, zosobněné v tomto muži, sedícím před ním. "Tři neobmezené úvěry na naše firmy! Odpusťte, pane hrabě, není to nedůvěra, jež se mne zmocnila, nýbrž údiv."

"Oh, firma, jako je vaše, nebude se přece něčemu takovému divit," namítl Monte Cristo s vybranou zdvořilostí. "Budete mi tedy moci poslati nějaké peníze, není-li pravda?"

"Mluvte, pane hrabě, jsem vám k službám."

"Nuže, teď, když si rozumíme," ujal se opět slova Monte Cristo, "neboť si rozumíme, že ano?..."

Danglars se uklonil na znamení souhlasu.

"A nechováte již žádné nedůvěry?" pokračoval Monte Cristo.

"Ó, pane hrabě!" zvolal bankéř. "Nikdy jsem jí nechoval."

"Ne; vy jste si jen přál důkazy, to je vše. Nuže," opakoval hrabě, "teď, když si rozumíme, kdy nemáte již žádné nedůvěry, ustanovme si, je-li vám libo, všeobecný obnos pro první rok: na příklad šest milionů."

"Šest milionů, budiž," promluvil Danglars, stěží popadaje dechu.

"Budu-li potřebovat více," hovořil Monte Cristo lhostejně, "vezmeme více. Hodlám však zůstati v Paříži jen rok a myslím, že během té doby toho obnosu nepřekročím. Konečně - uvidíme. Pro začátek mi račte zítra poslat pět set tisíc franků, budu až do poledne doma. Ostatně, kdybych nebyl přítomen, nechám stvrzenku u svého intendanta."

"Peníze budou u vás zítra v deset hodin ráno, pane hrabě," odvětil Danglars. "Přejete si zlato, bankovky, či stříbro?"

"Zlato a bankovky, je-li vám libo."

A hrabě vstal.

"Musím se vám přiznati k jedné věci," pravil Danglars, vstana také. "Myslil jsem, že mám podrobnou znalost všech velkých evropských majetků, avšak o vašem jmění, které se mi přece zdá tak značné, jsem, přiznávám se, ničeho nevěděl. Je snad nedávné?"

"Ne, pane," odvětil Monte Cristo, "je naopak velmi starého data. Je to jakýsi rodinný poklad, jehož nebylo dovoleno se dotknouti a jehož kapitál se ztrojnásobil nahromaděnými úroky. Doba zůstavitelem ustanovená uplynula teprve před několika roky, užívám ho tedy teprve od těch dob a vaše neznalost v tom ohledu je velmi pochopitelná. Ostatně se během doby o něm více dovíte."

Při těchto slovech objevil se hraběti na rtech onen bledý úsměv, který vzbuzoval takový strach ve Franzovi ďÉpinay.

"Se svým vkusem a záměry, pane," pokračoval Danglars, "rozvinete v našem městě luxus, který nás, ubohé milionářičky, všechny zdrtí. Zdá se však, že jste milovníkem obrazů, neboť když jsem vstoupil, prohlížel jste si je; dovolte tedy, abych vám ukázal svou galerii, samé staré obrazy, samá zaručená mistrovská díla. Nemám rád moderních."

"Máte pravdu, pane; oni všichni mají jednu spojenou velkou vadu, že totiž ještě neměli kdy státi se starými."

"Dovolíte, abych vám ukázal některé sochy Thorwaldsenovy, Bartoloniho, Canovovy, - samých cizích umělců. Jak vidíte, neváţím si příliš umělců francouzských."

"Máte právo býti k nim nespravedlivým: jsou to vaši krajané."

"Ale k tomu všemu dojde až později, až se více seznámíme. Pro dnešek spokojím se tím - ovšem, bude-li vám libo - že vás představím paní baronce Danglarsové; omluvte mou naléhavost, pane hrabě, ale klient jako vy, je takřka členem rodiny."

Hrabě Monte Cristo uklonil se na znamení, že přijímá čest, kterou chce mu finančník prokázati.

Danglars zazvonil; objevil se lokaj oděný nápadnou livrejí.

"Je paní baronka doma?" tázal se Danglars.

"Ano, pane barone," odpověděl lokaj.

"Sama?"

"Ne. Madame má návštěvu."

"Snad vám nebude nepříjemno, představím-li vás před někým, pane hrabě. Či chcete snad zachovati inkognito?"

"Ne, pane barone," odvětil s úsměvem Monte Cristo; "myslím, že nemám k tomu práva."

"A kdo je u Madame? Pan Debray?" tázal se Danglars s bodrostí, která vyvolala skrytý úsměv na rty Monte Cristovy. Byť hrabě již poučen o průhledných tajnostech finančníkovy domácnosti.

"Pan Debray, ano, pane barone," přisvědčil lokaj.

Danglars pokynul mu hlavou. Obrátiv se pak k Monte Cristovi, pravil:

"Pan Lucien Debray je náš starý přítel; je to osobní sekretář ministra vnitra. Pokud se týká mé ženy: sňatkem se mnou se snížila, neboť náleží staré šlechtické rodině. Je rozená slečna de Servieres a po prvé byla provdána za plukovníka markýze de Nargonne."

"Nemám čest znáti paní Danglarsové, ale s panem Lucienem Debrayem jsem se již setkal."

"Ale jděte?" podivil se Danglars. "Kde to?"

"U pana de Morcerf."

"Ach, vy tedy znáte malého vicomta?" tázal se Danglars.

"Seznámili jsme se v Římě v době karnevalu."

"Ach, ano," přisvědčil Danglars, "vždyť jsem něco slyšel o jakémsi podivném dobrodružství s bandity, s lupiči ve zříceninách! Dostal prý se z toho takřka zázrakem. Zdá se mi, že o tom všem něco vypravoval mé ženě a dceři po

návratu z Itálie."
"Paní baronka pány očekává," hlásil vrátivší se lokaj.
"Jdu napřed, abych vám ukázal cestu," pravil Danglars, ukloniv se.
"Jdu za vámi, pane," odvětil Monte Cristo.

IX.
GROŠOVATÉ SPŘEŽENÍ.

Baron, následován hrabětem, prošel dlouhou řadou komnat, pozoruhodných těžkopádnou nádherou a okázalým nevkusem, a došel až do boudoiru paní Danglarsové, malého osmihranného salonku s růžovými hedvábnými čalouny, potaženými indickým muselínem. Křesla ze starého zlaceného dřeva povlečena byla starožitnými látkami. Nade dveřmi zobrazeny byly pastýřské výjevy ve slohu Boucherově. Konečně dva hezké oválné pastely, harmonisující s ostatním zařízením, tvořily z tohoto salonku jedinou místnost v paláci, jež měla nějaký styl. Paní Danglarsová byla žena asi v šestatřiceti letech, jež mohla býti dosud za velmi hezkou považována. Seděla u piana, Lucien Debray seděl u stolku, probíraje se v památníku. Debray byl jí mnoho již pověděl o hraběti a poněvadž jí i Morcerf o něm vyprávěl, byla velmi zvědavou.
Přivítala ho poklonou velmi zdvořilou. Lucien pozdravil jej dvorně a Danglarsa kamarádsky.
"Madame," pravil Danglars, "dovolte, bych vám představil pana hraběte de Monte Cristo, jenž mně je vřele doporučen mým spojencem v Římě. Stane se jistě rázem miláčkem našich dam, neboť přichází do Paříže, aby zde rok pobyl a utratil šest milionů, což slibuje mnoho skvělých hostin, plesů a zábav, při nichž jistě nezapomene na nás, jakož i my nezapomeneme naň o slavnostech domácích."
Ačkoliv představení bylo dosti hrubě vychvalovačné, je přece jen muž, přicházející do Paříže utratit během roku knížecí jmění, zjevem tak vzácným, že paní Danglarsová vrhla na hraběte pohled, nepostrádající jistého zájmu.
„A přijel jste, pane...?" tázala se baronka.
"Včera ráno, madame."
„A přicházíte, jak mi bylo řečeno, podle svého zvyku s konce světa?"
"Tentokrát pouze a prostě z Cadizu, madame."
"Oh, přijíždíte v hroznou dobu. Paříž je v létě nesnesitelná; není ani plesů, ani společností, ani zábav. Italská opera je v Londýně, francouzská opera je všude, jen ne v Paříži, a co se týká Théâtre Francais, víte, že již není nikde. Zbývá nám tedy místo vší zábavy několik ubohých dostihů na Martově poli a v Satory. Budete závodit, pane hrabě?"
„Já, madame," odvětil Monte Cristo, "budu dělat vše, co se dělá v Paříži, dostane-li se mi štěstí najít někoho, kdo mne řádně poučí o francouzských zvycích."
"Jste milovníkem koní, pane hrabě?"
"Ztrávil jsem část svého života v Orientě, madame, a orientálci váží si, jak víte, jen dvou věcí na světě: ušlechtilých koní a krásných žen."
"Ach, pane hrabě," zvolala baronka, "mohl byste být tak dvorný a jmenovat ženy na prvním místě!"
"Vidíte, madame, že jsem měl pravdu, když jsem si právě přál domácího učitele, který by mne zasvětil do francouzských zvyků."
V té chvíli vešla oblíbená komorná paní Danglarsové a přistoupivši k své velitelce, pošeptala jí několik slov. Paní Danglarsová zbledla. "Není možná!" zvolala.
"A přece je tomu tak, madame," odvětila komorná.
Paní Danglarsová obrátila se k svému muži.
"Je to pravda, pane?"
"Co, madame?" tázal se Danglars, zřejmě zneklidněn.
"Co mi praví toto děvče."
"A co vám praví?"
"Praví mi, že ve chvíli, kdy můj kočí chtěl zapřáhnout mé koně, nenašel jich ve stáji. Ptám se vás, co to znamená."
"Madame," pravil Danglars, "poslyšte mne."
„Oh, poslouchám vás, pane, neboť jsem zvědava, co mi řeknete. Ať jsou tito pánové soudci nad námi; povím jim nejprve, oč jde. Pánové," pokračovala baronka, "pan baron Danglars má deset koní ve stáji, z těch desíti koní dva patří mně, krásné koně, nejkrásnější koně z Paříže; vy je znáte, pane Debrayi, mé grošováky! Nuže, ve chvíli, kdy paní de Villefort vypůjčí si můj vůz, kdy jí jej slíbím na zítřek do Lesa, moji dva koně nejsou k nalezení. Pan Danglars mohl asi na nich vydělat několik tisíc franků a jistě je prodal. Ach, můj Bože, jak ohavný pronárod jsou ti spekulanti!"
"Madame," odpověděl Danglars, "ti koně byli příliš bujní, byla jim sotva čtyři léta a působili mi hrozný strach o vás."
"Eh, pane," odbyla jej baronka, "víte dobře, že od měsíce mám nejlepšího kočího z Paříže ve svých službách, ačli jste ho ovšem neprodal i s koňmi."

"Drahá přítelkyně, najdu vám právě takové, ještě krásnější, možno-li, ale mírné, klidné koně, kteří nepůsobili by mi takové hrůzy."
Baronka pokrčila rameny s výrazem hlubokého pohrdání.
Danglars, jak se zdálo, nepozoroval toho více než manželského gesta a obrátiv se k Monte Cristovi, pravil:
"Lituji opravdu, že jsem vás neznal dříve, pane hrabě; zařizujete si dům?"
"Ovšem," přisvědčil hrabě.

"Byl bych vám je nabídl. Pomyslete si, dal jsem je takřka zadarmo, ale jak pravím, chtěl jsem se jich zbýt: jsou to koně pro mladého muže."

"Děkuji vám, pane," odvětil hrabě; "koupil jsem jedny dnes ráno, dosti dobré a ne příliš drahé. Pohleďte, pane Debrayi, jste tuším znalec."

Zatím co Debray kráčel k oknu, Danglars přistoupil k své ženě.

"Pomyslete si, madame," pravil jí zcela tiše, "za ty koně byla mi nabídnuta nesmírná cena. Nevím, co je to za blázna, který je na nejlepší cestě přivést se na mizinu a který poslal mi dnes ráno svého intendanta, ale faktum je, že jsem na nich vydělal šestnáct tisíc franků. Nemračte se na mne, dám vám z nich čtyři tisíce a dva tisíce Eugenii."

Paní Danglarsová vyslala na svého muže zdrcující pohled.

"Oh, můj Bože!" zvolal Debray.

"Co se stalo?" tázala, se baronka.

"Nemýlím se přec, jsou to vaše koně, vaše vlastní koně, zapražené v kočáře hraběte."

"Moji grošováci?" zvolala paní Danglarsová.

A přiskočila k oknu.

"Opravdu, jsou to oni," pravila.

Danglars ztrnul úžasem.

"Je to možné?" tázal se Monte Cristo, tváře se udiveným.

"Neuvěřitelno!" mumlal bankéř.

Baronka pošeptala několik slov Debrayovi, jenž přistoupil na to k hraběti.

"Baronka dává se ptát, zač prodal vám její muž její spřežení."

"Nevím to přesně," odvětil hrabě; "můj intendant připravil mi to překvapení, které stálo mne... třicet tisíc franků tuším."

Debray donesl baronce odpověď.

Danglars byl tak bled a tak zmaten, že hrabě vypadal, jako by ho litoval.

"Vidíte," pravil mu, "jak jsou ženy nevděčny: vaše úslužnost nedojala baronku ani na okamžik; nevděk není správný výraz, měl jsem říci pošetilost. Ale co chcete? Každý má rád to, co mu škodí. Věřte mi taky, drahý barone, že nejkratší je, nechati je jednat dle jejich hlavy. Srazí-li si ji, pak mohou se aspoň poděkovat jen samy sobě!"

Danglars neodpověděl; předvídal v blízké budoucnosti neblahou scénu. Obočí paní baronky se již chmuřilo a jako obočí Jupitera olympského věstilo bouři. Debray, jenž ji vytušil, vzal si za záminku jistou záležitost a odešel. Monte Cristo, který nechtěl delším pobytem zkazit posici, již hodlal získat, pozdravil paní Danglarsovou a vzdálil se, vydávaje barona hněvu jeho choti.

"Dobrá," myslil si Monte Cristo, odcházeje, "dostal jsem se, kam jsem se chtěl dostat. Držím nyní v rukou domácí mír a jedním rázem získám srdce pánovo i srdce panino; jaké štěstí! Ale při tom všem," dodal, "nebyl jsem představen slečně Eugenii Danglarsové, kterou bych byl přece jen velmi rád poznal. Ale," pokračoval se svým obvyklým úsměvem, "jsme teď v Paříži a máme dosti volného času... Stane se to později!"

Po té úvaze vstoupil hrabě do vozu a vrátil se domů.

Dvě hodiny nato obdržela paní Danglarsová od hraběte de Monte Cristo roztomilý list, v němž jí psal, že, nechtěje zahájiti svůj vstup do pařížské společnosti tím, že přivedl by v zoufalství krásnou ženu, prosí ji snažně, aby přijala své koně zpět.

Měli na sobě tytéž postroje, které na nich viděla ráno; pouze do středu každé růžice, již měli na uchu, dal hrabě vsadit diamant.

I Danglars obdržel od něho list.

Hrabě ho žádal za dovolení, aby směl vyhověti baroncině milionářské choutce, a prosil, aby omluvil jeho orientálský způsob, jímž vrácení koní je provázeno.

Večer odjel Monte Cristo, provázený Alim, do Auteuile.

Druhého dne Ali, zavolán úderem kovové desky, vešel do pracovny hraběte.

"Ali," pravil mu hrabě, "často jsi mi vyprávěl o své zručnosti při vrhání lassa."

Ali přikývl na souhlas a hrdě se vztyčil.

"Dobrá!... Zadržel bys tedy lassem vola?"

Ali kývl hlavou, že ano.

"Tygra?"

Ali odpověděl stejným znamením.

"Lva?"

Ali učinil gesto člověka, vrhajícího lasso a napodobil řev skrčeného zvířete.

"Dobře, rozumím," pravil Monte Cristo. "Tys honil lvy."

Ali pyšně přikývl.

"Ale zastavil bys v běhu dva splašené koně?"

Ali se usmál.

"Nuže poslyš!" pravil Monte Cristo. "Co nevidět pojede mimo kočár, tažený dvěma splašenými grošovatými koňmi, týmiž, které jsem měl včera. I kdybys se měl dát přejet, musíš ten kočár zastavit před mými dveřmi."

Ali vyšel na ulici a načrtl přede dveřmi čáru na dláždění; pak se vrátil a ukázal čáru hraběti, jenž sledoval ho očima.

Hrabě poklepal mu mírně na rameno. Byl to jeho způsob díků Alimu. Pak šel Nubičan kouřit svůj čibuk na patník, tvořící roh domu a ulice, kdežto Monte Cristo se vrátil, nestaraje se již o nic.

Nicméně v pět hodin, to jest ve chvíli, kdy hrabě očekával vůz, bylo lze pozorovati na něm téměř nepostřehnutelné

známky rodicí se lehké netrpělivosti: přecházel po komnatě, vedoucí do ulice, nastavuje chvílemi ucho a přistupuje občas k oknu, kterým pozoroval Aliho, vypouštějícího kotouče dýmu s pravidelností, prozrazující, že Nubičan věnuje se zcela tomu důležitému zaměstnání.

Náhle ozval se vzdálený rachot, blížící se však rychlostí blesku. Pak objevil se lehký kočár, jehož kočí marně snažil se udržet koně, kteří zuřiví, s vlající hřívou, pádili vpřed šílenými skoky.

V kočáře mladá žena a sedmi až osmileté dítě držely se v obětí a hrůzou ztratily i sílu vyrazit výkřik. Kámen pod kolem, nebo zachycená větev byly by stačily, aby praskající vůz rozbil se nadobro. Vůz jel středem ulice a bylo slyšet výkřiky hrůzy těch, kteří viděli jej projíždět.

Tu Ali odložil čibuk, vyňal z kapsy lasso, mrštil jím, ovinul trojnásobně přední nohy podsedního koně a dal se vléci tři až čtyři kroky prudkostí nárazu. Avšak po těch třech či čtyřech krocích spoutaný kůň se svalil, padl na oj, kterou zlomil, a oslabil úsilí druhého koně, jenž chtěl pokračovat v běhu. Kočí použil té okamžité lhůty a seskočil s kozlíku. Ali však již uchopil svými železnými prsty druhého koně za chřípě a zvíře, řičíc bolestí, natáhlo se křečovitě vedle svého druha.

K tomu všemu bylo třeba času, co kule dostihne svého cíle.

To však postačilo, aby z domu, před nímž se to stalo, vyběhl muž, následovaný několika sluhy. V okamžiku, kdy kočí otevřel dvířka, muž vynesl z kočáru dámu, která jednou rukou křečovitě držela se polštáře, druhou pak tiskla k sobě omdlelého syna. Monte Cristo odnesl je oba do salonu a složiv je na pohovku, pravil:

"Nebojte se již ničeho, madame, jste zachráněna."

Žena se vzpamatovala a místo odpovědi podala mu svého syna s pohledem výmluvnějším, než všechny prosby.

Skutečně, dítě bylo stále ve mdlobách.

"Ano, madame, rozumím," pravil hrabě, prohlížeje chlapce. "Ale buďte klidná, nestalo se mu nic zlého a jen strach uvedl jej do tohoto stavu."

„Oh, pane!" zvolala matka. "Neříkáte mi to, abyste mne uklidnil? Hleďte, jak je bledý! Můj synu! Mé dítě! Můj Eduarde! Odpověz přec své matce! Ach, pane, pošlete pro doktora! Celé mé jmění náleží tomu, kdo mi vrátí mého syna!"

Monte Cristo pokynul rukou na uklidnění v slzách tonoucí matky. Otevřev pak skříňku, vyňal z ní lahvičku z českého skla, okrášlenou zlatem a obsahující jako krev červenou tekutinu, z níž vypustil jedinou kapku na rty dítěte.

Dítě, ač stále ještě bledo, otevřelo rázem oči.

Při tom pohledu matčina radost hraničila téměř na blouznění.

"Kde jsem?" zvolala "A komu jsem zavázána za tolik štěstí po tak kruté zkoušce?"

"Jste, madame, u muže," odpověděl Monte Cristo, "který je přešťasten, že mohl vám uspořit zármutek."

„Oh, zlořečená zvědavost!" pravila dáma. "Celá Paříž mluvila o těch nádherných koních paní Danglarsové a já byla tak pošetilá, že jsem je chtěla zkusit."

"Jakže!" zvolal hrabě s výborně sehraným překvapením. „Ty koně náleží baronce?"

"Ano, pane; znáte ji?"

"Paní Danglarsovou?... Mám tu čest, a má radost, že jsem vás zachránil z nebezpečí, do něhož vás ty koně uvedly, je dvojnásobná, neboť mohla byste to nebezpečí přičísti mně: koupil jsem včera ty koně od barona, ale baronka zdála se jich tak litovati, že jsem jí je včera poslal zpět s prosbou, aby je přijala z mé ruky."

"Vy jste tedy hrabě de Monte Cristo, o němž mi Hermína včera tolik vyprávěla!?"

"Ano, madame," přisvědčil hrabě.

"Já, pane, jsem paní Heloisa de Villefort."

Hrabě pozdravil jako muž, před nímž proneseno je jméno úplně neznámé.

"Oh, jak bude pan de Villefort vděčen!" pokračovala Heloisa. "Neboť bude vám zavázán za život nás obou: vrátil jste mu ženu i syna. Rozhodně, bez vašeho velikomyslného služebníka byly bychom, to drahé dítě i já, zabity."

"Ach, madame, chvěji se ještě při myšlence na nebezpečí, jež vám hrozilo!"

"Oh, doufám, že mi dovolíte odměnit důstojně obětavost toho muže."

"Madame," odvětil Monte Cristo, "nekazte mi Aliho, prosím vás, ani chválou, ani odměnou: nechci, aby tomu přivykl. Ali je můj otrok; tím, že vám zachránil život, mi slouží, a sloužit mi je jeho povinností."

"Ale nasadil svůj život," pravila paní de Villefort, kterou tento pánovitý tón podivně zarazil.

"Zachránil jsem ten život, madame," odvětil Monte Cristo; "následkem toho mi náleží."

Paní de Villefort umlkla. Snad uvažovala o tom muži, jenž na první ráz tak hluboce dojímal mysli všech.

Během té chvíle ticha mohl hrabě nerušeně pozorovati hocha, kterého matka pokrývala polibky. Byl malý, křehký, bílé pleti jako ryšavé děti, přes to však houšť černých vlasů, vzpírajících se jakékoli úpravě, pokrývala jeho klenuté čelo, padala mu na ramena a, vroubíc jeho tvář, zdvojnásobovala živost jeho očí, plných potměšilé zlomyslnosti a mladistvé špatnosti. Jeho ústa, jež znovu se zruměnila, byla široká a jemných rtů; rysy tohoto osmiletého dítěte hlásaly již nejméně dvanáct let. Jeho prvním hnutím bylo zbavit se prudkým pohybem matčina náručí a jít otevřít skříňku, z níž hrabě vyňal lahvičku s elixírem. Nežádaje nikoho o dovolení, jako dítě, zvyklé říditi se všemi svými choutkami, jal se ihned otvírati fioly.

"Nedotýkejte se toho, příteli!" pravil rychle hrabě. "Některé z těch tekutin jsou nebezpečny nejen při požití, ale i při vdechování."

Paní de Villefort zbledla a zadržela ruku svého syna, kterého přivedla k sobě nazpět. Když však její bázeň pominula, vrhla ihned na skříňku krátký, ale výrazný pohled, jejž hrabě letmo zachytil.

V tu chvíli vešel Ali.

Paní de Villefort trhla sebou radostně a přitáhnuvši dítě ještě blíže k sobě, pravila:

"Eduarde, vidíš toho dobrého služebníka: byl velmi odvážný, neboť nasadil svůj život, aby zadržel unášející nás koně a vůz, který byl blízek rozbití. Poděkuj mu přec, neboť bez něho byli bychom teď nepochybně oba mrtvi."

Dítě sešpulilo rty a odvrátilo pohrdavě hlavu.

„Je příliš ošklivý," pravilo.

Hrabě se usmál, jako by dítě bylo vyplnilo jeho očekávání. Paní de Villefort pak plísnila svého syna s mírností, která by jistě nebyla bývala po chuti Jeanu Jacquesu Rousseauovi, kdyby se byl malý Eduard jmenoval Emil.

"Vidíš," pravil hrabě Alimu po arabsku, "ta paní prosí svého syna, aby ti poděkoval za život, jejž jsi jim oběma zachránil, a dítě odpovídá, že jsi příliš ošklivý."

Ali obrátil na okamžik svou inteligentní hlavu a pohlédl na dítě bez zjevného výrazu. Ale zachvění jeho chřípí poučilo Monte Crista, že Arab byl zasažen do srdce.

"Pane," pravila paní de Villefort, zvedajíc se k odchodu, "je tento dům vaším obvyklým bydlištěm?"

"Nikoli, madame," odvětil, hrabě; "je to jakýsi letohrádek, jejž jsem si koupil. Bydlím na avenue de Champs-Élysées, číslo 30. Ale vidím, že jste úplně zotavena a že si přejete vrátit se domů. Právě jsem rozkázal, aby byli tytéž koně zapraženy do mého vozu, a Ali, ten tak ošklivý hoch," dodal, usmívaje se na dítě, "bude mít čest dovézt vás domů, kdežto váš kočí zůstane zde a dá spravit kočár. Jakmile ta nevyhnutelná práce bude skončena, jedno z mých spřežení zaveze jej přímo k paní Danglarsové."

"Ale neodvážím se již nikdy jet s těmi koňmi," namítla paní de Villefort.

"Oh, uvidíte, madame," pravil Monte Cristo; "v rukou Aliho stanou se z nich mírné ovečky."

Skutečně, Ali přiblížil se ke koním, kteří postaveni byli s velikou námahou na nohy. Držel v ruce malou houbu, namočenou v aromatickém octě. Přetřel jí koním nozdry a spánky, pokryté potem a pěnou, a téměř hned nato jali se koně hlasitě oddychovat a třásti se několik vteřin po celém těle.

Pak uprostřed četného zástupu, jejž trosky kočáru a zvěst o události přivábily k domu, Ali zapřáhl koně do coupé hraběte, sebral opratě, vystoupil na kozlík a k velikému údivu přítomných, kteří viděli koně, unášené jako vírem, byl nucen užíti mocně biče, aby je přiměl k odjezdu, a přes to dosáhl od pověstných grošováků, nyní zpitomělých, ochablých, bezvládných, jen tak nejistého a tak malátného klusu, že paní de Villefort potřebovala téměř dvě hodiny, aby dostala se na Laubourg Saint-Honoré, kde bydlila.

Sotva se vrátila domů a sotva se první rodinné pohnutí uklidnilo, napsala následující lístek paní Danglarsové:

"Drahá Hermíno,

právě byli jsme, můj syn a já, zázračně zachráněni týmž hrabětem de Monte Cristo, o němž jste mi včera tolik vyprávěla a o němž jsem ani zdaleka netušila, že jej dnes uvidím. Včera mluvila jste mi o něm s takovým nadšením, že nemohla jsem si odepříti vtipkovat o něm celou silou svého ubohého ducha, ale dnes shledávám to nadšení příliš malým pro muže, jenž je vyvolal. Vaše koně se splašily u Ranelaghu, jako by byly zachváceny zběsilostí, a my byli bychom asi rozbiti na kousky, můj ubohý Eduard a já, o první strom nebo první patník, jenž by se nám byl namanul do cesty, když tu jakýsi Arab, negr, Nubičan, slovem nějaký černý člověk ze služebnictva hraběte, zastavil na jeho znamení, tuším, trysk koní, vystaviv se v nebezpečí vlastního roztříštění, a je skutečně zázrak, že se tak nestalo. Tu hrabě přiběhl a odnesl nás k sobě, Eduarda a mne, a vzkřísil mého syna k životu. V jeho vlastním kočáře byla jsem dovezena domů; váš bude vám poslán zítra. Najdete své koně velmi oslabeny tou událostí; jsou jako omráčeny; zdá se, jako by samy sobě nemohly odpustit, že se daly zkrotit člověkem. Hrabě mi uložil, abych vám řekla, že po dvoudenním odpočinku v leže a při výhradném krmení ječmenem bude jejich stav právě tak kvetoucí, to jest, právě tak hrozný jako včera.

Sbohem! Neděkuji vám za procházku, ale když o tom uvažuji, vidím, že bylo by nevděkem hněvat se na vás pro vrtochy vašeho spřežení. Neboť těm vrtochům jsem zavázána, že poznala jsem hraběte de Monte Cristo, a slavný cizinec zdá se mi - nehledě ani k milionům, kterými disponuje - tak zvláštním a tak zajímavým problémem, že hodlám studovat jej za každou cenu, i kdybych měla podstoupit novou procházku po Lese s vašimi vlastními koňmi.

Eduard snesl tu příhodu se zázračnou statečností. Omdlel, ale před tím ani nevykřikl a potom ani slzy neprolil. Řeknete mi zase, že moje mateřská láska mne zaslepuje, ale v tom ubohém tak křehkém a tak delikátním tělíčku je duše železná.

Naše drahá Valentina vzkazuje mnoho pozdravů vaší drahé Eugenii; já objímám vás z celého srdce.

Heloisa de Villefort.

P. S. Zařiďte to nějak, abych se u vás setkala s tím hrabětem de Monte Cristo; chci ho za každou cenu opět vidět. Ostatně vymohla jsem u pana de Villefort, že mu učiní návštěvu; doufám pevně, že hrabě mu ji oplatí."

Událost v Auteuili byla večer předmětem všech hovorů: Albert vyprávěl ji své matce, Chateau Renaud v Jockey Clubu, Debray v ministrově saloně; Beauchamp sám napsal ve svém listě o hraběti dvornou dvacetiřádkovou noticku do "Různých zpráv", jež učinila vznešeného cizince hrdinou v očích všech dam z aristokratických kruhů.

Mnoho lidí šlo se dát zapsat u paní Villefortové, aby měli právo obnoviti ve vhodnou chvíli svou návštěvu a vyslechnout z jejich úst podrobnosti té zajímavé příhody.

Pokud pak se týká pana de Villefort, oblékl, jak to Heloisa pravila, černé šaty, vzal bílé rukavice, dal se doprovázet sluhy v parádní livreji a vstoupil do své karrossy, jež ještě téhož večera stanula u dveří číslo 30. na Elysejských Polích.

X.

IDEOLOGIE.

Kdyby hrabě de Monte Cristo byl býval žil dlouho v pařížské společnosti, byl by býval plně ocenil krok, jejž k vůli němu učinil pan de Villefort.

Jsa u dvoru dobře zapsán, ať panující král pocházel z větve starší nebo mladší, ať vládnoucí ministr byl doktrinářem, liberálem nebo konservativcem, těše se pověsti obratného muže, - jako vůbec lidé, kteří nikdy nedoznali politické pohromy, bývají pokládáni za obratné, - nenáviděn mnohými, ale vřele protěžován některými, nemilován pak nikým, zaujímal pan de Villefort jednu z vysokých soudcovských hodností a držel se na té výši jako nějaký Harlay nebo Molé. Jeho salon, oživený mladou ženou a sotva osmnáctiletou dcerou z prvního manželství, náležel nicméně k oněm přísným pařížským salonům, kde zachovává se kult tradice a náboženství etikety. Chladná zdvořilost, absolutní zachovávati vládních zásad, hluboké pohrdání theoriemi a theoretiky, žhavá nenávist k ideologům, taková byla podstata vnitřního i vnějšího života, hlásaná panem de Villefort.

Pan de Villefort nebyl pouze soudcem, byl téměř diplomatem. Jeho styky se starým dvorem, o němž mluvil vždycky s důstojností a úctou, zjednaly mu vážnost dvora nového a on věděl tolik věcí, že byl nejen vždycky šetřen, ale někdy i dotazován o radu. Snad by tomu tak nebylo, kdyby bylo bývalo lze pana de Villefort odstranit; on však obýval, jako oni odbojní lenní páni nedobytnou tvrz. Tvrzí tou byl jeho úřad státního návladního, jehož výhody obdivuhodně vyčerpával a který byl by opustil jen proto, aby se dal zvolit poslancem a nahradil tak neutralitu oposicí.

Pan de Villefort většinou činil a splácel málo návštěv. Jeho žena konala návštěvy místo něho: okolnost ta byla přijata ve společnosti, kde brán byl ohled na vážné a četné soudcovy úřady; ve skutečnosti byla to však pouhá vypočítavost pýchy, aristokratická kvintessence, slovem použití zásady: Čiň, jako by ses ctil, a budeš ctěn, zásady v naší společnosti stokrát užitečnější, než řecké: Poznej sebe sama, jež nahrazeno je za našich dnů méně obtížným a mnohem výhodnějším uměním poznat jiné.

Pro své přátele byl pan de Villefort mocným ochráncem; pro nepřátele necitelným a zuřivým odpůrcem; ke lhostejným byla to živá socha zákona; hrdé vystoupení, tvář nehnuta, pohled matný a bez lesku, nebo směle pronikavý a pátravý, takový byl muž, jemuž čtyři revoluce, obratně na sebe nakupené, nejprve sestrojily a pak ztmelily piedestal.

Pan de Villefort měl pověst nejméně zvědavého a nejméně přístupného muže z Francie; pořádal každoročně ples, kde objevil se na čtvrt hodiny, totiž o čtyřicet pět minut méně než činí král na svém plese; nikdy nebylo ho vidět ani v divadle, ani v koncertě, ani na žádném veřejném místě; někdy, ale zřídka, sehrál partii whistu a tu byli mu pečlivě vybráni spoluhráči, kteří byli ho důstojni: býval to nějaký vyslanec, nějaký arcibiskup, nějaký kníže, nějaký president, nebo konečně nějaká stará vévodkyně.

Takový byl muž, jehož kočár stanul přede dveřmi Monte Cristovými.

Sluha ohlásil pana de Villefort ve chvíli, kdy hrabě, skloněn nad velikým stolem, sledoval na mapě cestu z Petrohradu do Číny.

Státní návladní vstoupil týmž vážným a odměřeným krokem, kterým vcházel do soudní síně; byl to skutečně týž muž, či spíše pokračování téhož muže, jejž viděli jsme kdysi náměstkem v Marseilli. Příroda, důsledna ve svých zásadách, nezměnila k vůli němu své vyznačené dráhy. Ze štíhlého stal se hubeným, z bledého žlutým; jeho hluboké oči zapadly a jeho zlatem vroubené brejle zdály se tvořiti část obličeje; kromě bílé kravaty byl celý jeho úbor úplně černý a smutná ta barva byla přerušena jen tenkou červenou stužkou, jež nepozorovatelně táhla se knoflíkovou dírkou, podobajíc se krvavé lince, načrtnuté štětcem.

Jakkoli dovedl se Monte Cristo ovládat, pohlédl přece, opětuje Villefortův pozdrav, se zřejmou zvědavostí na soudce, jenž, ze zvyku nedůvěřivý a zvláště málo lehkověrný pokud se týká společenských zázraků, byl spíš nakloněn vidět ve vznešeném cizinci - tak byl již Monte Cristo nazýván - nějakého dobrodruha, přicházejícího těžit z nového působiště, nebo nějakého zločince, vrátivšího se z vyhnanství, než prince ze Svaté Stolice nebo sultána z Tisíce a jedné noci.

"Pane," pravil Villefort oním zpěvavým tónem, jakým soudní úředníci rádi koketují ve svých řečnických výkonech a kterého nemohou nebo nechtějí se zbavit ani v hovoru, "pane, nesmírná služba, kterou prokázal jste včera mé ženě a mému synu, ukládá mi povinnost poděkovati vám. Přicházím tedy učiniti té povinnosti zadost a vyjádřiti vám všecku svou vděčnost."

Při těchto slovech přísné oko soudcovo neztratilo ničeho ze své obvyklé vypínavosti. Slova, jež právě pronesl, vyslovil hlasem státního návladního, s onou neohebností krku i ramen, pro kterou nazývali ho jeho lichotníci živou sochou zákona.

"Pane," odvětil hrabě s ledovým chladem, "jsem velmi šťasten, že mohl jsem zachovat syna matce, neboť mateřský cit je prý nějsvětější ze všech, a to štěstí, jež mne potkalo, zbavilo vás, pane, povinnosti, jejíž vykonání je mi ovšem ctí, neboť vím, že pan de Villefort neplýtvá laskavostí, již prokázal mně, která však, nechť jakkoli je vzácna, nevyváží mi mého vnitřního uspokojení."

Villefort, udiven touto odpovědí, které neočekával, zachvěl se jako voják, ucítivší ránu pod zbrojí, jíž je pokryt, a rys kolem jeho pohrdavých rtů prozradil, že hned od začátku nepokládal hraběte de Monte Cristo za velmi zdvořilého šlechtice.

Rozhlédl se kolem sebe, na co by navázal přetrhnuvší se nit hovoru.

Spatřil mapu, nad níž Monte Cristo seděl při jeho příchodu, a ujal se znovu slova:

"Zabýváte se zeměpisem, pane? Je to bohaté studium zvláště pro vás, jenž, jak se praví, viděl jste tolik zemí, co jich je naznačeno v tomto atlasu."

"Ano, pane," odvětil hrabě, "chtěl jsem učinit na lidském pokolení houfně to, co vy provozujete denně na výjimkách, to jest, psychologické studium. Myslil jsem, že bylo by mi pak snadněji sestoupit s celku k částem, než od části k celku. Je to algebraická zásada, která žádá, abychom postupovali od známého k neznámému a ne od neznámého k známému...

Ale posaďte se přec, prosím pane."

A Monte Cristo pokynul státnímu návladnímu rukou na křeslo; host pak sám musil se namáhati posunout je kupředu, kdežto hrabě potřeboval jen usednouti do toho, na němž klečel, když státní návladní vstoupil; tím způsobem byl hrabě napolo obrácen k svému hosti, sedě zády k oknu opíraje se loktem o mapu, jež byla pro okamžik předmětem hovoru; hovor ten nabýval právě jako u Morcerfa a u Danglarse tvářnosti velmi podobné, ne-li se situací, aspoň s osobami.

"Ach, vy filosofujete," odtušil Villefort po chvilce mlčení, během které jako atlet, setkavší se s mocným protivníkem, sebral všecku sílu. "Nuže, pane, na mou čest, kdybych jako vy neměl nic na práci, našel bych si méně smutné zaměstnání."

"Máte pravdu, pane," pravil Monte Cristo. "člověk je ohavnou housenkou pro toho, kdo studuje jej drobnohledem. Ale právě jste tuším řekl, že nemám ničeho na práci. Nuže, hleďme, myslíte snad náhodou, pane, že vy máte něco na práci? Nebo, abych mluvil jasněji, myslíte, že to, co děláte, stojí za tolik, aby se mohlo zvát něčím?"

Údiv Villefortův zdvojnásobil se při této druhé ráně, tak prudce zasazené tím podivným protivníkem. Již dávno neslyšel soudce pronést k sobě tak silného paradoxu, vlastně, abychom mluvili přesněji, bylo to po prvé.

Státní návladní dal si práci s odpovědí.

"Pane," pravil, "jste cizinec a sám tuším říkáte, že část vašeho života uplynula ve východních zemích; nevíte tedy, jak lidská spravedlnost, v barbarských zemích spěšně odbývaná, postupuje u nás opatrným a odměřeným krokem."

"Vím, pane, vím; je to antické pede claudo. Vím to vše, neboť zabýval jsem se především spravedlností ve všech zemích, srovnával jsem trestní řízení všech národů s přirozeným právem. A musím říci, pane, je to přece jen zákon primitivních národů, totiž zákon odvety, jenž zdál se mi nejvíce podle božího srdce."

"Kdyby ten zákon byl přijat, pane," pravil státní návladní, "zjednodušil by velice naše zákonníky a je jisto, že naši soudní úředníci neměli by pak, jak jste právě řekl, příliš mnoho práce."

"Přijde to možná," pravil Monte Cristo; "víte, že lidské vynálezy kráčejí od složitého k prostému a že prosté je vždy dokonalostí."

"Prozatím, pane," odvětil soudce, "existují naše zákonníky se svými protikladnými články, čerpanými ze zvyků galských, ze zákonů římských, z obyčejů franckých; než, znalost všech těch zákonů nezíská se, to sám uznáte, bez veliké práce a je třeba dlouhého studia k získání těch znalostí a velmi dobré hlavy, aby se ty znalosti, jednou nabyté, nezapomněly."

"Jsem téhož názoru, pane. Ale to, co vy víte o zákonníku francouzském, vím já nejen o témže zákonníku, ale i o zákonnících všech národů: zákony anglické, turecké, japonské, indské jsou mi právě tak podrobně známy jako zákony francouzské. Nechybuji tedy, pravím-li, že poměrně (víte, pane, že vše je poměrné) k tomu, co já jsem vykonal, máte vy velmi málo na práci a poměrně k tomu, co já jsem se naučil, máte se vy ještě mnoho co učit."

"Ale za jakým účelem jste se to vše učil?" tázal se Villefort udiveně.

Monte Cristo se usmál.

"Vidím, pane," pravil, „že přes svou pověst vynikajícího muže, které se těšíte, pohlížíte na vše s materielního a obyčejného společenského hlediska, začínaje člověkem a konče člověkem, to jest s nejobmezenějšího a nejužšího stanoviska, jaké může lidská inteligence obejmout."

"Vyjádřete se, pane," pravil Villefort, jehož údiv vzrůstal; "nerozumím vám... dobře."

"Pravím, pane, že maje oči upřeny na sociální zařízení národů vidíte jen kolečka stroje a ne vznešeného dělníka, který přivádí je do pohybu; pravím, že rozeznáváte kolem sebe a před sebou jen držitele míst, jejichž ustanovovací listina podepsána byla ministry nebo králem, a že lidé, které Bůh postavil nad držitele míst, nad ministry a krále, dav jim úkol k vykonání a ne úřad k vyplnění, ti lidé unikají vašemu krátkému zraku. Je to vlastnost lidské slabosti tupých, nedokonalých orgánů. Tobiáš měl anděla, jenž přišel mu vrátit zrak, za obyčejného mladého muže. Národové měli Attilu, který přišel je zničit, za dobyvatele jako každého jiného dobyvatele - a oba musili zjevit své nebeské poslání, aby je lid poznal. Jeden musil říci: "Jsem anděl Páně," a druhý: "Jsem kladivo Boží," aby božská podstata obou byla zjevena."

"Vy tedy," pravil Villefort, stále udivenější a domnívaje se, že mluví buď s illuminátem nebo s bláznem, „se pokládáte za jednu z těch zvláštních bytostí, které jste právě uvedl?"

"Proč ne?" odvětil chladně Monte Gristo.

"Odpusťte, pane," odtušil Villefort omámen, "ale prominete mi, že, ubíraje se k vám, nevěděl jsem, že jdu k muži, jehož znalosti a jehož duch tak vysoko přesahují obvyklé lidské znalosti a ducha, Není naprosto zvykem u nás, ubohých bytostí, zkažených kulturou, aby šlechtici, držitelé obrovského jmění, jako vy, jak se aspoň za to má - všimněte si, že se netáži, nýbrž že jen opakuji - není tedy, jak jsem pravil, zvykem, aby tito vyvolenci bohatství vynakládali svůj čas na sociální úvahy, na filosofické sny, způsobilé nanejvýš utěšit ty, které osud vydědil z pozemského blaha."

"Eh, pane," namítl hrabě, "což dospěl jste k vynikajícímu postavení, které zaujímáte, aniž byste připustil, ba, aniž byste se setkal s výjimkou, a necvičíte svůj pohled, jenž potřeboval by přece ostrosti a jistoty, aby rázem uhodl, na jakého člověka váš zrak padl? Což neměl by soudce být ne nejlepším uživatelem zákona, ne nejlstivějším tlumočníkem spletitosti rozepří, ale ocelovou sondou k prozkoumání srdcí, zkušebním kamenem k vyzkoušení zlata, z něhož každá duše je vždy vytvořena s větším nebo menším přimíšením?"

"Pane," pravil Villefort, "matete mne, na mou čest, a neslyšel jsem nikdy nikoho mluvit tím způsobem."

"To proto, že zůstal jste stále uzavřen v kruhu všeobecných podmínek a že jste se nikdy neodvážil povznést se mávnutím křídel do vyšších sfér, které Bůh oživil bytostmi neviditelnými nebo výjimečnými."

"A vy připouštíte, pane, že ty sféry existují a že ty výjimečné a neviditelné bytosti mísí se s námi?"

"Proč ne? Což vidíte vzduch, jejž vdechujete a bez něhož nemohl byste žíti?"

"Nevidíme tedy těch bytostí, o nichž mluvíte?"

"Ó nikoli, vidíte je, když Bůh dovolí, aby se vtělily; dotýkáte se jich, setkáváte se s nimi, mluvíte s nimi a ony vám odpovídají."

"Ach," prohodil Villefort s úsměvem, "přiznávám se, že bych byl rád upozorněn, až ocitnu se ve styku s jednou z těch bytostí."

"Stalo se vám po přání, pane, neboť byl jste před okamžikem upozorněn a ještě nyní vás upozorňuji."

"Tedy vy sám?"

"Jsem jednou z těch výjimečných bytostí, ano, pane, a myslím, že až do tohoto dne žádný člověk neoctl se v postavení, podobném mému. Říše králů jsou ohraničeny buď horami, nebo řekami, změnou mravů, nebo změnou jazyků. Moje říše je veliká jako svět, neboť nejsem ani Ital, ani Francouz, ani Ind, ani Američan, ani Španěl: jsem světoobčan. Žádná země nemůže říci, že viděla mne se zrodit. Jedině Bůh ví, který kraj uvidí mne zemřít. Všecky zvyky jsou mi vlastní, mluvím všemi jazyky. Vy považujete mne za Francouze, není-li pravda, neboť mluvím francouzsky s touže snadností a správností jako vy? Nuže, Ali, můj Nubičan, považuje mne za Araba, Bertuccio, můj intendant, má mne za Římana, Haydée, moje otrokyně za Řeka. Chápete tedy, že nejsa ze žádné země, nežádaje ochrany od žádné vlády, neuznávaje žádného člověka za svého bratra, nemohu být zadržen neb ochromen ani jediným z ohledů, jež zadržují mocné, ani jedinou překážkou, jež ochromuje slabé. Mám jen dva soupeře; nepravím vítěze, nebo vytrvalostí si je podrobím: totiž vzdálenost a čas. Třetí je nejhroznější a to jest moje podmínečnost smrtelného člověka. Jedině ta může mne zastavit na dráze, jíž se beru, dříve než dosáhl jsem cíle, k němuž mířím: vše ostatní jsem promyslil. Co lidé nazývají nestálostí osudu, to jest, ztráta, jmění, změna, možné příhody - to vše jsem předvídal a může-li mne nějaká stihnout, žádná nemůže mne zničit. Nezemřu-li, budu vždycky tím, čím jsem. A proto pravím vám věci, kterých jste ještě nikdy neslyšel, ani ne z úst králů, neboť králové vás potřebují a jiní lidé se vás bojí. Kdo ze společnosti, tak směšně uspořádané, jako je naše, si neřekne: "Snad budu mít jednou co dělat se státním návladním?!"

"Ale i vy sám, pane, můžete to říci, neboť jakmile obýváte Francii, podléháte samozřejmě francouzským zákonům."

"Vím to, pane," odvětil Monte Cristo, "ale mám-li přijít do nějaké země, začnu pomocí prostředků, jež jsou mi vlastní, studovat všecky lidi, od nichž mohu se něčeho nadíti nebo obávati, takže poznám je tak dobře, ba snad i lépe, než se znají sami. Tím dosahuji výsledku, že státní návladní, s nímž měl bych co dělat, ať je to ten, či onen, byl by jistě ve větších rozpacích, než já sám."

"Což znamená, pane," váhavě pronesl Villefort, "že při slabosti lidské povahy každý člověk podle vás dopustil se... chyb."

"Chyb... nebo zločinů," odvětil nedbale Monte Cristo.

"A že jedině vy mezi lidmi, které neuznáváte za své bratry, jak jste sám pravil," pokračoval Villefort hlasem lehce rozechvěným, "že jedině vy jste dokonalý."

"Nikoli, ne dokonalý," odtušil hrabě; "neproniknutelný, nic víc. Ale nechme toho, pane, nezamlouvá-li se vám ten hovor. Já nejsem ohrožen vaší spravedlností právě tak, jako vy mým bystrozrakem."

"Ne, ne, pane!" živě zvolal Villefort, boje se nepochybně, aby se nezdálo, že opouští půdu. "Ne! Svým skvělým, ba téměř vznešeným hovorem pozvedl jste mne nad obvyklou úroveň; nerozmlouváme již, dissertujeme. Než, víte, jak theologové za kathedrou v Sorbonně, nebo filosofové ve svých disputacích řeknou si mnohdy krutou pravdu: dejme tomu, že projednáváme sociální theologii, nebo theologickou filosofii, a já povím vám tuto, přes to, že je trpká: Bratře, hovíte pýše; jste nad ostatními, ale nad vámi je Bůh!"

"Nade všemi, pane!" odpověděl Monte Cristo tak hlubokým tónem, že se Villefort bezděky zachvěl. "Mám svou pýchu vůči lidem, hadům, hotovým vztyčiti se vždycky proti tomu, kdo přečnívá je o hlavu, aniž by je nohou zdrtil. Ale skládám tu pýchu před Bohem, jenž vymanil mne z nicoty, aby mne učinil, čím jsem."

"Pak vás, pane hrabě, obdivuji," pravil Villefort, jenž po prvé ve zvláštním tom rozhovoru užil oné aristokratické formule k cizinci, kterého až do té doby nazýval jen pánem. "Ano, pravím vám, jste-li skutečně silný, skutečně nevšední, skutečně svatý či neproniknutelný, což, jak jste správně řekl, zůstane si téměř stejným, pak buďte hrd, pane, je to zákon nadvlády. Ale máte přec jistě nějakou ctižádost."

"Mám jednu, pane."

"Jakou?"

"I já, jako se to stalo každému jednou v životě, byl jsem odnesen Satanem na nejvyšší horu světa; tam ukázal mi celý svět a jako kdysi pravil Kristu, pravil i mně: "Co ti mám dáti, synu člověka, abys padna, klaněl se mi?" Tu přemýšlel jsem dlouho, neboť skutečně strašná ctižádost sžírala odedávna mé srdce. Pak jsem odpověděl: "Poslyš, vždycky jsem slyšel o Prozřetelnosti, ale přes to jsem jí nikdy neviděl, ani ničeho, co by se jí podobalo, a proto se mi zdá, že neexistuje; chci býti prozřetelností, neboť nejkrásnější, největší a nejvznešenější, co na světě znám, je odměňovati a trestati." Ale Satan sklopil hlavu a vzdychl: "Mýlíš se," pravil, "Prozřetelnost existuje, ale ty jí nevidíš, neboť ona, dcera Boží, je neviditelna jako její otec. Neviděl jsi ničeho, co by se jí podobalo, neboť užívá skrytých prostředků a kráčí po temných cestách; vše, co pro tebe mohu udělat je, že učiním tě jedním z nástrojů Prozřetelnosti." Smlouva byla uzavřena; snad jsem při ní přišel o duši, ale nevadí," končil Monte Cristo, "a kdyby k tomu došlo, uzavřel bych ji znovu."

Villefort pohlížel na Monte Crista se svrchovaným údivem.

„Pane hrabě," pravil, "máte příbuzné?"

„Ne, pane, jsem sám na světě."

"Tím hůř!"

"Proč?" tázal se Monte Cristo.

"Protože byste byl mohl vidět divadlo, jež bylo by sto, zlomit vaši pýchu. Pravíte, že bojíte se jen smrti?"

"Neříkám, že se jí bojím, říkám, že jedině ona může mne zastaviti."

"A stáří?"
"Můj úkol bude vyplněn dříve než zestárnu."
"A šílenství?"
"Byl jsem šílenství blízek a vy znáte zásadu: Nonbis in idem; je to trestní zásada a spadá následkem toho do vašeho oboru."
"Pane," ujal se opět Villefort slova, "je se ještě čeho obávat kromě smrti, stáří, nebo šílenství: je na příklad mrtvice, onen úder blesku, jenž vás zasáhne, aniž by vás zničil, a po kterém přes to je všemu konec. Jste to stále vy a přece to již nejste vy; vy, jenž jako Ariel podobal jste se anděli, jste již jen bezvládnou hmotou, podobající se, jako Caliban, zvířeti; v lidském jazyce nazývá se to prostě, jak jsem právě řekl, mrtvicí. Přijďte, prosím, ke mně, pane hrabě, pokračovat v naší rozmluvě, až budete mít chuť setkat se s odpůrcem, schopným vám porozumět a žádostivým vás vyvrátit, a já ukáži vám svého otce, pana Noirtiera de Villefort, jednoho z nejprudších jakobínů francouzské revoluce, to jest, nejskvělejší odvahu ve službách nejsilnějšího zřízení; muže, jenž neviděl snad jako vy všecka království světa, ale jenž pomáhal zvrátit jedno z nejmocnějších; muže, jenž jako vy pokládal se za vyslaného ne Bohem, ale Nejvyšší Bytostí, ne Prozřetelností, ale Osudem; nuže, pane, přetržení krevní cévy v mozku zničilo to vše ne za den, ne za hodinu, ale ve vteřině. Pan Noirtier, bývalý jakobín, bývalý senátor, bývalý karbonár, smějící se guillotině, smějící se dělům, smějící se dýkám, pan Noirtier, hrající si s revolucemi, pan Noirtier, pro něhož Francie byla jen ohromnou šachovnicí, jejíž sedláci, věže, jezdci, královna měli zmizet, aby král dostal mat, pan Noirtier, včera tak obávaný, stal se přes noc tím ubohým panem Noirtierem, nehybným starcem, odkázaným na vůli nejslabší bytosti z celého domu, totiž své vnučky Valentiny; slovem němou a chladnou mrtvolou, žijící bez utrpení jen proto, aby hmota měla kdy dokonati bez otřesu úplný rozklad."
"Bohužel, pane," pravil Monte Cristo, "ten pohled není cizím ani mému zraku, ani mým myšlenkám; jsem trochu lékařem a hledal jsem nejednou jako moji kolegové duši v živé hmotě i v mrtvé hmotě. Zůstala jako Prozřetelnost neviditelna mým očím, ačkoli přítomna v mém srdci. Sto autorů, od Sokrata, od Seneky, od svatého Augustina, učinilo v prose i ve verších to přirovnání, jež vy jste právě učinil. Přes to však chápu, že utrpení otcovo mohlo způsobit velikou změnu s duchem synovým. Přijdu, pane, ježto mne k tomu laskavě vybízíte, pozorovat k užitku své pokory to divadlo, které zajisté váš dům velmi zesmutňuje."
"Bylo by tomu tak jistě, kdyby mi Bůh nebyl dopřál štědré náhrady. Vedle starce, jenž vleče se k hrobu, jsou dvě děti vstupující do života: Valentina, dcera z mého prvního manželství se slečnou Renatou de Saint Méran, a Eduard, syn, jemuž jste zachránil život."
"A co vyvozujete z té náhrady, pane?" tázal se Monte Cristo.
"Vyvozuji z toho, pane," odpověděl Villefort, "že můj otec, zaslepený vášněmi, dopustil se nějaké viny, jež uniká spravedlnosti lidské, jež však podléhá spravedlnosti Boží, a že Bůh, chtěje potrestati jen jedinou osobu, zasáhl jej samotna."
Monte Cristo se usmíval, zatím co jeho duše vyrazila řev, který byl by zahnal Villeforta na útěk, kdyby jej Villefort byl mohl slyšeti.
"S Bohem, pane," promluvil opět soudce, jenž již chvíli stál a mluvil stoje; "opouštím vás, odnášeje si vzpomínku úcty, která bude vám, doufám, moci být příjemná, až mne líp poznáte, neboť nejsem člověk přístupný, k tomu chybí mnoho. Ostatně získal jste v paní de Villefort věčnou přítelkyni."
Hrabě pozdravil a doprovodil hosta pouze ke dveřím své pracovny. Villefort ubíral se k svému kočáru, kráčeje za dvěma lokaji, kteří spěchali na pánovo znamení rychle otevřít dvířka.
Když pak státní návladní zmizel, pravil si Monte Cristo, dobývaje násilím úsměv ze sevřených prsou:
"Nuže, dosti takových jedů; teď, když je ho mé srdce plno, pojďme si pro protijed."
A když byl udeřil na kovovou desku, pravil Alimu:
"Jdu teď k paní, Ali; ať je za půl hodiny kočár připraven!"

XI.
HAYDÉE.

Pamatujeme se, jaké byly nové či vlastně staré známosti hraběte de Monte Cristo, bydlící v ulici Meslay: byli to Maximilien, Julie a Emmanuel.
Naděje na příjemnou návštěvu, již hodlal učinit, na několik těch šťastných chvil, jež mu kynulo, na ono rajské světlo, linoucí se do pekla, do něhož se dobrovolně spustil, rozlila od okamžiku, kdy Villefort zmizel, nejkrásnější, nejjasnější klid po tváři hraběte, a Ali, jenž přichvátal na zvuk kovové desky, vida tvář jeho zářit tak vzácnou radostí, vzdálil se po špičkách se zatajeným dechem, jako by se bál splašit dobré myšlenky, jež, jak se mu zdálo, poletovaly kolem jeho pána.
Bylo poledne; hrabě ustanovil si hodinu k návštěvě u Haydée. Zdálo se, že radost nemůže vstoupit náhle do té duše tak dlouho zkrušené, a že musí se připravit na sladké pohnutí, jako jiné duše musí se připravovat na pohnutí prudká.
Mladá Řekyně byla, jak jsme již pravili, v komnatách úplně oddělených od komnat hraběte. Celý její byt byl zařízen po způsobu orientálském; podlahy byly totiž pokryty měkkými tureckými koberci, brokátové látky splývaly po stěnách, a v každé místnosti táhl se kol dokola široký divan s kupami podušek, jež mohly se překládat s místa na místo podle libosti toho, kdo jich užíval.
Haydée měla tři ženy francouzské a jednu ženu řeckou. Tři ženy francouzské zdržovaly se v první místnosti, hotovy přiběhnout na zvuk malého zlatého zvonku a uposlechnout rozkazů řecké otrokyně, jež uměla dostatečně francouzsky, aby mohla tlumočit přání své velitelky třem komorným, kterým Monte Cristo nařídil, aby chovaly se k Haydée s úctou,

vzdávanou královně.

Dívka byla v nejzazší komnatě svého bytu, totiž v jakémsi okrouhlém boudoiru, osvětleném pouze shora a do něhož světlo vnikalo růžovými tabulkami. Ležela na zemi na modrých hedvábných, stříbrem vyšívaných poduškách, poněkud zvrácena dozadu na divan; pravá paže, měkce zaokrouhlena, vroubila jí hlavu, zatím co levou tiskla ke rtům korálovou rourku, jíž zakončena byla ohebná troubel narghilé, kterou přicházel jí do úst kouř, navoněný benzoovou vodou, z níž ssál jej její sladký dech.

Její posice, Orientálce zcela přirozená, byla by snad pro Francouzku poněkud afektovaně koketní.

Jejím úborem byl kroj Epiřanek, to jest bílé hedvábné spodky s vyšívanými růžovými květy, jež nezahalovaly dvou dětských nožek, které byly by mohly být považovány za perský mramor, kdyby si nebyly hrály s dvěma malými sandály zahnutých špiček, vyšívanými zlatem a perlemi; kamizola s dlouhými modrými a bílými pruhy, širokými, otevřenými rukávci, stříbrnými dírkami a perlovými knoflíky; konečně jakási šněrovačka, nechávající svým srdcovitým výstřihem krk i hoření část hrudi nezahaleny a zapínající se pod ňadry třemi diamantovými knoflíky. Spodní část šněrovačky a hořejší část spodků ztrácely se v páse živých barev a dlouhých hedvábných třásní, jaké jsou touhou našich elegantních Pařížanek.

Na hlavě posazena byla malá zlatá čapka, pošitá perlemi a sesunutá ke straně, a pod čapkou, na straně, k níž se chýlila, zatknuta byla krásná čerstvá purpurová růže a mísila se s vlasy tak černými, že přecházely do modra.

Pokud se týká krásy tváře, byla to krása řecká v celé dokonalosti svého typu, s velikýma černýma sametovýma očima, rovným nosem, korálovými rty a perlovými zuby.

Z rozkošného toho celku vyzařoval květ mládí s celou svou skvělostí a se vší svou vůní; Haydée bylo asi devatenáct nebo dvacet let.

Monte Cristo zavolal řeckou společnici a dal požádat Haydée o dovolení, aby směl k ní přijít.

Místo odpovědi Haydée pokynula společnici, aby pozvedla portieru, splývající přede dveřmi, v jejichž rámci objevila se ležící dívka jako rozkošný obraz. Monte Cristo pokročil.

Haydée pozvedla se na lokti levice, v níž držela narghilé, podávajíc pak hraběti ruku a vítajíc jej úsměvem, pravila zvučnou mluvou dcer Sparty a Athén:

"Proč žádáš mne o dovolení přijít ke mně? Což nejsi již mým pánem, nejsem již tvou otrokyní?"

Tu usmál se opět Monte Cristo.

"Haydée," pravil, "víte..."

"Proč neříkáš mi ty, jako obyčejně?" přerušila jej mladá Řekyně. "Dopustila jsem se snad něčeho? Pak máš mne potrestat ale ne mi říkat vy."

"Haydée," začal znovu hrabě, "víš, že jsme ve Francii a že následkem toho jsi volná."

"Volná k čemu?" tázala, se dívka.

"Volná mne opustit."

"Opustit tě...! A proč bych tě opouštěla?"

"Což já vím? Navštívíme společnost."

"Nechci vidět nikoho."

"A najdeš-li mezi těmi krásnými mladými muži někoho, kdo by se ti líbil, nebyl bych tak nespravedliv..."

"Neviděla jsem nikdy muže krásnějšího než jsi ty a milovala jsem jen svého otce a tebe."

"Ubohé dítě," pravil Monte Cristo, "vždyť jsi takřka s jiným nemluvila, než se svým otcem a se mnou."

"Nu, a co bych mluvila s jiným? Můj otec nazýval mne svou radostí, ty nazýváš mne svou láskou a oba nazýváte mne svým dítětem."

"Pamatuješ se na svého otce, Haydée?"

Dívka se usmála.

"Je zde a zde," odvětila, kladouc si ruku na oči a na srdce.

"A kde jsem já?" tázal se s úsměvem Monte Cristo.

"Ty?" odvětila. "Ty jsi všude."

Monte Cristo uchopil ruku Haydée, aby ji políbil, ale prostodušné dítě ruku odtáhlo a nastavilo čelo.

"Nyní, Haydée," pravil jí, "víš, že jsi volná, že jsi paní, že jsi královnou; můžeš podržet svůj úbor nebo jej odložit, jak ti libo; zůstaneš zde, budeš-li chtít zůstat, vyjdeš ven, budeš-li chtít vyjít; vždycky bude kočár pro tebe zapřažen; Ali a Myrto budou tě všude doprovázet a budou poslušní tvých rozkazů; prosím tě jen o jedinou věc."

"Mluv."

"Zachovej tajemství svého narození, nemluv ani slova o své minulosti; nepřenes za nižádné příležitosti jména svého vznešeného otce, ani své ubohé matky."

"Vždyť jsem ti již řekla, pane, že se s nikým nesejdu."

"Poslyš, Haydée, snad tato naprosto orientálská uzavřenost bude v Paříži nemožná: uč se dále životu našich severních zemí, jako jsi to činila v Římě, ve Florencii, v Miláně a v Madridě; prospěje ti to vždycky, ať již zůstaneš zde, nebo ať se vrátíš do Orientu."

Dívka zvedla k hraběti své velké vlhké oči a pravila:

"Ať se vrátíme do Orientu, chceš říci, viď, pane?"

"Ano, dcero," přisvědčil Monte Cristo; "víš dobře, že nebudu to nikdy já, jenž tě opustím. Strom neopouští květinu, květina opouští strom."

"Neopustím tě nikdy, pane," pravila Haydée, "neboť jsem jista, že bych nemohla bez tebe žít."

"Ubohé dítě! Za deset let budu stár a za deset let budeš ty ještě mladá."

"Můj otec měl dlouhý bílý vous a to mi nevadilo ho milovat: mému otci bylo šedesát let a mně zdál se krásnější než

všichni mladí muži, které jsem viděla."
"Ale hleď, řekni mi, myslíš, že si zde zvykneš?"
"Uvidím tě?"
"Každý den."
"Nuže, co ještě chceš, pane?"
"Bojím se, aby ses nenudila."
"Ne, pane, protože ráno budu myslit na to, že přijdeš, a večer budu si vzpomínat, žes přišel; ostatně, když jsem sama, mám veliké vzpomínky, vidím ohromné obrazy, veliké obzory s Pindem a Olympem v dáli. Pak mám v srdci tři city, s nimiž té člověk nenudí nikdy: smutek, lásku a vděčnost."
"Jsi důstojná dcera Epiru, Haydée, půvabná a poetická, a je vidět, že pocházíš z rodu bohyň, jenž zrodil se v tvé vlasti. Buď klidná, má dcero, zařídím to, aby tvoje mládí nebylo ztraceno, neboť, miluješ-li mne jako svého otce, miluji tě já jako své dítě."
"Mýlíš se, pane; nemilovala jsem svého otce jako miluji tebe; má láska k tobě je jinou láskou: můj otec zemřel a já nejsem mrtva, kdežto, kdybys ty zemřel, zemřela bych."
Hrabě podal dívce ruku s úsměvem hluboké něhy; přitiskla na ni rty jako obyčejně.
A hrabě, připraven takto na shledání s Morrelem a jeho rodinou, odešel, šeptaje si tyto verše Pindarovy:
"Mládí je květem, jehož ovocem je láska... šťasten ten, kdo utrhne je, když je byl viděl zvolna uzrát."
Podle jeho rozkazu byl vůz připraven. Usedl do něho, a kočár jako obyčejně vzdálil se cvalem.

XII.
RODINA MORRELOVA.

Hrabě dojel v několika minutách do ulice Meslay číslo 7.
Dům byl bílý a smavý s dvorem v popředí, v němž dva malé záhony obsahovaly dosti krásné květiny.
Ve vrátném, jenž otevřel mu mřížová vrata, hrabě poznal starého Koklese. Ježto však ten měl, jak se pamatujeme, jen jedno oko, a ježto to oko od devíti let ještě značně zesláblo, Kokles hraběte nepoznal.
Aby kočáry mohly zastavit před vchodem, musily objet a vyhnout se malému vodotrysku, tryskajícímu z kamenné, lasturami vykládané nádržky, kterážto nádhera vzbudila mnoho závisti v celé čtvrti a způsobila, že dům byl nazýván Malým Versaillesem.
Nemusíme ani podotýkati, že v nádržce prohánělа se spousta červených a žlutých rybek.
Dům měl nad přízemím, kde byly kuchyně a sklepy, ještě dvě plná poschodí a podstřeší. Mladí lidé koupili jej i s vedlejšími budovami, jež sestávaly z ohromného atelieru, dvou pavilonů v pozadí zahrady a ze zahrady samotné. Emmanuelovu pohledu neušla malá spekulace, kynoucí z tohoto rozdělení; ponechal si dům, polovinu zahrady a natáhl čáru, to jest dal vystavět zeď mezi svým domem a pavilony, které pronajal i s atelierem a s příslušnou částí zahrady; takže byl ubytován za dosti skrovný peníz a při tom byl tak oddělen, jako nejnepřístupnější majitel soukromého domu na faubsurgu Saint-Germain.
Jídelna byla dubová, salon z mahagonu a modrého sametu, ložnice z citrónového dřeva a zeleného damašku; kromě toho byla ještě pracovna Emmanuelova, jenž nepracoval, a hudební salon Juliin, která nebyla hudebnicí.
Celé druhé poschodí bylo určeno pro Maximiliena; bylo to přesné opakování sestřina bytu, jen jídelna byla změněna v kulečníkový sál, kam vodil své přátele.
Dohlížel sám na krmení svého koně a kouřil doutník u vchodu zahrady, když kočár hraběte stanul u vrat.
Kokles, jak jsme pravili otevřel dveře, a Baptistin, seskočiv s kozlíku, se tázal, jsou-li pán a paní Herbaultovi a pan Maximilien Morrel doma pro hraběte de Monte Cristo.
"Pro hraběte de Monte Cristo!" zvolal Morrel, odhodiv doutník a vyběhnuv hosti vstříc. "To si myslím, že jsme pro něho doma! Ach, díky, tisíceré díky, pane hrabě, že jste nezapomněl na svůj slib!"
A mladý důstojník tak srdečně stiskl hraběti ruku, že ten nemohl se mýlit v upřímnosti toho projevu a viděl, že byl očekáván s netrpělivostí a uvítán s nadšením.
"Pojďte, pojďte, uvedu vás," pravil Maximilien; "muž jako vy nesmí být ohlášen sluhou; moje sestra je v zahradě, ulamuje zvadlé růže; švakr čte svoje dvoje noviny, La Presse a Les Débats, šest kroků od ní, neboť všude, kde je paní Herbaultová, můžete se jen rozhlédnout na čtyři metry, a najdete Emmanuela a naopak, jak se říká na Polytechnice."
Při zvuku kroků zvedla hlavu mladá žena asi dvaceti až dvacetipěti let, oděná hedvábným županem a otrhávající s neobyčejnou péčí hnědý růžový keř.
Tou ženou byla naše malá Julie, stavší se - podle proroctví zástupce domu Thomson a French - paní Herbaultovou.
Vykřikla, spatřivši cizince. Maximilien dal se do smíchu.
"Nevyrušuj se, sestro," pravil, "pan hrabě je v Paříži teprve dva nebo tři dny, ale ví již, co je to soukromnice z Marais, a neví-li to, poučíš ho o tom."
"Ach, pane," pravila Julie, "můj bratr dopustil se zrady, když vás sem tak přivedl. Není k své ubohé sestře ani trochu roztomilým!... Penelone...! Penelone...!"
Stařec, kypřící záhon bengálských růží, zarazil rýč do země a přiblížil se s čepicí v ruce, utajuje jak možno nejlépe sousto tabáku, vecpané na okamžik v hlubině tváře. Několik bílých pramenů stříbřilo jeho ještě hustou kštici a jeho smělé, živé oko prozrazovalo starého námořníka, osmahlého rovníkovým sluncem a ošlehaného bouřlivým větrem.
"Myslím, že jste mne volala, slečno Julie," pravil; „tu jsem."
Penelon zachoval si zvyk nazývat dceru svého pána slečnou Julií a nikdy nemohl se naučit zvát ji paní Herbaultovou.

"Penelone," pravila Julie, "jděte oznámit panu Emmanuelovi, jakou milou návštěv i jsme dostali; Maximilien pak uvede pána do salonu."

Obrátivši se pak k Monte Cristovi, dodala:

"Pán mi zajisté dovolí na minutu utéci, není-li pravda?"

A nevyčkavši souhlasu hraběte, zmizela za hustým křovím a vběhla postranní stezkou do domu.

"Ach, drahý pane Morreli," pravil Monte Cristo, "pozoruji s bolestí, že jsem způsobil revoluci ve vaší rodině."

"Hleďte, hleďte," pravil Morrel se smíchem, "vidíte tamhle manžela, jenž zase jde honem vyměnit kamizolu za kabát? Oh, jste znám, pane hrabě, v ulici de Meslay, byl jste předem ohlášen, o tom račte být ujištěn!"

"Zdá se mi, pane, že máte šťastnou rodinu," pravil hrabě, odpovídaje na svou vlastní myšlenku.

"Ach, za to ručím, pane hrabě; prosím vás, nechybí jim ničeho ku štěstí: jsou mladí, jsou veselí, milují se a se svými pětadvaceti tisíci franků důchodu si představují - oni, kteří se přece stýkají s tak ohromným bohatstvím - že jsou bohatí jako Rothschildové."

"Je to přece jen málo, dvacet pět tisíc franků důchodu," pravil Monte Cristo s tak mírnou laskavostí, že pronikla Maximilienovým srdcem jako hlas něžného otce. "Ale naši mladí lidé na tom nesetrvají, i oni stanou se milionáři. Váš pan švakr je advokátem... lékařem...?"

"Je obchodníkem, pane hrabě, a převzal závod mého otce. Pan Morrel zemřel, zanechav po sobě pět set tisíc franků jmění; polovinu obdržel jsem já, druhou polovinu moje sestra, neboť byly jsme jen dvě děti. Její muž, jenž oženil se s ní, nemaje jiného jmění kromě své ušlechtilé poctivosti, inteligence prvního řádu a neposkvrněné pověsti, chtěl míti právě tolik, co jeho žena. Pracoval tak dlouho, až nashromáždil dvě stě padesát tisíc franků; šest let k tomu stačilo. Přisahám vám, pane hrabě, byl to dojemný pohled na ty dvě tak pracovité, tak lnoucí k sobě děti, určené svými schopnostmi k největšímu bohatství, a které, nechtíce ničeho měnit na zvycích otcovského domu, potřebovaly šest let k tomu, čeho by byli novotáři dosáhli za dvě, tři léta. Marseille také ještě teď hlásá chválu, kterou nemohla odepříti tak statečnému odříkání. Konečně jednoho dne vyhledal Emmanuel svou ženu, která doplácela směnky.

„Julie," pravil jí, "zde je poslední svitek jednoho sta franků, jejž právě mi odevzdal Kokles a jenž doplňuje dvě stě padesát tisíc franků, které jsme si ustanovili za hranici svého zisku. Budeš spokojena tím málem, jímž budeme se musit napříště spokojit? Poslyš, firma uzavírá ročně za milion obchodů a může vynášet čtyřicet tisíc franků. Chceme-li, můžeme v hodině prodat zakázky za tři sta tisíc franků, neboť zde je dopis od pana Delaunaye, který nabízí nám je za náš závod, jejž chce připojit ke svému. Co myslíš že máme dělat?"

„ Příteli," odvětila má sestra, „firma Morrel může být držena jen Morrelem. Zachránit na vždycky před rozmary osudu jméno svého otce, což nestojí to za tři sta tisíc franků?"

„Myslil jsem si to," odtušil Emmanuel; „chtěl jsem jen znát tvé mínění."

"Nuže, zde je tedy máš, příteli. Všechny naše pohledávky jsou sehnány, všechny směnky jsou zaplaceny. Můžeme v hlavní knize učinit čáru pod těmito čtrnácti dny a uzavřít ji; učiňme čáru a uzavřeme účty."

"Což se stalo v okamžiku. Byly tři hodiny; ve čtvrt na čtyři dostavil se zákazník, chtěje dát pojistit dvě lodi. Byl by to býval čistý zisk hotových patnácti tisíc franků."

„Pane," pravil Emmanuel, "račte se obrátit s tím pojištěním na našeho kolegu pana Delaunaye. Pokud nás se týká, zřekli jsme se obchodu."

"Od kdy?" tázal se zákazník s údivem.

"Od čtvrt hodiny."

"A tak se stalo, pane," pokračoval Maximilien s úsměvem, "že má sestra a můj švakr mají jen dvacet pět tisíc franků důchodu."

Sotva Maximilien dokončil svůj příběh, během kterého srdce hraběte šířilo se víc a více, objevil se znovu Emmanuel, doplniv svůj zevnějšek kloboukem a kabátem. Pozdravil jako ten, kdo zná hodnotu svého hosta. Když pak byl provedl hraběte po malé květnaté zahradě, uvedl jej do domu.

Salon byl již naplněn vůní květů, jež ohromná japonská váza s uchy stěží mohla pojmout. Julie, vhodně oblečena a koketně učesána (provedla ten umělecký kousek v desíti minutách), pokročila, aby hraběte při vstupu uvítala.

Ze sousedního dvora bylo slyšet štěbetání drůbeže; větve čilimníku a růžových akácií lemovaly svými hrozny modré sametové záclony: vše v tom malém zátiší dýchalo klidem, od zpěvu ptáků až k úsměvu pánů.

Od svého vstupu do domu byl již hrabě opojen tím štěstím; zůstal také něm, v zamyšlení, zapomínaje, že se očekává, že se ujme hovoru, přerušeného po prvních poklonách.

Všiml si konečně ticha, jež se stalo téměř obtížným, a násilím se vytrhnuv ze snění, pravil:

"Madame, promiňte mému pohnutí, které jistě překvapuje vás, zvyklé tomu klidu a štěstí, s nímž se tu setkávám. Pro mne však spokojenost na lidské tváři je věcí tak novou, že nemohu se na vás a vašeho chotě dost nadívat."

"Jsme skutečně velmi šťastni, pane," odvětila Julie, "ale dříve jsme mnoho vytrpěli a málo lidí vykoupilo své štěstí tak draho jako my."

V rysech hraběte zračila se zvědavost.

"Oh, to je celá rodinná historie, jak vám onehdy již řekl Château Renaud," ujal se slova Maximilien; "pro vás, pane hrabě, zvyklého vídat vznešená neštěstí a skvělé radosti, měl by ten rodinný obraz malou zajímavost. Přes to však prožili jsme, jak vám právě řekla Julie, velmi prudké boly, přes to, že byly uzavřeny v tomto malém rámci..."

"A Bůh vlil vám, jak činí všem, útěchu po utrpení?" tázal se Monte Cristo.

"Ano, pane hrabě," přisvědčila Julie; "můžeme to říci, neboť učinil pro nás, co činí jen svým vyvoleným: poslal nám jednoho ze svých andělů."

Ruměnec vstoupil hraběti do tváří, i zakašlal, aby měl možnost zakrýt své pohnutí tím, že přitiskl šátek ke rtům.

"Ti, kdo narodili se v purpurové kolébce a nikdy po ničem netoužili," pravil Emmanuel, "nevědí, co je to štěstí života,

právě tak jako neznají cenu jasné oblohy ti, kdož nikdy nesvěřili svého života čtyřem prknům, vrženým na rozkacené moře."

Monte Cristo vstal a bez odpovědi, neboť chvění jeho hlasu bylo by prozradilo, jakým pohnutím je ovládnut, jal se procházet salonem.

"Naše nádhera vzbuzuje váš úsměv, pane hrabě," pravil Maximilien, jenž sledoval Monte Crista očima.

"Ne, ne," odpověděl Monte Cristo, velmi bled a potlačuje jednou rukou tlukot srdce, druhou pak ukazuje mladému muži na křišťálovou báň, pod níž spočíval hedvábný sáček, pečlivě uložený na podušce z černého sametu. "Chtěl jsem jen vědět, k čemu slouží ten sáček, v němž uložen je na jedné straně papír, jak se mi zdá, na druhé pak dosti krásný diamant."

Maximilien zvážněl a pravil:

"To pane hrabě, je nejdrahocennější z našich rodinných klenotů."

"Je to vskutku dosti krásný diamant," přisvědčil Monte Cristo.

"Oh, můj bratr nemluví o ceně kamene, ačkoli je odhadnut na sto tisíc franků, pane hrabě; chce vám jen říci, že předměty, jež obsahuje tento sáček, jsou památkami po anděli, o němž jsme se vám právě zmínili."

"To je právě, čeho nemohu pochopit a nač přes to nemám práva se ptát, madame," odvětil Monte Cristo, ukloniv se; "promiňte mi, nechtěl jsem býti nediskretním."

"Nediskretním, pravíte? Oh, jak nás naopak činíte šťastnými, pane hrabě, že nám poskytujete příležitost rozhovořit se o tom předmětu! Kdybychom skrývali jako tajemství krásný čin, jejž připomíná tento sáček, nevystavovali bychom jej tak na pohled. Oh, chtěli bychom to rozhlásit do celého světa, aby nám zachvění našeho neznámého dobrodince zjevilo jeho přítomnost."

"Ach, vskutku?" prohodil Monte Cristo tlumeným hlasem.

"Pane," pravil Maximilien, pozvednuv skleněnou báň a políbiv nábožně hedvábný sáček, "tohoto dotýkala se ruka muže, kterým byl můj otec zachráněn od smrti, my od bídy a naše jméno od hanby; muže, díky kterému my, ubohé děti vydané nouzi a slzám, můžeme dnes slyšet, jak lidé diví se našemu štěstí. Tento list," - a Maximilien, vytáhnuv dopis, podal jej hraběti - "tento dopis byl jím psán v den, kdy můj otec pojal nejzoufalejší úmysl, a tento diamant byl dán od onoho štědrého cizince mé sestře věnem."

Monte Cristo otevřel list a četl jej s nevýslovným výrazem štěstí; byl to dopis, jejž naši čtenáři znají, adresovaný Julii a podepsaný Simbadem námořníkem.

"Cizince, pravíte? Tedy muž, jenž prokázal vám tu službu, zůstal vám cizincem?"

"Ano, pane, nikdy neměli jsme štěstí stisknout mu ruku a to ne snad proto, že bychom nebyli prosili Boha o tu milost," odpověděl Maximilien. "Ale v celé té příhodě byla tajemná spojitost, které ještě teď nejsme s to pochopit; vše bylo řízeno rukou neviditelnou a mocnou, jakoby kouzelníkovou."

"Oh," pravila Julie, "neztratila jsem ještě všecku naději, že políbím jednoho dne tu ruku, jako líbám sáček, kterého se dotkla. Před čtyřmi roky byl Penelon v Terstu; Penelon, pane hrabě, je ten statečný námořník, jejž viděl jste s rýčem v ruce a jenž z lodního mistra stal se zahradníkem. Když tedy byl Penelon v Terstu, viděl na nábřeží Angličana, který chystal se vystoupit na yachtu, a poznal v něm muže, jenž přišel k mému otci 5. června 1829 a jenž psal mi tento lístek 5. září. Penelon tvrdí, že to byl skutečně on, ale neodvážil se ho oslovit."

"Angličana?" poznamenal Monte Cristo v zamyšlení, znepokojuje se každým Juliiným pohledem. "Angličana, pravíte?"

"Ano," odpověděl Maximilien, "Angličana, jenž dostavil se k nám jako zástupce firmy Thomson a French v Římě. Proto viděl jste mne se zachvět, když pravil jste onehdy u pana de Morcerf, že pánové Thomson a French jsou vašimi bankéři. Pro Bůh, pane, přihodilo se to, jak jsme pravili, roku 1829, znal jste toho Angličana?"

"Což jste mi také neřekl, že firma Thomson a French neustále popírala, že by vám kdy byla prokázala tu službu?"

"Ano."

"Nuže, pak snad byl ten Angličan muž, kterému váš otec prokázal kdysi nějaké dobrodiní a který vyhledal si záminku, jak by mu tu službu oplatil."

"Za takových okolností je všecko možno, pane, i zázrak."

"Jak se jmenoval?" tázal se Monte Cristo.

"Nezanechal jiného jména," odvětila Julie, pohlížejíc na hraběte s větší pozorností, "než to, kterým podepsal se v dopise: Simbad námořník."

"Což zřejmě není jménem, nýbrž pseudonymem."

Ježto pak Julie pohlížela naň stále pozorněji a snažila se v letu zachytit a porovnat zvuk jeho hlasu, hrabě pokračoval:

"Nebyl to snad náhodou muž asi mé postavy, snad trochu větší, trochu slabší, s vysokou těsnou vázankou, upjatý, sešněrovaný a vždycky s tužkou v ruce?"

"Oh, vy ho tedy znáte?" zvolala Julie s očima zářícíma radostí.

"Ne," odvětil Monte Cristo, "jen předpokládám. Znal jsem jistého lorda Wilmora, jenž zanechával po sobě takové stopy velkodušnosti."

"Aniž se dal poznat!"

"Byl to zvláštní člověk, který nevěřil ve vděčnost."

"Oh," zvolala Julie vroucím hlasem, spínajíc ruce, „věč tedy věřil ten nešťastný?"

"Aspoň v ní nevěřil v době, kdy jsem ho poznal," pravil Monte Cristo, jejž tento hlas, vyšedší z hloubi duše, rozechvěl do nejmenší cévy. "Od té doby dostalo se mu možná nějakého důkazu, že vděčnost existuje."

"A vy znáte toho muže, pane?" tázal se Emmanuel.

"Oh, znáte-li ho, pane," zvolala Julie, "mluvte, mluvte, můžete nás dovést k němu, ukázat nám jej, říci nám, kde je? Viď,

Maximiliene, viď Emmanueli, najdeme-li ho kdy, bude musit uvěřit v paměť našeho srdce!"

Monte Cristo cítil, že mu slzy vstupují do očí; prošel se opět po saloně.

"Pro Bůh, pane," pravil Maximilien, "víte-li něco o tom muži, povězte nám to!"

"Bohužel," pravil Monte Cristo, přemáhaje chvění svého hlasu, "je-li lord Wilmore vaším dobrodincem, bojím se velice, že ho nenajdete. Opustil jsem ho asi přede dvěma nebo třemi roky v Palermu, kdy odjížděl do velmi exotických zemí a velice pochybuji, že by se odtamtud kdy vrátil."

"Ach, pane, jste ukrutný!" zvolala Julie s hrůzou.

A z očí mladé ženy vytryskly slzy.

"Madame," pravil Monte Cristo, pohlížeje u vytržení na dvě tekuté perly, řinoucí se Julii po tváři, "kdyby byl lord Wilmore viděl, co já právě viděl zde, miloval by ještě život, neboť slzy, které přeléváte, smířily by ho s lidstvem."

A podal ruku Julii, jež dala mu svou, stržena jsouc pohledem i hlasem hraběte.

"Ale ten lord Wilmore," pravila, upínajíc se k poslední naději, "měl přece vlast, rodinu, příbuzné, někdo ho zkrátka znal. Což bychom nemohli...?"

"Oh, nepátrejte, madame," odvětil hrabě. "Nebudujte sladké chiméry na slově, jež mi uniklo. Ne, lord Wilmore není asi člověkem, kterého hledáte: byl mým přítelem, znal jsem všecka jeho tajemství, byl by mi i toto svěřil."

"A ničeho vám o tom neřekl?" zvolala Julie.

"Ničeho."

"Nikdy ani slova, jež mohlo by vás uvést na tu domněnku...?"

"Nikdy."

"A přece jste ho hned jmenoval."

"Ach, to víte... v takovém případě člověk připouští."

"Sestro, sestro," pravil Maximilien, přicházeje Monte Cristovi ku pomoci, "pan hrabě má pravdu. Vzpomeň si, co nám náš dobrý otec tak často říkal: není to Angličan, jenž způsobil nám to štěstí."

Monte Cristo se zachvěl.

"Váš otec vám říkal... pane Morreli...?" tázal se živě.

"Můj otec, pane, viděl v tom činu zázrak. Můj otec věřil v dobrodince, vyšedšího k vůli nám z hrobu. Oh, jaká to byla dojemná pověra, pane, a já, sám tomu nevěře, byl jsem dalek toho, chtít zničit tu víru v šlechetném tom srdci! Jak často také na to myslil, pronášeje tiše jméno předrahého přítele, jméno přítele ztraceného. A když byl blízek smrti, když blízkost věčnosti dodala jako duchu jakéhosi záhrobního světla, tu myšlenka, jež byla až do té doby domněnkou, stala se přesvědčením, a poslední slova, která umíraje pronesl, byla: "Maximiliene, byl to Edmond Dantes!"

Bledost hraběte, jež od několika vteřin vzrůstala, stala se při těchto slovech hroznou. Všecka jeho krev nahrnula se mu k srdci, nebyl s to promluvit; vytáhl hodinky, jako by byl zapomněl na čas, vzal klobouk, učinil paní Herbaultové náhlou, zmatenou poklonu a stisknuv ruku Emmanuelovi a Maximilienovi, pravil:

"Madame, dovolte mi přijít občas složit vám poklonu. Mám rád váš dům a jsem vám vděčen za vaše přijetí, neboť je to po prvé od mnoha let, co jsem zapomněl na čas."

A rychle vyšel.

"Je to zvláštní člověk, ten hrabě de Monte Cristo," pravil Emmanuel.

"Ano," přisvědčil Maximilien, "ale myslím, že má výtečné srdce, a jsem si jist, že nás má rád."

"I já!" souhlasila Julie. "Jeho hlas šel mi k srdci a dvakráte či třikrát se mi zdálo, že neslyším ho po prvé."

XIII.

PYRAMOS A THISBÉ.

Ve dvou třetinách faubourgu Saint Honoré, za krásným soukromým domem, pozoruhodným mezi pozoruhodnými příbytky té bohaté čtvrti, táhne se rozsáhlá zahrada, jejíž košaté kaštany převyšují ohromné zdi, vysoké jako hradby, a nechávají padat své růžové a bílé květy do dvou kamenných váz skořicové barvy, umístěných souběžně na dvou čtyřhranných sloupech, do nichž zapuštěna je železná mříž z dob Ludvíka XIII.

Velkolepý ten vchod je uzavřen přes nádherné kakosty, jež rostou ve dvou vázách a jež ve větru houpají své žíhané listy a purpurové květy, od té doby, co majitelé domu - a tomu je už dávno - obmezili se na dům, na dvůr, vedoucí do ulice a vysázený stromy, a na zahradu, již uzavírají tato vrata, která kdysi vedla do nádherné zelinářské zahrady, měřící asi jitro a připojené k majetku. Když však démon spekulace natáhl čáru, to jest, ulici na druhém konci této zelinářské zahrady, a když ta ulice, dříve ještě než existovala, obdržela, díky hladké železné desce, jméno, přišlo se na to, že by bylo možno tu zelinářskou zahradu prodat, aby se mohlo stavět do ulice a dělat konkurenci oné veliké tepně Paříže, která nazývá se faubourg Saint Honoré.

Ale v záležitostech spekulací člověk míní a peníze mění; pokřtěná ulice zemřela v kolébce. Nový majitel zelinářské zahrady, když ji byl dobře zaplatil, nemohl najíti kupce, který byl by mu za ni dal žádaný obnos, i očekávaje zvýšení cen, které dříve či později musilo ho rozhodně bohatě odškodnit za utrpěné ztráty a za mrtvý kapitál, pronajímal zatím tu ohradu zelinářům za obnos pěti set franků ročně.

Byly to peníze uložené na půl procenta, což není mnoho za dnešních dob, kdy tolik lidí ukládá je na padesát a ještě se jim zdá, že peníze velmi málo vynášejí.

Nicméně vrata zahrady, vedoucí druhdy do zelnice, jsou, jak jsme již pravili, uzavřena a rez hlodá na jejich stěžejích; ba více: aby sprostí zelináři neposkvrnili svými hrubými pohledy vnitřek aristokratického parku, je k mřížím připevněna prkenná přehrada, sahající do výše šesti stop. Je ovšem pravda, že prkna nejsou tak dobře spojena, aby kradmý pohled

nemohl proniknout mezerami, ale dům ten je domem přísným a nebojí se nediskretnosti.

V zelinářské zahradě roste místo kapusty, mrkve, ředkve, hrachu a melounů vysoká vojtěška, jediné osení, prozrazující, že se ještě někdo stará o to opuštěné místo. Nízká dvířka vedou z projektované ulice na onen zdmi obehnaný pozemek, který jeho nájemci opustili pro jeho neplodnost a který místo půl procenta jako v minulosti, nenese od jednoho týdne již vůbec nic.

Směrem od soukromého domu korunují zeď kaštany, o nichž jsme mluvili, což nepřekáží jiným bujným, kvetoucím stromům, aby do mezer mezi ně nevpravily své větve, žádostivé vzduchu. V jednom koutě, kde loubí listí je tak husté, že světlo jím sotva proniká, označuje široká kamenná lavička a zahradní sedadla místo schůzky nebo oblíbený útulek někoho z obyvatelů domu, ležícího sto kroků odtud a takřka zakrytého hradbou zeleně, jež jej obklopuje. Volba tohoto tajemného útulku je vysvětlitelná nepřítomností slunce, věčným chladem i za nejparnějších letních dní, švitořením ptactva a vzdáleností od domu i ulice, totiž od hluku a shonu.

K večeru jednoho z nejteplejších dní, jejž jaro Pařížanům až do té doby dopřálo, ležela na kamenné lavičce kniha, slunečník, košíček na ruční práce a batistový kapesník se začatým vyšíváním. A nedaleko lavičky, blízko vrat, stála u prkenné přehrady mladá žena, s okem přitisknutým ke skulině a nořic svůj pohled do známé nám pusté zahrady.

Skoro současně zavřela se bez hluku dvířka toho pozemku a mladý, veliký, statný muž, v hrubé plátěné haleně a sametové čapce, jehož však kníry, vous a černé, pečlivě upravené vlasy neshodovaly se jaksi s oním prostým úborem, prošed, dvířky, jež za sebou zavřel, a vrhnuv kolem sebe rychlý pohled, nestopuje-li ho někdo, zamířil kvapným krokem k vratům.

Při pohledu na toho, kterého čekala, ne však jak se zdálo v tomto úboru, dívka se polekala a uskočila.

Mladý muž však již otvorem ve dveřích zachytil oním pohledem, jenž náleží jen milujícímu, vlající bílý šat a dlouhý modrý pás. Vrhl se k přehradě a přitisknuv ústa k otvoru, pravil:

"Nebojte se, Valentino, jsem to já."

Dívka se přiblížila.

„Oh, pane," pravila, "proč jste přišel dnes tak pozdě? Víte, že budeme brzy obědvat a že jsem musila vynaložit mnoho diplomacie a mnoho bystrosti, abych se zbavila své macechy, která mne stopuje, své komorné, která mne špehuje, a svého bratra, který mne týrá, abych mohla sem přijít pracovat na tomto vyšívání, které, jak se obávám, ještě dlouho nebude dokončeno? A pak, až omluvíte svoje opoždění, povíte mi, proč líbilo se vám přijmouti tento nový úbor, v němž bych vás málem nebyla poznala."

"Drahá Valentino," pravil mladý muž, "jste příliš povýšena nad mou lásku, abych se odvážil vám o ní mluvit, a přece po každé, když vás vidím, mám potřebu vám říci, že vás zbožňuji, aby se ozvěna mých vlastních slov sladce dotýkala mého srdce, když vás již nevidím. A nyní, děkuji vám za vaše vyplísnění: je rozkošné, neboť mi dokazuje, neodvážím se říci, že jste mne čekala, ale že jste na mne myslila. Chtěla jste znát příčinu mého opoždění a důvod mého přestrojení; doufám, že je omluvíte: zvolil jsem si nový stav."

"Stav...! Co tím chcete říci, Maximiliene? Což jsme tak šťastni, že můžete žertem mluvit o tom, co se nás týče?"

"Oh, Bůh uchovej," zvolal mladý muž, "abych žertoval o tom, co je mým životem. Ale unaven stálým touláním po poli a přelézáním přes zeď, vážně zastrašen myšlenkou, kterou jste mi onehdy večer vnukla, že váš otec mohl by mne pohnat jednoho dne před soud jako zloděje, což kompromitovalo by čest celé francouzské armády, a neméně postrašen možností, že věčné potloukání setníka spahiů kolem tohoto pozemku, kde nelze ani nejmenší citadelly obléhat, ani nejmenšího srubu hájit, vzbudilo by údiv, učinil jsem se zelinářem a přijal jsem kroj svého povolání."

"Je to pošetilost!"

"Naopak, je to tuším nejmoudřejší věc, kterou jsem za svého života učinil, neboť nám dává všecku jistotu."

"Jak to? Vysvětlete to."

"Nuže, vyhledal jsem majitele této ohrady; smlouva s bývalými nájemci vypršela, i najal jsem ji od něho. Všecka tato vojtěška mi náleží, Valentino; nic mi nepřekáží dát si vystavět boudu v té trávě a žít napříště dvacet kroků od vás. Oh, nejsem s to, ovládnout svou radost a své štěstí! Chápete, Valentino, že lze ty věci zaplatit? Nelze, viďte? Nuže všecka ta blaženost, všecko to štěstí, všecka ta radost, za něž bych byl dal deset let svého života, stojí mne, hádejte kolik...? Pět set franků ročně, splatných v tříměsíčních lhůtách. A tak, jak vidíte, není se napříště čeho báti. Jsem zde ve svém, mohu si ku své zdi postavit žebříky a dívat se přes ni a mám právo, bez obavy, že mne hlídka přijde vyrušit, říkat vám, že vás miluji, pokud se vaše hrdost neurazí tím slovem z úst chudého dělníka v haleně a čapce."

Valentina slabě vykřikla radostným překvapením; pak pojednou pravila smutně, jakoby žárlivý mrak byl náhle zahalil slunečný paprsek, jenž ozářil jí srdce:

"Ach, Maximiliene, nyní budeme příliš volni, naše štěstí nás svede, že budeme pokoušeti Boha; budeme zneužívat své jistoty a naše jistota bude naší zkázou."

"To můžete říci mně, má přítelkyně, jenž od té doby, co vás znám, dokazuji vám denně, že podřídil jsem své myšlenky a svůj život vašemu životu a vašim myšlenkám? Kdo vám vnukl důvěru ke mně? Moje štěstí, není-li pravda? Když jste mi řekla,že neurčitý instinkt vám praví, že hrozí vám nějaké veliké neštěstí; dal jsem svou oddanost vám k službám, aniž jsem žádal o jinou odměnu, než o štěstí, směti vám sloužit. Dal jsem vám od té doby jediným slovem, jediným znamením důvod k lítosti, že vyznamenala jste mne mezi těmi, kteří byli by šťastni, kdyby směli pro vás zemřít? Řekla jste mi, ubohé dítě, že jste zaslíbena panu ďEpinay, že váš otec určil to spojení, a že tedy je jisté, neboť vše, co chce pan de Villefort stane se neodvratně. Nuže, zůstal jsem ve stínu, očekávaje vše, ne od své vůle, ne od vaší, ale od řízení Prozřetelnosti, od řízení Božího, a přece mne milujete, smilovala jste se nade mnou, Valentino, a řekla jste mi to; díky za to sladké slovo a prosím vás jen, abyste mi je občas opakovala, zapomenu pro ně na vše."

"A to vám právě dodalo smělosti, Maximiliene, to právě mi činí život velmi sladkým a velmi nešťastným, takže se často sama sebe ptám, co je pro mne lepším, zda zármutek, jejž mi kdysi působila macešina přísnost a slepá přednost, již

dává přede mnou vlastnímu dítěti, nebo štěstí, plné nebezpečí, jež prožívám při pohledu na vás."

"Nebezpečí!" zvolal Maximilien. "Jak můžete říci tak tvrdé a tak nespravedlivé slovo! Viděla jste kdy oddanějšího otroka, než jsem já? Dovolila jste mi osloviti vás někdy, ale zapověděla jste mi následovat vás: uposlechl jsem. Od té doby, co našel jsem možnost, dostati se do této ohrady, promluviti s vámi těmito vraty, být konečně tak blízko vás, aniž bych vás viděl, žádal jsem vás někdy, řekněte, abych se směl dotknout lemu vašich šatů skrze tyto mříže? Učinil jsem kdy krok, abych překročil tuto zeď, směšnou překážku mému mládí a mé síle? Nikdy ani výčitky vaší přísnosti, nikdy ani jediného hlasitě vysloveného přání. Byl jsem otrokem svého daného slova, jako rytíř zašlých dob. Aspoň to uznejte, abych vás nepovažoval za nespravedlivou."

"Je to pravda," odpověděla Valentina, vsunuvši mezi dvě prkna svůj štíhlý prst, na nějž Maximilien přitiskl rty; "je to pravda, jste čestný přítel. Ale konečně jste jednal s pocitem svého vlastního zájmu, můj drahý Maximiliene; věděl jste dobře, že v den, kdy otrok stal by se neskrovným, ztratil by vše. Slíbil jste mi bratrské přátelství, mně, která nemám přátel, mně, na kterou otec zapomíná, kterou macecha pronásleduje a která má pro útěchu jen nehybného, němého, ztuhlého starce, jehož ruka nemůže stisknout mé ruky, jehož oko jedině může se mnou mluvit a jehož srdce nepochybně bije pro mne zbytkem vřelosti. Trpký to výsměch osudu, jenž činí mne nepřítelkyní a obětí těch, kdož jsou silnější než já, a jenž dává mi za oporu a přítele mrtvolu! Oh, vskutku, Maximiliene, opakuji vám, jsem velmi nešťastna a máte pravdu, že mne milujete pro mne a ne pro sebe."

"Valentino," pravil mladý muž s hlubokým pohnutím, "neřeknu, že miluji jedině vás na celém světě, neboť miluji i svou sestru a svého švakra, ale ty miluji láskou mírnou a klidnou, jež v ničem nepodobá se citu, jejž chovám k vám; když myslím na vás, má krev vře, prsa se mi šíří, srdce mi překypuje; tu sílu, tu nadlidskou mocnost, ten žár budu však vkládat do lásky k vám jen do dne, kdy mi řeknete, abych jich použil k vašim službám. Pan Franz ďÉpinay bude prý ještě rok vzdálen; co příznivých náhod může nám během roku posloužit, co událostí může nám přispět! Doufejme tedy stále, naděje je tak krásná a tak sladká! Ale čím jste pro mne byla až doposud, Valentino, vy, jež mi vytýkáte sobectví? Krásnou, chladnou sochou cudné Venuše. Za mou oddanost, poslušnost, zdrženlivost, co jste mi vy slíbila? Co jste mi popřála? Velmi málo. Mluvíte mi o panu ďÉpinay, svém ženichovi, a usmíváte se při myšlence, že máte mu jednoho dne náležet. Hleďte, Valentino, je to vše, co máte v duši? Hleďte, já dávám vám svůj život v zástavu, dávám vám svou duši, zasvěcuji vám i nejbezvýznamnější tepot svého srdce a když jsem všecek váš, když pravím si tiše, že bych zemřel kdybych vás ztratil, vy se ani neděsíte při myšlence, že máte náležet jinému! Oh, Valentino, Valentino, kdybych byl vámi, kdybych cítil, že jsem tak milován, jak vy jste jista, že vás miluji, byl bych již stokrát prostrčil ruku pruty této mříže a byl bych stiskl ruku ubohého Maximiliena se slovy: Vaší, jedině vaší, Maximiliene, na tomto světě i na onom."

Valentina neodpověděla ničeho, ale mladý muž slyšel ji vzdychat a plakat.

S Maximilienern udal se rychlý převrat.

„Oh," zvolal, "Valentino, Valentino, zapomeňte na má slova, je-li v nich něco, co mohlo vás raniti!"

"Ne," odpověděla dívka, "máte pravdu. Ale což nevidíte, že jsem ubohé stvoření, opuštěné v domě téměř cizím, neboť můj otec je mi takřka cizincem, a moje vůle byla od desíti let zlomena, den ode dne, hodinu od hodiny, minutu od minuty, železnou vůlí pánů, kteří mne utlačují? Nikdo nevidí, co trpím, a nikomu jsem to neřekla, než vám. Zdánlivě, před očima světa, vše je ke mně dobrým, láskyplným; ve skutečnosti vše je mi nepřátelským. Lidé říkají: Pan de Villefort je příliš vážný a příliš přísný, aby mohl být něžným k své dceři; ale jeho dcera měla aspoň štěstí, že našla v paní de Villefort druhou matku. Nuže, lidé se mýlí; můj otec opouští mne lhostejně a macecha mne nenávidí se zavilostí tím hroznější, že je zastřena věčným úsměvem."

"Nenávidět vás? Vás, Valentino? Jak může vás někdo nenávidět?"

"Bohužel, milý příteli," pravila Valentina, "jsem nucena doznat, že ta nenávist ke mně pochází z citu téměř přirozeného. Ona zbožňuje svého syna, mého bratra Eduarda."

"Nuže?"

"Nuže, zdá se mi divným, míchat do toho, o čem jsme mluvili, otázku peněžní, ale myslím, příteli, že její nenávist má v tom svůj původ. Ježto ona se své strany nemá žádného jmění, já pak jsem již bohatá údělem po matce a moje jmění bude kromě toho více než zdvojnásobeno ještě jměním pána a paní de Saint-Méran, které má mi jednoho dne připadnout, nuže, myslím, že mi závidí. Oh, můj Bože, kdybych jí mohla dát polovinu toho jmění a cítit se u pana de Villefort jako dcera v domě otcově, jistě bych to udělala okamžitě!"

"Ubohá Valentino!"

"Ano, cítím se spoutána a současně se cítím tak slabou, že se mi zdá, jako by mne ta pouta podporovala, takže se bojím je přetrhnout. Ostatně, můj otec není mužem, jehož rozkazy mohly by být beztrestně přestoupeny; je mocný vůči mně, byl by mocným i vůči vám, byl by mocným i vůči samému králi, neboť je chráněn bezúhonnou minulostí a téměř nedotknutelným postavením. Oh, Maximiliene, přisahám vám, nezápasím, protože se bojím, že zničila bych vás v tom zápase právě jako sebe!"

"Proč však tak zoufat Valentino," namítl Maximilien, „a vidět budoucnost stále černě?"

"Ach, milý příteli, protože ji posuzuji podle minulosti."

"Ale, hleďte, vždyť nejsem-li skvělou partií se stanoviska aristokratického, zaujímám přes to v mnohém vzhledu důstojné místo ve vašem světě; doba, kdy byly ve Francii dvě Francie již minula; nejvyšší rodiny monarchie splynuly s rodinami císařství: aristokracie kopí spojila se s aristokracií děla. Nuže, já náležím k této poslední: v armádě kyne mi krásná budoucnost, vládnu jměním malým, ale úplně nezávislým. A konečně památka mého otce je v našem kraji ctěna jako památka jednoho z nejpoctivějších obchodníků, kteří kdy žili. Pravím v našem kraji, Valentino, neboť může se říci, že i vy pocházíte z Marseille."

"Nemluvte o Marseilli, Maximiliene, jediné to slovo připomíná mi mou dobrou matku, toho anděla, kterého každý litoval a který, když byl bděl nad svou dcerou za svého krátkého pobytu na zemi, bdí nad ní stále, tak aspoň doufám, za

svého věčného pobytu v nebi. Oh, kdyby má ubohá matka žila, Maximiliene, neměla bych se čeho bát; řekla bych jí, že vás miluji, a ona by nás chránila."

"Bohužel, Valentino," namítl Maximilien, "kdyby žila, neznal bych vás asi, neboť, jak jste pravila, byla byste šťastna, kdyby žila, a šťastná Valentina byla by na mne pohlížela příliš pohrdavě s výše své velikosti."

„Ach, příteli," zvolala Valentina, "teď zase vy jste nespravedliv... Ale povězte mi..."

"Co vám mám povědít?" tázal se Maximilien, vida, že dívka váhá.

"Povězte mi," pokračovala Valentina, "nebylo kdysi v Marseilli nějaké nedorozumění mezi vaším otcem a mým?"

"Ne, pokud vím," odpověděl Maximilien, "leč snad to, že váš otec byl více než horlivým přívržencem Bourbonů, můj pak byl oddán císaři. To, jak se domýšlím, bylo jediným důvodem neshody mezi nimi. Ale k čemu ta otázka, Valentino?"

"Povím vám to," odtušila dívka, "neboť máte všecko vědět. Nuže, bylo to v den, kdy bylo v novinách oznámeno vaše jmenování důstojníkem Čestné legie. Byli jsme všichni u dědečka, pana Noirtiera, a kromě nás byl tam i pan Danglars, víte, ten bankéř, jehož koně byli by předevčírem málem zabili mou matku a bratra. Předčítala jsem dědečkovi noviny, zatím co pánové hovořili o svatbě slečny Danglarsovy. Když došla jsem ku zprávě, která týkala se vás a kterou jsem již četla, neboť oznámil jste mi tu příjemnou zprávu již den předtím - když jsem tedy došla k té zprávě, byla jsem velmi šťastna... ale také velmi rozechvěna, že mám vaše jméno pronést nahlas. Byla bych je jistě vynechala, kdybych se nebyla bála, že moje mlčení bude špatně vykládáno; sebrala jsem tedy všecku svou odvahu a četla jsem."

"Drahá Valentino!"

"Nuže, jakmile vaše jméno zaznělo, můj otec se obrátil. Byla jsem tak přesvědčena (hleďte, jak jsem bláhová), že každý bude tím jménem omráčen jako úderem hromu, že se mi zdálo, jako by se byl můj otec zachvěl, ba i (což ovšem bylo illusí, tím jsem si jista) pan Danglars.

"Morrel!" opakoval můj otec. "Počkejte!" (A stáhl obočí) "Nebyl by to snad jeden z těch marseillských Morrelů, z těch zuřivých bonapartistů, kteří nám dali roku 1815 tolik práce?"

"Ano," odvětil pan Danglars, „myslím dokonce, že je to syn bývalého výpravce lodí."

"Vskutku?" divil se Maxiniilien. "A co odpověděl váš otec, Valentino?"

"Oh, hroznou věc, kterou se neodvážím opakovati."

"Jen to řekněte," naléhal Maximilien s úsměvem.

"Jejich císař," pokračoval, chmuře obočí, "dovedl všecky ty fanatiky postavit na patřičné místo; nazýval je stravou děl a to bylo jediné jméno, jakého si zasloužili. Vidím s potěšením, že se nová vláda přesně drží té spasitelné zásady. A kdyby jen za tím účelem střežila Alžír, blahopřál bych jí k tomu, přesto, že nám to přijde trochu draho."

"Je to skutečně trochu brutální politika," pravil Maximilien. „Ale nezardívejte se, drahá přítelkyně, proto, co řekl pan de Villefort; můj dobrý otec nezůstával v tomto ohledu nikterak za vaším a opakoval bez ustání: "Proč jen císař, který vykonal tolik krásných věcí, nesestaví pluk z advokátů a soudců a nepošle je vždycky do prvního ohně?" Jak vidíte, drahá přítelkyně, obě strany se sobě vyrovnají, pokud se týká pestrosti výrazu a něžného smýšlení. Ale co říkal pan Danglars tomu výroku státního návladního?"

„Oh, zasmál se oním potměšilým smíchem, jenž je mu vlastní a jejž shledávám dravým. Za okamžik nato se zvedli a odešli. Teprve pak jsem si všimla, že můj dědeček je všecek zneklidněn. Musím vám říci, Maximiliene, že jedině já uhodnu rozčilení ubohého paralytika; ostatně jsem skoro tušila, že hovor, vedený před ním (neboť nebere se ohledu na ubohého dědečka!), učinil na něho hluboký dojem vzhledem k tomu, že mluvilo se špatně o jeho císaři a že on, jak se zdá, byl císařovým fanatickým nadšencem."

"Je to skutečně známé jméno z doby císařství," přisvědčil Maximilien; "býval senátorem a, jak víte či snad nevíte, Valentino, zúčastnil se všech bonapartistických spiknutí, jež byla za restaurace osnována!"

"Ano, slýchám někdy tiše mluvit o těch věcech, které zdají se mi podivnými: dědeček bonapartistou, otec royalistou; nu, co dělat...? Vrátila jsem se tedy k němu. Ukázal mi očima na noviny."

"Co si přejete, dědoušku?" pravila jsem mu. „ Jste spokojen?"

Pokynul mi hlavou, že ano.

"Tím, co řekl otec?" tázala jsem se.

Naznačil, že ne.

"Tím, co řekl pan Danglars?"

Opět naznačil že ne.

"Tedy proto, že pan Morrel" -neodvážila jsem se říci Maximilien - "byl jmenován důstojníkem Čestné Legie?"

Přisvědčil.

Věřil byste tomu, Maximiliene? Byl rád, že jste byl jmenován důstojníkem Čestné Legie, on, jenž vás nezná. Snad je to od něho nerozum, neboť prý upadá v dětinství, ale miluji ho velice za to, ano."

"To je zvláštní," uvažoval Maximilien. "Váš otec by mne tedy nenáviděl, kdežto naopak váš dědeček... Je to divná věc, ty stranické lásky a nenávisti!"

"Pst!" zvolala náhle Valentina. "Skryjte se, prchněte; někdo jde!"

Maximilien přiskočil k rýči a jal se nemilosrdně rozrývati vojtěšku.

"Slečno! Slečno!" volal hlas za stromy. "Paní de Villefort vás všude hledá a volá; v saloně je návštěva."

"Návštěva?" opakovala Valentina neklidně. "Kdo nám činí návštěvu?"

"Nějaký velký pán, prý nějaký princ! Pan hrabě de Monte Cristo."

"Již jdu!" odvětila hlasitě Valentina.

Při tom slově zachvěl se za vraty ten, jemuž ono Valentinino již jdu znamenalo tolik jako slohem na konci každé schůzky.

"Hleďme," pravil si Maximilien, opřev se v zamyšlení o rýč; "jak zná hrabě Monte Cristo pana de Villefort?"

XIV.
NAUKA O JEDECH.

Byl to skutečně pan hrabě de Monte Cristo, jenž přišel k paní de Villefort, maje v úmyslu oplatit panu státnímu návladnímu návštěvu. Rozumí se, že jeho jméno uvedlo celý dům v rozčilení.

Paní de Villefort, jež byla právě v saloně, když byl hrabě ohlášen, dala ihned zavolat svého syna, aby hoch znovu vyslovil hraběti své díky. Eduard, který po celé dva dny neustále slyšel o veliké té osobnosti, rychle přiběhl, ne z poslušnosti, ne proto, aby hraběti poděkoval, ale ze zvědavosti, aby mohl učiniti nějakou poznámku a pronésti nějakou prostořekost, při níž jeho matka obyčejně zvolala: „Oh, to ošklivé dítě! Ale musíme mu to odpustit, je tak vtipný!"

Po prvních obvyklých zdvořilostech otázal se hrabě na pana de Villefort.

"Můj muž obědvá u pana kancléře," odvětila mladá žena; "právě teď odejel a jsem si jista, že bude velmi litovat, že nedostalo se mu štěstí setkat se s vámi."

Dvě návštěvy, které byly v saloně před příchodem hraběte, vzdálily se po chvíli, jakmile jim to zdvořilost a zvědavost dovolily.

"Abych nezapomněla, co dělá tvá sestra Valentina?" tázala se paní de Villefort Eduarda. "Ať ji zavolají, abych měla čest ji představit panu hraběti."

"Vy máte dceru, madame?" tázal se hrabě. "Je to zajisté ještě holčička."

"Je to dcera pana de Villefort," odtušila mladá žena; "dcera z prvního manželství, velké, hezké děvče."

"Ale melancholické," přerušil ji malý Eduard, vytrhávaje nádhernému ara, křičícímu bolestí na pozlaceném bidélku, z ocasu péra, aby si z nich udělal chochol na klobouk.

Paní de Villefort řekla pouze:

"Ticho, Eduarde!"

"Ten malý větroplach má skoro pravdu," mluvila dále, "a opakuje, co jsem před ním mnohokrát s bolestí říkala, neboť slečna de Villefort je přese všecko, co můžeme učinit pro její zábavu, smutné a mlčenlivé povahy, která často škodí její kráse. Ale nejde, Eduarde; podívejte se, proč to."

"Protože ji hledají, kde není."

"A kde ji hledají?"

"U dědečka Noirtiera."

„A vy myslíte, že tam není?"

"Ne, ne, ne, ne, ne, není tam," zpívaje odpověděl Eduard.

"A kde je? Víte-li to, řekněte."

"Je pod velikým kaštanem," pokračoval zlý hoch, podávaje přes matčiny výkřiky živé mouchy papouškovi, jemuž, jak se zdálo, tento druh zvěřiny velmi chutnal.

Paní de Villefort vztáhla ruku po zvonku, aby označila komorné místo, kde najde Valentinu, když vtom dívka vstoupila. Zdála se vskutku smutnou, a pozornějšímu pohledu bylo by se podařilo spatřit stopy slz v jejích očích.

Valentina, kterou, strženi rychlostí líčení, představili jsme svým čtenářům, aniž bychom ji byli dali poznat, byla veliká, štíhlá devatenáctiletá dívka světle kaštanových vlasů, tmavomodrých očí a oné volné chůze, nesoucí na sobě pečeť vybrané ušlechtilosti, která charakterisovala její matku; její bílé útlé ruce, šíje mdlého, perleťového lesku, líce s prchavým nádechem barvy připomínaly na první pohled některou z krásných Angličanek, jež bývají dosti poeticky přirovnávány ke zhlížejícím se labutím.

Vstoupila tedy a vidouc vedle matky cizince, o němž již tolik slyšela, pozdravila beze vší dívčí upejpavosti, nesklopivši očí a s půvabem, jenž zvýšil pozornost hraběte.

Host vstal.

"Slečna de Villefort, má nevlastní dcera," pravila paní de Villefort Monte Cristovi, nachýlivši se k jeho pohovce a rukou ukazujíc na Valentinu.

"A pan hrabě de Monte Cristo, král Číny, císař Kočinčíny," pravil malý dareba, mrkaje potměšile na svou sestru.

Tentokráte paní de Villefort zbledla a málem by se byla rozhněvala na domácí tu metlu, slyšící na jméno Eduard. Hrabě však se naopak usmál a pohlédl na dítě laskavě, což přivedlo matku na vrchol radosti a nadšení.

"Madame," ujal se opět slova hrabě, navazuje hovor a pohlížeje střídavě na paní de Villefort a na Valentinu, "neměl jsem snad čest vidět vás již někde, vás a slečnu? Právě jsem na to myslil a když vstoupila slečna, její zjev byl mi novým paprskem, padlým do mých zmatených vzpomínek, promiňte, prosím, tomu výrazu."

"To je stěží možné, pane; slečna de Villefort málo miluje společnost, vycházíme jen zřídka kdy," odtušila mladá žena.

"Neviděl jsem také slečnu a vás, madame, jakož i tohoto roztomilého šibala ve společností. Pařížská společnost je mi ostatně naprosto neznáma, neboť měl jsem tuším již čest vám říci, že jsem pouze několik dní v Paříži. Ale dovolíte-li abych si vzpomněl... počkejte..."

Hrabě vznesl ruku k čelu, jakoby chtěl soustředit své myšlenky a pak pravil:

"Ne, bylo to venku... bylo to... nevím... ale zdá se mi, že ta vzpomínka je nerozlučně spojena s krásným sluncem a s jakýmsi církevním svátkem... slečna měla květiny v rukou; dítě běhalo po zahradě za krásným pávem a vy, madame, byla jste pod révovým loubím... Pomozte mi přec, madame; což nepřipomíná vám to, co vám pravím, ničeho?"

"Ne, skutečně," odvětila paní de Villefort. "A myslím přec, pane, že kdybych se s vámi byla někde setkala, vzpomínka na to setkání byla by mi utkvěla v paměti."

"Pan hrabě nás snad viděl v Itálii," poznamenala nesměle Valentina.

"Vskutku, v Itálii... to je možné," pravil Monte Cristo. "Cestovala jste po Itálii, slečno?"

"Byli jsme tam přede dvěma lety, madame a já. Lékaři měli jisté obavy o mé plíce a doporučili mi neapolský vzduch. Jeli jsme přes Bolognu, Perugii a Řím."

"Ach, pravda, slečno," zvolal Monte Cristo, jakoby tento prostý údaj stačil k utvrzení všech jeho vzpomínek. "Bylo to v Perugii v den Božího těla v zahradě hotelu de la Poste, kam svedla nás všecky náhoda, vás, slečnu vašeho syna a mne, a pamatuji se, že měl jsem čest vidět vás tam."

"Pamatuji se výborně na Perugii, pane, i na hotel de la Poste, i na svátek, o němž mluvíte," pravila pani de Villefort, "ale ať sebe víc pátrám ve svých vzpomínkách, nemohu se upamatovat, že bych byla měla čest vás vidět. Stydím se za nedostatek paměti."

"To je zvláštní, ani já se na to nepamatuji," promluvila Valentina, zvednuvši k Monte Cristovi své krásné oči.

"Ach, já se pamatuji," zvolal Eduard.

Pomohu vám, madame," ujal se slova hrabě. „Byl žhavý den; čekala jste na koně, které dlouho nejely k vůli slavnosti. Slečna se vzdálila do pozadí zahrady a váš syn zmizel, běže za ptákem."

"Chytl jsem ho, maminko," pravil Eduard; "víš, vytrhl jsem mu tři péra z ocasu."

"Vy, madame, zůstala jste pod révovým loubím. Nepamatujete se, jak sedíc na kamenné lavičce, zatím co slečna de Villefort a váš pan syn, jak jsem již řekl, se vzdálili, hovořila jste s kýmsi dlouho?"

"Ano, skutečně, ano," přisvědčila mladá žena s uzarděním, pamatuji se, s mužem, zahaleným v dlouhý, vlněný plášť... tuším s nějakým lékařem."

"Tak jest, madame, tím mužem byl jsem já. Bydlil jsem tehdy již čtrnáct dní v tom hotelu a vyléčil jsem svého sluhu ze zimnice, hoteliéra pak ze žloutenky, takže jsem byl považován za velikého lékaře. Hovořili jsme dlouho, madame, o různých věcech, o Peruginim, Rafaelovi, o mravech, zvycích, o oné pověstné aquatofaně, jejíž tajemství některé osoby v Perugii, jak jste tuším pravila, ještě zachovaly."

"Ach, pravda," živě a s jistým neklidem přisvědčila paní de Villefort, "pamatuji se."

"Nevím již dopodrobna, co jste říkala, madame," pokračoval hrabě s dokonalým klidem, "ale pamatuji se velmi dobře, že sdílíc všeobecný omyl, týkající se mé osoby, brala jste mne na potaz vzhledem ke zdraví slečny de Villefort."

"Ale byl jste přec, pane, skutečným lékařem," namítla paní de Villefort, "když jste uzdravil nemocné."

"Moliere nebo Beaumarchais odpověděli by vám, madame, že právě protože nejsem lékařem, byli moji nemocní uzdraveni ne mnou, ale sami sebou; já řeknu vám jen, že jsem dosti zevrubně prostudoval chemii a přírodní vědy, ale jen jako amatér... chápete."

V té chvíli hodiny odbily šestou.

"Je šest hodin," pravila paní de Villefort, zřejmě rozrušena. "Nepůjdete se podívat, Valentino, je-li váš dědeček připraven k obědu?"

Valentina se zvedla a pozdravivši hraběte vyšla beze slova z komnaty.

"Oh, můj Bože, madame," pravil hrabě, když Valentina se vzdálila, "nepropouštíte snad slečnu de Villefort k vůli mně?"

"Naprosto ne," živě odvětila mladá žena, "ale je právě doba, kdy pan Noirtier zasedá k smutnému obědu, kterým udržujeme jeho smutnou existenci. Víte asi, pane, v jak žalostném stavu je otec mého muže."

"Ano, madame, pan de Villefort mi to sdělil; paralysa, tuším."

"Bohužel, ano; ubohému tomu starci je jakýkoli pohyb naprosto nemožným, jedině duše bdí v tom lidském stroji a ještě bledá a chvějící se, jako zhasínající lampa. Ale promiňte, pane, že vás zaměstnávám našimi rodinnými strastmi; přerušila jsem vás ve chvíli, kdy jste mi pravil, že jste obratným chemikem."

"Oh, to jsem neřekl, madame," odvětil hrabě s úsměvem; "právě naopak, studoval jsem chemii, protože, rozhodnuv se žíti výhradně v Orientě, chtěl jsem následovati příkladu krále Mithridata."

"Mithridates, rex Ponticus," pravil uličník, vystřihuje siluety z nádherného alba; "ten, který pil denně k snídani koflík jedu se smetanou."

"Eduarde! Zlé dítě!" zvolala paní de Villefort, vytrhnuvši zkaženou knihu ze synových rukou. "Jste nesnesitelný, obtěžujete nás! Nechte nás a jděte za svou sestrou Valentinou k dědouškovi Noirtierovi."

"Album..." pravil Eduard.

"Jak, album?"

"Ano, chci album..."

"Proč jste vystříhal obrázky?"

"Protože mě to baví."

"Jděte! Jděte!"

"Nepůjdu, dokud nedostanu album," odvětil chlapec, usadiv se do velikého křesla, věren svému zvyku, nikdy neustoupit.

"Tu máte a dejte nám pokoj," pravila paní de Villefort.

A dala album Eduardovi, jenž odešel, doprovázen matkou.

Hrabě sledoval pohledem paní de Villefort.

"Zavře-li pak za ním dvéře," šeptal si.

Paní de Villefort zavřela velmi pečlivě dveře za dítětem; hrabě nedal na sobě znát, že by to byl pozoroval. Naposledy se pak rozhlédnuvši, usedla mladá žena opět na svou pohovku.

"Dovolte mi poznamenat, madame," pravil hrabě s prostodušností, jež je nám u něho známa, „že jste velmi přísná k tomu roztomilému šibalovi."

"Je to nutné, pane," odvětila paní de Villefort s opravdovou mateřskou důstojností.

"Pan Eduard, mluvě o králi Mithridatovi, citoval svého Cornelia Nepota," pravil hrabě, "a vy přerušila jste jej ve

výkladu, svědčícím, že jeho vychovatel nemárnil s ním zbytečně času a že váš syn je na svůj věk velmi pokročilý."

"Je nesporno, pane hrabě," odvětila matka, příjemně dotčena, "že má veliké schopnosti a naučí se všemu, čemu chce. Má jen jedinou chybu, je velmi svéhlavý. Ale když tak o tom mluvíme, věříte tomu, co říkal, pane hrabě, že by Mithridates byl užíval toho opatření a že by to opatření mohlo býti účinné?"

"Věřím tomu tak pevně, madame, že já, jenž s vámi mluvím, užil jsem ho, abych nebyl otráven v Neapoli, Palermu a Smyrně, totiž za třech příležitostí, kde, nebýt toho opatření, byl bych mohl nechat život."

"A prostředek se osvědčil?"

"Výborně."

"Ano, pravda, pamatuji se, že jste mi již vyprávěl něco podobného v Perugii."

"Vskutku?" prohodil hrabě s výborně sehraným překvapením. "Na to se již nepamatuji."

"Tázala jsem se vás, působí-li jedy stejně a právě s tak velikou energií na lidi severu i na lidi jihu, a vy jste mi dokonce odpověděl, že chladná a bezkrevná povaha severanů nemá k tomu takové vlohy, jako bohatý a energický temperament jihozemců."

"To je pravda," přisvědčil hrabě; "viděl jsem Rusy, pojídající beze všech obtíží rostlinné látky, které by byly nesporně zabily Neapolitána nebo Araba."

"Myslíte tedy, že výsledek byl by u nás ještě jistější než v Orientu a že v našich mlhách a deštích zvykl by si člověk spíše na postupné požívání jedu než v teplém pásmu?"

"Zajisté; rozumí se ovšem, že bude chráněn jen před tím jedem, na který si zvykne."

"Ano, rozumím. A jak vy na příklad byste si zvykl, či spíše jak jste si zvykl?"

„To je velmi snadné. Dejme tomu, že víte předem, jakého jedu má býti proti vám použito... dejme tomu, že tím jedem bude... brucín, například..."

"Brucín se vyměšuje z plané angustury tuším," poznamenala paní de Villefort.

"Správně, madame," přisvědčil Monte Cristo, "ale vidím, že mi nezbývá mnoho, o čem bych vás poučil; přijměte mou poklonu, takové znalosti jsou u žen vzácny."

"Oh, přiznávám se," odvětila paní de Villefort, "že mám prudkou vášeň pro okultistické vědy, které působí na obraznost jako poesie a řeší se ciframi jako matematická rovnice. Ale pokračujte, prosím; co mi pravíte, zajímá mne v nejvyšší míře."

"Nuže," ujal se opět Monte Cristo slova, "dejme tomu, že by tím jedem byl brucín například a že byste ho požila prvního dne miligram, druhého dne dva miligramy, nuže, po desíti dnech vezmete centigram; po příštích dvaceti dnech, budete-li přibírat denně po miligramu, vezmete tři centigramy, totiž dávku, kterou vy snesete bez obtíží, a která byla by již velmi nebezpečna jiné osobě, jež neučinila by takového opatřeni jako vy. Slovem tedy po měsíci, napivši se vody z lahve, mohla byste zabít osobu, která napila by se zároveň s vámi, a až na pouhou nevolnost byste ani nepozorovala, že je v té vodě namíchána nějaká jedovatá substance."

"Jiného protijedu neznáte?"

"Jiného neznám."

"Četla jsem často znovu a znovu ten příběh o Mithridatovi," pravila paní de Villefort v zamyšlení, "a považovala jsem jej za smyšlenku."

"Ne, madame, proti zvyku historie je to pravda. Ale to, co mi pravíte, madame, nač se mne tážete, není výsledek chvilkové zvědavosti, neboť již přede dvěma roky kladla jste mi podobné otázky a nyní pravíte, že příběh Mithridatův vás již ode dávna zaměstnává."

„Je to pravda, pane, v mládí byla mi oblíbeným studiem botanika a nerostopis a pak, když zvěděla jsem později, že užitím kořínků lze často vysvětliti celou historii východních národů a celý život jednotlivců, jako květy vykládají všecky jejich milostné myšlenky, litovala jsem, že nejsem mužem, že nemohu se stát Flamelem, Fontanou nebo Cabanisem."

„Tím spíše, madame," odvětil Monte Cristo, "že Orientálci neomezují se pouze, jako Mithridates, na to, utvořit si z jedu pancíř, dělají si z něho i dýku; věda stává se v jejich rukou nejen zbraní ochrannou, ale velmi zhusta i útočnou. Jedna slouží proti tělesnému utrpení, druhá proti nepříteli; opiem, rulíkem zlomocným, planou angusturou, krušinou, višní bobkovou uspí ty, kteří chtěli by je probuditi. Není ani jedna z těch egyptských, tureckých nebo řeckých žen, které zde nazýváte bábami, jež by svými znalostmi chemie neomráčila lékaře a znalostmi psychologie neuděsila zpovědníka."

"Vskutku!" divila se paní de Villefort, jejíž oči zářily při té rozmluvě podivným ohněm.

"Můj Bože, ano, madame," pokračoval Monte Cristo; "skrytá dramata Orientu se takto zavíjejí a rozvíjejí od rostliny, jež vlévá lásku, až k rostlině, jež vlévá smrt; od nápoje, otvírajícího nebesa, až po nápoj, sesílající člověka do pekla. Je tolik všemožných odstínů, co je vrtochů a zvláštností v lidské přirozenosti, tělesné i duševní. A řeknu více, umění těchto chemiků dovede obdivuhodně přizpůsobit lék i jed svým potřebám lásky i své touze po pomstě."

"Ale, pane," odtušila mladá žena, "tyto orientálské společnosti, uprostřed kterých ztrávil jste část svého života, jsou tedy fantastické jako povídky, jež nám odtamtud přicházejí? Člověk tam tedy může býti beztrestně odstraněn? Je to tedy skutečně Bagdad nebo Bassora pana Gallanda? Sultány a vezíry, kteří řídí tyto společnosti, kteří tvoří, čemu se ve Francii říká vláda, jsou tedy opravdu oni Harun-al-Rašidové a Giaffarové, již nejen odpouští travičům, ale učiní z nich i předsedy ministerstva, byl-li zločin dobře vymyšlen, a dají vyrýt jeho příběh do zlata, aby se jím mohli bavit ve chvílích nudy?"

„Ne, madame, fantastické neexistuje již ani v Orientě; i tam jsou pod jinými jmény a v jiných úborech policejní komisaři, vyšetřující soudcové, státní návladní a znalci. Zločinci jsou tam velmi příjemně věšeni, stínáni a nabodáváni na kůl, ale dovedou jako obratní podloudníci uvést lidskou spravedlnost na nepravou stopu a zajistiti zručnými

kombinacemi úspěch svých podniků. U nás hlupák, posedlý démonem záští nebo chtivosti, jenž chce zničit nepřítele nebo odstranit příbuzného, jde ke kupci, udá mu nepravé jméno, které prozradí ho snáze než jméno pravé, a koupí pod záminkou, že krysy ruší ho ve spaní, pět až šest gramů arseniku; je-li velmi obratný, jde k pěti nebo šesti kupcům a je proto jen pětkrát či šestkrát líp poznán. Když pak má, co chtěl, podá svému nepříteli, svému příbuznému dávku arseniku, která porazila by mamuta nebo mastodona a který vynucuje pro nic za nic takový řev oběti, že se tím celá čtvrt pobouří. Tu přijde zástup policistů a strážníků; pošle se pro lékaře, jenž otevře mrtvolu a najde v jejím žaludku a vnitřnostech celé lžíce arseniku. Druhý den vypráví o události sto novin a uvádí jméno oběti i vraha. Ještě večer přijde kupec, nebo přijdou kupci, a řekne, nebo řeknou: "Já prodal pánovi arsenik." A než by nepoznali kupujícího, raději jich poznají dvacet. Tu pak hloupý zločinec je chycen, uvězněn, vyslýchán, konfrontován, zmaten, odsouzen a guillotinován, nebo je-li to žena jisté důležitosti, je doživotně uvězněna. Tak vaši seveřané, madame, rozumějí chemii. Přes to však musím uznat, že Desrues byl schopnější."

„Co chcete, pane!" odvětila mladá žena se smíchem. "Každý dělá, co může. Všichni neznají tajemství Mediciů nebo Borgiů."

„A nyní," pravil hrabě, pokrčiv rameny, "chcete, abych vám řekl příčinu všech těch pošetilostí? Je to tím, že na vašich divadlech, jak jsem aspoň mohl posouditi přečtením kusů, jež jsou tam hrány, osoby vždycky vypijí obsah fioly nebo spolknou obsah prstenu a padnou na místě mrtvi: pět minut nato spadne opona a diváci se rozejdou. Následky vraždy zůstanou navždy neznámy; nikdy není vidět policejního komisaře se šerpou, ani závodčího se čtyřmi muži, a to velmi opravňuje domněnku ubohých mozků, že se to tak má ve skutečnosti. Ale vyjděte trochu z Francie, jděte buď do Alepa nebo do Kahýry, nebo jen do Neapole a Říma a uvidíte tam chodit po ulici lidi přímé, svěží a červené, o nichž mohl by vám říci Kulhavý Ďábel, kdyby se vás dotkl svým pláštěm: "Tento pán je od tří neděl otráven a do měsíce bude mrtev."

"Pak tedy přece opět našli tajemství oné pověstné aquatofany, o němž mi v Perugii bylo řečeno, že se ztratilo," namítla paní de Villefort.

"Ach, Bože, madame, což se něco mezi lidmi ztratí? Umění střídají místo a činí cestu kolem světa; věci mění jméno, nic víc, a lid se tím klame. Ale výsledek je stále týž; jed účinkuje výhradně na to neb ono ústrojí; ten na žaludek, onen na mozek, jiný na vnitřnosti. Nuže, jed způsobí kašel, kašel zápal plic nebo nějakou podobnou nemoc, zařazenou v knihu vědy, což jí nepřekáží být dokonale smrtelnou, a i kdyby takovou nebyla, stala by se jí díky lékům, jež předepíší jí naivní lékaři, většinou velmi špatní chemikové, a jež obrátí se pro nebo proti nemoci, jak je komu libo. Tu tedy máte člověka, zabitého umělecky a podle všech pravidel, z něhož spravedlnost nezmoudří, jak říkal jeden můj přítel, hrozný chemik, výtečný abbé Adelmonte z Taorminy na Sicílii, který pilně studoval tyto národní úkazy."

„Je to hrozné, ale obdivuhodné," pravila mladá žena, jež se ani nepohnula, jak pozorně naslouchala; "přiznávám se, že považovala jsem všecky tyto historie za vynález středověku."

"Ano, ovšem, které se však za našich dnů ještě zdokonalily. K čemu by měl sloužit čas, povzbuzování, záslužné kříže, řády, Montyonovy ceny, ne-li k tomu, aby společnost byla stále vedena k svému zdokonalení? Než, člověk nebude dokonalým, dokud nedovede tvořit a ničit jako Bůh; ničit již dovede - polovina cesty je vykonána."

"Takže," ujala se opět slova paní de Villefort, vracejíc se neodvratně k svému cíli, „vášně Borgiů, Mediciů, Renéů, Ruggieriů a později snad i barona Trenka, z nichž moderní dramata a romány načerpaly tolik látek..."

"Byly uměleckými předměty, madame, nic jiného," doplnil hrabě. "Myslíte, že skutečný učenec obrátí svou pozornost jako celý svět přímo na jednotlivce? Naprosto ne. Věda miluje okliky, obtížné umělecké kousky, fantasii, možno-li tak říci. Tak například onen výtečný abbé Adelmonte, o němž jsem se vám právě zmínil, učinil v tom směru překvapující pokusy."

"Opravdu?"

"Ano, uvedu vám jeden. Měl velmi krásnou zahradu, plnou zeleniny, květin a ovoce; z té zeleniny vybral si nejpočestnější ze všech, kapustu například. Tu hlávku kapusty zaléval po tři dny roztokem arsenu; třetího dne se kapusta rozstonala a žloutla, byl čas ji uříznout; všem zdála se zralou a pro všechny zachovala svůj počestný vzhled: jedině pro abbého Adelmonta byla otrávena. Tu přinesl si kapustu domů, vzal králíka - abbé Adelmonte měl sbírku králíků, koček a morčat, která v ničem nezadala jeho sbírce zelenin, květin a ovoce; abbé Adelmonte vzal tedy králíka a dal mu sežrat list kapusty; králík pošel. Který vyšetřující soudce odvážil by se namítnouti něco proti tomu a kterému státnímu návladnímu kdy napadlo, obžalovat pana Magendieho nebo pana Flourense k vůli králíkům, morčatům a kočkám, které zabili? Žádný. Králík tedy pošel, aniž se spravedlnost tím znepokojila. Abbé Adelmonte nařídil své kuchařce, aby mrtvého králíka vykuchala a vyhodil jeho vnitřnosti na smetiště. Slepice na smetišti sezobá ty vnitřnosti, rovněž onemocní a příští den zahyne. Ve chvíli, kdy zápasí ve smrtelné křeči, letí nad ní sup (v kraji abbého Adelmona je mnoho supů), snese se nad zdechlinu, odnese si ji na skálu a pozře ji. Tři dny nato ubohý sup, jemuž od oněch hodil bylo neustále nevolno, je náhle jat závratí v nejvyšších výšinách oblaků; potácí se v prázdnu a padne těžce do rybníka; štika, úhoř a muréna jedí hltavě, jak víte, i zakousnou se do supa. Nuže, dejme tomu, že druhého dne bude předložena na váš stůl ta štika, ten úhoř nebo ta muréna, otrávená ze čtvrté ruky; váš spolustolovník pak bude otráven z páté a zemře po osmi nebo desíti dnech bolestmi vnitřností, žaludku, nebo žaludečními vředy. Dojde k pitvě a lékaři řeknou:

"Smrt způsobena byla nádorem na játrech nebo hlavničkou."

"Avšak," namítla paní de Villefort, "všecky tyto okolnosti, které spojujete dohromady, mohou být nejmenší příhodou přerušeny; sup nemusí letět včas, nebo může padnout sto kroků od rybníka."

"Ach, v tom právě spočívá umění: má-li kdo být velkým chemikem v Orientě, musí řídit náhodu; i to lze dokázat."

Paní de Villefort poslouchala v zamyšlení.

"Avšak," namítla znovu, "arsen je nerozkladný; nechť je požit v jakémkoli způsobu, najde se vždycky v lidském těle,

jakmile se tam dostal v dostatečném množství, aby přivodil smrt."
"Nuže," zvolal Monte Cristo, "to jsem právě řekl tomu dobrému Adelmontemu."

Zamyslil se, usmál se a odpověděl mi sicilskou průpovědí, jež je tuším i průpovědí francouzskou:
"Milé dítě, svět nebyl stvořen za den, nýbrž za sedm dní; přijďte opět v neděli."
Příští neděle jsem přišel opět; místa aby zaléval kapustu arsenem, zaléval ji roztokem strychninu, strychnos colubrina, jak říkají učenci. Kapusta neměla tentokrát ani trochu nemocného vzhledu, také k ní králík nechoval ani nejmenší nedůvěry a za pět minut byl mrtev; slepice sežrala králíka a druhý den bylo po ní. Tu my stali jsme se supy, odnesli jsme slepici a otevřeli jsme ji. Tentokrát všecky zvláštní příznaky zmizely a zůstaly jen příznaky všeobecné. V žádném ústrojí žádná zvláštní známka; zjitření nervového systému, to bylo vše, a nával krve k mozku, nic víc. Slepice nebyla otrávena, zemřela mrtvicí. U slepic je to ovšem vzácný případ, ale u lidí velmi obyčejný."
Paní de Villefort byla stále zamyšlenější.
"Je to opravdu štěstí," pravila, "že podobné přípravky mohou být upravovány jen lučebníky, neboť jinak polovina lidí otrávila by druhou polovinu."
"Lučebníky, nebo osobami, které se lučbou zabývají," odvětil nedbale Monte Cristo.
"A pak," pokračovala paní de Villefort, vytrhujíc se sama s námahou ze svého zamyšlení, "ať je zločin sebe uměleji sestrojen, zůstane vždycky zločinem a unikne-li lidskému pátrání, neunikne božímu pohledu. Orientálci jsou ve věcech svědomí chytřejší než my, i popřeli opatrně peklo; to je vše."
"Eh, madame, to je skrupule, která se ovšem musí zrodit v tak čestné duši, jako je vaše, která by však odtamtud byla brzy vykořeněna rozumováním. Špatná stránka lidské myšlenky bude vždycky shrnuta v onen paradox Jean-Jacquesa Rousseaua, jejž znáte. "Mandarín, zabitý na vzdálenost pěti tisíc mil zvednutím prstu." Život člověka vyplněn je těmito věcmi a jeho inteligence vyčerpává se jich vymýšlením. Najdete velmi málo lidí, kteří by šli brutálně zasadit nůž svému bližnímu na srdce, nebo kteří by použili, aby odstranili ho s povrchu zemského, oné dávky arseniku, o níž jsme právě mluvili. To je skutečně výstřednost, nebo hloupost. Aby se došlo tak daleko, musí se krev rozehřát na mnoho stupňů, tepna musí mít devadesát tepů a duše musí vyjít ze svých obvyklých hranic. Přejdeme-li však - jak se to činí ve filologii - od slova, k zmírněnému synonymu, dopouští se člověk pouhého vyloučení, místo aby spáchal hnusnou vraždu; odstraní-li prostě z cesty toho, jenž mu překáží, a to bez nárazu, bez prudkosti, bez utrpení, které, jsouc trestem, činí z oběti mučedníka a z toho, jenž jedná, kata, v celé síle toho slova - není-li ani krve, ani křiku, ani sviření a zvláště ani oné kompromitující okamžitosti konce, pak člověk unikne lidskému zákonu, který praví: "Neruš společnosti!" A tak postupují a se zdarem se setkávají orientálci, lidé vážní a flegmatičtí, již málo starají se o otázku času v případech, majících jistou důležitost."
"Zbývá svědomí," pravila paní de Villefort pohnutým hlasem a s potlačeným vzdechem.
"Ano," přisvědčil Monte Cristo, "na štěstí zbývá svědomí, bez něhož byli bychom velmi nešťastni. Po trochu násilnějším činu svědomí nás zachraňuje, neboť uvádí nám tisíc dobrých výmluv, které jedině my můžeme posouditi. A tyto důvody, ať sebe výtečnější pro zachování spánku, byly by možná podprůměrné před soudem, když by nám měly zachránit život. Tak například Richard III. byl zajisté výborně obsloužen svým svědomím po odstranění dvou dětí Eduarda IV.; opravdu, mohl si říci: "Tyto dvě děti ukrutného a tyranského krále, jež zdědily otcovy neřesti, které jsem jedině já mohl rozpoznati v jejich mladických sklonech - tyto dvě děti mi překážely v založení štěstí anglického národa, jehož neštěstí byly by neodvratně přivodily." Tak sloužilo svědomí i lady Macbethové, která - ať cokoli o tom říká Shakespeare - chtěla zjednat trůn ne svému muži, nýbrž svému synovi. Ach, mateřská láska je tak veliká ctnost, tak mocný činitel, že jí lze mnoho omluvit. Tak byla by po smrti Duncanově lady Macbethová bez svého svědomí velmi nešťastna."
Paní Villefortová lačně vnímala ty hrozné zásady a strašlivé paradoxy, jež hrabě vyslovoval s onou prostoduchou ironií, jež byla mu vlastní.
Po chvíli ticha pak pravila:
„Víte, pane hrabě, že jste hrozný odpůrce a že vidíte svět v trochu zsinalém světle? Což díval jste se na lidstvo skrze retorty a křivule, že je tak soudíte? Neboť jste měl pravdu, jste velikým chemikem, ten elixír, jejž podal jste mému synovi a jenž vzkřísil ho tak rychle k životu..."
"Oh, nevěřte mu, madame," pravil Monte Cristo; "kapka toho elixíru stačila přivolat k životu dítě, jež umíralo, ale tři kapky byly by mu vehnaly krev do plic a způsobily mu tak bušení srdce; šest kapek pak by mu bylo odňalo dech a přivodilo mnohem vážnější mdlobu, než v níž se nacházelo; deset bylo by ho rázem usmrtilo. Víte sama, madame, jak rychle vzdálil jsem ho od lahviček, kterých se neopatrně dotýkal."
"Je to tedy strašlivý jed?"
"Oh, můj Bože, ne. Především připusťme, že slovo jed neexistuje, ježto v lékařství používá se nejprudších jedů, které tím, jak jsou podávány, stávají se blahodárnými léky."
"Co to tedy bylo?"
"Byl to důmyslný přípravek mého přítele, onoho výtečného abbého Adelmonteho, který mne naučil, jak ho užívat."
"Oh," pravila paní deVillefort, „to je zajisté výtečný lék proti křečím!"
"Nade všecky, madame, viděla jste to," odvětil hrabě. "A já často ho používám, ovšem se všemožnou opatrností," dodal se smíchem.
"To si myslím," přisvědčila paní de Villefort stejným tónem. "Já, tak nervosní a tak náchylná k mdlobě, potřebovala bych nějakého doktora Adelmonteho, aby mi vynašel prostředek k volnému dýchání a k zahnání strachu, že jednoho dne zemřu udušením. Poněvadž se to však ve Francii těžko dostane a ježto váš abbé by asi sotva měl chuť přijet k vůli

mně do Paříže, musím se prozatím přidržovat léků páně Plancheových. Máta a Hoffmannovy kapky hrají proto u mne velikou úlohu. Hleďte, tyto pastilky dávám si schválně dělat; obsahují dvojnásobnou dávku."

Hrabě otevřel želvové pouzdro, jež mu mladá žena podala, a vdechl vůni pastilek jako amatér, schopný přípravek ocenit.

"Jsou výborné," pravil, "ale je nutno polknouti je, což u omdlelé osoby bývá často nemožným. Dal bych přednost svému prostředku."

"Zajisté, i já bych mu rozhodně dala přednost, zvláště když jsem viděla, jak účinkuje. Ale je nepochybně tajemstvím a já nejsem tak nediskretní, abych vás on žádala."

"Ale já, madame," odtušil Monte Cristo, zvedaje se, "jsem tak galantní, že vám jej nabídnu."

"Oh, pane!"

"Pamatujte si pouze toto: při malé dávce je lékem, při silné jedem. Kapka vrací život, jak jste viděla; pět nebo šest kapek zabilo by neomylně a to tím hroznějším způsobem, že, rozpuštěny ve sklenici vína, nemění nikterak jeho chuti. Ale dosti na tom, madame; vypadalo by to skoro, jako bych vám radil."

Odbilo právě půl sedmé a sluha ohlásil přítelkyni paní de Villefort, která přicházela s ní pobědvat.

"Kdybych měla čest vidět vás po třetí nebo po čtvrté, pane hrabě, místo po druhé," pravila paní de Villefort, "a kdybych měla čest býti vaší přítelkyní, místo štěstí být pouze vaší dlužnicí, naléhala bych tak dlouho, až bych vás zdržela k obědu, a nedala bych se odbýt prvním odmítnutím."

"Tisíceré díky, madame," odvětil hrabě Monte Cristo, "ale já sám mám závazek, kterému nemohu nedostat. Slíbil jsem že doprovodím do divadla svou přítelkyni, řeckou princeznu, jež neviděla ještě Velké Opery a jež čeká, že ji tam uvedu."

"Jděte, pane, ale nezapomeňte na můj recept."

"Jakže, madame! Musil bych zapomenout na chvíli hovoru, kterou jsem u vás ztrávil, a to je naprosto nemožno."

Monte Cristo pozdravil a vyšel.

Paní de Villefort zůstala zamyšlena.

"Podivný muž," pravila. "Zdá se mi velice, že se nazývá svým křestním jménem Adelmonte."

Pokud pak se týká Monte Crista, výsledek předčil jeho očekávání.

"Nuže," pravil si, odcházeje, "to je dobrá půda; jsem přesvědčen, že zrno, do ní vpuštěné, nezajde."

A věren svému slibu, poslal druhého dne žádaný recept.

XV.
ROBERT ĎÁBEL.

Návštěva Opery poskytovala tím lepší důvod k omluvě, že toho večera byla v Královské hudební akademii slavnost. Levasseur vystoupil po prvé po dlouhé chorobě v úloze Bertrama a výkon módního maestra přivábil jako vždy nejskvělejší pařížskou společnost.

Morcerf, jako většina bohatých mladých mužů, měl své sedadlo v orchestru, pak deset lóží známých osob, které mohl požádat o místo, nepočítaje ani to, na něž měl právo v lóži lvů.

Château Renaud měl sedadlo sousední.

Beauchamp, jako žurnalista, byl králem hlediště a měl místo všude.

Lucien Debray měl toho večera k disposici lóži ministrovu a nabídl ji hraběti de Morcerf, jenž, když Mercedes odmítla, poslal ji Danglarsovi se vzkazem, že během večera učiní nepochybně baronce a její dceři návštěvu, přijmou-li laskavě dámy nabízenou lóži. Dámám ani nenapadlo odmítnout. Nikdo nemá takový zálusk na lóže, které nic nestojí, jako milionář.

Danglars prohlásil, že jeho politické zásady a jeho postavení opositního poslance nedovolují mu vstoupiti do lóže ministrovy. Baronka dopsala tedy Lucienovi, aby pro ni přišel, neboť nemohla jíti do Opery sama s Eugenií.

Skutečně, kdyby tam obě ženy byly samotny, byl by to zajisté každý shledal velmi nepěkným; kdežto nikdo nemohl ničeho namítat proti tomu, že slečna Danglarsová navštívila Operu ve společnosti své matky a matčina milence; nutno přijmout společenské zákony tak, jak jsou.

Opona zvedla se jako obyčejně před poloprázdným hledištěm. I to je naší pařížskou fashion, přicházet do divadla, když již divadlo začalo: následkem toho první jednání uplyne, aniž přišedší diváci pozorují hru: dívají se na návštěvníky přicházející a slyší jen hluk dveří a hovoru.

"Hle," pravil náhle Albert, vida otevříti se lóži v prvním pořadí, "hle, hraběnka G...!"

"Kdo je to hraběnka G...?" tázal se Château Renaud.

„Nu, barone, to je otázka, kterou vám neodpustím; vy se ptáte, kdo je to hraběnka G...?"

"Ach, pravda," prohodil Château Renaud; "není to rozkošná Benátčanka?"

"Ovšemže."

V tom okamžiku spatřila hraběnka G... Alberta a vyměnila s ním pozdrav, doprovázený úsměvem.

"Vy ji znáte?" tázal se Château Renaud.

"Ano," přisvědčil Albert; "byl jsem jí představen v Římě Franzem."

"Neprokázal byste mi v Paříži službu, kterou vám Franz prokázal v Římě?"

"S radostí."

"Pst!" volalo obecenstvo.

Oba mladí mužové pokračovali v hovoru, jakoby se ani v nejmenším nestarali, že přízemí zdá se projevovat přání poslouchati hudbu.

"Byla na dostizích na Martově Poli," pravil Château Renaud.
"Dnes?"
"Ano."
"Ach, skutečně, byly dostihy. Sázel jste?"
"Oh, maličkost, padesát louisdorů."
"Kdo vyhrál?"
„Nautilus; vsadil jsem naň."
"Ale byly trojí závody."
"Ano, o cenu Jockey Clubu, zlatý pohár. Přihodilo se dokonce něco dosti zvláštního."
"Copak?"
"Ticho!" volalo obecenstvo.
"Copak?" opakoval Albert.
"Při těch dostizích vyhrál úplně neznámý kůň i jockey."
"Jakže!"
"Ano; nikdo si nevšiml koně, zapsaného pode jménem "Vampa", a jockeye, zapsaného pode jménem "Job", když tu náhle předjel nádherný ryzák a jockey, velký jako pěst; musili mu dát dvacet liber olova do kapes, což mu nezabránilo předstihnout o tři koňské délky "Ariela" a "Barbara", kteří závodili zároveň s ním."
"A nikdo nevěděl, komu náleží kůň a jockey?"
"Ne."
"Pravíte že kůň byl zapsán pode jménem..."
"Vampa."
"Pak," pravil Albert, "jsem informovanější než vy; vím, komu náležel."
"Ticho přec!" volalo přízemí po třetí.
Tentokrát bylo pozdvižení tak veliké, že mladí mužové konečně zpozorovali, že napomínání platí jim. Obrátili se na chvíli, hledajíce v množství člověka, jenž vzal by na sebe zodpovědnost za to, co považovali za impertinenci. Ježto však nikdo neopětoval vyzvání, obrátili se zpět k jevišti.
V tom okamžiku otevřela se lóže ministrova a paní Danglarsová, její dcera a Lucien Debray zaujali v ní místa.
"Ach, ach," prohodil Château Renaud, "zde jsou vaši známí, vicomte. Co, k čertu, se díváte vpravo? Hledají vás."
Albert se ohlédl a jeho oči setkaly se skutečně s pohledem baronky Danglarsové, která pokynula mu vějířem: na pozdrav. Pokud se týče slečny Eugenie, její velké černé oči sotva se ráčily snížit až k orchestru.
"Skutečně, můj milý," pravil Château Renaud, "až na mesallianci nechápu - a ani nevěřím, že by vám na tom tolik záleželo - co můžete mít proti slečně Danglarsové. Je to opravdu velmi krásný zjev."
"Zajisté, je velmi krásná," přiznával Albert. "Ale přiznávám se vám, že co do krásy dal bych přednost něčemu něžnějšímu, líbeznějšímu, slovem ženštějšímu."
"Takoví jsou mladí lidé," pravil Château Renaud, jenž, jsa třicetiletý, choval se k Morcerfovi otcovsky; "nejsou nikdy spokojeni! Jakže, můj milý! Najdou vám nevěstu podle vzoru Diany lovkyně a vy nejste spokojen?"
"Nuže, to je právě to. Měl bych raději něco po způsobu Venuše Milóské nebo Kapuánské. Tato Diana lovkyně, stále uprostřed svých nymf, mne trochu děsí; bojím se, aby se mnou nenaložila jako s Akteonem."
Skutečně, pohled na dívku mohl skoro vysvětlit cit, k němuž přiznával se Morcerf. Slečna Danglarsová byla krásná, ale jak pravil Albert, krásou poněkud příliš energickou; její vlasy byly skvěle černé, ale přirozené jejich vlny prozrazovaly vzpouru proti ruce, jež chtěla jim vnutit svou vůli; oči, černé jako vlasy a překlenuté nádherným obočím, které mělo jen jedinou vadu, že se občas chmuřilo, byly zvláště pozoruhodný výrazem odhodlanosti, jenž překvapoval v pohledu ženy; nos měl přesně tytéž rozměry, jaké by sochař dal Junoně; jedině ústa byla veliká, ale opatřená krásnými zuby, které ještě více přiváděly k platnosti rty, jejichž příliš živý karmín odrážel se od bledosti dívčiny pleti; černé znaménko, umístěné v koutku úst a širší, než bývají obyčejně tyto rozmary přírody, dovršovalo onen energický ráz tváře, jenž poněkud odstrašoval Morcerfa.
Ostatně celý Eugeniin zjev shodoval se s hlavou, kterou pokusili jsme se popsati. Byla to, jak pravil Château Renaud, Diana lovkyně, ale s něčím ještě pevnějším a ještě mužštějším ve své kráse.
Možno-li něco vytknouti jejímu vychování, je to, že právě tak, jako jisté rysy její tváře, zdálo se poněkud náležet druhému pohlaví. Ovládala dva či tři jazyky, kreslila bez obtíží, skládala verše i hudbu; zvláště tomuto poslednímu umění byla náruživě oddána a studovala je s jednou svou přítelkyní z pensionátu, mladou dívkou beze jmění, která však měla všecky vlohy stát se výtečnou pěvkyní. Slavný skladatel věnoval prý této poslední zájem skoro otcovský a cvičil ji, doufaje, že najde jednou bohatství v jejím hlase.
Tato možnost, že slečna Luisa d'Armilly - to bylo jméno mladé virtuosky - vystoupí jednoho dne na jevišti, byla příčinou, že slečna Danglarsová, ačkoli přijímala ji u sebe, neobjevovala se nikdy v její společnosti na veřejnosti. Ostatně Luisa, aniž těšila se v bankéřově domě nezávislému postavení přítelkyně, zaujímala tam vyšší hodnost než obyčejná učitelka.
Několik vteřin po vstupu paní Danglarsové do lóže spadla opona a ježto délka meziaktí dovolovala procházet se půl hodiny ve foyeru nebo činit návštěvy, orchestr se téměř vyprázdnil.
Morcerf a Château Renaud vyšli mezi prvními. Paní Danglarsová okamžik se domnívala, že Albert proto tak spěchá, aby jí složil poklonu, i naklonila se k dceřině uchu, aby jí oznámila tu návštěvu. Ta však se jen usmála a potřásla hlavou. A jako by chtěl dokázat, jak je Eugeniin zápor zdůvodněn, objevil se Morcerf v jisté loži prvního pořadí. Byla to lože hraběnky G....
"Ach, zde jste, pane cestovateli," pravila hraběnka, podávajíc vicomtovi ruku se vší srdečností staré známé. "Je od

vás velmi roztomilé, že jste mne poznal, a hlavně že jste mi prokázal pozornost první návštěvy."
"Buďte ujištěna, madame," odpověděl Albert, "že kdybych byl věděl o vašem příjezdu do Paříže a znal vaši adresu, nebyl bych čekal tak dlouho. Ale dovolte mi představit vám svého přítele pana barona de Château Renaud, jednoho ze vzácných šlechticů, kteří ještě zbyli ve Francii, a od něhož jsem se právě dověděl, že jste byla na dostizích na Martově Poli."
Château Renaud se uklonil.
"Ach, vy jste byl na dostizích, pane?" pravila živě hraběnka.
"Ano, madame."
"Nuže," pokračovala právě tak rychle paní G..., "můžete mi říci, komu patří kůň, jenž získal cenu Jockey Clubu?"
"Ne, madame," odtušil Château Renaud. "Právě jsem položil tutéž otázku Albertovi."
"Záleží vám na tom velice, paní hraběnko?" tázal se Albert.
"Na čem?"
"Znát majitele toho koně."
"Nesmírně! Pomyslete si... Ale vy byste ho snad náhodou znal, vicomte?"
"Madame, chtěla jste něco vyprávět; pravila jste: pomyslete si."
"Nuže, pomyslete si, že ten rozkošný ryzák a ten malý hezký jockey v růžové kazajce byli mi na první pohled tak sympatičtí, že jsem se za oba modlila, zrovna jako bych byla na ně vsadila půl svého jmění. A když jsem viděla, že dorazili k cíli, předstihnuvše ostatní závodící o tři koňské délky, měla jsem takovou radost, že jsem tleskala rukama jako bez rozumu. Představte si můj údiv, když jsem, vrátivši se domů, potkala na schodech malého, růžového jockeye! Domnívala jsem se, že vítěz dostihů bydlí náhodou ve stejném domě se mnou, když tu, jakmile jsem otevřela dveře salonu, padl můj první pohled na zlatý pohár, jenž tvořil cenu, vyhranou neznámým koněm a neznámým jockeyem. V poháru byl lístek, na němž stála tato slova: Hraběnce G... lord Ruthwen."
"Právě tak tomu je," pravil Morcerf.

"Jak, právě tak tomu je! Co tím chcete říci?"
"Chci říci, že je to lord Ruthwen ve své osobě."
"Jaký lord Ruthwen?!"
"Náš upír z divadla Argentiny."
"Vskutku?" zvolala hraběnka. "On je tedy zde?"
"Ovšemže."
"A vy se s ním stýkáte? Vy ho přijímáte? Vy ho navštěvujete?"
"Je mým intimním přítelem a i pan de Château Renaud má čest ho znáti."
"Co ve vás vzbudilo domněnku, že je to on, jenž získal cenu?"
"Jeho kůň, zapsaný pode jménem Vampa."
"Nu a dále?"
"Nu, nepamatujete se na jméno pověstného bandity, který mne zajal?"
"Ach, pravda!"
"A z jehož rukou mne hrabě zázračně vyprostil?"
"Tak jest."
"Jmenoval se Vampa. Vidíte tedy, že je to on."
"Ale proč mi poslal ten pohár?"
"Především proto, paní hraběnko, že jsem mu o vás velmi často mluvil, jak snadno uvěříte; dále proto, že byl jistě blažen, že našel zde krajanku, a šťasten zájmem, jaký tato krajanka o něho jevila."
"Doufám pevně, že jste mu nikdy neřekl, jaké bláhovosti jsme o něm mluvili!"
„To bych věru nemohl odpřisáhnout a způsob, jakým vám ten pohár nabídl pode jménem lorda Ruthwena..."
"Ale to je hrozné, vždyť na mne smrtelně zanevře!"
.Jednal jako nepřítel?"
"Přiznávám se, že ne."
"Nu tak!"
"Je tedy v Paříži?"
"Ano."
"A jakou sensaci způsobil?"
"Nu," odvětil Albert, "mluvilo se o něm týden, pak přišla korunovace anglické královny a krádež diamantů slečny Marsovy, takže se nemluvilo o jiném."
"Můj milý," pravil Château Renaud, "je vidět, že hrabě je vaším přítelem, podle toho ho posuzujete. Nevěřte, co vám praví Albert, paní hraběnko; v Paříži nemluví se naopak o jiném než o hraběti de Monte Cristo. Začal především tím, že poslal paní Danglarsové koně za třicet tisíc franků; pak zachránil život paní de Villefort; pak, jak se zdá, získal cenu Jockey Clubu. Ať říká Morcerf, co chce, já naproti tomu tvrdím, že se Paříž ještě teď zabývá hrabětem a že i za měsíc bude se pouze o něm mluvit, bude-li pokračovat ve výstřednostech, což se ostatně zdá být jeho způsobem obyčejného života."
"Možná," přisvědčil Morcerf. "A nyní, nemůžete mi říci, kdo najal lóži ruského velvyslance?"
"Kterou to?" tázala se hraběnka.
"V prvním pořadí mezi sloupy. Zdá se mi úplně nově zřízena."
"Vskutku," poznamenal Château Renaud. "Byl někdo přítomen prvnímu jednání?"

"Kde?"
"V té lóži."
"Ne," pravila hraběnka, "neviděla jsem nikoho. Vy tedy myslíte," pokračovala, vracejíc se k prvnímu předmětu hovoru, "že tu cenu získal váš hrabě de Monte Cristo?"
"Jsem si tím jist."
"A že on mi poslal ten pohár?"
"Beze vší pochyby."
"Ale já ho přece neznám," namítla hraběnka, „a mám velikou chuť, poslat mu jej nazpět."
"Oh, nečiňte toho! Poslal by vám jiný, vyhloubený v safíru nebo rubínu. Takové jsou jeho způsoby; musíte ho přijmout tak, jak je."
V tom okamžiku ozval se zvonek, zvěstující počátek druhého jednání. Albert se zvedl, aby se odebral na své místo.
"Uvidím vás opět?" tázala se hraběnka.
"Dovolíte-li, přijdu se v přestávkách zeptat, mohu-li vám být v Paříži v něčem prospěšným."
"Pánové," pravila hraběnka, "v ulici Rivoli 22 jsem každou sobotu večer doma pro své přátele. Tak, teď jste zpraveni."
Mladí mužové se uklonili a vyšli.
Když vešli do hlediště, našli celé přízemí vzhůru a všecky pohledy upřené na jediný bod hlediště; oči jejich obrátily se tímtéž směrem a stanuly na bývalé lóži ruského velvyslance. Černě oděný, asi třiceti pěti až čtyřicetiletý muž byl tam právě vstoupil se ženou v úboru orientálském. Žena zářila nesmírnou krásou a její úbor takovým bohatstvím, že, jak jsme již řekli, zraky všech obrátili se k ní na chvíli.
"Ach," prohodil Albert, "to je Monte Cristo a jeho Řekyně!"
Byl to vskutku hrabě a Haydée.
Za okamžik byla mladá žena předmětem pozornosti nejen přízemí, ale celého divadla. Ženy nachylovaly se z lóží, aby ve světle lustrů viděly tryskat tu kaskádu briliantů.
Druhé jednání minulo za tlumeného šumu, jenž prozrazuje velikou událost ve shromážděných masách. Nikomu ani nenapadlo vyžadovat ticho. Ona žena, tak mladá, tak krásná, tak oslňující, byla nejzajímavějším divadlem, jaké bylo lze spatřit.
Pokyn paní Danglarsové naznačil tentokráte Albertovi jasně, že baronka přeje si jeho návštěvu v příštím meziaktí.
Morcerf byl mužem příliš dobrého vkusu, aby dal na sebe čekat, bylo-li mu jasně naznačeno, že je očekáván. Po skončeném jednání spěchal tedy do proscenia.
Uklonil se oběma dámám a podal ruku Debrayovi.
Baronka uvítala ho roztomilým úsměvem, Eugenie pak přijala ho s obvyklou svou chladností.
"Můj milý," pravil Debray, "máte před sebou muže, který vás volá na pomoc, neboť je u konce svých sil. Madame zahrnuje mne otázkami o hraběti a chce, abych věděl, odkud je, odkud přichází, kam jde. Nejsem věru Cagliostrem a abych si nějak pomohl, řekl jsem: "Zeptejte se na to vše Morcerfa, ten má svého Monte Crista v malíčku." Byl vám tedy dán pokyn."
"Není to neuvěřitelno?" pravila baronka. "Mít půl milionu tajných fondů k disposici a nebýt lépe informován?"
"Madame," odvětil Lucien, "prosím, abyste uvěřila, že, kdybych měl půl milionu k disposici, použil bych těch peněz k něčemu jinému než k informacím o panu hraběti de Monte Cristo, který v mých očích nemá jiné zásluhy, než že je dvakráte tak bohat jako nabob. Ale předal jsem slovo svému příteli Morcerfovi; dohovořte se s ním, mne se to již netýká."
"Nabob by mi jistě nebyl poslal pár koní za třicet tisíc, se čtyřmi diamanty na uších, každý po pěti tisících."
"Oh, diamanty!" zvolal se smíchem Morcerf. „Ty jsou jeho náruživostí. Myslím, že má vždycky nějaké v kapsách jako Potěmkin a že je sije, kudy chodí, jako Paleček oblázky."
"Našel asi nějaké doly," poznamenala paní Danglarsová. "Víte, že má u barona neobmezený úvěr?"
"Ne, to jsem nevěděl," odvětil Albert, "ale je mu to podobno."
"A že oznámil panu Danglarsovi, že hodlá ztráviti v Paříži rok a utratiti zde šest milionů?"
"Je to perský šach, cestující na zapřenou."
"A ta žena, pane Luciene," pravila Eugenie, "pozoroval jste, jak je krásná?"
"Opravdu, slečno, neznám kromě vás ženy, která by byla tak spravedlivá k osobám svého pohlaví."
Lucien přiložil kukátko k očím.
"Rozkošná!" pravil.
"Ví pan de Morcerf, kdo je ta žena?"
"Slečno," pravil Albert, odpovídaje na toto takřka přímé oslovení, "vím to přibližně jako vše, co týká se toho záhadného muže, o němž mluvíme. Ta žena je Řekyně."
"To se snadno pozná z jejího úboru; sdělujete mi jen, co již celé hlediště ví právě tak, jako my."
"Mrzí mne," odtušil Morcerf, "že jsem tak nevědomým ciceronem, ale musím se přiznati, že na to omezují se mé znalosti; vím kromě toho, že je hudebnicí, neboť když jsem jednou snídal u hraběte, zaslechl jsem zvuky gusly, které mohly pocházeti jen od ní."
"Váš hrabě tedy přijímá návštěvy?" tázala se paní Danglarsová.
"A skvělým způsobem k tomu, o tom vás ujišťuji."
"Musím přimět Danglarse, aby jej pozval na nějaký oběd nebo ples, aby nám to oplatil."
"Jakže, vy půjdete k němu?" tázal se Debray se smíchem.
"Proč ne? Se svým mužem!"

"Ale ten tajemný hrabě je svobodný."
"Vidíte dobře, že ne," odtušila rovněž se smíchem baronka, ukazujíc na krásnou Řekyni.
"Ta žena je otrokyní, jak nám sám řekl - pamatujete se, Morcerfe? - při snídání u vás."
"Uznejte, drahý Luciene," pravila baronka, "že vypadá mnohem spíše jako princezna."
"Z Tisíce a jedné noci."
"Neříkám, že z Tisíce a jedné noci, ale co činí princeznu, můj drahý? Brilianty. A tato je jimi pokryta."
"Má jich až příliš mnoho," poznamenala Eugenie. "Byla by krásnější bez nich, neboť bylo by vidět její šíji a zápěstí, jež jsou překrásného tvaru."
"Oh, umělkyně!" pravila paní Danglarsová. "Hleďte, vidíte ji, jak se rozohňuje?"
"Mám ráda vše, co je krásné," odvětila Eugenie.
"Co potom soudíte o hraběti?" tázal se Debray. "Zdá s mi, že také není ošklivý."
"Hrabě?" opakovala Eugenie jako by ještě nebyla pomyslila pohlédnouti naň. "Hrabě je velmi bledý."
"Právě v této bledosti spočívá tajemství, které hledáme," pravil Morcerf. "Hraběnka G..., jak víte, tvrdí, že je to upír."
"Hraběnka G... se tedy již vrátila?" tázala se baronka.
"Sedí v oné postranní lóži, matko, téměř naproti nám," pravila Eugenie, "Ta žena s těmi nádhernými plavými vlasy, to je ona."
"Ach, ano," přisvědčila paní Danglarsová. "Víte, co byste měl učinit, Morcerfe?"
"Rozkazujte, madame."
"Měl byste jít navštívit svého hraběte de Monte Cristo a přivést nám ho."
"Proč?" ptala se Eugenie.
"Nu, abychom s ním promluvily; nejsi naň zvědava?"
"Ani v nejmenším."
"Zvláštní dítě!" zašeptala baronka.
"Oh," pravil Morcerf, "přijde nepochybně sám od sebe. Hleďte, madame, spatřil vás a pozdravuje vás."
Hraběnka opětovala pozdrav a připojila k němu rozkošný úsměv.
"Nuže," pravil Morcerf, "obětuji se. Opustím vás a půjdu se podívat, je-li možno s ním promluvit."
"Jděte do jeho lóže, to je velmi jednoduché."
"Ale nejsem představen."
"Komu?"
"Krásné Řekyni."
"Pravil jste, že je to otrokyně."
"Ano, ale vy tvrdíte, že je to princezna... Ne. Doufám, že až mne uvidí vycházet, vyjde též."
"To je možné. Jděte."
"Jdu!"
Morcerf se uklonil a vyšel. Když se bral mimo lóži hraběte, dveře se skutečně otevřely; hrabě řekl po arabsku několik slov Alimu, stojícímu v koridoru, a zavěsil se do Morcerfova ramene.
Ali zavřel opět dveře a postavil se před ně. V koridoru utvořila se skupina kolem Nubičana.
"Opravdu," pravil Monte Cristo, "vaše Paříž je zvláštní město a vaši Pařížané podivný národ. Člověk by řekl, že vidí Nubičana po prvé. Pohleďte jen, jak se tísní kolem toho ubohého Aliho, který neví, co to má znamenat. Za něco mohu se vám zaručit; že totiž Pařížan může přijít do Tunisu, Cařihradu, Bagdadu nebo Kahýry a že se tam kolem něho lidé neshluknou."
"Protože vaši orientálci jsou lidé rozumní a dívají se jen na to, co stojí za to, být viděno. Ale věřte mi, Ali těší se té popularitě jen protože náleží vám a protože jste vy nyní v módě."
"Opravdu? A čemu mám za to děkovat?"
„Nu, sobě samému. Dáváte darem spřežení po tisíci louisdorech, zachraňujete život ženám státních návladních, posíláte na dostihy pode jménem majora Bracka čistokrevné koně a jockeye veliké jako opičky a konečně, když vyhrajete zlaté poháry, posíláte je hezkým ženám."
"A kdo u čerta vám pověděl všecky ty hlouposti?"
"První sdělila mi paní Danglarsová, která umírá žádostí spatřit vás ve své lóži, či vlastně abyste tam byl spatřen; druhou sdělil mi list Beauchampův a třetí má vlastní vynalézavost. Proč nazýváte svého koně Vampou, chcete-li zachovat inkognito?"
"Ach, pravda!" zvolal hrabě. "Je to neopatrnost. Ale poslyšte, což hrabě de Morcerf nenavštěvuje nikdy Opery? Hledal jsem ho očima a nikde jsem ho nespatřil."
"Přijde dnes."
"Kam to?"
"Do barončiny lóže, tuším."
"Ta rozkošná dívka, co je tam s ní, je její dcera?"
"Ano"
"Gratuluji vám."
Morcerf se usmál.
"Později si o tom promluvíme podrobně," pravil. "Co říkáte hudbě?"
"Jaké hudbě?"
"Nu, té, kterou jste právě slyšel."
"Říkám, že je to velmi krásná hudba na hudbu, složenou lidským skladatelem a přednesenou dvounohými ptáky bez

peří, jak říkal nebožtík Diogenes."
"Ale, drahý hrabě, zdálo by se, že záleží jen na vašem rozmaru, slyšet sedm rajských kůrů."
"Je tomu tak trochu. Chci-li slyšet nádhernou hudbu, vicomte, hudbu, jaké ucho smrtelníkovo nikdy neslyšelo, spím."
"Nuže, jste tu na tom výborně! Spěte, drahý hrabě, spěte, Opera nebyla k ničemu jinému vynalezena!"
"Ne, skutečně, váš orchestr dělá příliš mnoho hluku. Abych mohl spát spánkem, o jakém mluvím, potřebuji klidu, ticha a pak jistého přípravku..."
"Ach, onoho pověstného hašiše?"
"Tak jest, vicomte, až budete chtít slyšet hudbu, přijďte ke mně večeřet."
"Slyšel jsem však již hudbu, když jsem u vás snídal."
"V Římě?"
"Ano."
"Ach, to byla Haydéina gusla. Ano, ubohá exulantka baví se někdy tím, že mi hraje melodie své rodné země."
Morcerf více nenaléhal; hrabě pak umlkl.
V tom okamžiku ozval se zvonek.
"Prominete?" pravil hrabě, míře ke své lóži.
"Jak by ne!"
"Vyřiďte hraběnce G... poklonu od jejího upíra."
"A baronce?"
"Řekněte jí, že dovolí-li, budu mít čest složit ji svou úctu během večera."
Začalo třetí jednání. Během třetího jednání přišel hrabě de Morcerf, věren svému slibu, k paní Danglarsové.
Hrabě nebyl z lidí, kteří působí povstání v hledišti; nikdo si také nevšimnul jeho příchodu kromě těch, do jejichž lože vstoupil.
Monte Cristo ho však přece zpozoroval a lehký úsměv pohnul jeho rty.
Pokud se týče Haydée, ta neviděla ničeho, pokud byla opona vzhůru; jako všechny primitivní povahy zbožňovala vše, co mluví k uchu a oku.
Třetí jednání uplynulo jako obyčejně; slečny Nobletova, Juliova a Lerouxova provedly své obvyklé pirouetty, Robert-Mario vyzval prince Granadského a konečně onen majestátní král, kterého známe, prošel se dvoranou, aby ukázal svůj sametový plášť, drže svou dceru za ruku. Pak spadla opona a hlediště přešlo ihned do foyeru a koridorů.
Hrabě vyšel ze své lóže a za okamžik objevil se v loži baronky Danglarsové.
Baronka nemohla potlačit výkřik údivu, lehce smíšeného s radostí.
"Ach, pojďte přec, pane hrabě!" zvolala. "Neboť skutečně spěchám připojit své ústní díky k těm, které jsem vám již vzdala písemně."
"Oh, madame, vy se ještě pamatujete na tu maličkost? Já to již zapomněl."
"Ano. Ale nelze zapomenout, pane hrabě, že jste den nato zachránil mou dobrou přítelkyni paní de Villefort z nebezpečí, způsobeného těmitéž koňmi."
"Ani tentokráte, madame, nezasloužím si vašich díků; byl to Ali, můj Nubičan, kterému dostalo se štěstí prokázat paní de Villefort tu neobyčejnou službu."
"A byl to také Ali," pravil hrabě de Morcerf, "jenž vyprostil mého syna z rukou římských banditů?"
"Ne, pane hrabě," odvětil Monte Cristo, stisknuv ruku, kterou mu generál podal, "ne; tentokrát beru díky na svůj účet. Ale vyslovil jste mi je již, já je již přijal a jsem ve skutečných rozpacích, že vás opět nalézám tak vděčným. Prokažte mi, prosím, čest, paní baronko, představit mne své slečně dceři."
"Oh, jste představen, aspoň jménem, neboť ode dvou či tří dnů nemluvíme než o vás. Eugenie," pokračovala obracejíc se k dceři, "pan hrabě de Monte Cristo!"
Hrabě se uklonil, slečna Danglarsová lehce pokynula hlavou.
"Jste zde s překrásnou dámou, pane hrabě," pravila Eugenie; „je to vaše dcera?"
"Ne, slečno," odvětil Monte Cristo, překvapen tou krajní přímostí či nezvyklou smělostí; "je to ubohá Řekyně, jejíž jsem poručníkem."
"A jež se jmenuje...?"
"Haydée," odvětil Monte Cristo.
"Řekyně!" zašeptal hrabě de Morcerf.
"Ano, hrabě," přisvědčila paní Danglarsová. "A povězte mi, viděl-li jste kdy na dvoře Ali Tebelinově, kterému jste tak slavně sloužil, tak nádherný úbor, jaký máme zde před očima?"
"Ach, vy jste sloužil v Janině, pane hrabě?" tázal se Monte Cristo.
"Byl jsem generálním přehližitelem pašových sborů," odpověděl Morcerf. „A netajím se, že ta troška jmění, kterou vládnu, pochází od štědrosti slavného albánského náčelníka."
"Pohleďte jen!" zvolala paní Danglarsová.
"Kam?" zašeptal Morcerf.
"Hleďme!" pravil Monte Cristo.
A ovinuv rámě kolem hraběte, vychýlil se s ním z lóže.
V tom okamžiku Haydée, jež pátrala očima po hraběti, spatřila jeho bledou hlavu vedle hlavy Morcerfovy, kterého Monte Cristo objímal.
Tento pohled působil na dívku dojmem hlavy Medusiny; naklonila se kupředu, jako by je chtěla oba pohltiti pohledem, pak takřka ihned uskočila dozadu se slabým výkřikem, který však byl přece zaslechnut nejbližším

sousedstvem i Alim, jenž ihned otevřel dveře.
"Ach," pravila Eugenie, "copak se stalo vaší chráněnce, pane hrabě? Jako by jí bylo přišlo nevolno."

"Vskutku," přisvědčil hrabě, "ale nelekejte se, slečno; Haydée je velmi nervosní a následkem toho velmi přístupná vůním: nepříjemná voňavka působí jí mdlobu. Ale," dodal hrabě, vytahuje flakon z kapsy, "mám zde lék."
Pozdraviv pak baronku i její dceru jednou a toutéž poklonou a vyměniv poslední stisk ruky s hrabětem a Debrayem, vyšel z lóže paní Danglarsové.
Když vstoupil do své, Haydée byla ještě velmi bledá. Sotva se hrabě objevil, uchopila ho za ruku.
Monte Cristo ucítil, že dívčiny ruce jsou vlhké a současně ledové.
"S kým jsi to tam hovořil, pane?" tázala se dívka.
"Nu, s hrabětem de Morcerf," odvětil Monte Cristo, "který byl ve službách tvého vznešeného otce a který doznává, že jemu děkuje za své bohatství."
"Ach, ten bídník!" zvolala Haydée. "Je to on, jenž prodal jej Turkům a jeho bohatství je mzdou za jeho zradu. Což jsi to nevěděl, můj drahý pane?"
"Slyšel jsem o tom ovšem několik slov v Epiru, ale podrobností neznám," odpověděl Monte Cristo. "Pojď, má dcero, sdělíš mi je; je to zajisté zajímavé."
"Oh, ano, pojď, pojď! Zdá se mi, že bych zemřela, kdybych zůstala déle v přítomnosti toho muže."
A Haydée, vstavši rychle, zahalila se v plášť z bílého kašmíru, vyšívaný perlami a korály, a vyšla spěšně ve chvíli, kdy opona se zvedala.
"Řekněte, dělá-li ten muž něco jako jiný!" pravila hraběnka G... Albertovi, který znovu ji navštívil. "Vyslechne nábožně třetí jednání "Roberta" a odejde v okamžiku, kdy začíná čtvrté!"

XVI.
HAUSSE A BAISSE.

Několik dní po tomto setkání přišel Albert de Morcerf učinit hraběti de Monte Cristo návštěvu do jeho domu na Elysejských Polích, který přijal již vzhled paláce, jejž hrabě, díky svému bohatství, dodával i svým nejméně obývaným sídlům.
Přišel mu obnovit díky paní Danglarsové, které mu již vyslovil list, podepsaný plným jménem baronky Danglarsové, rozené Herminie de Servieux.
Albert byl doprovázen Lucienem Debrayem, jenž k slovům přítelovým připojil několik poklon, které zřejmě nebyly oficielní, ale o jejichž prameni nemohla být bystrozrakost hraběte v pochybnosti.
Ba, zdálo se Monte Cristovi, že Lucien přichází ho navštívit, puzen dvojím citem zvědavosti a že polovina toho citu má svůj původ v ulici de la Chausée d'Antin.
Mohl skutečně bez obavy, že se zmýlí, předpokládat, že paní Danglarsová, nemohouc vlastníma očima spatřit příbytek muže, jenž dává darem koně za třicet tisíc franků a navštěvuje Operu ve společnosti řecké otrokyně, mající na sobě milion diamantů, uložila očím, kterými měla ve zvyku se dívati, aby jí podaly zprávu o tom příbytku.
Zdálo se však, že hrabě ani v nejmenším netuší vztahu mezi Lucienovou návštěvou a baroncinou zvědavostí.
"Jste téměř v neustálém styku s baronem Danglarsem?" tázal se Alberta de Morcerf.
"Ovšemže, pane hrabě; víte přec, co jsem vám řekl."
"Trvá to tedy stále?"
"Více než kdy jindy," pravil Lucien; „je to hotová věc."
A Lucien, soudě nepochybně, že toto zasažení v rozmluvu dává mu právo zdržeti se jí, vtiskl si želvový monokl do oka a zatínaje zuby do zlatého knoflíku své hole, jal se procházet po pokoji a zkoumat zbraně a obrazy.
"Ach," prohodil Monte Cristo, "podle vašich slov nebyl bych se nadál tak rychlého rozhodnutí."
"Prosím vás! člověk ani netuší a věci jdou samy sebou. Vy na ně nemyslíte, ale ony myslí na vás a když se ohlédnete, jste překvapen, jaký kus cesty urazily. Můj otec a pan Danglars sloužili spolu ve Španělsku; můj otec v armádě, pan Danglars při zásobárnách. Tam založil můj otec, ochuzený revolucí, své krásné jmění i politicko-vojenskou kariéru a pan Danglars, jenž nikdy soukromého jmění neměl, své ohromné bohatství a kariéru politicko-finanční."
"Ano, zdá se mi skutečně, že pan Danglars mi o tom vyprávěl za mé návštěvy u něho," přisvědčil Monte Cristo a pokračoval, vrhnuv pohled na Luciena, jenž prohlížel si nějaké album; "A slečna Eugenie je hezká? Neboť jmenuje se tuším Eugenie."
"Velmi hezká, či spíše velmi krásná," odvětil Albert. "Ale krásou, které já nedovedu ocenit. Nezasloužím si jí!"
"Mluvíte o ní, jako byste byl již jejím mužem!"
„Oh," prohodil Albert, rozhlédnuv se, aby nyní i on viděl, co dělá Lucien.
"Víte," pravil Monte Cristo, tlumě hlas, "že se mi nezdáte nadšen tím sňatkem?"
"Slečna Danglarsová je pro mne příliš bohatá," děl Morcerf, "to mne odstrašuje."
"Eh," prohodil Monte Cristo, "divný důvod! Což i vy nejste bohat?"
"Můj otec má nějakých padesát tisíc liber důchodu a dá mi z nich snad deset nebo dvanáct, až se ožením."
"To je nesporně skrovné," poznamenal hrabě, "zvláště na Paříž. Ale jmění není na světě vším a krásné jméno a vysoké společenské postavení také něco znamenají. Vaše jméno je slavné, vaše postavení skvělé a pak hrabě de Morcerf je vojákem a bezúhonnost Bayardova, spojena s chudobou Dugueslinovou, se dobře vyjímají; nezištnost je nejkrásnějším slunečním paprskem, v němž může se zaskvíti vznešený meč. Já naopak shledávám to spojení co nejvhodnějším: slečna Danglarsová vás obohatí a vy ji povýšíte!"

Albert pohřížen v myšlenky potřásl hlavou.
"Je ještě něco jiného," pravil.
"Přiznávám se," odvětil na to Monte Cristo, "že stěží chápu ten odpor k mladé, bohaté a krásné dívce."
"Oh, můj Bože," namítl Morcerf, "ten odpor - je-li tu nějaký - nepochází všechen s mé strany!"
"S čí strany tedy? Neboť jste mi řekl, že váš otec přeje si ten sňatek."
„Se strany matčiny - a má matka má zrak bystrý a jistý. Nuže, ona tomu spojení nepřeje; je, nevím proč, jaksi zaujata proti Danglarsovým."
"Oh," prohodil hrabě trochu nuceným tónem, „to je pochopitelné; paní hraběnka Morcerfová, která je zosobněná ušlechtilost, jemnost a noblesa, váhá poněkud dotknouti se drsné, těžkopádné nešlechtické ruky; to je přirozené."
"Nevím opravdu, je-li tomu tak," odvětil Albert, "ale vím, že jak se zdá, učiní ji ten sňatek, dojde-li k němu, nešťastnou. Již před šesti týdny měli jsme se všichni shromáždit a pojednat o té záležitosti; já však byl stižen takovou migrénou..."
"Opravdovou?" poznamenal hrabě s úsměvem.
"Oh, velmi opravdovou! Snad to byl strach... Slovem schůzka byla odložena na dva měsíce. Není spěch, chápete; není mi ještě zplna dvacet jeden rok a Eugenii je teprve sedmnáct. Ale dva měsíce vyprší příštím týdnem. Bude nutno se podrobiti. Nedovedete si představiti, drahý hrabě, v jakých jsem rozpacích... Ach, jak jste šťasten, že jste volný!"
"Nuže, buďte také volný! Povězte mi, prosím vás, co vám v tom může překážet?"
"Oh, pro mého otce bylo by to příliš veliké zklamání, kdybych se neoženil se slečnou Danglarsovou!"
"Ožeňte se s ní tedy," pravil hrabě s podivným trhnutím ramenou.
"Ano," namítl Morcerf, "pro mou matku nebude to však zklamání, nýbrž bolest."
"Neožeňte se tedy s ní," pravil opět hrabě.
"Uvidím, pokusím se, poradíte mi, není-li pravda, a bude-li vám možno, pomůžete mi z těchto nesnází? Oh, myslím, že bych se raději rozhněval s hrabětem, než bych způsobil své předobré matce zármutek!"
Monte Cristo se odvrátil; zdálo se, že je pohnut.
"Nu," pravil Debrayovi, sedícímu na konci salonu v hlubokém křesle a držícímu v pravé ruce tužku a v levé zápisník, "copak to děláte? Náčrtek Poussina?"
"Já?" opáčil klidně Lucien. "Náčrtek? To tak! K tomu mám malbu příliš rád! Zabývám se něčím zcela opačným: ciframi."
"Ciframi?"
"Ano, počítám; týká se vás to nepřímo, vicomte; počítám, co firma Danglarsova vydělala při poslední haitské hausse: se dvou set šesti stouply papíry ve třech dnech na čtyři sta devět a prozřetelný bankéř koupil mnoho po dvou stech šesti. Vydělal tři sta tisíc liber."
"To není jeho nejlepší kousek," pravil Morcerf; "což nezískal letos milion španělskými úpisy?"
"Poslyšte, můj drahý, zde pan hrabě Monte Cristo vám řekne jako Italové:

Danaro e santia Metá della Metá.
(Peníze a svatost, polovina poloviny)

A i to je mnoho. Pokrčím také jen rameny, slyším-li takové historie."
"Ale mluvil jste o Haiti," pravil Monte Cristo.
"Oh, Haiti, to je něco jiného; Haiti je écarté francouzské ažiotáže. Můžeme rádi hrát bouillotte, bláznit po whistu, zbožňovat boston a přece se toho všeho nabažit; kdežto k écarté se vždycky vracíme: to je zákusek. Tak pan Danglars prodal včera po čtyřech stech šesti a strčil do kapsy tři sta tisíc franků; kdyby byl počkal do dneška, papíry klesly na dvě stě pět, a místo aby vydělal tři sta tisíc franků, byl by jich dvacet nebo dvacet pět prodělal."
"A proč klesly papíry ze čtyř set devíti na dvě stě pět?" tázal se Monte Cristo. "Promiňte, ale v těchto bursovních zápletkách jsem velkým nevědomcem."
"Protože zprávy jdou za sebou a nepodobají se sobě," odvětil se smíchem Albert.
"Ale u čerta!" prohodil hrabě. "Pan Danglars hraje o tři sta tisíc franků! Podle toho je tedy ohromně bohat?"
"To nehraje on!" živě zvolal Lucien. "To hraje paní Danglarsová; je opravdu neohrožená!"
"Ale vy, Luciene, jenž jste rozumný a jenž znáte malou stálost zpráv, neboť jste u pramene, měl byste tomu zabránit," pravil Morcerf s úsměvem.
"Jak bych to mohl, když toho její muž nedokáže?" tázal se Lucien. "Znáte baroučinu povahu: nikdo na ni nemá vlivu a dělá naprosto, jen co sama chce."
"Ó, kdybych byl na vašem místě!" prohodil Albert.
"Nuže?"
"Vyléčil bych ji; byla by to služba, prokázaná jejímu příštímu zeti."
"Jak to?"
"Ach, můj Bože, to je velmi snadné. Dal bych jí lekci."
"Lekci?"
"Ano. Váš úřad ministerského sekretáře činí z vás velikou autoritu, pokud se týká zpráv; nemůžete ani úst otevřít, aby bursovní agenti co nejrychleji nestenografovali vašich slov; nechte ji prohrát asi sto tisíc franků ráz naráz; to ji učiní opatrnou."
"Nerozumím," zamumlal Lucien.
"Je to přece jasné," odvětil mladý muž s prostoduchostí, jež neprozrazovala žádné strojenosti; "oznamte ji jednoho

krásného dne něco neslýchaného, nějakou telegrafickou zprávu, kterou byste mohl jen vy sám vědět; na příklad že Jindřich IV. byl včera viděn u Gabriella; to požene papíry nahoru, ona na to bude spekulovat a jistě prohraje, když Beauchamp oznámí den na to ve svých novinách:

"Dobře informované osoby nesprávně tvrdí, že král Jindřich IV. byl předevčírem viděn u Gabrielle; tento fakt se naprosto nezakládá na pravdě; král Jindřich IV. neopustil Nového mostu."

Lucien se nuceně zasmál. Monte Cristo, ačkoli zdánlivě lhostejný, neztratil ani slova z toho hovoru a jeho pronikavé oko uhádlo dokonce i jisté tajemství v rozpacích sekretářových.

Následkem těchto svých rozpaků, které Albertovi nadobro ušly, zkrátil Lucien svou návštěvu.

Cítil se ve zřejmých nesnázích. Doprovázeje ho ke dveřím, promluvil k němu hrabě několik slov tichým hlasem, na něž Debray odpověděl:

"S radostí, pane hrabě, přijímám."

Hrabě vrátil se k mladému Morcerfovi.

"Když to uvážíte," pravil mu, "nemyslíte, že jste chybil, mluviv tak před panem Debrayem o své tchyni?"

"Hleďte, hrabě," pravil Morcerf, "nevyslovujte, prosím vás, toho slova předem."

"Opravdu a bez přehánění: je hraběnka tedy do té míry proti tomu sňatku zaujata?"

"Do té míry, že baronka přichází k nám zřídka a že má matka nebyla, tuším, dvakrát za svého života u paní Danglarsové."

"Nuže," pravil hrabě, "to mi tedy dodává odvahy mluvit s vámi otevřeně: pan Danglars je mým bankéřem, pan de Villefort zahrnul mne zdvořilostmi a díky za službu, kterou mi šťastná náhoda umožnila mu prokázat. Soudím z toho všeho na spoustu obědů a rautů. Než, aby se nezdálo, že chci všecko okázale předstihnout, a kromě toho, chcete-li, abych si získal i zásluhu prvního kroku, zamýšlím shromážditi ve své vile v Auteuili pána a paní Danglarsovy a pána a paní de Villefort. Kdybych vás k tomu obědu pozval, právě jako pana hraběte a paní hraběnku de Morcerf, mohlo by to vypadat jako jakási manželská schůzka, nebo by aspoň paní hraběnka Morcerfová mohla na to tak pohlížet, zvláště kdyby mi pan baron Danglars prokázal čest a přivedl i svou dceru. Pak by vaše matka pojala ke mně odpor a toho naprosto nechci; naopak, záleží mi na tom - a opakujte jí to po každé, kdykoli se naskytne příležitost - abych zanechal v ní co nejlepší dojem."

"Věru, hrabě," odpověděl Morcerf, "děkuji vám za vaši upřímnost ke mně a přijímám vyloučení, jež mi nabízíte. Pravíte, že záleží vám na tom, abyste zanechal v mé matce co nejlepší dojem: vyvolal jste v ní dojem úžasný."

"Myslíte?" tázal se Monte Cristo se zájmem.

„Oh, vím to jistě. Když jste onehdy od nás odešel, mluvili jsme o vás hodinu. Ale vracím se k předešlému. Nuže, kdyby se má matka mohla dovědět o této vaší pozornosti - a já odvážím se jí ji sdělit - byla by vám za to nanejvýš vděčná. Můj otec by ovšem naopak zuřil."

Hrabě dal se do smíchu.

"Nuže," pravil Morcerfovi, "jste tedy zpraven. Ale teď mi napadá: nebude zuřit jen váš otec; pán a paní Danglarsovi budou mne považovati za člověka velmi ošklivých způsobů. Vědí, že stýkáme se s jistou důvěrností, že jste dokonce mojí nejstarší pařížskou známostí, a nenajdou vás u mne. Otáží se, proč jsem vás nepozval. Hleďte se tedy opatřit nějakým starším závazkem, který měl by jakýsi vzhled pravděpodobnosti a který mi podle možnosti sdělíte lístkem. To víte, u bankéřů mají cenu jen psané věci."

"Učiníme ještě něco lepšího, pane hrabě," pravil Albert. "Moje matka chce se trochu nadýchat mořského vzduchu. Na který den je určen váš oběd?"

"Na sobotu."

"Dobrá, dnes je úterý; zítra večer odjíždíme, pozítří ráno budeme v Tréportu. Víte, pane hrabě, že jste roztomilý člověk, že tak lidem ponecháváte volnost jednání?"

"Já? Ceníte mne skutečně výše, než zasluhuji; chci vám prokázati pozornost, nic víc."

"Kdy jste rozeslal pozvání?"

"Právě dnes."

"Dobrá. Běžím k panu Danglarsovi a oznámím mu, že zítra odjíždíme, moje matka a já. Neviděl jsem vás - následkem toho nevím o vašem obědě."

"Bláhový! A co Debray, který vás u mne právě viděl?"

"Ach, pravda."

"Naopak, viděl jsem vás a pozval vás zde bez ceremonií; vy pak jste mi prostě odpověděl, že nemůžete být mým hostem, protože jedete do Tréportu."

"Nuže, to je tedy ujednáno. Ale přijdete k mé matce před zítřkem, hrabě?"

"Před zítřkem je to těžké a pak bych také vpadl do vašich příprav k odjezdu."

"Nuže, učiňte něco lepšího. Byl jste pouze roztomilým člověkem, pak byste byl rozkošným."

"Co mám učinit, abych dosáhl té výše?"

"Co máte učinit?"

"Na to se ptám."

"Jste dnes volný jako vzduch; pojďte se mnou k obědu: budeme v úzkém kroužku, vy, moje matka a já. Sotva jste mou matku shlédl, nyní ji uvidíte zblízka. Je to žena pozoruhodná a lituji jen jediné věci: že neexistuje jí podobná o dvacet let mladší; přisahám vám, že pak byla by brzy jedna hraběnka a jedna vicomtessa deMorcerf. Pokud se týká mého otce, s tím se neshledáte; má dnes schůzi a obědvá u kancléře. Přijďte, pohovoříme si o cestování. Vy, jenž viděl jste celý svět, budete nám vyprávět o svých dobrodružstvích; sdělíte nám příběh té krásné Řekyně, která byla s vámi onehdy v Opeře, již nazýváte svou otrokyní a s níž jednáte jako s princeznou. Budeme mluvit italsky, španělsky.

Hleďte, přijměte mé pozvání; moje matka vám bude vděčná."

"Tisíceré díky," odvětil hrabě; "vaše pozvání je svrchovaně laskavé a lituji, že nemohu ho přijmouti. Nejsem tak volný, jak se domníváte; naopak, mám nesmírně důležitou schůzku."

"Ach, dejte si pozor; právě před chvílí jste mne naučil, jak lze se, jde-li o oběd, zbaviti nepříjemné věci. Chci důkaz. Nejsem na štěstí bankéřem jako pan Danglars, ale upozorňuji vás, že jsem právě tak nedůvěřivý jako on!"

"Dám vám důkaz," pravil hrabě.

A zazvonil.

"Je to již po druhé, hrabě," poznamenal Morcerf, "co odmítáte obědvat s mou matkou. V tom je jistý úmysl!"

Monte Cristo se zachvěl.

"Oh, tomu sám nevěříte," pravil; "ostatně hle, můj důkaz přichází."

Baptistin vstoupil a stanul v očekávání u dveří.

"Nevěděl jsem předem o vaší návštěvě, viďte?"

"Věru, jste tak neobyčejný člověk, že bych ani za to neručil."

"Ale nemohl jsem aspoň tušiti, že mne pozvete k obědu."

"Ach, pokud se toho týká, to připouštím."

"Nuže, poslyšte, Baptistine... co jsem vám dnes ráno řekl, když jsem vás zavolal do své pracovny?"

"Abych dal zavřít dveře pana hraběte, jakmile odbije pět hodin."

"A dále?"

"Oh, pane hrabě..." zvolal Albert.

"Ne, ne, chci se stůj co stůj zbavit té tajemné pověsti, jíž jste mne opředl, drahý vicomte. Je příliš obtížno hrát věčně Manfreda. Chci žít ve skleněném domě. A dále... pokračujte, Baptistine."

"Dále, abych uvedl pouze pana majora Bartolomea Cavalcantiho a jeho syna."

"Slyšíte, pana majora Bartolomea Cavalcantiho, muže z nejstarší italské šlechty a jehož le ďHozierem ráčil býti Dante: pamatujete se, či snad se nepamatujete - v X. zpěvu Pekla. Kromě toho i jeho syna, roztomilého mladíka asi vašeho věku, vicomte, jenž honosí se tímtéž titulem jako vy a jenž vstupuje do pařížské společnosti s otcovými miliony. Major přivede mi dnes svého syna Andreu, contina, jak my v Itálii říkáme. Svěřuje mi ho. Uvedu jej, zaslouží-li si toho. Pomůžete mi, není-li pravda?"

"Ovšemže. Ten major Cavalcanti je tedy vaším starým přítelem?" tázal se Albert.

"Kdepak! Je to důstojný šlechtic, velmi zdvořilý, velmi skromný, velmi diskrétní, jakých je v Itálii spousta mezi potomky starých rodů. Setkal jsem se s ním několikrát, buď v Bologni, nebo ve Florencii, nebo v Lucce a nyní mne zpravil o svém příjezdu. Známí z cest jsou plni nároků: žádají na nás na každém místě pozornost, kterou jsme jim prokázali kdysi náhodou; jako by civilisovaný člověk, který dovede prožít hodinu s kýmkoli, neměl vždycky svou tajnou myšlenku! Ten dobrý major Cavalcanti jde se opět podívat na Paříž, kterou viděl jen mimochodem za císařství, když šel mrznout do Moskvy. Dám mu dobrý oběd, on mi nechá syna; slíbím mu, že budu nad ním bdíti, nechám hocha provádět všecky hlouposti, jež mu napadnou, a budeme vyrovnáni."

"Výborně!" pravil Albert. "Vidím, že jste vzácným vychovatelem. Tedy s bohem, v neděli se vrátíme. Abych nezapomněl, obdržel jsem zprávy od Franze."

"Ach, skutečně!" zvolal Monte Cristo. "Líbí se mu pořád v Itálii?"

"Myslím, že ano, lituje však, že vy tam nejste. Píše, že jste byl sluncem Říma a že je tam bez vás pochmurno. Nejsem si zcela jist, netvrdí-li dokonce, že prší."

"Změnilo se tedy jeho mínění o mně?"

"Naopak, považuje vás stále tvrdošíjně za svrchovaně fantastického; proto vás také lituje."

"Je to roztomilý mladík, váš přítel Franz!" pravil Monte Cristo. "Cítil jsem k němu živou sympatii hned první večer, když jsem ho viděl hledajícího nějakou večeři a když přijal laskavě mou. Je, tuším, synem generála ďÉpinay?"

"Tak jest."

"Téhož, jenž byl tak bídně zavražděn r. 1815."

"Od bonapartistů."

"Právě. Mám ho opravdu rád! Nechystá se pro něho také nějaký sňatek?"

"Ano, má si vzít slečnu de Villefort."

"Opravdu?"

"Jako já si mám vzít slečnu Danglarsovu," odvětil Albert se smíchem.

"Smějete se..."

"Ano."

"Proč se smějete?"

"Směji se, protože se mi zdá, že s té strany je právě tolik chuti k tomu sňatku, jako s druhé strany mezi slečnou Danglarsovou a mnou. Ale skutečně, hrabě, mluvíme o ženách, jako mluví ženy o mužích; to jest neodpustitelné!"

Albert vstal.

"Odcházíte?"

"To je otázka! Dvě hodiny vás nudím a vy jste tak zdvořilý, že se ptáte, odcházím-li! Opravdu, hrabě, jste nejzdvořilejším mužem na světě! A jak jsou vaši sluhové vycvičeni! Zvláště Baptistin! Nikdy jsem nemohl ani jediného takového najít. Moji jako by si brali příklad ze sluhů z Théâtre Francais, kteří, právě protože mají říci jen jedno slovo, přijdou je říci až k rampě. Zbavíte-li se tedy kdy Baptistina, zamlouvám si u vás právo přednosti."

"Ujednáno, vicomte."

"Počkejte, to ještě není všecko: vyřiďte mou poklonu svému diskrétnímu Lučanu, šlechtici Cavalcante dei Cavalcanti.

A kdyby náhodou stál na tom, oženiti svého syna, najděte mu ženu velmi bohatou, velmi urozenou - aspoň po matce - a skutečnou baronku po otci. Já budu vám v tom nápomocen."

"Oh, oh," divil se Monte Cristo, "myslíte to opravdu?"

"Ano."

"Na mou věru - nemá se na nic příštího přísahat!"

"Ach, hrabě," zvolal Morcerf, "jakou službu byste mi prokázal a jak bych vás ještě stokrát víc miloval, kdybych díky vám zůstal ještě aspoň deset let svoboden!"

"Všecko je možno," odvětil vážně Monte Cristo.

A rozloučiv se s Albertem, vrátil se do svého pokoje a udeřil třikrát na kovovou desku.

Objevil se Bertuccio.

"Pane Bertuccio," pravil mu hrabě, "vězte, že jsem sezval na sobotu společnost do svého domu v Auteuili."

Bertuccio se lehce zachvěl.

"Dobře, pane," pravil.

"Potřebuji vás," pokračoval hrabě, "aby vše bylo slušně připraveno. Je to dům velmi krásný, nebo aspoň může být velmi krásný."

"K dosažení toho bylo by třeba všecko změnit, neboť čalouny jsou staré."

"Dejte tedy nové, kromě jediných, totiž v ložnici, potažené červeným damaškem: tu vůbec ponecháte přesně tak, jak je."

Bertuccio se uklonil.

"Také zahrady se nedotknete; zato ale například s dvorem můžete dělat všecko, co chcete; bude mi i milo, bude-li k nepoznání změněn."

"Učiním vše možné, aby byl pan hrabě spokojen; byl bych však jistější, kdyby mi pan hrabě ráčil říci, jak si ten oběd představuje."

"Opravdu, drahý pane Bertuccio," pravil hrabě, "od té doby, co jste v Paříži, zdáte se mi nejistým, zmateným; cožpak mne již neznáte?"

"Jeho Excellence mohla by mi aspoň říci, koho přijme."

"To ještě nevím a vy to také nepotřebujete vědět. Lucullus obědvá u Luculla, to stačí!"

Bertuccio se uklonil a vyšel.

XVII.
MAJOR CAVALCANTI.

Ani hrabě, ani Baptistin nelhali, oznamujíce Morcerfovi návštěvu lucského majora, jež sloužila Monte Cristovi za záminku k odmítnutí oběda, který byl mu nabídnut.

Právě odbilo sedm hodin a pan Bertuccio, řídě se rozkazem, jejž byl obdržel, odejel již přede dvěma hodinami do Auteuil, když zastavil se před vraty domu fiakr, který, jako by se styděl, ihned se opět vzdálil, jakmile složil na zemi asi dvaapadesátiletého muže, oděného oním zeleným kabátem s černými šňůrami, které, jak se zdá, nikdy v Evropě nevyhynou. Široké kalhoty z modrého sukna, boty ještě dosti čisté, ačkoli nejistého lesku a poněkud příliš silných podrážek, jelení rukavice, klobouk, připomínající tvarem klobouk četnický, černý límec s bílým vyšívaným okrajem, jenž, kdyby ho jeho majitel nebyl nosil ze své plné a vlastní vůle, mohl být považován za obojek: takový byl malebný úbor, v němž dostavil se nově příchozí, který, zazvoniv u mříže, tázal se vrátného, bydlí-li v 30 čísle na Elysejských Polích pan hrabě de Monte Cristo. Na kladnou odpověď vrátného vstoupil, zavřel za sebou dveře a zamířil k domovnímu schodišti. Malá hranatá hlava mužova, prokvetlé vlasy a husté šedivé kníry bylý znameními, podle nichž poznal jej Baptistin, jenž znal přesný popis návštěvníkovy osoby a jenž očekával ho dole ve vestibulu. Jakmile také příchozí pronesl své jméno před důvtipným sluhou, hned byl Monte Cristo zpraven o jeho příchodu.

Cizinec byl uveden do nejjednoduššího salonu. Hrabě ho tam očekával a šel mu vstříc s úsměvnou tváří.

"Ach, buďte vítán, drahý pane," pravil mu. "Čekal jsem na vás."

"Skutečně?" tázal se Lučan. "Vaše Excellence na mne čekala?"

"Ano, byl jsem zpraven, že přijedete dnes v sedm hodin"

"Že přijdu? Byl jste tedy zpraven?"

"Určitě."

"Ach, tím líp! Přiznávám se, že jsem se obával, aby nebylo opomenuto tohoto malého opatření."

"Jakého?"

"Podat vám zprávu."

"Oh, kdepak!"

"Ale jste si jist, že se nemýlíte?"

"Jsem si tím jist."

"Očekávala Vaše Excellence dnes v sedm hodin skutečně mne?"

"Vás, skutečně. Ostatně, přesvědčme se."

"Oh, není třeba, očekával-li jste mne," pravil Lučan.

"Nikoli, nikoli," trval na svém Monte Cristo.

Lučan zdál se poněkud znepokojen.

"Hleďme," pravil Monte Cristo, "což nejste pan markýz Bartolomeo Cavalcanti?"

"Bartolomeo Cavalcanti," opakoval Lučan radostně, "je tomu tak."
"Bývalý major ve službách Rakouska?"
"Byl jsem skutečně majorem?" tázal se bázlivě starý vojín.
"Ano," přisvědčil Monte Cristo, "majorem. Tak se říká ve Francii hodnosti, kterou jste zaujímal v Itálii."
"Dobrá," pravil Lučan, "já si nic lepšího nepřeji, víte, já..."
"Ostatně sem nepřicházíte ze svého vlastního popudu," pokračoval Monte Cristo.
"Oh, zajisté."
"Jste mi někým poslán."
"Ano."
"Tím výborným abbém Busonim."
"Tak jest!" zvolal major radostně.
"A máte dopis?"
"Zde jest."
"Nu, tak vidíte. Dejte mi jej."
A Monte Cristo vzal dopis, otevřel jej a přečetl.
Major pohlížel na hraběte velkýma, udivenýma očima, které obracely se zvědavě na všecky strany komnaty, nezměnitelně však se vracejíce k jejímu majiteli.
"Je to tak... ten drahý abbé... major Cavalcanti, důstojný šlechtic z Luccy, potomek florentských Cavalcantiů," pokračoval Monte Cristo, čta, "vládnoucí jměním půl milionu důchodů."
Monte Cristo zvedl oči od papíru a poklonil se.
"Hrome, půl milionu," pravil, "můj drahý pane Cavalcanti!"
"Stojí tam půl milionu?" tázal se Lučan.
"Černé na bílém. A jistě je to pravda; abbé Busoni je muž, který zná nejlépe všecka veliká jmění Evropy."
"Nu, tak tedy půl milionu," pravil Lučan. "Ale nevěděl jsem na mou čest, že je to tak mnoho."
"Protože máte intendanta, který vás okrádá; to víte, drahý pane Cavalcanti, s tím se musí počítat."
"Otevřel jste mi oči," pravil vážně Lučan; "vyhodím toho chlapa."
Monte Cristo pokračoval:
"A kterému chybí jen jediné, aby byl šťasten."
"Oh, ano, můj Bože, jen jediné!" pronesl Lučan s povzdechem.
„Najít opět zbožňovaného syna."
"Zbožňovaného syna!"
"Jejž uloupili mu v mládí nějací nepřátelé jeho vznešené rodiny, nebo cikáni."
"U věku pěti let, pane," pravil Lučan s hlubokým vzdechem a zvedaje oči k nebi.
"Ubohý otče!" pravil Monte Cristo.
Hrabě pokračoval:
"Vracím mu naději, vracím mu život, pane hrabě, oznamuje mu, že vy můžete mu pomoci najít syna, kterého po patnáct let marně hledá."
Lučan pohlédl na Monte Crista s nepopsatelným výrazem neklidu.
"To mohu," pravil Monte Cristo.
Major se vztyčil.
"Ach, ach!" zvolal, "List je tedy až do konce pravdivým?"
"Což jste o tom pochyboval, drahý pane Bartolomeo?"
"Nikoli, nikterak! Jak bych mohl pochybovat! Muž tak vážný, muž tak nábožné povahy jako abbé Busoni nikdy by si nedovolil podobného žertu. Ale nečetl jste všecko, Excellenci."
"Ach, pravda," přisvědčil Monte Cristo, „je zde douška."
"Ano," opakoval Lučan, "... je... tam... douška."
"Abych neobtěžoval majora Cavalcantiho přemisťováním kapitálu u jeho bankéře, posílám mu směnku na dva tisíce franků na výlohy cestovní a otvírám mu u vás úvěr na čtyřicet osm tisíc franků, které mi ještě dluhujete."
Major se zřejmou úzkostí sledoval očima doušku.
"Dobrá!"
To bylo vše, co hrabě řekl.
"Řekl dobrá," šeptal si Lučan. "Tedy... pane..." promluvil opět.
"Tedy...?" tázal se Monte Cristo.
"Tedy, ta douška..."
"Nuže, ta douška...?"
"Je vámi přijata právě tak příznivě jako ostatní obsah dopisu?"
"Zajisté. Pojí nás číslice, abbého Busoniho a mne; nevím, je-li to přesně čtyřicet osm tisíc franků, jež mu dluhuji, ale nehledíme mezi sebou na nějakou tu bankovku. Vy jste tedy přikládal velikou důležitost té doušce, drahý pane Cavalcanti?"
"Přiznávám se vám," odpověděl Lučan, "že chovaje plnou důvěru v podpis abbého Busoniho, neopatřil jsem se jinými prostředky, takže kdyby mi tento pramen selhal, octl bych se v Paříži ve velikých nesnázích."
"Eh, jděte! Cožpak se může muž jako vy octnouti někde v nesnázích?" pravil Monte Cristo.
"Hrome, neznaje nikoho," prohodil Lučan.
"Ale vy přece jste znám."

"Ano, já jsem znám, takže..."
"Dokončete, drahý pane Cavalcanti!"
"Takže mi vyplatíte těch čtyřicet osm tisíc franků?"
"Na vaše první požádání."
Major vyjeveně vyvalil oči.
"Ale sedněte přec," pravil Monte Cristo; "nevím opravdu, co dělám... nechávaje vás stát čtvrt hodiny!"
"Na tom nezáleží."
Major přitáhl si křeslo a usedl.
"A nyní," tázal se hrabě, "nechtěl byste si něčím posloužit? Sklenku xeresu, porta, alicante?"
"Alicante, chcete-li být tak laskav, to je moje nejmilejší víno."
"Mám výborné. Se sucharem, není-li pravda?"
„Se sucharem, musí-li to být."
Monte Cristo zazvonil.
Objevil se Baptistin.
Hrabě přistoupil k němu.
"Nuže?" tázal se potichu.
"Ten mladý muž je zde," odvětil rovněž tak komorník.
"Dobře; kam jste ho uvedl?"
"Do modrého salonu, jak Jeho Excellence nařídila."
"Výborně. Přineste alicantské a suchary."
Baptistin se vzdálil.
"Opravdu," pravil Lučan, "jsem pln rozpaků, že vám působím takové obtíže."
"Eh, jděte!" prohodil Monte Cristo.
Baptistin vrátil se se sklenkami, vínem a suchary.
Hrabě naplnil jednu číši a do druhé nalil jen několik kapek rubínové tekutiny, obsažené v láhvi, pokryté pavučinami a všemi ostatními známkami, které prozrazují stáří vína mnohem lip než vrásky stáří člověka.
Major neváhal při výběru, uchopil plnou sklenici a suchar.
Hrabě rozkázal Baptistinovi postavit podnos na dosah hostovy ruky a host začal ochutnávati alicante po malých douškách. Pak stáhl znalecky tvář s výrazem uspokojení a s chutí ponořil suchar do sklenky.
"Vy jste tedy, pane, obýval Luccu," začal opět Monte Cristo, "byl jste bohat, jste šlechtic, těšil jste se všeobecné vážnosti, měl jste vše, co může učinit člověka šťastným."
"Vše, Excellenci," pravil major, polykaje suchar; "naprosto vše."
"A jen jedna věc chyběla k vašemu štěstí."
"Jen jediná," přisvědčil Lučan.
"Abyste totiž opět našel své dítě."
"Ach," odvětil major, bera si druhý suchar; "to mi však za to chybělo tím více."
Bodrý Lučan zvedl oči k nebi a snažil se povzdechnout.
"A nyní, hleďte, drahý pane Cavalcanti," pravil Monte Cristo, "co to bylo zač, ten tak oplakávaný syn? Neboť bylo mi řečeno, že jste zůstal svobodným."
„Lidé se tak domnívali, pane," odvětil major, "a i já sám..."
"Ano," přerušil jej Monte Cristo, "vy sám podporoval jste tuto jejich domněnku. Hřích mládí, jejž chtěl jste zatajit všem očím."
Lučan se vztyčil, vzal na sebe co nejklidnější a nejdůstojnější výraz, sklopiv zároveň skromně oči, buď aby mohl lépe zachovat rozvahu, nebo aby napomohl své obraznost; při tom však stále pohlížel úkradkem na hraběte, jehož stereotypní úsměv prozrazoval stále tutéž laskavou zvědavost.
"Ano, pane," přisvědčil, "chtěl jsem zatajit ten poklesek všem očím."
"Ne k vůli sobě," mluvil dále Monte Cristo, "neboť muž je nad takové věci povznesen."
"Oh, ne, naprosto ne kvůli sobě," odtušil major s úsměvem, potřásaje hlavou.
"Ale k vůli jeho matce," pravil hrabě.
"K vůli jeho matce!" zvolal Lučan, bera třetí suchar. „K vůli jeho ubohé matce!"
"Pijte přec drahý pane Cavalcanti," pobízel jej Monte Cristo, nalévaje mu druhou sklenici alicante; "pohnutí vás dusí."
"K vůli jeho ubohé matce!" šeptal Lučan, zkoušeje, nepodaří-li se jeho úsilí vydobýti falešnou slzu z koutka oka.
"Která tuším patřila k jedné z prvních italských rodin."
"Fiesolská patricijka, pane hrabě, fiesolská patricijka!"
"A jmenovala se?"
"Vy si přejete znát její jméno?"
"Oh, můj Bože," prohodil Monte Cristo, "nemusíte mi je ani říkat, znám je."
"Pan hrabě ví všecko," pravil Lučan, ukláněje se.
"Oliva Corsinari, není-li pravda?"
"Oliva Corsinari!"
"Markýza?"
"Markýza!"
"A dokonce jste se s ní přece oženil, přes odpor rodiny, není-li pravda?"

"Ano, můj Bože, učinil jsem to."
"A přinášíte svoje listiny v pořádku?" tázal se Monte Cristo.
"Jaké listiny?" tázal se Lučan.
"Nu, oddávací list s Olivou Corsinari a křestní list dítěte."
"Křestní list dítěte?"
"Křestní list Andrey Cavalcantiho, vašeho syna; což se nejmenuje Andrea?"
"Myslím, že ano," přisvědčil Lučan.
"Jak, myslíte?"
"Věru, neodvažuji se to tvrditi; je to tak dávno, kdy se ztratil."
"To je pravda," souhlasil Monte Cristo. "Máte tedy všecky ty papíry?"
"Pane hrabě, s politováním musím vám oznámiti, že, nebyv upozorněn, že mám se těmi listinami opatřiti, nevzal jsem jich s sebou."
"Ach, hrome!" prohodil Monte Cristo.
"Jsou tedy skutečně nutny?"
"Nevyhnutelny!"
Lučan si mnul čelo.
"Ach, per Baccho!" pravil. "Nevyhnutelny!"
"Ovšem, kdyby tu vznikla nějaká pochyba o platnosti vašeho sňatku, o legitimitě dítěte!"
"To je pravda," přisvědčil Lučan, "mohly by vzniknout pochybnosti."
"To by bylo mrzuté pro toho mladíka."
"To by bylo fatální."
"Mohlo by mu to zkazit nějaký skvělý sňatek."
"O peccato!"
„To víte, ve Francii jsou přísni. Nestačí, jít jen ke knězi, jako v Itálii, a říci mu: "Milujeme se, oddejte nás." Ve Francii je také občanský sňatek a k občanskému sňatku je třeba listin, stvrzujících identitu."
"To je neštěstí, že těch listin nemám!"
"Na štěstí mám je já," pravil Monte Cristo.
"Vy?"
"Ano."
"Vy je máte?"
"Mám je."
"Ach, na mou věru," pravil Lučan, který, vida, že účel jeho cesty je zmařen nedostatkem listin, bál se, aby to opomenutí nepřivodilo mu nějakých nesnází vzhledem k čtyřiceti osmi tisícům franků; "ach, na mou věru, to je štěstí! Ano," opakoval, "je to štěstí, neboť já bych na to nebyl pamatoval."
"Nu, to si myslím, nemůže se pamatovat na všecko. Abbé Busoni na štěstí pamatoval na to za vás."
"Podívejme se, ten drahý abbé!"
"Je to obezřetný člověk."
"Je to obdivuhodný člověk!" pravil Lučan. "A on vám je poslal?"
"Zde jsou."
Lučan sepjal ruce na znamení obdivu.
"Byl jste oddán s Olivou Corsinari v chrámě svatého Pavla v Monte Cattini; zde je knězovo stvrzení."
"Ach, opravdu, zde je!" zvolal major, pohlížeje na ně s údivem.
„A zde je křestní list Andrey Cavalcantiho, vydaný farářem ze Saravezzy."
"Vše je v pořádku," pravil major.
"Vezměte si tedy ty listiny, co bych já s nimi dělal; dáte je svému synovi, který si je pečlivě uloží."
"To si myslím...! Kdyby je ztratil..."
"Nuže, kdyby je ztratil?" tázal se Monte Cristo.
"Nu," dokončil Lučan, "bylo by nutno tam psát a opatření nových trvalo by velmi dlouho."
"Bylo by to skutečně obtížné," pravil Monte Cristo.
"Takřka nemožné," odvětil Lučan.
"Jsem velmi rád, že chápete cenu těch listin."
"To jest, považuji je za nezaplatitelné."
"A nyní," začal opět Monte Cristo, "pokud se týká mladíkovy matky ..."
"Pokud se týká mladíkovy matky..." opakoval major neklidně.
"Pokud se týká markýzy Corsinari."
"Můj Bože," pravil Lučan, pod jehož kroky zdály se růsti obtíže, "což jí bude třeba?"
"Ne," odtušil Monte Cristo; "ostatně, což nezaplatila...?"
"Tak jest, tak jest," pravil major, "zaplatila..."
„... svou daň přírodě?"
"Bohužel, ano," živě zvolal Lučan.
"Věděl jsem to," řekl opět Monte Cristo. "Zemřela před desíti roky."
"A já dosud oplakávám její smrt, pane," pravil major, vytahuje z kapsy kostkovaný kapesník a utíraje si střídavě nejprve levé a pak pravé oko.
"Co dělat," prohodil Monte Cristo; "jsme všichni smrtelní. A nyní, drahý pane Cavalcanti... víte, bylo by zbytečno,

aby někdo ve Francii věděl, že jste byl odloučen od svého syna po patnáct let. Ty historie s cikány, kradoucími děti, netěší se u nás velké oblibě. Poslal jste ho na vychování do nějakého venkovského ústavu a chcete, aby se jeho výchova dokončila v pařížské společnosti. Proto opustil jste Via-Raveggio, které obýváte od smrti své ženy. To postačí."

"Myslíte?"

"Rozhodně."

"Velmi dobře!"

"A kdyby se někdo něco dověděl o tom odloučení?"

"Ach, ano, co bych řekl?"

"Že nevěrný vychovatel, zaprodaný nepřátelům vaší rodiny..."

"Corsinariům ?"

"Zajisté... unesl dítě, aby vaše jméno vyhynulo."

"Ovšem, vždyť to je jediný syn."

"Nuže, a nyní, když jsme se dohovořili, když vaše osvěžená paměť vás již nezradí, uhodnete nepochybně, že jsem vám připravil překvapení?"

"Příjemné?" tázal se Lučan.

"Oh," pravil Monte Cristo, "vidím dobře, že otcovo oko lze právě tak těžko oklamat jako srdce!"

"Hm," odkašlal major.

"Někdo vám to prozradil, viďte, nebo spíše vy sám jste uhodl, že je zde?"

"Kdo, zde?"

"Vaše dítě, váš syn, váš Andrea."

"Uhodl jsem to," odvětil Lučan s největší lhostejností na světě. "On tedy je zde?"

"Právě zde," pravil Monte Cristo; "komorník, vstoupiv sem před chvílí, oznámil mi jeho příchod."

"Ach, velmi dobře! Ach, velmi dobře!" zvolal major, utahuje při každém výkřiku šňůry svého kabátce.

"Můj drahý pane," pravil Monte Cristo, "chápu zcela vaše pohnutí, je vám třeba času ke vzpamatování se. Chci také připravit mladého muže na to tak toužené shledání, neboť předpokládám, že je právě tak netrpěliv jako vy."

"To si myslím," pravil Cavalcanti.

"Nuže, za malou čtvrthodinku jsme vám k službám."

"Vy mi ho tedy přivedete? Vy budete do té míry laskav, že mi ho představíte sám?"

"Ne, nechci se vtírat mezí otce a syna. Budete sami, pane majore. Ale buďte kliden; i v případě, že by hlas krve zůstal něm, nemůžete se zmýlit: vejde těmito dveřmi. Je to krásný rusý mladík, snad trochu až příliš rusý, velmi příjemných způsobů. Uvidíte."

"Ale abych nezapomněl..." začal opět major. "Víte, že jsem vzal s sebou pouze ty dva tisíce franků, které mi poslal abbé Busoni. Vynaložil jsem je na cestu a..."

"A potřebujete peněz... to je zcela správné, drahý pane Cavalcanti. Hleďte, abychom to zaokrouhlili, zde je osm tisícovek."

Majorovy oči zasvítily jako karbunkuly.

"Nyní vám ještě dluhuji čtyřicet tisíc franků," pravil Monte Cristo.

"Přeje si vaše Excellence kvitanci?" tázal se major, zastrkuje bankovky do vnitřní kapsy kabátu.

"K čemu?" odvětil hrabě.

"Nu, abyste se jí mohl vykázat abbému Busonimu."

"Nuže, dáte mi tedy kvitanci na celý obnos, až obdržíte posledních čtyřicet tisíc franků. Mezi čestnými lidmi jsou taková opatření zbytečná."

"Ach, ano, pravda," pravil major. "Mezi čestnými lidmi."

"A nyní poslední slovo, markýzi."

"Mluvte."

"Dovolíte malou radu, není-li pravda?'"

"Jak by ne! Žádám o ni."

"Nebylo by chybou, kdybyste odložil tento kabátec."

"Opravdu?" divil se major, pohlížeje na svůj oblek s jistou zálibou.

"Ano. Ve Via-Reggio se to sice ještě nosí, ale v Paříži již dávno vyšel tento úbor z módy přese všecku svou eleganci."

"To je mrzuté," pravil Lučan.

"Oh, záleží-li vám na něm, oblečete jej zas při odjezdu."

"Ale co zde budu nosit?"

„Co najdete ve svých zavazadlech."

"Jak to, v mých zavazadlech? Mám jen vak."

"S sebou, ovšem. Proč byste se obtěžoval. Ostatně starý voják rád cestuje se skrovným zavazadlem."

"Nu, právě proto jsem..."

"Ale jste obezřetný muž a poslal jste svá zavazadla předem. Došla včera do hotelu des Princes v ulici Richelieu. Tam jste si totiž najal byt."

"Tedy v těch zavazadlech...?"

"Předpokládám, že jste byl tak opatrný a dal do nich svým komorníkem složit vše, co potřebujete: občanské úbory i uniformy. Při velkých příležitostech oblečete uniformu, to se dobře vyjímá. Nezapomeňte na kříž. Ve Francii se mu sice

smějí, ale nosí ho stále."

"Výborně, výborně, výborně!" opakoval major, přicházeje z vytržení do vytržení.

"A nyní," pravil Monte Cristo, "obrňte své srdce proti příliš živému pohnutí a připravte se, drahý pane Cavalcanti, na shledání se svým synem Andreou."

A pozdraviv přívětivě nadšeného Lučana, Monte Cristo zmizel za portierou.

XVIII.
ANDREA CAVALCANTI.

Hrabě de Monte Cristo vstoupil do vedlejší komnaty, již Baptistin označil jménem modrého salonu a kde očekával ho mladý muž nenuceného chování a dosti elegantního zevnějšku. Před půl hodinou vysadil ho námezdný kočár před vrata hotelu a Baptistin poznal jej beze všech obtíží. Byl to bez odporu onen veliký, mladý muž s plavými vlasy, rusými vousy a černýma očima, jehož růžově nadechnutá pleť a oslnivě bílá kůže mu byly hrabětem označeny.

Když hrabě vkročil do salonu, byl mladík nedbale rozložen na pohovce a roztržitě si poklepával na nohu bambusovou hůlkou se zlatým knoflíkem.

Spatřiv Monte Crista, rychle vstal.

"Pan hrabě de Monte Cristo?" pravil.

"Ano, pane," odtušil hrabě. "A já tuším mám čest mluvit s panem vicomtem Andreou Cavalcantim?"

"Vicomte Andrea Cavalcanti," opakoval mladý muž, doprovázeje svá slova nenucenou poklonou.

"Máte se, tuším, prokázat nějakým listem," pravil Monte Cristo.

"Nezmínil jsem se o něm jen pro podpis, který se mi zdál podivným."

"Simbad námořník, není-li pravda?"

"Tak jest. Ježto však jsem nikdy žádného Simbada námořníka nikde nepoznal, kromě v Tisíci a jedné noci..."

"Nuže, je to jeden z jeho potomků, můj přítel, velmi bohatý Angličan, více než originelní, takřka abnormální, jehož pravé jméno je lord Wilmore."

"Ach, tím se mi všecko vysvětluje," pravil Andrea. "Pak je vše v pořádku. Je to týž Angličan, kterého jsem poznal... v... ano, velmi dobře...! Pane hrabě, jsem vám k službám."

"Je-li to, co mám čest od vás slyšeti, pravdivé," odvětil hrabě s úsměvem, "doufám, že podáte mi laskavě nějaké bližší zprávy o sobě a své rodině."

"S radostí, pane hrabě," odvětil mladý muž s obratností, jež svědčila o jeho dobré paměti. "Jsem, jak jste sám řekl, vicomte Andrea Cavalcanti, syn majora Bartolomea Cavalcantiho, potomka Cavalcantiů, zapsaných ve florentské zlaté knize. Naše rodina, ačkoli stále ještě velmi bohatá, neboť můj otec má půl milionu důchodu, byla stižená mnohými ranami a já sám, pane, byl jsem u věku pěti či šesti let unesen nevěrným vychovatelem, takže jsem po celých patnáct let nespatřil svého rodného otce. Od doby, kdy dospěl jsem k rozumu, kdy stal jsem se volným a vlastním svým pánem, stále ho hledám, ale marně. Konečně mi tento list vašeho přítele Simbada oznamuje, že je v Paříži, a dává mi právo obrátit se na vás se žádostí o zprávu o něm."

"Vše, co mi vyprávíte, pane, je velmi zajímavé," pravil hrabě, pohlížeje se zlověstnou spokojeností na tu půvabnou tvář, mající ráz krásy zlého anděla, „a učinil jste velmi dobře, že jste se ve všem řídil doporučením mého přítele Simbada, neboť váš otec je skutečně zde a hledá vás."

Od svého příchodu do salonu nespustil hrabě s jinocha očí; obdivoval bezpečnost jeho pohledu a jistotu jeho hlasu. Avšak při těch tak přirozených slovech: „Váš otec je skutečně zde a hledá vás," mladý Andrea vyskočil a zvolal:

"Můj otec! Můj otec zde?"

"Ovšem," přisvědčil Monte Cristo, "váš otec, major Bartolomeo Cavalcanti."

Výraz hrůzy, objevivší se v mladíkových rysech, zmizel téměř ihned.

"Ach, ano, pravda," promluvil, "major Bartolomeo Cavalcanti. Pravíte, pane hrabě, že je zde, ten drahý otec?"

"Ano, pane. A dodám dokonce, že jsem ho před okamžikem opustil a že příběh, jejž vyprávěl mi o tom milovaném, kdysi ztraceném synu, mne velmi dojal. Opravdu, jeho bolest, jeho obavy, jeho naděje, vztahující se k tomu předmětu, byly by s to, vyplnit dojemnou báseň. Konečně obdržel jednoho dne zprávy, oznamující mu, že únosci jeho syna byli by ochotni ho vydat, nebo určit místo, kde ho lze najíti, za dosti značnou sumu. Ale nic toho dobrého otce nezadrželo; obnos poslán byl na hranice Piemontu i s vidovaným pasem pro Itálii. Byl jste, tuším, na jihu Francie?"

"Ano, pane," přisvědčil Andrea s jistými rozpaky ve tváři; "ano, byl jsem na jihu Francie."

"V Nizze měl na vás čekati kočár."

"Je tomu tak, pane. Dovezl mne z Nizzy do Janova, z Janova do Turínu, z Turínu do Chambéry, z Chambéry do Pont-de-Beauvoisinu a z Pont-de-Beauvoisinu do Paříže."

"Výborně! Doufal stále, že se s vámi setká na cestě, neboť i on sám jel tím směrem, a proto byl vám ten pochod předem tak ustanoven."

"Ale i kdyby se se mnou byl setkal," namítl Andrea, "pochybuji, že by mne byl ten drahý otec poznal; změnil jsem se poněkud od té doby, co mne ztratil s očí."

"Oh, hlas krve!" pravil Monte Cristo.

"Ach, ano, pravda," odtušil mladý muž; "na hlas krve jsem nemyslil."

„A nyní," ujal se opět slova Monte Cristo, "jediná věc znepokojuje markýze Cavalcantiho, co jste totiž dělal po celou tu dobu, co jste byl od něho odloučen; jak s vámi jednali vaši pronásledovatelé, zachovávali-li k vám všechny ohledy, na něž váš rod dává vám právo, a nezůstalo-li vám konečně z toho duševního utrpení, jemuž byl jste vystaven - utrpení

stokrát horšího než jsou muka tělesná - nějaké oslabení schopností, kterými vás příroda tak štědře obdařila, a jste-li vy sám přesvědčen, že byste se mohl ujmouti a důstojně zachovávati společenskou hodnost, jež vám náleží."

"Pane," zakoktal mladý muž zmateně, "doufám, že žádná nepravdivá zpráva..."

"Já? Já slyšel o vás po prvé od svého přítele Wilmora, lidumila. Dověděl jsem se, že vás našel v nepříjemném postavení, nevím jakém a netázal jsem se ho na to: nejsem zvědav. Vaše neštěstí ho zajímalo, byl jste tedy zajímavý.

Řekl mi, že chtěl vám vrátit společenské postavení, o které jste přišel, že chtěl hledat a najít vašeho otce; hledal ho, našel ho, jak je vidět, neboť otec je zde; konečně mne včera zpravil o vašem příjezdu a dal mi ještě nějaké instrukce, týkající se vašeho jmění; to je vše. Vím, že můj přítel Wilmore je originál, ale poněvadž vím také, že je to muž jistý, bohatý jako zlatý důl a který si proto může své výstřednosti dovolit, aniž by se jimi přivedl na mizinu, slíbil jsem, že budu se jeho instrukcemi říditi. A nyní, pane, neurazte se mou otázkou: ježto budu jaksi nucen vás trochu protěžovat, přál bych si vědět, zdali neštěstí, které vás potkalo - neštěstí, nezávislé na vaší vůli a jež nikterak nezmenšuje mou vážnost k vám - neodcizilo vás poněkud společnosti, v níž, díky svému jmění a jménu můžete hrát tak krásnou roli."

"Pane," odvětil mladý muž, přicházeje tou měrou, jak hrabě mluvil, opět do své míry, "v tom ohledu se upokojte; lupiči, kteří mne odloučili od otce a kteří měli nepochybně v úmyslu prodati mu mne později, jak to také učinili, počítali, že mají-li ze mne hodně vytěžiti, musí mi ponechat všecku mou osobní hodnotu, ba, podle možnosti ještě ji zvětšit; obdržel jsem tedy dosti dobré vychování a zloději dětí zacházeli se mnou asi tak, jako se zacházelo v Malé Asii s otroky, jejichž pánové vzdělávali je na gramatiky, lékaře a filosofy, aby je potom mohli tím dráže prodat na trhu v Římě."

Monte Cristo usmál se spokojeně; jak se zdálo, nečekal tolik od Andrey Cavalcantiho.

"Ostatně," pokračoval mladý muž, „i kdybych měl nějaký nedostatek vychování, či spíše společenské sběhlosti, naději se, že bude shovívavě omluven vzhledem k neštěstí, jež doprovázelo můj příchod na svět a pronásledovalo mé mládí."

"Nu," prohodil nedbale Monte Cristo, "budete dělat, co budete chtít, vicomte, neboť jste sám pánem a vás se to týče. Ale na mou čest, já bych se naopak ani nezmínil o všech těch dobrodružstvích. Vždyť ten váš příběh je hotový román a společnost, která zbožňuje romány, opatřené papírovou obálkou, ku podivu nedůvěřuje těm, jež jsou vázány v živoucí kůži, i kdyby byly vyzlaceny, jako vy můžete být. Na tuto obtíž dovolil bych si vás upozornit, pane vicomte; sotva byste někomu svou dojemnou historii sdělil, již by kolovala po celém světě úplně znetvořena. Musil byste se stavět do pózy Antonyho a doba Antonyů již poněkud minula. Snad byste měl úspěch jako zajímavost, ale každý nebývá rád středem pozornosti a terčem vysvětlivek. Možná, že by vás to unavilo."

"Myslím, že máte pravdu, pane hrabě," pravil mladík bledna bezděky pod neúprosným pohledem hraběte Monte Crista; „je to velmi nepříjemné."

"Oh, není třeba si to přehánět," odvětil Monte Cristo, "neboť pak, chtěje se vyhnouti chybě, upadl byste v bláhovost. Je jen třeba sestrojit si prostý plán, jak se chovat. A pro muže tak inteligentního, jako vy, je ten plán tím snadněji přijatelný, že vyhovuje vašim zájmům. Bude nutno čestnými přátelskými styky a svědectvím potlačit vše, co může být ve vaší minulosti temného."

Andrea zřejmě ztratil sebevládu.

"Já bych se vám ovšem nabídl za obhájce a ručitele," pokračoval Monte Cristo, "ale u mne je to duševním zvykem pochybovat o svých nejlepších přátelích, a potřebou, budit nedůvěru u jiných; hrál bych tedy úlohu, která mi nenáleží, jak říkají herci, a vystavil bych se nebezpečí, že budu vypískán, což je zbytečno."

"Přes to však, pane hrabě," pravil Andrea odvážně, "z ohledu na lorda Wilmora, který mne vám doporučil..."

"Oh, zajisté," odtušil Monte Cristo; "ale lord Wilmore naznačil mi, drahý pane Andreo, že jste měl poněkud bouřlivé mládí. Oh," pokračoval hrabě, spatřiv Andreovo hnutí, "nežádám na vás zpovědi. Ostatně, právě abyste nikoho nepotřeboval, povolali jsme z Luccy pana markýze Cavalcantiho, vašeho otce. Uvidíte ho, je poněkud strojený, poněkud prkenný, ale to je otázka uniformy. A až společnost zví, že byl osmnáct let ve službách Rakouska, omluví všecko; my neklademe celkem na Rakušany příliš velikých požadavků. Slovem, je to velmi obstojný otec, ujišťuji vás."

"Ach, upokojujete mne, pane; opustil jsem ho již před tak dávnou dobou, že se na něho naprosto nepamatuji."

„A pak víte, že pro velké jmění mnoho se odpustí."

"Můj otec je tedy skutečně bohat, pane?"

"Milionář... pět set tisíc liber renty."

"Ocitnu se tedy," tázal se mladý muž úzkostlivě, "v postavení... příjemném?"

"Co nejpříjemnějším, můj drahý pane; vyměřil vám padesát tisíc liber ročního důchodu po dobu, co zůstanete v Paříži."

"V tom případě tu zůstanu stále!"

"Eh, kdopak může ručit za okolnosti, můj drahý pane? Člověk míní a Pánbůh mění..."

Andrea povzdechl.

"Ale peníze," pravil, "o nichž mluvíte, jsou mi aspoň zajištěny na celou tu dobu, co zůstanu v Paříži... nepřinutí-li mne nějaká okolnost, abych se vzdálil?"

"Oh, zcela bezpečně!"

"Mým otcem?" tázal se Andrea neklidně.

"Ano, ale se zárukou lorda Wilmora, který na žádost vašeho otce otevřel vám úvěr pěti tisíc franků měsíčně u pana Danglarse, jednoho z nejjistějších bankéřů v Paříži."

"A hodlá můj otec zůstati dlouho v Paříži?" tázal se Andrea s neklidem.

"Pouze několik dní," odpověděl Monte Cristo; "jeho služba nedovoluje mu vzdáliti se na déle než dva nebo tři týdny."

"Oh, ten drahý otec!" zvolal Andrea zřejmě potěšen tím brzkým odjezdem.

"Proto také," pravil Monte Cristo, tváře se, jako by se mýlil v přízvuku těch slov, "nechci ani o okamžik zpozdit chvíli vašeho shledání. Jste hotov obejmouti toho důstojného pana Cavalcantiho?"

"Doufám, že o tom nepochybujete."

"Nuže, vstupte tedy do salonu, můj drahý příteli, najdete tam svého otce, který vás očekává."

Andrea se hraběti hluboce uklonil a vešel do salonu.

Hrabě sledoval ho pohledem a jakmile ho ztratil s očí, stiskl péro v jednom z obrazů, jenž, odloučiv se od rámu, odkryl obratně upravený otvor, jímž mohl pohled vniknouti do salonu.

Andrea zavřel za sebou dveře a pokročil k majorovi, jenž vstal, jakmile zaslechl zvuk blížících se kroků.

"Ach, můj drahý pane otče," pravil Andrea hlasitě, aby hrabě mohl to slyšet zavřenými dveřmi, "jste to skutečně vy?"

"Dobrý den, můj drahý synu," odvětil vážně major.

"Po tolika letech odloučení," promluvil opět Andrea, pohlížeje stranou stále ke dveřím, "jaké štěstí, že se shledáváme!"

"Skutečně, bylo to dlouhé rozloučení!"

"Neobejmeme se, pane?" pravil opět Andrea.

"Jak chcete, synu," odtušil major.

A oba mužové se objali jako herci v Théâtre Francais, totiž tak, že si vzájemně přesunuli hlavy přes ramena.

"Tak jsme tedy opět pohromadě!" pravil Andrea.

"Jsme opět pohromadě," opakoval major.

"A již nikdy se nerozloučíme!"

"Tak jest; mám za to, můj drahý synu, že považujete nyní Francii za svou druhou vlast?"

"Jisto jest," odvětil mladý muž, "že bych byl zoufalý, kdybych byl nucen opustit Paříž."

"A já, chápete, nedovedl bych žít mimo Luccu. Vrátím se tedy do Itálie, jak jen budu moci."

"Dříve však, než odjedete, předrahý otče, odevzdáte mi zajisté papíry, jimiž budu moci snadno dokázati, z jaké krve pocházím."

"Ovšemže, vždyť schválně proto přicházím, a dalo mi příliš mnoho práce, než jsem vás našel, abych vám je odevzdal, než abychom se začali znovu hledat; to by zaujalo poslední zbytek mého života."

"A ty listiny?"

"Zde jsou."

Andrea žádostivě uchopil oddací list otcův i svůj křestní list a když byl vše otevřel s dychtivostí u dobrého syna velmi pochopitelnou, prohlédl obě listiny se zběhlostí a zkušeností, prozrazující velmi vycvičené oko a zároveň i nejživější zájem.

Když byl hotov, zazářil mu na čele nevylíčitelný výraz radosti; pohlédnuv pak na majora s podivným úsměvem, pravil výtečnou toskánštinou:

"Ach, v Itálii tedy není žádných galejí...?"

Major se vztyčil.

"A proč to?"

"Že se tam beztrestně vyrábějí takovéto listiny. Za polovinu toho všeho, můj předrahý otče, poslali by nás ve Francii na pět let na čerstvý vzduch do Toulonu."

"Je libo?" pravil Lučan, snaže se vzít na sebe majestátní výraz.

"Můj drahý pane Cavalcanti," pravil Andrea, tiskna majorovu ruku, "kolik vám dali za to, abyste byl mým otcem?"

Major chtěl promluvit.

"Pst!" přerušil ho Andrea a ztlumiv hlas, pokračoval:

"Dám vám příklad důvěry: mně platí padesát tisíc franků ročně, abych byl vaším synem; proto chápete, že mi ani nenapadne popírat, že byste byl mým otcem."

Major rozhlížel se neklidně.

"Oh, nebojte se, jsme sami," pravil Andrea; "ostatně mluvíme italsky."

"Nuže," odvětil Lučan, "já dostal padesát tisíc franků jednou provždy."

"Pane Cavalcanti," tázal se Andrea, "věříte v pohádky?"

"Jinak ne, ale nyní musím v ně věřit."

"Dostalo se vám tedy důkazů?"

Major vytáhl ze svého sáčku hrst zlata.

"Hmatatelných, jak vidíte."

"Myslíte tedy, že mohu věřit slibům, jež mi byly učiněny?"

"Myslím."

"A že ten dobrák hrabě je splní?"

"Na puntík. Ale víte, abychom dosáhli toho cíle, musíme hrát svou úlohu."

"Jak jinak..."

"Já něžného otce..."

"A já uctivého syna."

"Když si oni tedy přejí, abyste byl mým potomkem..."

"Kdo, oni?"

"To nevím, u čerta, ale ti, co vám psali. Což jste nedostal psaní?"

"Tak jest."

"Od koho?"
"Od jistého Busoniho."
"Kterého neznáte?"
"Kterého jsem jakživ neviděl."
"Co vám sděloval ten dopis?"
"Neprozradíte mne?"
"To si dám pozor, máme společné zájmy."
"Čtěte tedy."
A major podal mladíkovi dopis.
Andrea tiše četl:

"Jste chud, očekává vás bídné stáří. Chcete se státi ne-li bohatým, aspoň neodvislým?
Odjeďte okamžitě do Paříže a jděte si vyžádat k panu hraběti de Monte Cristo, Elysejské Pole, číslo 30, svého syna, kterého jste měl s markýzou de Corsinari a který vám byl uloupen ve věku pěti let.
Syn ten se jmenuje Andrea Cavalcanti.
Abyste nepochyboval o úmyslu podepsaného, jenž přeje si zavděčiti se vám, najdete přiložené:
1. Poukázku na dva tisíce čtyři sta toskánských liber, splatných u pana Gozziho ve Florencii.
2. Doporučující list k panu hraběti de Monte Cristo, u něhož poukazuji vám obnos čtyřiceti osmi tisíc franků.
Dostavte se k hraběti 26. května v sedm hodin večer.
Podepsán: Abbé Busoni."

"Je to to."
"Jakže, je to to? Co tím chcete říci?" tázal se major.
"Chci říci, že jsem obdržel podobný."
"Vy?"
"Ano, já."
"Od abbého Busoniho?"
"Ne."
"Od koho tedy?"
"Od jednoho Angličana, jistého lorda Wilmora, který dává si jméno Simbad námořník."
"A kterého neznáte o nic víc, než já abbého Busoniho?"
"Ó, ano, v tom jsem dále než vy."
"Vy jste ho viděl?"
"Ano, jednou."
"Kde to?"
"Ach, to právě vám nemohu říci; věděl byste toho tolik, co já, a to není třeba."
"A ten dopis vám sděloval...?"
"Čtěte."

"Jste chud a máte jen bídnou budoucnost: chcete míti jméno, být volný, být bohat?"

„Hrome!" prohodil mladý muž, kolébaje se na podpatcích. "Jako by bylo třeba se na to ptát!"

"Vsedněte do poštovního vozu, který najdete připravený k odjezdu, vyjdete-li z Nizzy Janovskou branou. Jeďte přes Turin, Chambéry a Pont-de-Beauvoisin. Dostavte se k panu hraběti de Monte Cristo na Elysejských Polích, 26. května v sedm hodin večer a otažte se ho na svého otce.
Jste synem markýze Bartolomea Cavalcantiho a markýzy Olivy Corsinari, jak potvrdí to listiny, jež budou vám markýzem odevzdány a jež vám dovolí vstoupiti pod tímto jménem do pařížské společnosti.
Roční důchod padesáti tisíc liber umožní vám plnit společenské povinnosti.
Přiložena poukázka na pět tisíc liber splatných u pana Ferrey, bankéře v Nizze, a doporučující list na hraběte de Monte Cristo, jenž obdržel ode mne plnou moc, pečovati o vaše potřeby.
Simbad námořník."

"Hm," prohodil major, "to je velmi krásné."
"Viďte?"
"Byl jste u hraběte?"
"Jdu právě od něho."
"A schválil to?"
"Všecko."
"Rozumíte tady něčemu?"
"Na mou věru, ne."
"Z toho všeho kouká, že někdo bude napálen."
"V každém případě nejste to vy, ani já."
"To ne, rozhodně."

"Nu, a pak...?"
"Není nám nic po tom, není-li pravda?"
"Tak jest, to jsem právě chtěl říci; vydržme až do konce a hrajme si do ruky."
"Budiž; uvidíte, že jsem hoden vaší společnosti."
"O tom jsem nepochyboval ani okamžik, můj drahý otče."
"Prokazujete mi čest, můj drahý synu."
Monte Cristo zvolil si tento okamžik, aby se vrátil do salonu. Zaslechnuvše zvuk jeho kroků, vrhli se oba mužové sobě do náručí; hrabě našel je v objetí.
"Nuže, pane markýzi," pravil Monte Cristo, "zdá se, že jste našel syna podle svého srdce!"
"Ach, pane hrabě, dusím se radostí."
"A vy, mladý muži?"
"Ach, pane hrabě, zalykám se štěstím."
"Šťastný otče! Šťastné dítě!" zvolal hrabě.
"Jediná věc mne zarmucuje," pravil major, "že totiž musím tak brzy Paříž opustit!"
"Oh, drahý pane Cavalcanti," pronesl hrabě, "doufám, že neodjedete dříve, dokud vás nepředstavím několika svým přátelům!"
"Jsem panu hraběti k službám," pravil major.
"A nyní, mladý muži, zpovídejte se."
"Komu?"
"Nu, svému panu otci; povězte mu několik slov o stavu svých financí."
"U čerta!" prohodil Andrea. "Dotýkáte se, pane hrabě, citlivé struny!"
"Slyšíte, majore?" tázal se Monte Cristo.
"Ovšem, že slyším."
"Ano, ale rozumíte?"
"Výborně."
"To drahé dítě praví, že potřebuje peněz."
"A co myslíte, že mám dělat?"
"Nu, dát mu je, hrome!"
"Já?"
"Ano, vy."
Monte Cristo postavil se mezi oba muže.
"Tu máte!" pravil Andreovi, vsunuje mu do ruky balíček bankovek.
"Co je to?"
"Odpověď vašeho otce."
"Mého otce?"
"Ano, což jste mu nenaznačil, že potřebujete peněz?"
"Ano. Nuže?"
"Nuže, uložil mi, abych vám toto odevzdal."
"Na účet mých důchodů?"
"Ne, na výlohy se zařízením."
"Oh, drahý otče!"
"Ticho!" napomenul ho Monte Cristo. "Vidíte, že nechce, abych řekl, že je to od něho."
"Dovedu ocenit ten jemnocit," pravil Andrea, zastrkuje bankovky do malé kapsičky u kalhot.
"Dobře," pravil Monte Cristo, "a nyní jděte!"
"A kdy budeme mít čest uzříti opět pana hraběte?" tázal se Cavalcanti.
"Ach, ano," vzpomněl si i Andrea; "kdy dostane se nám té cti?"
"V sobotu, chcete-li... ano... počkejte... v sobotu. Pozval jsem několik osob k obědu do svého domu v Auteuili, la Fontainova ulice, číslo 28, a mezi jinými i pana Danglarse, vašeho bankéře; představím mu vás, musí vás oba poznat vzhledem k vyplácení peněz."
"Slavnostní úbor?" tázal se polohlasně major.
"Slavnostní úbor: uniforma, kříž, krátké spodky."
"A já?" tázal se Andrea.
"Oh, vy velmi jednoduše: černé spodky, lakýrky, bílou vestu, černý nebo modrý frak, dlouhou vázanku; objednejte si šaty u Blina nebo Véroniqua. Neznáte-li jejich adresy, Baptistin vám ji dá. Čím menší nároky ve svém oděvu budete vystavovat na odiv, tím lepší dojem to při vašem bohatství vyvolá. Budete-li kupovat koně, jděte k Devedeuxovi a faeton si vyberte u Baptista."
"V kolik hodin se můžeme dostavit?" tázal se mladík.
"Asi k půl sedmé."
"Dobře, budeme tam," pravil major, vztahuje ruku po klobouku.
Oba Cavalcantiové pozdravili hraběte a vyšli.
Hrabě přistoupil k oknu a viděl je, jak kráčejí přes dvůr, zavěšeni do sebe.
"Opravdu," pravil, "jsou to dva velicí bídáci! Škoda, že to není skutečně otec a syn!"
Pak, po chvíli chmurného zamyšlení, dodal:
"Půjdu k Morrelovům; zdá se mi, že hnusem trpím ještě více než nenávistí."

XIX.
VOJTĚŠKOVÉ POLE.

Nechť dovolí nám naši čtenáři, abychom je opět uvedli k onomu ohrazenému poli, hraničícímu s domem pana de Villefort; za vraty, hustě zastíněnými kaštanovými stromy, najdeme opět své známé osoby.

Tentokrát dostavil se Maximilien první. Přitiskl oko k přehradě a pátrá zrakem po stínu mezi stromy v hluboké zahradě, sluchem pak po zaskřípění písku pod hedvábným střevíčkem.

Konečně ozvalo se tak toužené zaskřípění a místo jednoho stínu blížily se stíny dva. Opoždění Valentinino bylo způsobeno návštěvou paní Danglarsové a Eugenie, návštěvou, která se protáhla až přes hodinu, kdy byla Valentina očekávána. Aby tedy nezmeškala svou schůzku, navrhla dívka slečně Danglarsové procházku po zahradě, chtějíc ukázati Maximilienovi, že zpoždění, jímž on zajisté trpí, nestalo se její vinou.

Mladý muž vše pochopil s rychlostí intuice, jež je milujícím vlastní, a jeho srdci se ulehčilo. Ostatně Valentina, aniž se přiblížila na doslech, řídila procházku tak, aby ji Maximilien mohl vidět přecházet, a po každé, když šla mimo, zalétl směrem ke vratům její pohled, nepostřehnutý její společnicí, ale zachycený mladým mužem, kterému říkal:

„Buďte trpěliv, příteli; vidíte, že není to mou vinou."

A Maximilien skutečně čekal trpělivě, podivuje se rozdílu mezi oběma dívkami: mezi tou rusovláskou nyvého pohledu a nakloněné postavy jako krásná smuteční vrba, a onou brunetou hrdých očí a vzrůstu přímého jako topol. Rozumí se samo sebou, že ve srovnávání obou těchto tak protilehlých povah všecka přednost - aspoň v srdci mladého muže - připadala Valentině.

Po půlhodinové procházce se obě dívky vzdálily. Maximilien pochopil, že návštěva paní Danglarsové se skončila.

Vskutku, okamžik nato, objevila se Valentina sama. Obávajíc se, aby nějaký nediskretní pohled nesledoval jejího návratu, kráčela zvolna a místo aby zamířila přímo k vratům, usedla na lavičku, pátrajíc nenápadně po všech cestičkách a noříc pohled do všech hustých křovin.

Učinivši toto opatření, přiběhla ke vratům.

"Dobrý den, Valentino," ozval se hlas.

"Dobrý den, Maximiliene; nechala jsem vás čekat, ale viděl jste příčinu."

"Ano, poznal jsem slečnu Danglarsovu; nevěděl jsem, že jste s tou dívkou tak spřátelena."

"Kdo vám řekl, že jsme spřáteleny, Maximiliene?"

"Nikdo, ale zdálo se mi, že je to vidět na způsobu, jakým jste si podávaly rámě, jak jste hovořily: jako by se sobě svěřovaly dvě přítelkyně z pensionátu."

"Svěřovaly jsme se sobě skutečně," odvětila Valentina; "přiznala se mi k svému odporu ke sňatku s panem de Morcerf a já se své strany jsem se jí přiznala, že považuji svůj sňatek s panem ďÉpinay za neštěstí."

"Drahá Valentino!"

"A proto, drahý příteli," pokračovala dívka, "viděl jste tu zdánlivou důvěrnost mezi Eugenií a mnou; protože hovořic o muži, kterého nemohu milovati, myslila jsem na muže, jejž miluji."

"Jste ve všem tak dobrá, Valentino, a máte jistou vlastnost, které slečna Danglarsová nebude mít nikdy: totiž onen nevýslovný půvab, který je ženě tím, čím je vůně květině a čím je lahodnost ovoci, neboť nestačí, aby květina byla krásná, nestačí, aby ovoce bylo krásné!"

"Vaše láska vám to tak ukazuje, Maximiliene."

"Ne, Valentino, přisahám vám to. Hleďte, díval jsem se na vás obě před chvílí a přes to, že jsem spravedlivě uznával krásu slečny Danglarsovy, nemohl jsem na svou čest pochopit, jak může se do ní nějaký muž zamilovat."

"To proto, Maximiliene, že, jak jste právě řekl, já byla při tom a má přítomnost činila vás nespravedlivým."

"Ne... ale řekněte mi... je to otázka pouhé zvědavosti a jež vyplývá z jisté představy, kterou jsem si o slečně Danglarsové utvořil."

"Oh, jistě nespravedlivou, třebaže nevím, jakou. Když vy nás ubohé ženy soudíte, nesmíme se nadíti shovívavosti."

"Za to vy jste k sobě vzájemně velmi spravedlivy!"

"Protože v našem úsudku skoro vždycky hraje úlohu vášeň. Ale vraťme se k vaší otázce."

"Obává se slečna Danglarsová svého sňatku s panem de Morcerf snad, protože miluje někoho jiného?"

"Maximiliene, řekla jsem vám již, že nejsem Eugeniinou přítelkyní."

„Eh, můj Bože," pravil Morrel, "mladé dívky se sobě svěří i když nejsou přítelkyněmi; přiznejte se, že jste o to otázkou zavadila. Ach, vidím, že se usmíváte!"

"Je-li tomu tak, Maximiliene, není nám naše prkenná přehrada nic platná."

"Nuže, co vám tedy řekla?"

"Řekla mi, že nemiluje nikoho," odvětila Valentina, "že má hrůzu před sňatkem, že její největší radostí by bylo vésti život volný a nezávislý a že by si skoro přála, aby její otec přišel o jmění a ona mohla se státi umělkyní, jako její přítelkyně, slečna Luisa ďArmilly."

"Ach, vidíte!"

"Nuže, co to dokazuje?" tázala se Valentina.

"Nic," odvětil s úsměvem Maximilien.

"Proč tedy zas teď vy se usmíváte?" pravila Valentina.

"Ach," zvolal Maximilien, "vidíte, že se také díváte, Valentino!"

"Mám se vzdálit?"

"Oh, ne, nikoli! Ale vraťme se k vám."
"Ach, ano, máte pravdu, neboť máme pro sebe sotva deset minut!"
"Můj Bože!" zvolal Maximilien zaraženě.
"Ano, Maximiliene, máte pravdu," pravila Valentina melancholicky. "Máte to ubohou přítelkyni. Jaký život k vůli mně vedete, ubohý Maximiliene, vy, takřka stvořený pro štěstí! Věřte mi, že si to trpce vyčítám."
"Nuže, co na tom záleží, Valentino, vidím-li já v tom své štěstí? Zdá-li se mi to stálé čekání dostatečně zaplaceno pěti minutami vaší přítomnosti, dvěma slovy z vašich úst a hlubokým věčným přesvědčením, že Bůh nestvořil dvě srdce, tak si rozumějící jako naše, a nespojil je takřka zázrakem jen proto, aby je zase odloučil?"
"Dobře, děkuji; doufejte za nás oba, Maximiliene, to mne činí zpola šťastnou."
"Co se zase stalo, Valentino, že mne tak záhy opouštíte?"
"Nevím; paní de Villefort dala mne požádat, abych k ní zašla pro důležité sdělení, od kterého závisí, jak mi vzkázala, část mého jmění. Ach, můj Bože, ať si je vezmou, mé jmění, jsem příliš bohatá, a ať mne pak nechají volnou a na pokoji; měl byste mne chudou právě tak rád, viďte, Morreli?"
"Oh, já bych vás miloval stále! Co by mi záleželo na bohatství nebo chudobě, kdyby má Valentina byla u mne a kdybych měl jistotu, že mi ji nikdo nemůže odejmout! Ale nebojíte se, Valentino, že se to sdělení zase nějak vztahuje k vašemu sňatku?"
„To nemyslím."
"Přes to však mne poslyšte, Valentino, a nelekejte se, neboť pokud budu živ, nebudu nikdy náležet jiné."
„Myslíte, že mne tím uklidníte, Maximiliene?"
"Odpusťte! Máte pravdu, jsem surovec. Nuže, chtěl jsem vám říci, že jsem onehdy potkal pana de Morcerf."
"Nuže?"
"Pan Franz ďÉpinay je jeho přítel, jak víte."
"Ano; nu a dále?"
"Nuže, obdržel od Franze dopis, v němž mu oznamuje svůj brzký návrat."
Valentina zbledla a opřela se rukou o mříž.
"Ach, můj Bože," pravila, "kdyby to tak bylo to! Ale ne, toho sdělení nedostane se mi od paní Villefortové."
"Proč to?"
"Proč?... Nevím... ale zdá se mi, že paní Villefortová, přes to, že se mu zjevně nestaví na odpor, přece jen tomu sňatku nepřeje."
"Ale pak se mi zdá, že budu paní de Villefort zbožňovat, Valentino!"
"Oh, neukvapujte se, Maximiliene," pravila Valentina se smutným úsměvem.
"Nu, ale nepřeje-li tomu sňatku - i kdyby to nebylo z jiného důvodu, než aby jej překazila - snad dopřeje sluchu nějaké jiné nabídce."
"Nevěřte tomu, Maximiliene; paní Villefortové nevadí manželé, nýbrž manželství."
"Jakže! Manželství? A když tak prudce nenávidí manželství, proč se sama vdávala?"
"Nerozumíte mi, Maximiliene. Když jsem před rokem projevila úmysl uchýliti se do kláštera, přijala můj návrh s radostí přes námitky, jež pokládala za svou povinnost mi učinit; rovněž můj otec s tím souhlasil, ovšem na její popud, tím jsem si jista; jedině můj ubohý dědeček mne zdržel. Nedovedete si představit, Maximiliene, jak výrazné jsou oči ubohého starce, jenž miluje na světě pouze mne a který - Bůh mi odpusť, je-li to rouhání - je na celém světě jen mnou milován. Kdybyste věděl, jak na mne pohlédl, když uslyšel mé rozhodnutí, jaká výčitka byla v tom pohledu a co zoufalství v slzách, jež řinuly se bez nářku, bez povzdechu po nehybných tvářích! Ach, Maximiliene! Ucítila jsem cosi jako výčitku. Vrhla jsem se mu k nohám a volala jsem: „Odpusť! Odpusť, dědečku. Ať se se mnou stane cokoliv, ale neopustím tě nikdy!" Tu zvedl oči k nebi... Maximiliene, mohu mnoho trpět: ten pohled mého starého dědečka odplatil mi předem všecko mé utrpení."
"Drahá Valentino, jste anděl a nevím věru, jak jsem si zasloužil, stínaje Beduiny vpravo i vlevo - leč snad že Bůh vzal v úvahu, že jsou to nevěřící - nevím, jak jsem si zasloužil, abyste se mi zjevila. Ale hleďte, Valentino, jaký tedy zájem má paní de Villefort na tom, abyste se nevdala?"
"Neslyšel jste, Maximiliene, jak jsem vám před chvilkou řekla, že jsem bohatá, příliš bohatá? Mám po matce asi padesát tisíc liber důchodu; můj dědeček a babička, markýz a markýza de Saint Méran, zanechají mi právě tolik; pan Noirtier má zřejmě v úmyslu učiniti mne svou jedinou dědičkou. Následkem toho můj bratr Eduard, který nemůže se strany paní de Villefort žádného jmění očekávat, je u porovnání se mnou chud. Nuže, paní de Villefort miluje to dítě náruživě a kdybych byla vstoupila do řádu, bylo by celé mé jmění, soustředěné na mého otce, jenž dědil by po markýzi, markýze i po mně, připadlo jeho synovi."
„Oh, jak podivná je u mladé a krásné ženy ta žízeň po penězích!"
"Nezapomeňte, Maximiliene, že netouží po nich pro sebe, nýbrž pro svého syna, a že co vytýkáte jí jako vadu, je se stanoviska mateřské lásky téměř ctností."
"Hleďte, Valentino," pravil Morrel, "což kdybyste přepustila část svého jmění tomu dítěti?"
"Jak možno učiniti takový návrh?" tázala se Valentina. "A zvláště ženě, která má stále v ústech slovo nezištnost?"
"Valentino, má láska mi vždycky byla posvátnou a jako každou posvátnou věc pokryl jsem ji závojem úcty a zavřel do svého srdce; nikdo na světě, ba ani moje sestra, nemá tušení o té lásce, s kterou nikomu na světě jsem se nesvěřil. Valentino, dovolíte mi, abych promluvil o ní s jistým přítelem?"
Valentina se zachvěla.
"S přítelem?" pravila. "Oh, můj Bože, Maximiliene, chvěji se již, když vás jen slyším takto mluvit! S přítelem? A kdo je ten přítel?"

"Poslyšte, Valentino. Pocítila jste kdy pro někoho onu neodolatelnou sympatii, která je příčinou, že přes to, že vidíte tu osobu po prvé, domníváte se ji již odedávna znát, a tážete se, kdy a kde jste ji viděla, a nemohouc se upamatovati ani na místo, ani na čas, uvěříte na konec, že stalo se tak na nějakém jiném světě a že tato sympatie je pouhou probouzející se vzpomínkou?"

"Ano."

"Nuže, totéž pocítil jsem i já, když spatřil jsem po prvé toho neobyčejného muže."

"Neobyčejného muže?"

"Ano."

"Kterého tedy znáte již odedávna?"

"Sotva osm nebo deset dní."

"A vy nazýváte svým přítelem člověka, jejž znáte týden? Oh, Maximiliene, myslila jsem, že s tím krásným jménem přítel děláte větší drahoty!"

"Máte v zásadě pravdu, Valentino, ale říkejte si, co chcete, nic není s to, změnit ve mně ten instinktivní cit. Myslím, že ten muž bude účasten všeho, co dobrého mne potká v budoucnosti, kterou jeho hluboký pohled zdá se často znáti a jeho mocná ruka říditi."

"Je to tedy božský tvor?" tázala se s úsměvem Valentina.

"Věru," odvětil Maximilien, "jsem často v pokušení věřiti, že uhodne budoucí věci... zvláště dobro."

"Oh," pravila Valentina smutně, "seznamte mne s tím mužem, Maximiliene, ať se od něho dovím, budu-li dosti milována v náhradu za vše, co jsem vytrpěla."

"Ubohá přítelkyně! Ale vy ho znáte!"

"Já?"

"Ano. Je to týž muž, jenž zachránil život vaší nevlastní matce a jejímu synovi."

"Hrabě de Monte Cristo?"

"Nikdo jiný."

"Oh," zvolala Valentina, "ten nikdy nemůže být mým přítelem, je příliš dobrým přítelem mé macechy."

"Hrabě přítelem vaší macechy, Valentino? Tak velice by mne můj instinkt neošálil; jsem přesvědčen, že se mýlíte!"

"Oh, kdybyste věděl, Maximiliene! Vždyť již to není Eduard, jenž vládne domem, je to hrabě! Vyhledáván paní Villefortovou, která vidí v něm souhrn všech lidských vědomostí, obdivován - slyšíte, obdivován! - mým otcem, jenž říká, že nikdy neslyšel hovořit s větší výmluvností o vznešených pojmech, zbožňován Eduardem, který přes to, že bojí se velikých černých očí hraběte, běží k němu, jakmile ho vidí přicházet, a otvírá mu ruku, kde najde vždy nějakou rozkošnou hračku - pan hrabě de Monte Cristo není zde u mého otce, pan hrabě de Monte Cristo není zde u paní de Villefort, pan hrabě de Monte Cristo je tu doma."

"Nuže, drahá Valentino, mají-li se věci tak, jak pravíte, cítíte již zajisté, nebo pocítíte brzy účinek jeho přítomnosti. Setkal-li se s Albertem de Morcerf v Itálii, bylo to proto, aby ho vyprostil z rukou lupičů; spatřil paní Danglarsovou, aby jí dal královský dar; vaše nevlastní matka a bratr jeli mimo jeho dům, aby jim jeho Nubičan zachránil život. Ten muž rozhodně obdržel moc podříditi události svému vlivu. Nikdy jsem neviděl větší zálib v prostotě, spojenu s tak velikou nádherou. Jeho úsměv, usměje-li se na mne, je tak něžný, že zapomenu, jak trpkým shledávají jej ostatní. Oh, řekněte, Valentino, usmál se na vás tak? Učinil-li tak, budete šťastna."

„Já!" pravila dívka. "Oh, můj Bože, Maximiliene, na mne se ani nepodívá, či spíše, jdu-li náhodou mimo něho, odvrátí ode mne zrak. Oh, jděte, není velkodušný, nebo nemá toho hlubokého pohledu, jenž čte na dně srdcí a jejž mu nesprávně připisujete, neboť kdyby byl velkodušný, chránil by mne svým vlivem, vida mne samotnou a smutnou v celém domě. A když tedy, jak tvrdíte, hraje úlohu slunce, byl by prohřál mé srdce jedním ze svých paprsků. Pravíte, že vás miluje, Maximiliene, a co, můj Bože, o tom víte? Lidé usmívají se přívětivě na velikého důstojníka, měřícího pět stop a šest palců jako vy, s dlouhými kníry a velikou šavlí, ale vědí, že mohou bez bázně zdrtit ubohou dívku, která pláče."

"Oh, Valentino, mýlíte se, přisahám vám!"

"Hleďte, Maximiliene, kdyby tomu bylo jinak, kdyby se mnou jednal diplomaticky, totiž jako člověk, chtějící se tím nebo oním způsobem usaditi v domě, byl by mne, byť i jen jednou poctil oním úsměvem, jejž mi tak vychvalujete. Ale ne; viděl mne nešťastnu, chápe, že mu nemohu jinak prospět, a již si mne ani nevšimne. Kdož ví, zda dokonce, aby se zavděčil mému otci, paní de Villefort, nebo mému bratru, nebude mne rovněž pronásledovat, až bude to v jeho moci? Hleďte, řekněte upřímně, vždyť já přece nejsem žena, která zaslouží si být tak bezdůvodně přezírána, sám jste mi to řekl! Ach, odpusťte mi," pokračovala dívka, vidouc dojem, jaký tato slova v Maximilienovi vyvolala, "jsem zlá a říkám vám o tom muži věci, o nichž jsem sama nevěděla, že je mám v srdci. Hleďte, nepopírám, že vliv, o němž mluvíte, existuje a že působí i na mne: ale působí-li, děje se to způsobem škodlivým a jak vidíte zkázonosným pro dobré myšlenky."

"Dobře, Valentino," pravil Morrel s povzdechem, "nemluvme již o tom; neřeknu mu ničeho."

"Ach, můj příteli," zvolala Valentina, "zarmoutila jsem vás, vidím to. Ó, že vám nemohu stisknout ruku a požádat vás za odpuštění! Ale vždyť nechci nic jiného, než být přesvědčena; povězte, co pro vás učinil ten hrabě de Monte Cristo."

"Přiznávám se, Valentino, že mne přivádíte do velkých rozpaků, tázajíc se, co hrabě pro mne učinil; nic patrného, vím to dobře. Jak jsem vám také již řekl, je moje náklonnost k němu zcela instinktivní a nemá žádného rozumového podkladu. Což slunce pro mne něco vykonalo? Ne; zahřívá mne a v jeho světle vás vidím, to je vše. Což ta nebo ona vůně pro mne něco učinila? Ne; její dech příjemně dotýká se mého smyslu. Nemohu odpovědít nic jiného na otázku, proč chválím tu vůni; moje přátelství k němu je podivné, jako jeho ke mně. Tajný hlas mi praví, že je v tom nepředvídaném vzájemném přátelství něco více než náhoda. Nacházím spojitost i mezi jeho a svými nejprostšími činy, mezi jeho a svými nejtajnějšími myšlenkami. Opět se mi vysmějete, Valentino, ale od doby, co toho muže znám, napadá

mi nesmyslná myšlenka, že všecko dobré, co mne potkává, má svůj původ v něm. A přes to žil jsem třicet let, nemaje potřebí toho ochránce, viďte? Nevadí, hleďte, příklad: pozval mne na sobotu k obědu; je to při našich stycích přirozené, není-li pravda? Nuže, co jsem se později dověděl? Váš otec je pozván k tomu obědu, vaše matka tam přijde. Setkám se s nimi a kdo ví, co v budoucnosti vzejde z toho setkání? Jsou to okolnosti zdánlivě velmi prosté, já však vidím v nich cosi překvapujícího; čerpám z nich jakousi podivnou důvěru. Říkám si, že hrabě, ten neobyčejný muž, jenž všecko uhodne, chtěl mne svésti dohromady s panem a paní de Villefort, a přisahám vám, že někdy se snažím číst v jeho očích, neuhodl-li i mou lásku."

"Můj dobrý příteli," pravila Valentina, "považovala bych vás za blouznivce a obávala bych se skutečně o váš zdravý rozum, kdybych od vás slyšela jen takovéto úvahy. Jakže, vy v tom setkání vidíte něco jiného než náhodu? Ale uvažujte přec! Můj otec, který nikdy nekoná návštěv, byl desetkrát již rozhodnut nepřijmouti toho pozvání a paní de Villefort, jež naopak hoří touhou uvítati toho neobyčejného naboba ve svém domě, stálo mnoho námahy, než mého otce pohnula, aby ji doprovázel. Ne, ne, věřte mi, Maximiliene, kromě vás nemohu jinde hledati pomoci na tomto světě, než u svého dědečka, mrtvoly, jiné opory, než ve své matce, stínu!"

"Cítím, že správně uvažujete, Valentino, a že logika dává vám za pravdu," pravil Maximilien, "ale váš sladký hlas, vždy tak mocně na mne působící, mne dnes nepřesvědčuje."

"Ani váš mne," odvětila Valentina, "a přiznávám se, že, kdybyste mi nemohl uvést jiného příkladu..."

"Vím o jednom," pravil Maximilien váhavě, "ale jsem skutečně sám nucen uznati, Valentino, že je ještě nesmyslnější než první."

"Tím hůř," zasmála se Valentina.

"A proto přece není méně přesvědčujícím pro mne," pravil Morrel, "člověka vnuknutí a citu, jenž po těch deset let, co sloužím ve vojsku, několikráte děkoval za svůj život jednomu z oněch, vnitřních záblesků, které přinutí vás uhnout se vpřed nebo vzad, aby smrtící kulka proletěla mimo vás."

"Drahý Maximiliene, proč neponecháte tu zásluhu o zbloudění kulek mým modlitbám? Když jste tam daleko, neprosím Boha a svou matku za sebe, nýbrž za vás."

"Ano, od té doby, co se známe," s úsměvem namítl Morrel. "Ale předtím, než jsem vás znal, Valentino?"

"Nu, když tedy mi nechcete být ničím zavázán, ošklivý, vraťme se k onomu příkladu, jejž jste vy sám uznal za nesmyslný."

"Nuže, podívejte se prkny a pohleďte tam k tomu stromu na nového koně, na kterém jsem dnes přijel."

„Oh, nádherné zvíře!"zvolala Valentina. "Proč jste ho nepřivedl ke vratům? Byla bych na něho promluvila a byl by mne slyšel."

"Je to skutečně, jak vidíte, zvíře dosti značné ceny," pravil Maximilien. "Nuže, víte, Valentino, že mé jmění je omezeno a že jsem, čemu se říká rozumný člověk. Nuže, viděl jsem u jednoho obchodníka koňmi tohoto skvostného Medeaha - tak mu totiž říkám. Tázal jsem se na jeho cenu; žádali zaň čtyři tisíce pět set franků. Pochopíte snadno, že se mi již déle nesměl líbit, i odešel jsem, přiznávám se, s dosti těžkým srdcem, neboť kůň díval se na mne přítulně, hladil mne hlavou a tančil pode mnou nejkoketnějším a nejrozkošnějším způsobem. Téhož večera měl jsem sezváno několik přátel. Pana de Château Renaud, pana Debraye a pět či šest jiných darebů, kterých na štěstí neznáte ani podle jména. Byl pronesen návrh zahrát si bouillote; já nehraji nikdy, protože nejsem dosti bohat, abych mohl prohrát, ani dosti chud, abych si přál vyhrát. Ale bylo to u mne a tu, chápete, nezbylo mi nic jiného než poslat pro karty, což jsem také učinil.

Když jsme sedali ke stolu, přišel pan de Monte Cristo. Usedl, hráli jsme, já vyhrál; sotva se vám odvažuji přiznati, Valentino: vyhrál jsem pět tisíc franků. Rozešli jsme se o půlnoci. Nemohl jsem se přemoci, vzal jsem si vůz a dal jsem se dovézt k svému koňaři. Zazvonil jsem, všecek se chvěje takřka v horečce; vrátný, jenž mi otevřel, jistě mne měl za blázna. Sotva se dveře pootevřely, vrazil jsem do nich, vběhl do konírny a pohlédl ke žlabu. Ó, štěstí! Medeah chroupal tam seno. Popadl jsem sedlo, sám mu je připjal na hřbet, přehodil uzdu a Medeah dal si to vše co nejochotněji líbit! Vloživ pak čtyři tisíce pět set franků udivenému obchodníku do ruky, vrátil jsem se, vlastně jsem se celou noc projížděl po Elysejských Polích. Nuže, viděl jsem světlo v okně hraběte a zdálo se mi, že rozeznávám za záclonou jeho stín. Přísahal bych, Valentíno, že hrabě věděl, že toužím po tom koni a že schválně prohrával, abych já vyhrál."

"Můj drahý Maximiliene," pravila Valentina, "jste opravdu příliš velikým fantastou... nebudete mne dlouho milovat... Muž, který dovede takto básnit, nemůže zajíti v tak jednotvárné lásce jako je naše... Ale můj Bože! Hleďte, volají mne... slyšíte?"

"Oh, Valentino," prosil Maximilien, "váš nejmenší prst... otvorem v přehradě... ať jej políbím!"

„Maximiliene, řekli jsme si, že budeme pro sebe navzájem dvěma hlasy, dvěma stíny!"

"Jak si přejete, Valentino."

„Byl byste šťasten, kdybych učinila, oč žádáte?"

"Oh, ano!"

Valentina vyskočila na lavičku a podala Maximilienovi ne malíček otvorem, ale celou ruku přes ohradu.

Maximilien vykřikl a vyskočiv rovněž na kámen, uchopil tu zbožňovanou ruku a přitiskl na ni své žhavé rty; hned na to však vyklouzla mu ručka z rukou a mladý muž slyšel, jak Valentina prchá, snad poděšena záchvěvem, jenž proběhl jí tělem!

KONEC TŘETÍHO DÍLU.